

دائرة المعارف فرهنگ ملل
۱
به کوشش پژوهشگاه بین المللی المصطفی
چین
ژاپن
کره جنوبی
کره شمالی
تایوان
هنگ کنگ

بسم الله الرحمن الرحیم

دایرۀ المعارف فرهنگ ملل

نویسنده:

جامعۀ المصطفی (صلی الله علیه وآله) العالمیۀ

ناشر چاپی:

جامعۀ المصطفی (صلی الله علیه وآله) العالمیۀ

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

دایره المعارف فرهنگ ملل

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: دایره المعارف فرهنگ ملل/ [ویراستاران ملوین امبر، کارول امبر]؛

ترجمه پژوهشگاه بین المللی المصطفی صلی الله علیه و آله.

مشخصات نشر: قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ج ۱.

شابک: (ج ۱):۷-۵۵۹-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸ (دوره): ۰-۵۵۸-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸

یادداشت: مترجم پژوهشگاه بین المللی المصطفی صلی الله علیه و آله بخش هایی به این کتاب

افزوده است.

یادداشت: عنوان اصلی: Countries and their cultures, c۲۰۰۱

موضوع: قوم شناسی -- دایره المعارف ها.

شناسه افزوده: امبر، ملوین، ویراستا؛ Ember, Melvin

شناسه افزوده: امبر، کارول، ویراستار؛ Ember, Carol R

شناسه افزوده: جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه. مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۲ د / ۳۰۷ GN

رده بندی دیویی: ۳۰۶/۰۳

شماره کتاب شناسی ملی: ۲۵۷۷۲۰۹

دایره المعارف فرهنگ ملل (جلد اول)

به کوشش: پژوهشگاه بین المللی المصطفی صلی الله علیه و آله

چاپ اول: ۱۳۹۰ ش / ۱۴۳۳ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

چاپ: توحید قیمت: ۳۸۰۰۰ ریال شمارگان: ۲۰۰۰

مراکز فروش:

قم، چهارراه شهدا، خیابان حجتیه، فروشگاه مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله؛ تلفکس: ۰۲۵۱۷۷۳۰۵۱۷

قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه، فروشگاه مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله؛ تلفن: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۰۶ فکس: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۴۶

www.eshop.miup.ir www.miup.ir

root@miup.ir E-mail: admin@miup.ir

ص: ۱

اشاره

دایره المعارف فرهنگ ملل

ترجمه پژوهشگاه بین المللی المصطفی صلی الله علیه و آله.

ص :۳

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش ها و چالش های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه, به نوعی برخاسته از مسؤولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت، در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می نماید. از این رو مطالعات و پژوهش های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، براساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان گذاران این شجره طیّبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی و مقام معظم رهبری دام ظله العالی می باشد.

«جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمّدی صلی الله علیه و آله «مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله» را تأسیس کرده است.

ص:۵

اثر حاضر که ترجمه ای است از دایره المعارف Countries and Their Cultures کوششی است در به ثمر رساندن گوشه ای از این اهداف متعالی.

در پایان لازم می دانیم از همه عزیزانی که در مسیر نشر این کتاب سهمی داشته اند, تقدیر و تشکر نموده و تمامی ارباب فضل و معرفت را به یاری خوانده تا ما را از دیدگاه های سازنده خویش بهره مند سازند.

مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

ص:۶

فهرست

ص:۹

چین

اشاره

(CHINA (CN

* نوع حکومت: جمهوری تک حزبی خلق با یک مجلس قانون گذاری (رییس جمهور: هوجین تائو، نخست وزیر: وین جیان بائو)؛

* مذهب: بدون دین ۳۹/۲٪ - مذاهب بومی ۲۸/۷٪ - مسیحی ۱۰٪ - بقیه ۲۱/۱٪؛

* جمعیت: ۱,۲۹۸,۸۴۷,۶۲۴ نفر (۲۰۰۴)؛

* امید به زندگی: ۷۱ سال؛

* رشد سالانه جمعیت: ۰/۹٪؛

* نژاد: چینی هان ۹۵/۵۹٪ - ژوانگ ۱/۴٪ - هوئی ۰/۸٪ - بقیه ۶/۲۱٪؛

* واحد پول: یوآن = ۱۰ چیائو = ۱۰۰ فن (یک دلار = ۲۸/۸ یوآن؛ یک یوآن = ۹۶۶/۲ ریال).

ص:۱۱

آشنایی مقدماتی

نام های فرهنگی

چینی و جمهوری خلق چین.

نام های دیگر

چینی ها کشورشان را «ژونگهوارنمین گون خگو»(۱) یا «جُون گو»(۲) می نامند.

هویت

مردم چین کشور خود را «پادشاهی میانه»(۳) می دانند که نشان از این مهم دارد که آنها تا چه اندازه خود را در بطن تاریخ می دانند. در مناطق مختلف این کشور، تنوع زبانی و فرهنگی دیده می شود؛ اما در مجموع، در کل این کشور، فرهنگی واحد حاکم است. نزدیک ۵۵ گروه اقلیت در مناطق دوردست کشور زندگی می کنند که فرهنگ، زبان و رسوم خاص خود را دارند.

موقعیت و جغرافیا

مساحت کشور چین در حدود ۳/۶۹۱/۵۰۲ مایل مربع (۹/۵۹۶/۹۶۰ کیلومتر مربع) بوده و پرجمعیت ترین کشور جهان است. این کشور با سیزده کشور از جمله روسیه و مغولستان از شمال، هند از جنوب شرقی و میانمار، لائوس و ویتنام از جنوب مرز مشترک دارد. دریای زرد، دریای چین جنوبی

۱- (۱) . Zhonghua Renmin Gogheguo.

۲- (۲) . Zhong Guo.

۳- (۳) . Middle Kingdom.

و دریای چین شرقی نیز مرز شرق و جنوبی چین را تشکیل می دهد. آب و هوای این کشور در مناطق مختلف، بسیار متنوع بوده و از آب و هوای گرمسیری در جنوب کشور گرفته تا آب و هوای زیرشمالی در شمال کشور متنوع است. بیشتر زمین های منطقهٔ غرب این کشور را کوهستان ها، فلات ها و صحراها تشکیل داده و ویژگی منطقهٔ شرق این کشور، وجود جلگه ها، دلتاها و تپه ها است. بلندترین نقطهٔ جغرافیایی در این منطقه، کوه اورست(۱) است که در مرز بین منطقهٔ تبّت(۲) و کشور نِپال(۳) قرار داشته و بلندترین قلهٔ جهان است.

رودخانهٔ یانگتسه(۴) بزرگ ترین رودخانهٔ کشور چین، مرز رسمی بین چین شمالی و جنوبی است. این رودخانه گاه هم چون رودخانهٔ زرد(۵) در منطقهٔ شمال کشور به شدت طغیان می کند و به سبب خرابی های بسیاری که این طغیان ها ایجاد می کنند به این رودخانه «اندوه چین»(۶) می گویند.

کشور چین به دو منطقهٔ اصلی، تقسیم بندی می شود که چین داخلی و چین خارجی نامیده می شوند به لحاظ تاریخی بسیار از یکدیگر جدا بوده اند. دیوار بزرگ چین(۷) که در قرن پانزدهم برای محافظت از کشور در برابر حملات بیگانگان ساخته شد، نشان دهندهٔ این جدایی است و با این که مساحت این دو منطقه تقریباً برابر است، ۹۵٪ جمعیت کل کشور در منطقهٔ چین داخلی زندگی می کنند.

در کشور چین گونه های مختلفی از حیوانات، مثل پاندای غول پیکر، میمون طلایی، گونه های مختلفی از ببرها، تمساح رودخانهٔ یانگتسه و مرغ

۱- (۱) . Mount Everest.

۲- (۲) . Tibet.

۳- (۳) . Nepal.

۴- (۴) . The Yangtze.

۵- (۵) . Yellow River.

۶- (۶) . Chinas sorrow .

۷- (۷) . The Great Wall.

ماهی خوار تاج قرمز وجود دارد که نسل آنها در معرض انقراض است. با این که سازمان های جهانی مختلفی هم چون صندوق جهانی حیات وحش(۱) تلاش های بسیاری برای جلوگیری از انقراض این گونه ها انجام داده اند، اما این کار جزء اولویت های کاری دولت چین قرار نگرفته است.

جمعیت

کشور چین پرجمعیت ترین کشور دنیاست. جمعیت این کشور در سال ۲۰۰۰ به میزان ۱/۲۶۱/۸۳۲/۴۸۲ نفر (یعنی بیش از یک پنجم جمعیت دنیا) تخمین زده شد. ۹۲٪ این جمعیت، چینی های نژادِ هان(۲) و ۸٪ بقیه نیز متشکل از نژادهای چینی ژوانگ،(۳) ایغور،(۴) هوئی،(۵) یی،(۶) تبّتی ها،(۷) میائو،(۸) مانچو،(۹) مغول، بویی،(۱۰) کُره ای ها و سایر ملیت هاست. استان سی چوآن(۱۱) در منطقهٔ مرکزی کشور، پرجمعیت ترین استان چین است. بسیاری از گروه های اقلیت ساکن کشور چین، در منطقهٔ چین خارجی زندگی می کنند و با این وجود، پراکندگی آنها در طی سال ها به تدریج تغییر کرده است. دولت چین در تلاش برای توزیع یک نواخت جمعیت در سرتاسر کشور و برای کنترل گروه های اقلیت که گاهی تهدیدی برای ثبات ملّی کشور شمرده می شوند، از مهاجرت مردمِ هان به مناطق اقلیت نشین حمایت کرده است. افزایش قابل توجه جمعیت اقلیت های کشور چین باعث شده تا جمعیت این گروه ها از

ص:۱۴

۱- (۱) . World Wildlife Fund.

۲- (۲) . Han Chinese.

۳- (۳) . Zhuang.

۴- (۴) . Uyhgur.

۵- (۵) . Hui.

۶- (۶) . Yi.

۷- (۷) . Tibetan.

۸- (۸) . Miao.

۹- (۹) . Manchu.

۱۰- (۱۰) . Buyi.

۱۱- (۱۱) . Sichuan.

جمعیت مردمِ هان بیشتر شود؛ چراکه سیاست دولت چین در مورد کنترل جمعیت (داشتن فقط یک فرزند) در مورد این گروه ها اعمال نمی شود.

وابستگی های زبانی

زبان چینی ماندارین،(۱) زبان رسمی کشور چین است که زبان پوتونخاو(۲) نیز نامیده شده و به لهجهٔ منطقهٔ پکن(۳) صحبت می شود. چینی هایی که زبان جدید چینی را برای مکالمه مورد استفاده قرار می دهند (این زبان در دههٔ ۲۰ جایگزین زبان سنّتی چین شد)، بای هوآ(۴) نامیده می شوند. شیوهٔ نگارش نیز در کشور چین، هزاران سال بدون تغییر بوده و برای تمام لهجه های رایج این کشور یکسان و البته بسیار پیچیده و فراگیری آن دشوار است. این زبان متشکل از شصت هزار حرف است که فقط در حدود پنج هزار مورد آن در مکالمات روزمره استفاده می شود. این زبان برخلاف زبان های مدرن دنیا که متشکل از الفبای آوایی هستند، دارای خطی تصویری و نشانه ای است که متشکل از نمادهایی برای مفاهیم، به جای اصوات است. دولت کمونیست چین در تلاش برای گسترش سواد در جامعه، اقدام به ایجاد یک سیستم نگارش ساده شده برای این زبان کرد به علاوه، نوعی سیستم نگارش دیگر نیز برای این زبان وجود دارد که پین یین(۵) نامیده می شود و برای نوشتن کلمات چینی با حروف لاتین به کار بسته می شود.

زبان چینی، زبانی مبتنی بر آهنگ و صداست؛ به این معنا که کلمات نه تنها از طریق صداهای آنها, بلکه به واسطهٔ افت وخیز داشتن آهنگ آنها نیز از یکدیگر متمایز می شوند. این زبان به لهجه های مختلفی از جمله لهجهٔ

ص:۱۵

۱- (۱) . Mandarin Chinese.

۲- (۲) . Putonghua.

۳- (۳) . Beijing.

۴- (۴) . Bai hua.

۵- (۵) . pinyin.

یوئی(۱) (در منطقهٔ کانتون)،(۲) لهجهٔ وو(۳) (در شانگ های)، لهجهٔ مینبِی(۴) (در منطقهٔ فوژو)،(۵) لهجهٔ مینان(۶) (در منطقهٔ هاکیین - تایوانی)،(۷) لهجهٔ زیانگ،(۸) لهجه گان(۹) و لهجهٔ هاکا(۱۰) صحبت می شود. بسیاری از این لهجه ها آن قدر با یکدیگر متفاوتند که برای سایر چینی ها قابل فهم نیستند و برخی از گروه های اقلیت نیز در کشور چین زبان های خاص خود را دارند.

نمادها

پرچم کشور چین دارای پس زمینه ای قرمزرنگ و یک ستارهٔ زردرنگ در گوشهٔ سمت چپ در بالای آن و نیز چهار ستارهٔ زردرنگ به شکل هلال در سمت راست آن است. رنگ قرمز در این پرچم، نماد انقلاب، ستارهٔ بزرگ نشان حزب کمونیست چین و چهار ستارهٔ کوچک تر دیگر نیز نماد مردم کشور چین هستند. در این میان، محل قرار گرفتن ستاره ها نیز نشان دهندهٔ توده ای از مردم بوده که در حمایت از دولت چین با یکدیگر متحد شده اند.

نماد اصلی کشور چین، اژدهاست که در واقع، جانوری خیالی ساخته شده از هفت جانور دیگر بوده و به اعتقاد مردم چین دارای نیروی اعجاب انگیز برای برآورده کردن آرزوهای مردم و بارش باران مورد نیاز کشاورزان است. همه ساله در روز جشن سال نو در کشور چین دسته ای از مردم دیده می شوند که در درون یک اژدهای ساختگی قرار گرفته و در خیابان های شهر رژه می روند. یکی دیگر از نمادهای میهن پرستانهٔ کشور چین،

۱- (۱) . Yue.

۲- (۲) . Canton.

۳- (۳) . Wu.

۴- (۴) . Minbei.

۵- (۵) . Fuzhou.

۶- (۶) . Minnan.

۷- (۷) . Hokkien - Taiwanese.

۸- (۸) . Xiang.

۹- (۹) . Gan.

۱۰- (۱۰) . Hakka.

دیوار بزرگ چین است که طولی برابر ۱۵۰۰ مایل دارد و تنها ساختهٔ دست بشر است که از کرهٔ ماه نیز قابل رؤیت است. ساخت این دیوار از قرن سوم پیش از میلاد مسیح آغاز شده و در طول دورهٔ حکومت خاندان مینگ(۱) ادامه یافته است. در این دوره، امپراتور چین مجرمین و کشاورزان را مجبور به کار برای ساخت این دیوار می کرده که بسیاری از آنها هنگام کار، جان خود را از دست می دادند و جسد آنها نیز در این دیوار مدفون می شد. این دیوار گذشته از این که نمادی برای سرکوبی هایی بوده که مردم چین متحمل آن شده اند، نشانی برای پیشرفت ها و دستاوردهای مدنی این ملت نیز می باشد.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملّت

تاریخ تمدن کشور چین به حدود سال ۱۷۶۶ پیش از میلاد مسیح و حکومت خاندان چانگ(۲) بازمی گردد. در سال ۱۰۵۹ پیش از میلاد مسیح، خاندان ژو(۳) بر خاندان شانگ پیروز شد و نزدیک به هزار سال در این منطقه حکومت کرد که طولانی ترین دورهٔ حکومت یک خاندان در این منطقه بوده است.

تا سال ۲۲۱ قبل از میلاد مسیح که امپراتور چین(۴) توانست زمین داران این منطقه را با یکدیگر متحد کند و به عنوان اولین امپراتور چین انتخاب شود، چین کشوری فئودالی بود. این امپراتور فردی ظالم و بسیار سخت گیر بود و دستور داد تا تعالیم کنفوسیوس(۵) به طور کلی کنار گذاشته شود و هزاران نفر را مجبور به ساختن آبراه ها، جاده ها و دیوارهای دفاعی کرد که در واقع، آغازی برای احداث دیوار بزرگ چین بود. خاندان «چین» مدت

۱- (۱) . Ming.

۲- (۲) . Shang.

۳- (۳) . Zhou.

۴- (۴) . Qin.

۵- (۵) . Confucius.

کمی در این منطقه حکومت کردند که فقط سه سال بوده و با مرگ امپراتور «چین» پایان یافته است. خاندان «هان» که از سال ۲۰۶ پیش از میلاد مسیح تا ۲۲۰ بعد از میلاد بر این منطقه حکومت کردند, بنیان گذار بسیاری از مفاهیمی بوده اند که امروزه از جمله ویژگی های جامعهٔ چین به شمار می رود که از آن جمله می توان به نظام گزینش شاهنشاهی(۱) اشاره کرد که بر مبنای آن، مردم چین می توانند به میزان توانایی و شایستگی خود و نه بر اساس اصالت خانوادگی، به بخش های خدمات اجتماعی دولت ملحق شوند. این نظام گزینشی تا اوایل قرن بیستم نیز در کشور چین مورد استفاده قرار می گرفت.

پس از فروپاشی حکومت خاندان «هان» دورهٔ عدم اتّحاد(۲) در کشور چین آغاز شد که سیصد سال نیز به طول انجامید؛ در این دوره، کشور چین به مناطق مختلفی تقسیم شد که قبایل مغول(۳) و سایر قبایل منطقهٔ شمال کشور بر آنها حکومت می کردند. در این دوره بود که آئین بودا(۴) وارد کشور شد و در سال ۵۸۱ نیز خاندان سوئی(۵) به قدرت رسید که منطقهٔ شمال و جنوب این کشور را از طریق احداث آبراه بزرگ(۶) به یکدیگر متصل کرد.

خاندان تانگ(۷) از سال ۶۱۸ تا ۹۰۷ میلادی در این منطقه حکومت کردند که دورهٔ شکوفایی شعر و هنر در این منطقه بوده است. به علاوه، این دوره به عنوان دورهٔ گسترش قلمرو چین نیز شناخته می شود؛ چراکه در این دوره، کشور چین قلمرو خود را از غرب و شمال گسترش داد. بعد از این دوره، پنج خاندان دیگر نیز به ترتیب به حکومت رسیدند که در طول دورهٔ

۱- (۱) . Imperial Examination System.

۲- (۲) . Period of Disunity.

۳- (۳) . Mongols.

۴- (۴) . Buddhism.

۵- (۵) . Sui.

۶- (۶) . Grand Canal.

۷- (۷) . Tang.

حکومت آنها، بار دیگر امپراتوری چین به بخش های مختلفی تقسیم شد. دورهٔ حکومت خاندان سون(۱) (۹۶۰ تا ۱۲۷۹ میلادی) یکی دیگر از دوره های رشد هنری در این منطقه بوده است. این خاندان مورد تهاجم قوم مغول به رهبری غوبلای خان(۲) قرار گرفت و سپس این فرماندهٔ مغول، خاندان یوآن(۳) را تشکیل داد. در این دوره بود که شهر «پکن» به عنوان پایتخت امپراتوری چین انتخاب شد.

خاندان مینگ در سال ۱۳۶۸ میلادی در این منطقه به قدرت رسید و نزدیک به سیصد سال حکومت کرد؛ در این دوره، تجارت کشور هم چنان به رشد خود ادامه داد.

خاندان چینگ(۴) از سال ۱۶۴۴ تا ۱۹۱۱ در این منطقه حکومت کرد و در این دوره، قلمرو امپراتوری چین به تبّت و مغولستان نیز رسید. امپراتور چینگ به ویژه در سال های آخر حکومت خود، سیاست انزواگرایی را در پیش گرفت که سرانجام منجر به سقوط حکومت وی شد؛ چراکه فن آوری نظامی حکومت او همگام با قدرت های غربی رشد و توسعه نیافت. در این دوره، تاجران خارجی از راه دریا وارد کشور می شدند و همراه خود تریاک وارد می کردند. امپراتور چینگ مصرف تریاک در کشور را ممنوع کرد؛ اما خارجی ها هیچ اعتنایی به این حکم وی نکردند. در سال ۱۸۳۹، امپراتوری چین بیست هزار صندوق مواد مخدّر را از انگلیسی هایی که وارد کشور شده بودند توقیف کرد. دولت انگلیس نیز این اقدام چین را تلافی کرد و جنگ چهارم تریاک(۵) درگرفت. نتیجهٔ این جنگ، شکست امپراتوری چین و ایجاد پایگاه هایی در بسیاری از بنادر دریایی چین برای غربی ها شد.

۱- (۱) . Song.

۲- (۲) . Kublai Khan.

۳- (۳) . Yuan.

۴- (۴) . Qing.

۵- (۵) . Opium Wars.

خارجی ها در این دوره از ضعف قدرت امپراتور چینگ به نفع خود استفاده کرده و کشور را به مناطق نفوذ خود تقسیم کردند.

یکی دیگر از نتایج جنگ تریاک، سلطهٔ انگلیسی ها بر هنگ کنگ بود. عهدنامهٔ ۱۸۴۰ نانجینگ،(۱) به دولت انگلیس این حق را داد که تا ابد بر این شهر حکومت کند؛ به علاوه، بر اساس توافقنامهٔ سال ۱۸۴۰، منطقهٔ کوولون(۲) و سرزمین های جدید نزدیک این منطقه نیز برای مدت یکصد سال به اجارهٔ انگلیسی ها درآمد. بعد از این واقعه، گروهی از شورشیان کشور، موسوم به «مشت های درستکار و متحد»(۳) یا «مشت زن ها»(۴) برای سرنگون کردن خارجی ها و نیز امپراتوری چینگ در کشور ایجاد شد. امپراتور چینگ جایگاه مصالحت آمیز این گروه را به رسمیت شناخته و با آنها با هدف نابودی غربی های حاضر در منطقه متحد شد. این گروه تا زمان فروپاشی خاندان چینگ به فعالیت خود ادامه داد و در سال ۱۹۱۲، سان یاتسِن(۵) به عنوان رییس جمهوری نوپای چین انتخاب شد. در واقع قدرت در دست حاکمان محلی این منطقه بود که اغلب متوسل به خشونت می شدند. در چهارم ماه می سال ۱۹۱۹، یک اعتراض دانشجویی علیه ادامه نفوذ غربی ها در پکن بروز کرد که روزبه روز قدرت گرفت و سال های بین ۱۹۱۵ و دهه ۱۹۲۰، به عنوان سال های نهضت چهارم مِی(۶) شناخته شد؛ دوره ای که در آن، بی توجهی بسیاری به تعالیم کنفوسیوس شده و فعالیت های اجتماعی در کشور توسعه بسیاری یافت که هر دوی این مسائل پیش درآمدی بر انقلاب کمونیستی چین بود.

ص:۲۰

۱- (۱) . Nanjing.

۲- (۲) . Kowloon.

۳- (۳) . " Righteous and Harmonious Fists " .

۴- (۴) . The Boxers.

۵- (۵) . Sun Yatsen.

۶- (۶) . May Fourth Movement.

سیاست ضعیف دولت چین و عدم اتحاد در کشور، مسیر را برای دو حزب سیاسی مخالف در کشور هموار کرد؛ احزابی که دیدگاه های مختلفی در مورد یک کشور مدرن و متحد داشتند. در دانشگاه پکن، جوانان زیادی، از جمله مائوز دونگ،(۱) حزب کمونیست چین را تشکیل دادند. حزب مخالف آنها، یعنی حزب کومینتانگ(۲) یا همان حزب ملّی گرایان چین توسط چیانگ کای چک(۳) رهبری می شد. این دو حزب تلاش بسیاری کردند تا نیروهای خود را با یکدیگر متحد کنند و در این میان کای چک به عنوان فرماندهٔ ارتش انقلابی ملّی(۴) چین نیز انتخاب شد؛ اما اختلاف عقیده در میان آنها سرانجام باعث بروز جنگ داخلی در کشور گردید.

جنگ چین - ژاپن(۵) در سال ۱۹۳۱، زمانی آغاز شد که ژاپن از ضعف و چنددستگی دولت چین استفاده کرده و این کشور را مورد تجاوز قرار داد. حملهٔ ژاپنی ها در سال ۱۹۳۷ به شهر نانجینگ (که در آن زمان پایتخت چین بود)، باعث کشته شدن ۳۰۰,۰۰۰ نفر و بروز خرابی های بسیار در کشور چین شد. نیروهای ارتش ژاپن تا پس از خاتمهٔ جنگ جهانی دوم در کشور چین باقی ماندند.

حزب کومینتانگ که به لحاظ قدرت نظامی برتر بود، کمونیست ها را مجبور به عقب نشینی به شمال کشور کرد که یک سال به طول انجامید و بدین سبب این عقب نشینی، «گام نظامی طولانی»(۶) نام گرفت؛ در این مدت، کمونیست ها زمین های کشور را از چنگ ملّاکان ثروتمند درآوردند و به رعایا دادند که بسیاری از آنها به کمونیست ها پیوستند. در این دوره،

۱- (۱) . Mao Zedong.

۲- (۲) . Kuomintang.

۳- (۳) . Chiang Kaishek.

۴- (۴) . National Revolutionary Army.

۵- (۵) . Sino - Japanese.

۶- (۶) . Long March.

ملّی گرایان بر شهرهای کشور تسلط داشتند؛ اما کمونیست ها هم چنان در حال قدرت گرفتن بودند و شمار آنها در حومهٔ شهرها و روستاها در حال افزایش بود. با این وجود، ملّی گرایان تا اواخر دههٔ ۴۰ بر کشور مسلّط بودند. بسیاری از اعضای حزب کومینتانگ از ارتش جان خارج شده و به کمونیست ها پیوستند و در آوریل سال ۱۹۴۹، شهر نانجینگ توسط کمونیست ها فتح شد و پس از آن، سایر شهرها نیز به دست کمونیست ها افتاد و سرانجام، چیانگ کای چک به همراه دو میلیون نفر از طرفداران خود به تایوان گریختند. مائوتسه دونگ، رهبر حزب کمونیست چین، در اول اکتبر سال ۱۹۴۹، ایجاد جمهوری خلق چین را اعلام کرد.

مائو برای توسعهٔ اقتصاد جمهوری چین، برنامه های پنج ساله تنظیم کرد که با توسعهٔ صنایع مادر در کشور آغاز می شد. وی در سال ۱۹۵۷ حرکتی را در راستای آن اصلاحات آغاز کرد که «حرکت بزرگ به سمت جلو»(۱) نام نهاده شد و هدف از آن، مدرنیزه کردن سیستم کشاورزی کشور از طریق احداث شبکه های سد و آبیاری مزارع و نیز توزیع مجدد زمین ها بین کشاورزان به صورت اشتراکی بود. در همین دوره در مناطق روستایی نیز صنایع بزرگ و کوچک ایجاد و احداث شد؛ اما بسیاری از این تلاش ها به دلیل برنامه ریزی ضعیف و بروز خشکسالی شدید در مناطق شمالی و مرکزی کشور، به شکست انجامید. دوره بروز خشکسالی به مدت دو سال باعث مرگ سی میلیون نفر شد.

دولت چین حرکت توسعه ای موسوم به «یکصد گُل»(۲) را در بهار سال ۱۹۵۶ با شعار «بیایید به یکصد گل فرصت شکوفاشدن را بدهیم؛ بیایید به یکصد مکتب فکری فرصت منازعه را بدهیم» آغاز شد و هدف آن تشویق

۱- (۱) . Great Leap Forward.

۲- (۲) . One Hundred Flowers.

آزادی خلاقانه بود. در سال بعد، هدفی دیگر نیز برای این حرکت تعیین شد که آزادی بیان و آزادی فکر خوانده می شد. بسیاری از مردم تصور کردند این به معنای افزایش صبر و بردباری در بیان عقاید سیاسی است؛ اما دولت چین با این تفسیر موافق نبود و نتیجه آن، تصفیه گسترده روشنفکران و منتقدان حزب کمونیست چین بود که در واقع، بخشی از انقلاب فرهنگی چین شمرده می شد. مائو برای احیای محبوبیت خود، به حمله علیه مخالفان خود در حزب کمونیست دست زد که این حملات به بخش هایی فراتر از دولت کشیده شد و روشنفکران، معلّمان و اندیشمندان جامعه را نیز در برگرفت که بسیاری از آنان برای آموزش مجدد به اردوهای کار در حومهٔ شهرها فرستاده شدند. مذهب، غیرقانونی اعلام شد و معابد بسیاری ویران گردید. ده ها هزار جوان در نیروی دفاعی سرخِ مائو(۱) ثبت نام شدند که دستورات مائو را پیروی می کردند و زندگی آنها بر اساس تعالیم ارائه شده در «کتاب کوچک قرمزِ گفته های مائو»(۲) شکل می گرفت.

در اوایل دههٔ ۷۰ که برابر با اواخر حکومت مائو بود چو انلای(۳) یکی از سیاستمداران بانفوذ کشور، تلاش بسیاری کرد تا بین چین و دنیای خارج دوباره رابطه برقرار کند؛ رابطه ای که در طول دورهٔ انقلاب فرهنگی تا حد زیادی قطع شده بود. در سال ۱۹۷۲، ریچارد نیکسون،(۴) رییس جمهور ایالات متحده (از حزب جمهوری خواه)، در یک سفر تاریخی برای ملاقات با مائو به چین رفت که این آغازی برای دورهٔ توسعهٔ روابط دیپلماتیک با ایالات متحده بود.

وقتی مائو در سال ۱۹۷۶ درگذشت، چین عملاً دچار هرج ومرج بود.

۱- (۱) . Maos Red Guards.

۲- (۲) . Little Red Book of Maos Quotations .

۳- (۳) . Zhou Enlai.

۴- (۴) . Richard Nixon.

جانشین مائو فردی به نام هوآ گوفِنگ(۱) بود که در واقع، جایگاه او توسط خود مائو در حزب ارتقاء داده شده بود. همسر بیوهٔ مائو، جیانگ چینگ،(۲) به همراه سه تن دیگر از بوروکرات ها (ژانگ چونکیائو،(۳) وانگ هونگ وِن(۴) و یائو وِنیوآن)(۵) توقع داشتند که در دولت انتقالی قدرت بیشتری داشته باشند؛ اما این گروه که موسوم به «گروه چهارتن»(۶) بودند، بسیار مورد بی توجهی قرار گرفتند. وقتی این گروه در سال ۱۹۷۶ به طور رسمی مخالفت خود را با هوآ اعلان کرد، هوآ دستور بازداشت آنها را صادر کرد که البته مورد موافقت بسیاری از افراد دولتی و نیز مردم قرار گرفت. این چهار فعال سیاسی مدت ها زندانی بودند و محاکمه آنها تا سال ۱۹۸۰ صورت نگرفت.

در سال ۱۹۷۷، دِنگ شیائوپینگ،(۷) یکی از اعضای حزب کمونیست چین که مهره ای کارآمد در جنگ داخلی چین و ایجاد جمهوری خلق چین بود، به قدرت رسید و اجرای برنامهٔ مدرن سازی و میانه روی در سیاست های سخت گیرانهٔ اقتصادی کشور را آغاز کرد. او در این مسیر، با چالش بزرگ به روزرسانی سیستم قدیمی و بی مصرف دولتی روبه رو بود و نیز مجبور بود تا به نیاز روزافزون به آزادی و در عین حال، حفظ نظم جامعه پاسخ گو باشد. در این میان، نارضایتی در بین دانشجویانی که به دنبال سرنگونی دولت فاسد چین و ایجاد یک دولت دموکراتیک تر بودند، روزبه روز بیشتر می شد. در سال ۱۹۸۹، دانشجویان دانشگاه پکن در میدان تیان آن مِن،(۸) تظاهراتی گسترده برگزار کردند که هفته ها به طول انجامید و

۱- (۱) . Hua Guofeng.

۲- (۲) . Jiang Qing.

۳- (۳) . Zhang Chunkiao.

۴- (۴) . Wang Hongwen.

۵- (۵) . Yao Wenyuan.

۶- (۶) . Gang of Four.

۷- (۷) . Deng Xiaoping.

۸- (۸) . Tiananmen Square.

ارتش آزادی بخش ملّت(۱) نهایتاً بر روی این مخالفان و معترضان آتش گشود. خبر کشتار چهارم ژوئن(۲) (یا همان کشتار میدان تیان آن مِن) در سرتاسر دنیا و در محافل بین المللی پیچید و خشم جهانیان را باعث شد. ایالات متحده نیز از طریق اعمال تحریم های تجاری به این مسئله واکنش نشان داد.

دِنگ در سال ۱۹۹۷ درگذشت و بدین ترتیب پایان حکومت نخستین بنیان گذاران دولت کمونیست چین رقم خورد. جیانگ زِمین،(۳) شهردار شانگهای، بعد از دِنگ به عنوان رییس جمهور کشور چین برگزیده شد. در هنگام به قدرت رسیدن زِمین، اقتصاد کشور در حال رشد، اما بسیار بی ثبات بود و نظام دولتی کشور، توسط مسئولینی فاسد اداره می شد و افزون بر آن، در برخی مناطق تهدیداتی برای اتحاد و یکپارچگی کشور دیده می شد. در این دوره، اختلافاتی بین کشور چین و هند بر سر مرزهای کشور و نیز با روسیه، کره شمالی، ویتنام و برخی کشورهای دیگر بر سر مرزهای زمینی و دریایی و مالکیت زمین ها وجود داشت.

در سال ۱۹۹۷، دولت انگلیس بر اساس موافقت نامهٔ سال ۱۹۸۴، هنگ کنگ و قلمروهای جدید را به چین بازگرداند. این واقعه در نیمه شب اول جولای رخ داد. با این که توافق شده بود سیستم های مالی و قضایی ایجاد شده در شهر هنگ کنگ توسط انگلیسی ها، دست کم تا سال ۲۰۴۷ دست نخورده باقی بماند، اما حدود نیم میلیون نفر از جمعیت این شهر بین سال های ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۷ این شهر را ترک کرده و به کشورهای ایالات متحده، کانادا و سنگاپور مهاجرت کردند.

شهر بندری ماکائو(۴) (اومون) که یکی از مستعمرات کشور پرتغال بود،

ص:۲۵

۱- (۱) . Peoples Liberation Army.

۲- (۲) . June Fourth Massacre.

۳- (۳) . Jiang Zemin.

۴- (۴) . Macao.

در دسامبر سال ۱۹۹۹ در شرایطی مشابه هنگ کنگ به کشور چین پس داده شد که بنابر آن به این قلمرو اجازه داده می شود حق حاکمیت اقتصادی و دولتی خود را حفظ کند. در این میان، تایوان نیز یکی دیگر از مناطق مورد بحث است. این جزیره در سال ۱۹۴۹، بعد از استقرار چیانگ کای چک و متحدان ملّی گرای او در آن جا که از آن زمان تاکنون حکومت را در دست داشته اند، از سرزمین اصلی چین جدا شد. بعد از این واقعه، ملّی گرایان هم چنان تعهد خود را در ادارهٔ جامعه به عنوان یک ملت واحد حفظ کرده و بسیاری از آنها با پیوستن تایوان به چین مخالف هستند؛ در حالی که کمونیست ها مدّعی بودند تایوان یکی از استان های کشور چین است.

تبّت یکی از مناطق کشور چین است که چالش در مورد آن بسیار بوده و توجه محافل جهانی را به واسطهٔ ادّعای استقلال، به خود جلب کرده است. این منطقه برای اولین بار در دورهٔ حکومت خاندان یوآن (بین سال های ۱۲۷۱ تا ۱۳۸۶ میلادی) و بار دیگر در اوایل قرن هجدهم، تحت سلطهٔ چین در آمده است. با این که تبّت در دورهٔ حکومت خاندان چینگ بخشی از کشور چین شمرده می شد، دولت چین هیچ تلاشی برای ادارهٔ مستقیم آن نکرد تا این که دوباره با به قدرت رسیدن کمونیست ها در سال ۱۹۵۰، این منطقه مورد هجوم قرار گرفت. دالایی لاما،(۱) رهبر مذهبی و سیاسی تبّت، در سال ۱۹۵۹ از این منطقه تبعید شد و تبّت در سال ۱۹۶۵ به منطقه ای خودمختار تبدیل شد که البته به لحاظ اقتصادی هنوز وابسته به چین است. مسئلهٔ استقلال تبّت، جریان پیچیده ای است که به نظر نمی رسد به این زودی راه حلی برای آن یافت شود.

هویت ملّی

اکثریت قریب به اتفّاق مردم چین از نژاد «هان» هستند. نژاد هان دارای

ص:۲۶

۱- (۱) . Dalai Lama.

فرهنگ ملّی غالب است و تاریخ و سنّت آنها به هزار سال پیش می رسد و دستاوردهای هنری، فرهنگی و علمی بی شماری داشته اند. وقتی کمونیست ها در سال ۱۹۴۹ در چین به قدرت رسیدند، مردم هان تلاش بسیاری کردند تا هویت ملی جامعه را بر اساس هنجارهای تساوی حقوق و سخت کوشی شکل دهند.

برخی از گروه های اقلیت کشور چین مثل مانکوها،(۱) تقریباً به طور کامل با جامعه تلفیق شده اند. آنها در عین حال که زبان ها و گرایش های مذهبی خود را حفظ کرده اند، هویت ملّی کشور را در کنار هویت گروه های خود پذیرفته اند.

روابط قومی و نژادی

نوع نژاد و قومیت مردم در بیشتر مناطق کشور چین یکسان بوده و جامعهٔ چین، متشکل از مردمی است که دارای زبان، فرهنگ و تاریخ مشترک است. دولت چین در این کشور، ۵۵ گروه اقلیت قومی را به رسمیت شناخته که فرهنگ ها و سنن خاصّ خود را دارا می باشند. بیشتر این اقوام در منطقهٔ چین خارجی زندگی می کنند؛ چراکه خاندان هان طی قرن ها حکومت بر این منطقه، آنها را وادار به سکونت در این سرزمین های نامناسب کرده است. خاندان هان در تمام طول حکومت خود، اگر این مردمان اقلیت را مادون انسان فرض نکرده باشد، دست کم انسان هایی پست تر از خود می دانسته است. تا این اواخر نیز برای نام افراد متعلّق به این گروه ها نمادهایی به کار برده می شد که برای سگ کاربرد داشته است و این گروه های اقلیت قومی احساس کینه و خشم شدیدی نسبت به خاندان هان داشته و دارند؛ به طوری که در بسیاری از مناطق به ویژه منطقهٔ تبّت و سین کیانگ،(۲) تلاش های

۱- (۱) . Manchu.

۲- (۲) . Zinjiang.

مکرری برای استقلال و جدایی از جمهوری چین صورت گرفته است. مردم ساکن منطقهٔ تبّت و ایغورهای(۱) ساکن سین کیانگ، نسبت به آن دسته از مردم خاندان هان که در مناطق مرزی زندگی می کنند، خشم بسیاری داشته اند که در نتیجه، دولت چین برای حفظ نظم و آرامش، نیروهای نظامی خود را به آن منطقه ارسال داشته است.

شهرسازی و معماری

با این که بیشتر مردم چین هنوز هم روستانشین هستند، با مهاجرت بسیاری از افراد در جست وجوی کار، شهرها در حال رشد و توسعه هستند. ۴۰ شهر کشور چین دارای جمعیتی بیش از یک میلیون نفر است.

بزرگ ترین شهر کشور چین، شانگهای است که نزدیک به مرکز ساحل شرقی کشور است. مناطق اطراف این شهر به واسطهٔ موقعیت استراتژیک شانگهای به عنوان بندری در کنار رودخانهٔ هوآنگپو،(۲) نزدیک یانگتسه، بعد از جنگ های موسوم به جنگ های تریاک، توسط نیروهای اشغالگر دولت انگلیس، فرانسه و ایالات متّحده تصاحب شد. اگرچه این مناطق در سال ۱۹۴۹ به دولت چین پس داده شد، هنوز هم در بخش هایی از شهر شانگهای یک نوع جوّ اروپایی دیده می شود. شانگهای شهر آسمان خراش ها و مراکز تجاری بزرگ، یک مکان فرهنگی و مرکزی هم برای ثروتمندان و هم فقراست.

شهر پکن، پایتخت کشور چین و دومین شهر بزرگ کشور است. سابقهٔ تاریخی این شهر به سه هزار سال پیش بازمی گردد. این شهر از اواخر قرن سیزدهم پایتخت کشور چین بوده است. پکن به دو بخش داخلی (شمال شهر) و خارجی (جنوب شهر) تقسیم می شود. بخش داخلی شهر دارای

۱- (۱) . Uighurs.

۲- (۲) . Huangpu.

مکـان تاریخی و باسـتانی «شـهر امپراتوری»(۱) است که خود دربردارنـدهٔ منطقـهٔ باسـتانی «شـهر ممنوعه»(۲) اسـت. این منطقهٔ باسـتانی، متشـکل از معابد، قصـرها، دریاچه ها و استخرهای ساختهٔ دست بشر است که احداث آنها از سال ۱۴۰۶ آغاز شده و مکانی است که امپراتور و دربار او در آن جا ساکن بودنـد. اگرچه بازدید از این منطقه زمانی برای افراد غیرنظامی ممنوع بود، اما امروزه توریست ها و شـهروندان کشور نیز می تواننـد از باغ ها، استراحتگاه ها و آلاچیق های تفریحی موجود در این مکان بازدید کنند. از دیگر مکان های مهم, میدان تیان آن مِن است؛ جایی که بسـیاری از تظاهرات دانشجویی و رویدادهای سیاسی در آن جا رخ داده و محل دفن مائو از یک طرف منتهی به «شـهر ممنوعه» می گردد. با این که شـهر پکن بسـیار بزرگ است، اما بازدیـد از بخش های مختلف آن هنوز هم بـدون اتومبیل ممکن است و بسـیاری از مردم شـهر از دوچرخه برای حرکت در شهر استفاده می کنند که باعث کاهش بسیار زیاد آلودگی هوای این شهر شده است.

سایر شـهرهای مهم کشور چین عبارتند از: تیانجین(۳) که یکی از مراکز صـنعتی و بندری در شـمال کشور است، شِنیانگ،(۴) یکی دیگر از شهرهای صنعتی کشور در منطقهٔ شمال شرقی و گوآنگژو،(۵) مهم ترین شهر بندری در جنوب کشور.

معمـاری بناها در کشور چین، بسته به نوع آب و هوای مناطق مختلف که البته بسیار متنوع است، متفاوت می باشـد. در منطقهٔ شمال کشور مردم بر روی سطوح خاصی موسوم به کانگ(۶) می خوابند و مردم مغول نیز در

ص:۲۹

۱- (۱) . Imperial City.

۲- (۲) . Forbidden City.

۳- (۳) . Tianjin.

۴- (۴) . Shenyang.

۵- (۵) . Guanghzou.

۶- (۶) . kang.

خیمه هایی کروی شکل زندگی می کنند. در منطقهٔ جنوب کشور، خانه های ساخته شده از نی و کاه بسیار متداول است. در بیشتر مناطق کشور خانه های سنّتی مستطیل شکل هستند و حیاطهایی دارند که با دیوارهای بلند محصور شده است. سقف این خانه ها شیب دار بوده و گوشه های آن به سمت بالا انحنا یافته است.

خوراک

خوراک روزانه

برنج، غذای رایج و دائمی در بیشتر بخش های کشور چین است. در شمال و غرب این کشور که آب و هوا برای رشد برنج بسیار خشک و نامناسب است، گندم متداول ترین غذای مردم به شمار می رود. در این مناطق، صبحانهٔ مردم معمولاً ـ از ماکارونی (رشته فرنگی) و نان گندم تشکیل شده و در جنوب کشور، بیشتر مردم روز خود را با صرف فِرنی برنج یا غذایی موسوم به کانگی(۱) که با میگو مصرف می شود، سبزیجات و ترشی آغاز می کنند. ناهار مردم کشور چین نیز تقریباً مشابه صبحانهٔ آنها بوده و عصرانه در این کشور طولانی ترین وعدهٔ غذایی است. سوپ در تمام وعده های غذایی مردم این کشور وجود دارد که به عنوان آخرین خوراک مصرف می شود.

مردم کشور چین غذاهای خود را در یک ماهی تابهٔ فلزی که کف آن انحنا دارد می پزند. این نوع طبخ غذا به روغن کمتری نیاز داشته و زمان آن نیز کوتاه تر است. طبخ غذا به روش بخارپز کردن در سبدهای ساخته شده از چوب خیزران که با برگ های کلم پوشیده شده نیز یکی دیگر از روش های رایج است. در کشور چین گوشت یکی از مواد غذایی بسیار گران قیمت است که به ندرت مصرف می شود.

۱- (۱) . congee.

خوراک مردم چین به طور کلی به چهار دستهٔ مکانی اصلی تقسیم بندی می شود: در منطقهٔ پکن و شاندونگ(۱) خوراک اردک پکن در کنار کلوچهٔ محلی و سُس آلو، ماهی کپور تُرش و شیرین و سوپ آشیانهٔ پرنده بسیار رایج است. مردم شانگهای در خوراک خود از روغن، مواد غذایی دریایی و گوشت سرد بسیار استفاده می کنند؛ در استان های سی چوآن و هونان(۲) خوراک مردم اغلب تند و مملو از ادویه است. میگوی نمک زده شده در کنار سیر، پای قورباغه و اردک دودی، از جمله خوراک های رایج مردم در این استان هاست.

سبک خانه ها در منطقهٔ دالی،(۳) نشان دهندهٔ سبک معماری سنّتی و شهری چینی است.

سبک ترین وعده های غذایی در کشور چین متعلّق به مردم منطقهٔ کانتون(۴) و

ص:۳۱

۱- (۱) . Shandong.

۲- (۲) . Hunan.

۳- (۳) . Dali.

۴- (۴) . Canton.

چائوژو(۱) است. غـذاهای دریایی، سبزیجات، گوشت سوخاری، مرغ و ماهی بخارپز شـده در این مناطق به همراه برنـج سـرخ شده مصرف می شود. دیم سام،(۲) خوراکی متشکل از انواع غذاهای لذیذ است که در این مناطق رایج بوده و برای صبحانه و ناهار صرف می شود.

روش طبـخ غـذا و نوع خوراک مردم چین، به گونه ای انعکاس دهنـدهٔ سابقـهٔ کشور چین در مواجهه با خشک سالی و قحطی ناشـی از عوامـل مختلف، مثـل بلایـای طبیعی و جنـگ است. در بخش هـایی از کشور چین، قسـمت هـایی از بـدن جانوران و حیوانات را به عنوان مواد غذایی مصـرف می کنند که مردم بسـیاری از کشورهای دیگر آنها را مصرف نمی کنند؛ مانند سَر و مردمک چشم ماهی، پا و بزاق دهان پرندگان و گوشت سگ و گربه.

چای رایـج ترین نوشـیدنی مردم کشور چین است. گروه های قومیتی مختلف، این نوشـیدنی را به شـکل های مختلف مصـرف می کننـد؛ مثلاً مردم هان آن را سـیاه و تلـخ، مردم مغول آن را با شـیر و مردم تبّت آن را با کَرهٔ به دست آمده از گاومیش می خورند. مردم کشور چین به نوشیدنی های غیرالکلی شیرین آمریکایی و داخلی بسیار علاقه مندند.

رسوم غذایی در مناسبات و مراسم سنّتی

در کشور چین در مراسم و رویدادهای خاص و گردهم آیی های خانوادگی بزرگ، وعده های غذایی بسیار و کاملی مصرف می شود. در منطقـهٔ شـمال کشور، نوعی پودینـگ میوه موسوم به جیائوزی(۳) در فستیوال یا جشـنواره بهاره(۴) و سایر مراسم ویژهٔ ملّی، مورد اسـتفاده قرار می گیرد. در فستیوال یـا جشـنواره ماه(۵) که در اواسـط پـاییز برگزار می شود، «کیک های ماه»، نوعی کلوچهٔ شکم پُر

۱- (۱) . Chaozhou.

۲- (۲) . Dim Sum.

۳- (۳) . Jiaozi.

۴- (۴) . Spring Festival.

۵- (۵) . Moon Festival.

حاوی کنجد زمینی و تخم درخت سدر صرف می شود. در بزم و میهمانی هایی که به سبک شاهانه برگزار می شود، غذاهایی مشابه خوراک ویژهٔ گردهم آیی های دولتی و میهمانی های تجاری، طبخ و مصرف می شود. در این گونه مراسم هرگز از برنج در طبخ غذا استفاده نمی شود؛ چراکه برنج، غذایی ساده و معمولی شمرده می شود و برای چنین مراسمی نامناسب است.

اقتصاد

اقتصاد پایه

از سال ۱۹۷۸ به بعد، اقتصاد کشور چین به تدریج شروع به تغییر از اقتصادی به سبک اقتصاد شوروی سابق، به یک سیستم بازار آزاد کرد و در مدت بیست سال این کشور توانست نرخ تولید ناخالص داخلی خود را چهار برابر کرده و تبدیل به دومین اقتصاد بزرگ دنیا شود. نظام سیاسی بسیار تمرکز یافتهٔ این کشور، با تفکر تمرکززدایی اقتصاد کشور در تضاد و کشمکش بوده است. اقتصاد به دلیل فساد گسترده، بوروکراسی و کسب وکارهای بزرگ تحت اداره دولت که قادر نبوده اند همگام با توسعه اقتصادی رشد یابند، متحمل فشار است. نرخ های تورّم که در دههٔ ۸۰ به شدت افزایش یافت، بین سال های ۱۹۹۵ و ۱۹۹۹ در نتیجهٔ سیاست های پولی و مالی سخت گیرانه تر و کنترل بهای مواد غذایی از جانب دولت کمتر شد. در حال حاضر با این که اقتصاد کشور چین ظاهراً در حال رشد و توسعه است، هنوز هم سطح زندگی مردم در مناطق روستایی این کشور پایین تر از سطح استاندارد بوده و دولت در جمع آوری مالیات در سطح استان هایی نظیر شانگهای و گوآنگژو با مشکلات بسیاری روبه روست.

نیروی کار در کشور چین متشکل از ۷۰۰ میلیون نفر است که ۵۰٪ آنها در بخش کشاورزی، ۲۴٪ در صنایع و ۲۶٪ دیگر در بخش خدمات

ص:۳۳

اجتماعی کشور مشغول به کار هستند. نرخ بیکاری در کشور چین در شهرها ۱۰٪ و در روستاها و مناطق حومه ای بیش از ۱۰٪ است. تعداد بی شماری از مهاجران بین روستاها و شهرها همواره وجود دارند که عمدتاً در مشاغل پاره وقت مشغول می شوند. پول رایج کشور چین، یوآن(۱) نام دارد.

یکی از بزرگ ترین چالش های اقتصادی کشور چین، تهیهٔ خوراک جمعیت انبوه این کشور است. دولت چین برای حل این مشکل از دو راهکار به طور هم زمان استفاده کرده است که یکی طراحی و اجرای پروژه های نوسازی برای بهبود سیستم آبیاری کشاورزی و حمل ونقل کشور بوده، و دیگری تلاش برای کنترل رشد جمعیت کشور اجرای سیاست «هرخانواده، تنها یک فرزند» است. قانون داشتن فقط یک فرزند که البته در مورد گروه های اقلیت قومی اجرا نمی شود،(۲) با مخالفت عمومی بسیار گسترده ای در سطح کشور روبه رو بوده است.

مالکیت و زمین

یکی از اولویت های کاری دولت در زمان حکومت مائو، اجرای برنامهٔ اصلاحات ارضی بود. او سیستم رایج اشتراکی در زراعت و کشاورزی را از میان برداشته و به جای آن، زمین های اشتراکی تحت کنترل دولت را جایگزین کرد. دِنگ نیز در زمان حکومت خود در عین حال که از زمین های دولت و زراعت دولتی محافظت می کرد، به کشاورزان نیز اجازهٔ اجارهٔ زمین کشاورزی و آزادی بیشتر در تصمیم گیری می داد. همین تغییرات باعث شد تا تولید کشاورزی این کشور بسیار بیشتر شده و در دههٔ ۸۰ دو برابر گردد.

با این که کشاورزان و سایر افراد جامعه در این دوره، در مقایسه با

۱- (۱) . Yuan.

۲- (۲) مسلمانان مجاز به داشتن دو فرزند هستند و کشاورزان نیز اگر بچه اولشان پسر نباشد, می توانند صاحب فرزند دوم شوند.

گذشته، کنترل بیشتری بر زمین های خود داشتند، اما بیشتر زمین های این کشور در مالکیت دولت است.

فعالیت های بازرگانی

بیشتر فعالیت های تجاری در چین، بر محور کشاورزی می چرخد و محصولات کشاورزی در مناطق مختلف، متفاوت و متنوع است. بیشتر محصولات کشاورزی تولیدی برای مصرف داخلی در این کشور عبارتند از: برنج، گندم، لوبیا، میوه و سبزیجات. از سال ۱۹۷۸ تا ۱۹۸۵ تمام مزارع و زمین های کشاورزی کشور چین به صورت اشتراکی اداره می شد و البته کشاورزان باید تمام محصولات تولیدی خود را با قیمت از پیش تعیین شده به دولت می فروختند. امروزه کشاورزان هنوز بخشی از محصولات خود را به دولت می فروشند و بقیهٔ محصولات در بازار آزاد فروخته شده و قیمت آن نیز بر اساس میزان عرضه و تقاضا تعیین می شود. در فروشگاه های دولتی، قیمت محصولات همواره مقطوع است؛ اما در مغازه های شخصی که شمار آنها در حال افزایش است، امکان دادن تخفیف در قیمت محصولات وجود دارد.

برای محصولات خارجی مثل سیگار، الکل و تجهیزات الکترونیکی در کشور چین بازارهای سیاه بزرگی ایجاد شده است. داشتن ارتباطات (که در فرهنگ چینی گوانکسی(۱) خوانده می شود) در بازار، یکی از مهم ترین عوامل دسترسی به چنین اجناسی است. فروش محصولات تولید شده در کارخانه های دولتی در بازار آزاد و مغازه های شخصی چندان هم غیر رایج نیست.

شهر هنگ کنگ که دارای یک اقتصاد کاملاً سرمایه داری است، در ادارهٔ دولت انگلیس به یک مرکز اقتصادی بین المللی تبدیل شده است. عمده ترین فعالیت های تجاری در این شهر بانکداری و تولید محصولات و ارائهٔ خدمات مبتنی بر تکنولوژی برتر می باشد.

۱- (۱) . Guanxi.

صنایع عمده

بزرگ ترین صنایع کشور چین صنایع تولید آهن، فولاد، استخراج زغال سنگ، تولید تجهیزات ماشینی، تسلیحات نظامی، منسوجات و البسه، استخراج نفت و تولید مواد نفتی، تولید کفش، عروسک، مواد غذایی، اتومبیل سازی و تجهیزات مصرفی الکترونیکی است. صنعت متالوژی (استخراج و ذوب فلزات) و ماشین سازی در سال های اخیر در کشور چین بسیار مورد توجه قرار گرفته و یک سوم درآمد صنعتی این کشور را به خود اختصاص داده است. در این گونه صنایع و نیز در صنایع دیگر کشور چین، کمّیت در تولید در مقایسه با کیفیت، دارای ارزش بالاتری بوده و این مسئله در بسیاری از محصولات تولیدی این کشور دیده می شود. صنعت توریسم که در دهۀ ۸۰ در کشور چین بسیار رشد یافت، بعد از واقعۀ میدان تِیان آن مِن افت شدیدی داشت؛ اما دوباره با گشوده شدن درهای اقتصاد کشور به روی سرمایه گذاران خارجی توسعه یافته است.

تجارت

کشور چین بیشتر تجهیزات ماشینی، پلاستیکی، مواد شیمیایی، آهن، فولاد و سوخت های معدنی را از کشورهای ژاپن، ایالات متحده، تایوان و کرۀ جنوبی وارد می کند. صادرات این کشور نیز شامل تجهیزات ماشینی، منسوجات و البسه، کفش، عروسک, کالاهای ورزشی، سوخت های معدنی و مواد شیمیایی است. تجارت در کشور چین با گذشت زمان، رشد و توسعۀ بسیاری یافته است. در دهۀ ۹۰ شرکای اصلی تجاری کشور چین، سایر کشورهای کمونیست بودند؛ اما فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی به عنوان یک قدرت جهانی باعث تغییر این وضع شد. در حال حاضر، بیشتر روابط تجاری کشور چین با کشورهای غیرکمونیستی صورت می گیرد.

توزیع مشاغل

در زمـان حکومت کمونیستی چین، برای اولین بـار کـارگران شهرنشـین این کشور از سوی دولت در مشاغـل مختلف منصوب شدنـد. حقوق این مشاغل، از پیش تعیین شـده بوده و پاداشـی برای کار و تولیـد بیشتر و بهتر کارگران در نظر گرفته نمی شد. این سیسـتم در سال ۱۹۷۸ و بـار دیگر در سال ۱۹۸۶ برای ایجـاد امکـان افزایش حقوق و در نظرگرفته شـدن پاداش برای کار بیشـتر و بهـتر اصـلاح شـد. در زمـان حکومت دِنـگ شـیائوپینگ(۱) مردم کشـور تشویـق بـه بهبـود و گسـترش مهـارت هـای کارآفرینی خود در مشاغلی مثل مغازه داری و رانندگی تاکسـی و کار و فعالیت در سایر بخش های تجاری شدند. افراد مسـن تر جامعه نیز اغلب از کودکان خانواده و نوه های خود پرستاری و مراقبت می کنند و البته بسیاری از آنها نیز هم چنان در بازار کار مشغولند.

طبقه بندی اجتماعی

طبقات اجتماعی و اصناف

فلسـفۀ کنفوسـیوس بر یک نظام طبقاتی سلسله مراتبی تأکید دارد. در بالای این نظام طبقاتی متفکران و اندیشمندان قرار داشته و بعد از آنها کشاورزان، صـنعتگران و در نهایت بازرگانان و سـربازان قرار می گیرند. در این نظام، امکان جابه جایی طبقاتی، کاملاً ممکن بود. معمول این بود که خانواده ها پول خود را پس انداز کنند تا صرف تحصیل و ارتقای بزرگ ترین فرزند پسر شود. وقتی کمونیست ها در کشور به قدرت رسـیدند، این نظام سلسـله مراتبی را با ادعای برقراری یک جامعۀ عاری از طبقات برانداختند. در واقع، نظام جدید جایگزین شده نیز، دارای همان طبقات نخبه و طبقات ضعیف

۱- (۱) . Deng Xiaoping.

پیشین است. جامعهٔ چین به دو بخش اصلی رهبران سیاسی یا همان گانبو(۱) ها و توده های رعایا تقسیم بندی می شود. بنابر فلسفهٔ حزب کمونیست چین، هر دوی این طبقات اجتماعی، دارای علاقه ها و سلیقه ها و اهداف مشابه بوده و ازاین رو، باید با یکدیگر متحد و یکپارچه باشند. در حقیقت، یک شکاف اجتماعی در حال رشد بین افراد دارا و فقیر جامعهٔ چین وجود دارد؛ به طوری که مردم ثروتمند در شهرها زندگی کرده و فقیران تمایل دارند تا در حومهٔ شهرها متمرکز شوند. با این وجود، کشاورزان چینی از مدت ها پیش به تعداد بسیار زیاد شروع به مهاجرت به شهرها برای یافتن شغل مناسب کرده اند که باعث بروز مشکلاتی در زمینه مسکن و اشتغال شده و به تدریج در حال ایجاد طبقه ای جدید از مردم فقیر شهرنشین است.

دیوار بزرگ چین بیش از ۱۵۰۰ مایل طول دارد و تنها ساخته دست بشر است که از کره ماه قابل مشاهده است.

ص:۳۸

۱- (۱) . ganbu.

نمادهای طبقه بندی اجتماعی

اتومبیل که از جملهٔ کالاهای رفاهی نادر در جامعهٔ چین است، نشانه ای از بالا بودن سطح اجتماعی و اقتصادی افراد است. اسباب و لوازم زندگی راحت و مناسب نیز با تجمّلاتی مثل سیستم های پیشرفتهٔ آب گرم، نمونه ای دیگر از این نشانه ها می باشد. در دههٔ ۸۰، پوشش بیشتر مردم چین لباس های سادهٔ سیاه رنگ بود؛ اما در سال های اخیر تنوع لباس در بازارهای این کشور بسیار زیاد شده و استفاده از لباس های آمریکایی یا لباس هایی با مارک تقلیدی از آنها نشانه ای برای موفقیت و پیشرفت کشور است. این گونه لباس ها بیشتر در شهرها استفاده می شود؛ البته در روستاها نیز کشاورزان مرفّه از آنها استفاده می کنند.

بسیاری از گروه های اقلیت قومی کشور، نوع پوشش سنّتی خود را حفظ کرده اند. پوشش مردم تبّت ساخته شده از لایه هایی از پارچه است که از آنها در برابر هوای خشن و سرد آن منطقه محافظت می کند. زنان تبّتی سر خود را با پارچه هایی ویژه می پوشانند. زنان ایغور نیز دامن های بلند و شال های روشن و مردان، کلاه های قلّاب دوزی شده می پوشند.

وضعیت سیاسی

حکومت

دولت چین یک دولت کمونیستی است. رییس جمهور، رییس دولت بوده و توسط مجلس ملّی کشور(۱) برای مدت ۵ سال انتخاب می شود؛ اما می تواند در تصمیمات مجلس نیز دخالت کرده و بر آن نظارت کند. مجلس ملّی چین مسئول وضع قوانین و سیاست ها، تفویض اختیار و نظارت بر بخش های دیگر دولت است. بالاترین سطح در شاخهٔ اجرایی حکومت در

۱- (۱) . National Peoples Congress (NPC).

چین شورا(۱) است که متشکل از یک رییس، یک نایب رییس، مشاوران و وزیران مختلف است. این شورا مسئول رسیدگی به امور سیاسی داخلی، امور دفاعی و نظامی، اقتصاد، فرهنگ و آموزش کشور است. اعضای این شورا با حکم رییس جمهور تعیین و با حکم وی نیز برکنار می شوند.

کشور چین به بیست وسه استان، پنج منطقهٔ خودمختار و چهار شهرداری تقسیم می شود (تایوان بیست وسومین استان کشور شناخته می شود). نمایندگان انتخاب شدهٔ مردم در سطح محلّی، در یک مجلس محلّی فعالیت می کنند که بخشی از بدنهٔ اصلی مجلس ملّی کشور است و مسئول ادارهٔ امور محلّی و گزارش آنها به شوراست.

رهبری و مقامات سیاسی

حزب کمونیست چین(۲) تنها حزب سیاسی کشور است که قدرت و نفوذ دارد. هشت حزب کوچک تر دیگر نیز که به رسمیت شناخته می شوند، از طریق این حزب اداره می شوند. هیچ حزب اصلی و مهم مخالف حزب کمونیست چین در این کشور وجود ندارد؛ اما دو گروه دیگر به نام های فرقهٔ فالون گُنگ(۳) و حزب دموکرات چین(۴) نیز وجود دارند که دولت آنها را تهدیدهای اصلی قلمداد می کند. فرقهٔ فالون گُنگ توجهات بین المللی بیشتری را به خود جلب کرده است؛ چراکه دولت چین تلاش های بسیاری برای سرکوبی این فرقه انجام داده است. این فرقه مدّعی است که گروهی فکری مبتنی بر فلسفهٔ بودایی و تائویی(۵) (طریقت چینی) است؛ اما دولت چین این فرقه را یک گروه دینی می داند که نظم اجتماعی و امور دولتی را برهم می زند. دولت چین صدها نفر از اعضای این فرقه را به اردوهای کار

۱- (۱) . State Council.

۲- (۲) . CCP.

۳- (۳) . Falon Gong.

۴- (۴) . China Democracy Party.

۵- (۵) . Taoist .

فرستاده و بسیاری از رهبران آنها را زندانی کرده است. فعالیت این گروه در هنگ کنگ قانونی است.

کنترل و نظارت

نظام قانونی کشور چین، ترکیبی از قوانین سنّتی و قوانین وضع شده است. از سال ۱۹۸۷ یک قانون مدنی ضعیف و ابتدایی در این کشور اجرا می شده و از سال ۱۹۸۰ به بعد نیز آیین نامه های قانونی جدیدی به آن اضافه شده است. در این کشور تلاش های بسیاری برای بهبود قانون در بخش های مدنی، مدیریتی، اجرایی، جرم و جنایات و حوزهٔ تجارت شده است. قدرتمندترین دادگاه کشور چین دادگاه عالی ملّت(۱) بوده که بر دادگاه های سطح پایین تر نظارت داشته، شکایات و درخواست های قانونی مردم را مستقیماً پی گیری و قوانین ملّی را تعریف می کند.

میزان جرم و جنایت در کشور چین در حال افزایش است. کیف قاپ ها و دزدان خُرده پا رایج ترین بزهکاران کشور چین بوده اند؛ اما به تدریج شمار جرم و جنایات سنگین و پُرخشونت در این کشور در حال افزایش است. مصرف مواد مخدّر نیز از جملهٔ مشکلات اجتماعی است که در این کشور در حال رشد می باشد.

در کشور چین تحقیر اجتماعی بزهکاران یکی از مجازات های رایج و متداول در مورد دزدان خُرده پاست. زندانی ها در کشور چین بیشتر برای کاردر مزارع یا کارخانه های تولیدی به کارگرفته می شوند. مجازات مرگ در این کشور نه تنها در مورد جنایات پُرخشونت، بلکه در مورد جرایمی مثل رشوه خواری و فساد نیز اجرا می شود. دولت کشور چین در مورد مخالفت های سیاسی افراد و گروه های مخالف، مجازات های بسیار سختی در نظر گرفته و این دولت به واسطهٔ همین مجازات های سخت در

۱- (۱) . Supreme Peoples Court.

جهان شناخته شده است. بسیاری از افرادی که در مخالفت های سال ۱۹۸۹ میدان تیان آن مِن حضور داشتند، به زندان افتاده و دولت این کشورهم چنان هرگونه مخالفت سیاسی را با مجازات های سخت پاسخ می دهد. کشور چین بارها و بارها برای زیر پا گذاشتن قوانین حقوق بشر بازخواست شده است.

فعالیت های نظامی

ارتش آزادی بخش ملّی چین(۱) شامل نیروهای زمینی، نیروی دریایی، نیروی هوایی و نیروی توپخانه است. نیروی پلیس کشور(۲) نیز که متشکل از گروه های امنیت داخلی است، ظاهراً یکی از بخش های زیرمجموعهٔ وزارت امنیت ملّی دولت چین است؛ اما به لحاظ سازمانی در بخش «نیروهای مسلّح» کشور قرار دارد و در زمان جنگ به عنوان نیرویی الحاقی به ارتش آزادی بخش چین عمل می کند. دولت چین هر ساله مبلغی بیش از ۱۲ میلیارد دلار (۱/۲٪ از تولید ناخالص داخلی کشور) را برای مخارج نظامی کشور تعیین می کند؛ اما تحلیل گران غربی این مبلغ را چندین برابر بیشتر در نظر می گیرند. خدمت در ارتش آزادی بخش چین داوطلبانه و به شدت انتخابی است. در کشور چین، هم مردان و هم زنان می توانند در ارتش خدمت کنند و این ارتش با وظیفه شناسی خاصی آرمان های تساوی حقوق کمونیستی را ترویج و حمایت می کند؛ به طوری که در این ارتش هیچ گونه رتبه بندی نظامی وجود ندارد.

بر اساس آمار به دست آمده در سال ۱۹۹۸، ۲/۸ میلیون نفر در نیروهای نظامی کشور چین عضو هستند که ۱/۸۳۰/۰۰۰ نفر از این تعداد در ارتش، ۴۲۰/۰۰۰ نفر در نیروی هوایی و ۲۳۰/۰۰۰ نفر در نیروی دریایی کشور

۱- (۱) . Peoples Liberation Army: PLA.

۲- (۲) . Peoples Armed Police.

چین خدمت می کنند. در این سال، دولت چین برنامه ای را طراحی کرد که شمار نیروهای نظامی کشور را به نیم میلیون نفر کاهش داد.

رفاه اجتماعی

سازمان های دولتی و گروه های صنعتی کشور چین اغلب برای کارمندان خود مسکن، امکانات مراقبت و نگه داری از فرزندان، امکانات آموزشی، امکانات پزشکی و سایر خدمات رفاهی را تأمین می کنند. این سازمان ها دانوِی(۱) یا واحدهای کاری خوانده می شوند. این سازمان ها هم چنین هزینه های درمان و از کارافتادگی، سالخوردگی و نیز حقوق بازنشستگی به کارمندان خود پرداخت می کنند. بسیاری از اقدامات رفاهی اجتماعی دولت چین در شهرهایی صورت می گیرد که برای تهیهٔ مسکن، امکانات آموزشی و تأمین مواد غذایی مورد نیاز، به مردم کمک خرج داده می شود. در روستاها و حومهٔ شهرها فشار تأمین امکانات رفاهی اجتماعی بر دوش شرکت ها، سازمان ها و خانواده هاست. دولت چین هنگام بروز سوانح و بلاهای طبیعی، از جمله سیل و آفات کشاورزی، اقدامات امدادی اضطراری در نظر گرفته است. هم چنین دولت این کشور به خانواده هایی که به سیاست تک فرزندی پای بندند، کمک های مالی داده و آن ها را برای دریافت امکانات دولتی تهیهٔ مسکن، تأمین بهداشت و سایر خدمات اجتماعی در اولویت قرار می دهد.

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

کشور چین یکی از اعضای چندین سازمان بین المللی از جمله سازمان ملل متحد،(۲) یونسکو(۳) و سازمان بهداشت جهانی(۴) است. این کشور هم چنین برای

۱- (۱) . danwei.

۲- (۲) . United Nations.

۳- (۳) . UNESCO.

۴- (۴) . World Health Organization.

عضویت در سازمان تجارت جهانی نیز درخواست خود را ارائه داده است. در این کشور تعداد زیادی سازمان فعال بین المللی و خارجی، در عرصه سلامت، توسعه و حقوق بشر از جمله صلیب سرخ،(۱) سازمان بهداشت جهانی، سازمان صلح ایالات متحده،(۲) سازمان عفو بین المللی(۳) و سازمان های دیگر فعالند.

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

پیش از قرن بیستم، زنان کشور چین از بسیاری از حقوق اجتماعی خود محروم بوده و محدود به فضای خانه بودند؛ در حالی که مردان بر تمام جنبه های زندگی اجتماعی اشراف تسلط داشتند. تنها استثنایی که برای این مسئله وجود داشت، کار کشاورزی بود که زنان در مقایسهٔ با مردان فعالیت بیشتری در آن داشتند. تأثیر غرب و تفکر غربی بر فضای کشور چین از قرن نوزدهم، با ایجاد مدارس برای دختران توسط هیئت های تبلیغی بیشتر شد. در این دوره به واسطهٔ مدرن شدن کشور چین، فرصت فعالیت های اجتماعی برای زنان بیشتر شد و در حکومت کمونیست این کشور، زنان تشویق به کار در خارج از خانه نیز شدند. در حال حاضر، زنان در این کشور در حوزهٔ پزشکی، آموزش، تجارت، ورزش، هنر, علوم و سایر بخش ها کار می کنند. با این که مردان کشور چین هنوز سطوح بالای تجارت و دولت و مشاغل بهتر را در اختیار دارند، اما زنان نیز پیشرفت های شغلی قابل توجهی داشته اند.

۱- (۱) . Red Cross.

۲- (۲) . U.S Peace Corps.

۳- (۳) . Amnesty International.

یک مرد چینی از قفسه های قرار داده شده در کنار پیاده روی خیابانی در تونکسی(۱)

به ره گذران کتاب اجاره می دهد.

جایگاه متقابل زنان و مردان

ارزش های ارائه شـده بر اساس فلسـفهٔ کنفوسـیوس، می گویـد که زنان نسبت به مردان جایگاه بسـیار پایین تری داشـته و این تفکرات در جامعهٔ سنّتی این کشور نیز بازتاب یافته است. زنان در این جامعهٔ سنّتی هیچ حقی نداشته و ابتدا برای پدران خود و سپس برای شوهران خود در حکم دارایی و کالا هستند. در واقع، مسئلهٔ بستن پابند به پای زنان نیز نمادی برای محدودیت ها و قیدوبنـدهایی است که زنان در تمام جنبه های زنـدگی شان با آنها روبه رو هسـتند. مادران پاهای دختران خود را از سن هفت سالگی محکم بسته، مانع رشد مناسب آنها شده و به نام زیبایی دختران به سلامت آنها آسیب می زنند.

۱- (۱) . Tunxi.

این کـار تا سال ۱۹۰۱ غیرقـانونی نبود. این رونـد بیشتر در طبقات بالا و متوسط جامعهٔ چین انجام می شـده است؛ چراکه زنان روستایی و طبقات پایین تر جامعه، به پاهای خود برای کار بهتر در مزارع و زمین های کشاورزی نیاز بیشتری داشتند.

رد و نفی بیشتر این گونه ارزش هـا و هنجارهای سنّتی در اوایل قرن بیسـتم در جامعـهٔ چین باعث توجه بیشتر به مسـئلهٔ تساوی حقوق و آزادی زنـان شـده است. حضور غربی هـا در این کشور در قرن نوزدهم نیز بـاعث تأکیـد بیشتر بر این ارزش هـا بوده است. در تلاش برای تبـدیل کشور چین به یک کشور مـدرن، ارتقای سـطح اجتماعی زنان، یکی از اولویت های کاری دولت بوده است. زنان نقش مهمی در «گام نظامی طولانی» و اقدامات کمونیست ها علیه کومینتانگ داشته و در زمان حکومت مائو، از تساوی حقوقی با مردان در خانه و محل کار و نیز حقوق تعیین شـده در هنگام ازدواج، طلاق و به ارث بردن از والدین بهره منـد گشـته اند. با وجود این معیارهای قانونی، زنان و دختران هنوز هم با موانع و مشکلات مهمی از جمله سوء استفاده از مسئلهٔ ازدواج و فروخته شدن به عنوان عروس روبه رو هستند.

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

بر اسـاس آداب و رسـوم مردم چین، مراسم ازدواج توسـط والـدین زوج و زوجه تأییـد و تنظیم می شود. بـا این که امروزه این سیستم مثل سابق سخت گیرانه نیست، هنوز هم از دلالان ازدواج (افرادی که زوج یا زوجه را پیشنهاد می کنند) در جامعهٔ چین استفاده می شود. مردم چین در امر ازدواج، بسیار واقع گرا بوده و حتی افرادی که همسران خود را نیز انتخاب کرده اند،

اغلب همان قدر که به طور عاطفی در این مسئله پیش رفته اند، تحقیقات عملی نیز انجام می دهند.

در کشور چین جشن های عروسی معمولاً بسیار طولانی و پُرخرج بوده و توسط خانوادهٔ داماد تدارک دیده می شود. خانواده هایی که توان مالی کافی دارند، جشن های عروسی خود را به سبک غربی ها برگزار می کنند که در آن، عروس جامه ای بلند و سفید و داماد کت و شلوار و کراوات می پوشد.

سن قانونی ازدواج برای زنان چینی ۲۰ سال و برای مردان چینی ۲۲ سال است. در سال ۱۹۴۹ در این کشور، قانونی توسط کمونیست ها به تصویب رسید که بر اساس آن به زنان این حق داده شد که شوهران خود را خود انتخاب کرده و آنها نیز بتوانند تقاضای طلاق کنند. با این که در کشور چین طلاق گرفتن بسیار دشوار است، نرخ طلاق در حال افزایش است.

نهاد خانواده

در کشور چین این رسم بسیار رایج است که افراد مربوط به نسل های مختلف در کنار یکدیگر و در زیر یک سقف زندگی کنند. زنان چینی بعد از ازدواج بر اساس سنّت، والدین خود را ترک کرده و عضوی جدید از خانوادهٔ شوهر خود می شوند. مادرشوهر مسئولیت ادارهٔ این خانواده را داشته و گاهی نیز با عروس جدید خود بدرفتاری می کند. اگرچه امروزه دلایل خاصی وجود دارد که بیشتر کودکان را مجبور به ترک والدین خود می کند، اما پسر بزرگ خانواده اغلب در کنار والدین خود باقی می ماند؛ چراکه وظیفهٔ اوست تا از والدین سال خوردهٔ خود نگه داری و مراقبت کند. حتی امروزه نیز بسیاری از فرزندان بالغ خانواده، بعد از ازدواج نیز با والدین خود زندگی می کنند که البته یکی از دلایل آن کمبود مسکن در شهرهای کشور است.

ص:۴۷

ارث

در کشور چین اگرچه بیشتر دارایی های شخصی افراد، بر اساس آداب و رسوم سنّتی مردم این کشور به همراه آنها دفن می شود، اما باقی ماندهٔ این دارایی ها، به ویژه در خانواده های پُرنفوذ و ثروتمند، عموماً به پسر بزرگ خانواده می رسد. از سال ۱۹۴۹ که کمونیست ها در چین به قدرت رسیدند، زنان نیز حق به ارث بردن دارایی های خانوادگی را یافتند.

گروه های خویشاوندی

داشتن خانوادهٔ بزرگ و پُرجمعیت در کشور چین بسیار مهم بوده و افراد ثروتمند و تحصیل کرده، اغلب شجره شناسان را برای جست وجو و تحقیق در شجره نامهٔ خانوادگی خود استخدام می کنند. در این کشور اعضای خانواده، حتی افرادی که روابط خانوادگی دوری با هم دارند، در مقایسه با افراد خارج از خانواده، دارای ارزش و مقام بالا‌تری هستند. زنده ماندن نام خانوادگی افراد نیز یکی دیگر از مسائل مهمی است که خانواده های چینی به آن بسیاری زیادی می دهند و اگر پسر بزرگ یک خانواده، خود دارای فرزند پسر نباشد، اغلب از وی انتظار می رود تا یکی از پسرانِ برادرِ بعد از خودش را به فرزندخواندگی بپذیرد تا نام خانوادگی از جانب او نیز گسترش یابد. اگر در یک طایفه یا خاندان، هیچ فرزند پسری متولد نشود، یکی از فرزندان پسر یکی از دختران خانواده برای گسترش دادن نام خانوادگی آنها به فرزندخواندگی پذیرفته می شود.

وضعیت اجتماعی

مراقبت از کودکان

بر اساس آداب و رسوم سنّتی مردم چین، پسران در مقایسه با دختران، دارای مقام و ارزش بیشتری هستند. در این جامعه به دختران اغلب به

عنوان نوعی گرفتاری و مسئولیت نگریسته می شود و در زمان بروز مشکلات اقتصادی، اغلب آنها برای کار یا فحشا به خانهٔ ثروتمندان فرستاده می شوند. با این که این گونه اعتقادات و اقدامات امروزه کمتر شده است، اجرای سیاست دولتی تک فرزندی بار دیگر باعث مطرح شدن این گونه مسائل در این جامعه شده و به همین دلیل میزان کُشته شدن فرزندان دختر توسط والدین چینی و نیز رها کردن آنها بیشتر شده است. با این که داشتن فرزند در کشور چین ارزش بزرگی شمرده می شود، تعریف و تمجید از آنها با صدای بلند، مایهٔ بدشانسی تلقی می شود. تعریف نادرست از کودکان و اظهار نظر در مورد زشتی آنها رایج است.

در کشور چین، نوزادانِ تازه متولد شده، در سه روز اول زندگی خود شست وشو نمی شوند. در روز سوم نوزاد به حمام برده شده و سپس دوستان و اقوام به دیدن این عضو تازه وارد خانواده می آیند. وقتی یک فرزند پسر به سن یک ماهگی می رسد، والدین او برایش جشن یک ماهگی می گیرند. در این کشور مرسوم است که سَرِ فرزند پسر را تراشیده و موها را در یک پارچهٔ قرمز قرار می دهند و بعد از گذشت صد روز، آن را به رودخانه می اندازند. مردم چین اعتقاد دارند که این کار باعث محافظت از کودک می گردد.

در شهرها معمولاً تازه مادران، بین دو ماه تا یک سال از کار و فعالیت خود معاف می شوند؛ اما زنان روستایی چند روز بعد از فارغ شدن، دوباره کار خود را شروع می کنند.

تربیت و آموزش کودکان

در کشور چین به کودکان از همان سال های اول زندگی، مسئولیت های خانوادگی و اجتماعی داده می شود. این مسئولیت ها در روستاها و حومهٔ شهرها به معنای کار کشاورزی و در شهرها شامل کارهای خانه و حتی

جارو کشیدن خیابان هاست. دانش آموزان نیز موظّفند کلاس درس خود را تمیز و منظّم نگه دارند.

در زمان حکومت کمونیستی که زنان تشویق به کار در خارج از محیط خانه می شدند، ابزار و امکانات مراقبت و نگه داری از کودکان رواج بسیاری داشت. پدربزرگ ها و مادربزرگ ها نیز نقش مهمی در پرورش فرزندان دارند؛ به ویژه زمانی که مادر در خارج از محیط خانه شاغل است.

در کشور چین تحصیل از سنّ نه سالگی اجباری است. ۹۶٪ از کودکان چینی در کودکستان ها و مدارس ابتدایی این کشور مشغول به تحصیل بوده و در حدود دوسوّم آنها در مدارس راهنمایی و متوسطه ادامه تحصیل می دهند که مدّت سه سال به طول می انجامد. این دانش آموزان که در نظام آموزشی دولتی مشغول به تحصیل بوده اند، بعد از شرکت در یک امتحان نسبتاً سخت و پذیرفته شدن در آن می توانند وارد دانشگاه شوند. نظام آموزشی کشور چین بر پیروی و تبعیت و یادگیری مبتنی بر تکرار، بیش از خلاقیت تأکید دارد. هم طرفداران مکتب کنفوسیوس و هم اعضای حزب کمونیست چین به مسئلهٔ آموزش به عنوان روشی برای افزودن ارزش به فرد می نگرند. در زمان حکومت مائو کشور، نظام آموزشی چین متحمّل ضررهای بسیاری از جانب تبلیغات منفی شده و توجه به مسئلهٔ آموزش و نخبه بودن بسیار بی ارزش قلمداد می شد. در این کشور به واسطهٔ جمعیت بسیار بالای مردم، امکانات آموزشی کلاس های درس و نیز سطح سواد و تجربهٔ معلمان بسیار ضعیف و پایین است.

دولت چین موفقیت های چشم گیری در افزایش سطح سواد عمومی در جامعه داشته است. وقتی دولت کمونیستی در این کشور به قدرت رسید، فقط ۱۵٪ از جمعیت کشور سواد خواندن و نوشتن داشتند؛ اما امروزه به واسطهٔ اجرای برنامه های اجباری آموزش برای کودکان و بزرگسالان، این میزان به ۷۵٪ رسیده است.

آموزش عالی

بهره مندی از آموزش عالی در کشور چین برای بسیاری از افراد ممکن نبوده و پذیرش در دانشگاه ها امری بسیار رقابتی و انتخابی است؛ فقط ۲.٪ از جمعیت کشور چین می توانند وارد مراکز آموزش عالی و کالج ها شوند. علاوه بر امتحان بسیار سخت ورودی دانشگاه، دانشجویان باید وفاداری خود را به حزب کمونیست چین نیز به عنوان یکی از شرطهای پذیرش در دانشگاه نشان دهند. دانشجویان چینی در تابستان به کارهای دستی و فیزیکی مشغول شده و برنامهٔ درسی دانشگاه ها نیز بر علوم و تکنولوژی تأکید دارد. در کشور چین ادامهٔ تحصیل در مقاطع عالی بسیار ارزشمند است و یک مدرک دانشگاهی تقریباً جایگاهی مناسب در جامعه برای افراد تضمین می کند. مهم ترین دانشگاه های کشور چین در شهرهای پکن وچینگهوآ(۱) قرار دارند؛ اما هزاران دانشگاه دیگر نیز در سرتاسر این کشور به فعالیت می پردازند. به علاوه، مراکز فنّی و حرفه ای بسیاری نیز در کشور چین وجود دارد که دانش آموزان را در رشته های کشاورزی، پزشکی، معدن و آموزش، می پرورانند.

آداب معاشرت

احترام گذاشتن و تبعیت از افراد سالخورده و بزرگ ترها در جامعهٔ چین، بسیار مهم است. در این جامعه سلسله مراتبی وجود دارد که به واسطهٔ آن، افراد مسن، بالاتر از افراد جوان و مردان، بالاتر از زنان قرار می گیرند که البته در روابط اجتماعی بین آنها نیز بازتاب می یابد.

مردم کشور چین بر اساس آداب و رسوم سنّتی خود همواره چهرهٔ خود را از برخورد مستقیم با فرد مقابل حفظ می کنند و این مسئله در این جامعه بسیار مهم است. تلاش برای خوشحال و راضی کردن فرد مقابل و

ص:۵۱

۱- (۱) . Qinghua.

نشان دادن خود به عنوان فردی درستکار و دارای صداقت، بسیار ارزشمند است. رد کردن یک درخواست، حتی اگر فرد به واقع نتواند آن را برآورده کند، کاری زشت و ناپسند شمرده می شود. ترس از ریخته شدن آبرو در مقابل دیگران، یکی از مسائلی است که بر روابط اجتماعی مردم چین، چه با افراد مهم و چه با افراد غیر مهم بسیار، تأثیر دارد. اگر یک فرد چینی نتواند وظیفه ای را که بر عهدهٔ او قرار داده شده به درستی انجام دهد، نه تنها برای خود او بلکه برای خانوادهٔ او نیز موجب شرمندگی است. شخصیت تک تک افراد گروه در هویت کلی آن گروه جذب و حذف می شود و در محیط خانه و خانواده نیز افراد خلوت و تنهایی چندانی نمی توانند داشته باشند که البته کمبود امکانات در امر مسکن و خانه های کوچک و پُرجمعیت نیز اغلب باعث تشدید این وضعیت می گردد.

در آغوش گرفتن و دست دادن بین افراد دارای جنسیت مشترک از جملهٔ آداب رایج احوال پرسی بوده و تماس بدنی و فیزیکی بین زنان و مردان در اماکن عمومی بسیار محدود است. در میان مردم چین خنده همواره نشانی از شادی نبوده و می تواند علامتی برای ترس و نگرانی و گاهی احساس خجالت و شرمساری باشد.

دید و بازدید، یکی از بخش های اصلی زندگی اجتماعی مردم چین است. مهمان ها اغلب به طور سرزده به مهمانی رفته و البته برای صرف غذا با جمع خانواده دعوت می شوند. در میان مردم چین مرسوم است که هنگام دید و بازدید از یکدیگر هدیه ای کوچک به هم می دهند.

دین

اعتقادات دینی

چین به عنوان یک کشور کمونیستی، رسماً منکر خداست و ۵۹٪ از جمعیت

ص:۵۲

این کشور هیچ گونه گرایش دینی و مذهبی ندارند. ۲۰٪ مردم چین معتقد به مذاهب سنّتی چین (تائوئیسم(۱) و کنفوسیوس) بوده، ۱۲٪ خود را منکر خدا دانسته، ۶٪ بودایی، ۲٪ مسلمان و ۱٪ نیز مسیحی هستند. تعلیمات کنفوسیوس در کتاب «منتخبات»(۲) گردآوری شده است. مکتب کنفوسیوس نوعی فلسفه بوده که بر مسئولیت پذیری در جامعه و نیز احترام گذاشتن و تبعیت از بزرگ ترها تأکید دارد.

تائوئیسم که توسط لائو تِسِ تِسو(۳) در این منطقه بنیان نهاده شد، در مقایسه با مکتب کنفوسیوس بیشتر عرفانی و کمتر واقع گرایانه است. «تائو» به معنای «مسیر» بوده و بر تعادل و نظم تأکید داشته و اغلب از طبیعت به عنوان استعاره ای برای این مضمون استفاده می کند. به علاوه، در مکتب تائوئیسم از عناصر اعتقادی مکتب اعتقاد به تجسم ارواح مردگان نیز سخن به میان آمده است. برخلاف مکتب کنفوسیوس، در مکتب تائوئیسم مسئلهٔ طبقات و سلسله مراتب اجتماعی نفی شده است. پیروان این مکتب از خشونت، رقابت و جاه طلبی پرهیز می کنند.

آیین بودا که از هند وارد چین شده است، در مسئلهٔ نفی خشونت و گرایش های مادی در زندگی، مانند مکتب تائوئیسم است. هدف اصلی زندگی از دیدگاه بودا، شناخت محدودیت های جسمی و ذهنی، رفع آنها و مسلط شدن بر آنهاست. مکتب های کنفوسیوس، تائوئیسم و بودا در ارتباط با یکدیگر انحصاری نبوده و بعضی از مردم چین دستوراتِ داده شده در هر سه مکتب را در کنار پرستش خدایان و الهه های گوناگون پیروی می کنند؛ خدایان و الهه هایی که هر کدام از آنها مسئول بخش خاصی از زندگی آنها شمرده می شوند. در اعتقاد رایج مردم چین، مسئلهٔ شانس بسیار مهم بوده و

۱- (۱) . Taoism.

۲- (۲) . The Analects.

۳- (۳) . Lao Tse Tsu.

افراد از راه های مختلف به دنبال رسیدن به خوش شانسی و از میان برداشتن بدشانسی هستند. در میان این مردمان، نوعی رمل و اسطرلاب به نام فِنگشویی(۱) وجود دارد که به اعتقاد آنان باعث خوش یُمن شدن همه چیز در اطراف فرد می گردد. این روش ها و تکنیک ها بر تمام مسائل زندگی مردم چین، از تعیین محل قرار گرفتن مبلمان در خانه تا احداث آسمان خراش ها تأثیرگذار آست.

بسیاری از گروه های اقلیت قومی چین، گرایش های دینی و مذهبی خاص خود را دارند. در بعضی از این گرایش های مذهبی مثل دائیس(۲) در منطقهٔ یون نان(۳) و ژوانگز(۴) در جنوب غرب کشور، اصول اعتقادی مکتب تجسم ارواح مردگان به کار بسته می شود. ایغورها، قزّاق ها(۵) و مردم هوئیس(۶) مسلمان هستند. مردم تبّت نیز از گونه ای خاص از آیین بودا به نام تانتریک(۷) یا «بودائیت کشیشی»(۸) پیروی می کنند که دربردارندهٔ بسیاری از سنّت های بومی موسوم به بُن(۹) از جمله برداشتن پرچم ها و چرخ های ویژهٔ ادعیه و نیز نوعی رسم تصوّف است.

با وجود این که هیئت های تبلیغی کاتولیک و پروتستان بسیار زیادی از اوایل قرن نوزدهم وارد کشور چین شده اند، مسیحیت نتوانسته پیروان چندانی در این کشور داشته باشد. مسیحیان چینی، بیشتر در شهرهای بزرگ کشور از جمله پکن و شانگهای متمرکزند.

۱- (۱) . fengshui.

۲- (۲) . Dais.

۳- (۳) . Yunnan.

۴- (۴) . Zhuangs.

۵- (۵) . Kazakhs.

۶- (۶) . Huis.

۷- (۷) . Tantric.

۸- (۸) . Lamaistic Buddhism .

۹- (۹) . bon.

متولیان دینی

در مکتب کنفوسیوس و تائوئیسم شخصیت های مذهبی و دینی مرجع وجود ندارند. در آیین بودا، افرادی موسوم به راهبه وجود دارند که تمام زندگی خود را وقف دعا خواندن و عبادت و تفکر می کنند. مراسم مذهبی پرستش خدایان و الهه ها در کشور چین به طور گروهی و دسته جمعی صورت نگرفته و تنها مراسم دعاخوانی دسته جمعی در این کشور، مراسم تدفین مردگان است.

شخصیت مرجع در مذهب آیین بودای تبّتی، «دالایی لاما» است؛ نامی که «اقیانوس دانایی» ترجمه می شود. در این منطقه این اعتقاد وجود دارد که وقتی یک دالایی لاما می میرد، روح او دوباره متجلّی شده و در جایی دیگر حلول می کند و این مسئولیت راهبه هاست که این روح را در فرزندی تازه به دنیاآمده جست وجو کرده و بیابند. امروزه جایگاه این راهبه ها و دالایی لاماها در کشور و در میان مردم جایگاهی سیاسی و در عین حال مذهبی است. دالایی لامای کنونی در کشور هند در تبعید به سر برده و در زمینۀ انگیزه و هدف از استقلال منطقۀ تبّت تحقیق و بررسی می کند.

آیین ها و اماکن مقدّس

معابد تائوئی به سبب نوع معماری بام آنها که معمولاً- زرد یا سبزرنگ است و با تصاویری از خدایان و اژدهاها تزیین می شوند، شناخته شده هستند. بخش داخلی این معابد معمولاً شامل یک صحن، یک تالار بزرگ و اصلی دارای یک قربان گاه که پیشکشی ها در آن جا قرار داده می شود و گاهی زیارتگاه های کوچک برای خدایان مختلف هستند. این معابد دارای بتکده هایی نیز هستند که در اوایل ورود دین به کشور چین از بتکده های

هند اقتباس شده اند. در این معابد مجسمه هایی از بودا، که گاهی بسیار بزرگ و ساخته شده از طلا، پشم سبز و سنگ هستند وجود دارد.

همان طور که قبلاً گفته شد، مراسم دعاخوانی و پرستش خدایان در کشور چین عموماً به صورت فردی صورت می گیرد. یکی از انواع مراسم روحانی که در این کشور بسیار رایج است، تمرین ورزشی است که در آن، سه نوع رسم سنّتی وجود دارد: ووشو،(۱) که نوعی روش دفاع شخصی بوده و در غرب با نام گُنگ فو یا کُنگ فو(۲) شناخته می شود و دربردارندۀ بخش هایی از ورزش بوکس و جنگ با ابزار نظامی است. بوکس سایه ای که تای چی چوآن(۳) نامیده می شود، متشکل از یک سری از حرکات آرام و زیباست که همراه با تنفّس عمیق صورت می گیرد. در این تمرینات، از حرکات حیواناتی مثل ببر، پلنگ، مار و مرغ ماهی خوار تقلید شده است؛ چی گون(۴) نوعی روش تنفّس بوده که با هدف تقویت بدن از طریق کنترل انرژی زندگی یا همان آی(۵) صورت می گیرد؛ این تمرینات را تمام مردم چین در هر سن و موقعیتی انجام می دهند. گروه های بزرگ اغلب در پارک ها و سایر مکان های عمومی گردهم آمده و این تمرینات را به طور دسته جمعی انجام می دهند.

در معابد بودایی و تائوئی در انتهای هر ماه و شروع ماه جدید، گردهم آیی های معنوی و مراسم دعاخوانی ویژه ای بدین منظور برگزار می شود.

بزرگ ترین عید ملّی در کشور چین، عید سال نو یا همان جشنواره

۱- (۱) . Wushu.

۲- (۲) . Gong fu or Kung fu.

۳- (۳) . Tai chi chuan.

۴- (۴) . Oidong.

۵- (۵) . ai.

بهاره» است که زمان برگزاری آن متغیر بوده و در یکی از روزهای بین پانزدهم ماه ژانویه تا پانزدهم ماه فوریه برگزار می شود. در این روز مردم خانه های خود را به نشانهٔ یک آغاز دوباره، کاملاً تمیز کرده و بزرگ ترها به کودکان در پاکت های قرمز رنگ برای خوش یُمنی در زندگی، پول هدیه می دهند. مراسم هایی مثل آتش بازی، رژهٔ نظامی و رقص اژدها و شیر نیز در این روز اجرا می شود. مردم چین در این روز از اجداد و مردگان خود نیز به بزرگی یاد می کنند.

روز تولد گوراایین(۱) الههٔ رحمت، در یکی از روزهای بین اواخر ماه مارس تا اواخر ماه آوریل بوده و مردم در آن روز به معابد تائوئی می روند. روز تولد مازو،(۲) الههٔ دریا (با نام تِیانهو(۳) نیز شناخته می شود) که در ماه می یا ژوئن است نیز به همین سبک جشن گرفته می شود. جشنوارهٔ آب بازی(۴) نیز یکی دیگر از مراسم ملّی کشور چین بوده که در اواسط ماه آوریل در استان یون نان برگزار می شود. در این مراسم، آب بازی و حمام کردن نمادین صورت می گیرد که با هدف شستن و از میان برداشتن بخت بد و شوم از زندگی انجام می گیرد. مردم ژوانگ انتهای فصل زمستان و شروع فصل بهار را با برگزاری جشنوارهٔ غذا دادن به گاوها جشن می گیرند. جشنوارهٔ ماه یا همان جشنوارهٔ اواسط پاییز که در ماه سپتامبر یا اکتبر برگزار می شود، با آتش بازی، درست کردن فانوس های کاغذی و تماشای ماه زیباتر می گردد. روز تولد کنفوسیوس (۲۸ ماه سپتامبر) نیز زمانی برای زیارت آرامگاه او در استان شاندونگ(۵) است.

۱- (۱) . Guanyin.

۲- (۲) . Mazu.

۳- (۳) . Tianhou.

۴- (۴) . Water - Splashing Festival.

۵- (۵) . Shandong.

گروهی از مردم که در خیابان اصلی شهر شانگهای به تمرین تای چی(۱) می پردازند.

در این نوع تمرین که بسیار محبوب است، بر انجام حرکات آرام و زیبا تأکید می شود.

مرگ و زندگی پس از آن

مراسم تدفین در کشور چین بر اساس آداب و رسوم مردم این کشور بسیار بزرگ و مفصّل برگزار می شود. هرچه جایگاه اجتماعی متوفّا بالاتر باشد، دارایی های بیشتری با وی دفن می شود تا ورود او به دنیای دیگر تضمین گردد. بر اساس سنّت مردم چین، این دارایی ها شامل اسب ها، کالسکه ها، زنان و بردگان است. افرادی که سوگوار هستند، لباس سفید پوشیده و سرهای خود را نیز با پارچه های سفید می پوشانند.

ستایش اجداد و نیاکان در جامعهٔ چین، بخش مهمی از دین مردم شمرده شده و بودایی ها در خانه های خود برای آن دسته از اعضای خانواده

ص:۵۸

۱- (۱) . tai chi.

که فوت شده اند، میز کوچک ویژه ای قرار داده و در آن، نوشیدنی و نان تعبیه می کنند. روز تمیز کردن قبرها(۱) که چینگ مینگ»(۲) نیز نامیده می شود و مصادف با ۵ آوریل است، اختصاص به زیارت قبور اجداد و نیاکان دارد. در این روز مردم چین اغلب بر روی قبرها غذا نیز قرار می دهند. ماهِ روح(۳) (که از اواخر ماه آگوست تا اواخر ماه سپتامبر) است، زمانی است که به اعتقاد مردم چین، ارواح مردگان به زمین بازمی گردند. این ماه برای شروع کارها و فعالیت های جدید، روز خوش یُمنی نبوده و هر کس در این ماه فوت کند، تا ماه بعد دفن نخواهد شد.(۴)

پزشکی و درمان

طب سنّتی هنوز هم در کشور چین کاربرد بسیار گسترده ای دارد. این درمان یک نظام بسیار پیچیده و قدیمی است که بر درمان کل بدن و نه فقط ناراحتی های جزئی تأکید دارد. تمام موجودات زنده از جمله انسان ها، بر اساس این نظام درمانی ساخته شده از یین(۵) (نیروی زن) و یانگ(۶) (نیروی مرد) هستند. این نیروهای مخالف، بخشی از «آی» در بدن هستند. ناخوشی های جسمی بر اساس این سبک درمان، نشانه ای از عدم تعادل بین «یین» و «یانگ» است که منجر به قطع شدن کی(۷) (جریان خون) در بدن فرد می شود. برای رفع این عدم تعادل بین نیروهای گفته شده، از روش های درمانی مختلفی مثل استفاده از زهردانِ (یا کیسهٔ صفرا) مار، شاخ پودر شدهٔ

۱- (۱) . Tomb - Sweeping Day.

۲- (۲) . Oingming.

۳- (۳) . Ghost Month.

۴- (۴) برخی از این رسوم، رسوم محلی چین است.

۵- (۵) . yin.

۶- (۶) . yang.

۷- (۷) . qi.

گوزن، شاخ کرگردن و نیز هزاران ترکیب گیاهی دیگر بهره گرفته می شود. یکی دیگر از روش های درمان به این سبک، طب سوزنی است که برای تنظیم مجدد گردش خون و مسیردهی مجدد به «کی» در بدن صورت می گیرد. در این روش از ماساژ سنّتی نیز استفاده می شود و پزشکان هرگز از جراحی و بریدن بدن بیماران استفاده نمی کنند.

در کشور چین استفاده از امکانات پزشکی غربی، بیشتر در شهرها رایج است و در روستاها و حومه های شهرها به ندرت کاربرد دارد و حتی آنهایی که به این امکانات دسترسی دارند نیز از ترکیبی از این روش ها و روش های سنّتی گفته شده بهره می گیرند. اما دولت چین که ادارهٔ تمام مراکز پزشکی و درمانی کشور را برعهده دارد، بیشتر بر ترویج روش های درمانی غربی تأکید دارد.

از سال ۱۹۴۹ در کشور چین، وضعیت سلامت و بهداشت مردم، رشد چشم گیری داشته است. امید به زندگی در این کشور افزایش یافته و بسیاری از بیماری ها، از جمله طاعون، آبله، وبا و تیفوس ریشه کن شده است. سیگار کشیدن یکی از مسائل مهمی است که سلامت مردم چین را به شدت در معرض خطر قرار داده است؛ به ویژه از زمانی که شرکت های آمریکایی تولید سیگار در این کشور تبلیغات گسترده ای کرده اند. بیماری ایدز نیز یکی دیگر از مشکلات جدی پیش روی سلامت مردم چین و به ویژه استان یونّان است که دارای مرزهای مشترک با کشورهای ویتنام، لائوس و میانمار است. گسترش فساد، استعمال درون وریدی مواد مخدّر و ضعف آموزشی در کشور چین، عواملی هستند که باعث تشدید بیماری ایدز در این کشور می شوند.

مراسم و جشن های عمومی

روز سال نو یعنی اول ماه ژانویه و نیز روز اول سال چینی، از جملهٔ

روزهای ملّی در کشور چین شمرده می شود. سایر جشن های عمومی در این کشور عبارتند از: روز جهانی زنان شاغل (هشتم ماه مارس)، روز جهانی کار (اول ماه ژوئن)، روز جوان (۴ مه)، فستیوال قایق اژدها در ماه می یا ژوئن، روز کودک (اول ژوئن)، روز تأسیس حزب کمونیست چین (اول ماه ژوئیه)، روز تأسیس ارتش آزادی بخش چین (اول ماه آگوست که در آن روز واحدهای نظامی ارتش با برگزاری مراسم ویژهٔ سرود و رقص، این جشن را زیباتر می کنند)، روز معلم (دهم ماه سپتامبر) و روز ملّی چین (اول و دوم ماه اکتبر).

ادبیات و هنر

هنر

دولت چین فعالیت های هنری تمام هنرمندان این کشور را به طور دقیق و موشکافانه بررسی و سانسور می کند. در این کشور هرگونه اقدام به انتقاد از حزب کمونیست در فعالیت های هنری ممنوع است. از سال ها پیش در کشور چین نوعی حمایت و پشتیبانی دولتی (امپراتوری) از هنر در کشور وجود داشته که امروزه در قالب اتحادیه های دولتی ادبیات و هنر بروز کرده و به نویسندگان برای فعالیت های هنری آنها حقوق پرداخت می کنند. این نظام هنری در عین حال که از هنرمندان حمایت مالی می کند، آزادی خلاقیت آنها را نیز سرکوب می کند. با حرکت بیش از پیش اقتصاد کشور چین به سمت اقتصاد باز، دولت این کشور حمایت های مالی را کمتر کرده و هنرمندان برای امرار معاش خود به فروش آثار هنری خود متکی هستند.

ادبیات

شعر چینی نه تنها یک شاهکار زبانی است، بلکه یک جلوهٔ بصری نیز دارد.

ص:۶۱

شعرای سنّتی شعرهایی موزون به لحاظ قافیه و آهنگ و نیز بر اساس حرکات نمایشی شخصیت ها بر روی صحنه می سرایند. قدیمی ترین گلچین ادبی شعر چینی، «کتاب آوازها»(۱) می باشد که در سال ۶۰۰ قبل از میلاد گردآوری شده است. یکی از اولین شعرای چینی که آثار او امروزه نیز بسیار مورد توجه است، چو یوآن(۲) است که شهرت عمدهٔ وی به واسطهٔ قطعهٔ ادبی او با نام لی سائو،(۳) یعنی سوگواری است.

در دورهٔ حکومت خاندان مینگ در کشور چین، سبکی ادبی ایجاد و توسعه یافت که بر پایهٔ نثرهای حماسی استوار بوده و در مقایسه با سایر سبک های ادبی چین شهرت بیشتری یافته است. مهم ترین آثار ادبی نوشته شده در این سبک، لبِ آب(۴) و «رویای تالار قرمز»(۵) نام دارد.

تأثیر فرهنگ غرب بر فضای جامعهٔ چین در قرن نوزدهم، باعث شد تا ادبیات کشور چین بیشتر مبتنی بر زبان بومی مردم گردد. اولین نویسنده ای که به این سبک می نوشت، لو تسون(۶) بود که مشهورترین اثر وی «پسر کالسکه چی»(۷) است؛ که رمانی واقع گرایانه راجع به زندگی روزمرهٔ کالسکه چی ها در شهر پکن است. ادبیات و هنر در طول انقلاب کمونیستی چین به عنوان ابزاری برای ارتقای سطح پذیرش ایدئولوژی دولتی شناخته می شد. با این که سال ها بعد از بروز انقلاب فرهنگی در کشور چین، آزادی های اجتماعی تا حدی بیشتر شد، آزادی بیان هنوز هم در این کشور بسیار محدود است. نویسندگان چینی معاصر عبارتند از: ژوانگ زِیانلِیانگ(۸)

۱- (۱) . The Book of Songs.

۲- (۲) . Qu Yuan.

۳- (۳) . Li Sao.

۴- (۴) . Water Margin.

۵- (۵) . The Dream of the Red Chamber.

۶- (۶) . Lu Xun.

۷- (۷) . The Rickshaw Boy.

۸- (۸) . Zhuan Xianliang.

که آثار وی برای موضوعات جنسی مطرح شده در آنها بسیار چالش برانگیز است و لائو گویی(۱) که کتاب «تاریک روشنِ قرمز خونی»(۲) او دربارهٔ به حوادث انقلاب فرهنگی کشور چین است.

هنرهای تصویری

نقاشان چینی به واسطهٔ آثار بدیع و تصاویر زیبایی که از طبیعت نقاشی کرده اند، در جهان شهرت دارند. در این تصاویر و نقاشی ها تلاش شده تا بین «یین»، نیروی منفعل زنانه که آب، نماد آن است و «یانگ»، نیروی مردانه که صخره ها و کوه ها نماد آن است، تعادل برقرار شود. بر روی این نقاشی ها اغلب نوشته هایی دیده می شوند که توسط خود نقاش یا توسط فردی بزرگ نوشته شده است. این نوشته می تواند یک شعر، یک جملهٔ سپاس یا نقد باشد. سیاست مداران کمونیست نیز از این روش سیاسی بهره گرفته و بسیاری از نقاشی های زیبایی چینی حاوی نوشته هایی از مائو است.

در کشور چین نگارش کتاب، ارزشمندترین فعالیت هنری شمرده شده و گفته می شود که هنر خوش نویسی عمیق ترین بیان برای نمایش شخصیت فرد هنرمند است.

چین از زمان های دور به واسطهٔ هنر پیکرتراشی و کوزه گری در جهان شناخته شده بوده است. هنر کوزه گری در دورهٔ حکومت خاندان سانگ(۳) که ظروف چینی در آن دوره تولید شدند، به اوج شهرت رسید.

بشقاب های مفرغ (برنزی) در کشور چین برای هزاران سال به عنوان اشیای مذهبی کاربرد داشته است. این بشقاب ها با نوشته هایی بر روی آنها

۱- (۱) . Lao Gui.

۲- (۲) . Blood Red Dusk.

۳- (۳) . Song Dynasty.

قلم کاری شده و اغلب به همراه مرده دفن می شوند. به اعتقاد مردم چین، پشم سبز دارای قدرت های جادویی بوده و می تواند ارواح خبیثه را دور کند. پیکره هایی که با این مواد ساخته شده است در آرامگاه ها قرار داده شده و گاهی اجساد با به تن کردن لباس هایی ساخته شده از این پشم سبز دفن می شوند.

آن دسته از زنان چینی که به کار تزئین لباس ها، کفش ها و پارچه های کتان ویژهٔ تخت خواب ها مشغولند، از هنر قلاب دوزی برای ایجاد طرح های زیبا از گل ها و حیوانات بهره می گیرند.

هنرهای نمایشی

برخلاف موسیقی غربی که دارای هشت آهنگ است، موسیقی چینی دارای پنج صدا و آهنگ بوده و هیچ همسازی و هارمونی در موسیقی سنّتی چینی وجود ندارد و تمام خوانندگان از خطوط آهنگ پیروی می کنند. آلات موسیقی سنّتی عبارتند از: ویولن دو سیمی (که ایر(۱) نامیده می شود)؛ فلوت سه سیمی (که سانکسوآن(۲) نامیده می شود)؛ نوعی فلوت عمودی به نام دونگسِیائو؛(۳) نوعی فلوت افقی به نام دیزی(۴) و زنگ ها و ناقوس هایی ویژه مراسم و جشن ها که دالوئو(۵) نامیده می شوند.

اپرا یکی از انواع هنرهای رایج و سنّتی در کشور چین است. در این کشور دست کم سه هزار گونهٔ اپرای مختلف مربوط به نواحی جغرافیایی گوناگون وجود دارد. نمایش های اپرای چینی بسیار دقیق و دارای سبک خاص و شامل حرکات آکروباتیک بوده و بازیگران آن از آرایش و

۱- (۱) . erhu.

۲- (۲) . sanxuan.

۳- (۳) . dongxiao.

۴- (۴) . dizi.

۵- (۵) . daluo.

لباس های محلّی عجیبی استفاده می کنند. در این نمایش های اپرا چهار نقش ذیل وجود دارد: شخصیت اول مرد نمایش (که معمولاً ـ یک فرد فاضل یا یک مأمور دولتی است)، شخصیت اول زن نمایش (که معمولاً در کنار مرد، نقش اول بازی می کند)، شخصیت هایی که بر روی چهرهٔ آنها نقاشی شده است (مبارزین، قهرمانان، دیوها، ماجراجویان و سایر شخصیت ها) و شخصیت دلقک نمایش. موضوع عمدهٔ این گونه نمایش ها تاریخی بوده و زبان نمایش نیز قدیمی است. نمایش های اپرا در کشور چین نه تنها یک سرگرمی برای افراد نخبهٔ جامعه است، بلکه اغلب در بازار نیز با بهای بلیط بسیار ناچیز اجرا می شود.

در چین محلّی ویژه برای نوعی موسیقی زندهٔ راک وجود دارد که مشهورترین خوانندگان آن عبارتند از: کوئی جِیان(۱) و لوئی هوآن.(۲)

از سینمای کشور چین در دههٔ ۸۰ و ۹۰، تقدیرهای بین المللی بسیاری شده است. فیلم های کارگردان چینی ژانگ ییمون(۳) دربـاره مسائل اجتماعی، زندگی زنان در دورهٔ پیش از کمونیست و بروز انقلاب فرهنگی در کشور است. فیلم های او مثل «فانوس قرمز را بلند کن»(۴) و «زندگی»(۵) اغلب توسط دولت، سانسور شده است. کارگردان زیه فِئی(۶) قرار است برای دو فیلم مستند اجتماعی خود به نام های «زمین های ما»(۷) و «سال بدشانسی»(۸) جایزهٔ ویژه دریافت کند.

ص:۶۵

۱- (۱) . Cui Jian.

۲- (۲) . Lui Huan.

۳- (۳) . Zhang Yimon.

۴- (۴) . Raise the Red Lantern.

۵- (۵) . To Live.

۶- (۶) . Xie Fei.

۷- (۷) . Our Fields.

۸- (۸) . The Year of Bad Luck.

وضعیت علوم طبیعی و اجتماعی

چینی ها در طول تاریخ به سبب دستاوردهای علمی خود شناخته شده بودند. بسیاری از اکتشافات و اختراعات که به نام دانشمندان غربی ثبت شده، برای اولین بار در کشور چین پایه گذاری شده است. در میان این اختراعات، زلزله نگار برای اولین بار در سال ۱۳۲ پیش از میلاد، ساعت مکانیکی در سال ۱۸۰۸ و قطب نما در قرن یازدهم توسط چینی ها ساخته شد. کاغذ نیز در قرن اول پیش از میلاد مسیح، چاپ بر روی چوب در قرن هشتم و ماشین تحریر قابل حمل در قرن یازدهم توسط این مردمان اختراع شد.

با این که فعالیت علمی چینی ها در زمینهٔ توسعهٔ فن آوری بسیار بوده، تکنولوژی در این کشور در حال حاضر چندان پیشرو نیست. این کشور در قرن نوزدهم به لحاظ فن آوری و علوم، از سایر تمدن ها عقب افتاده و به سبب این که زیرساخت ها و اقتصاد کشور تضعیف شده بود، نتوانست به لحاظ فن آوری همگام با قدرت های غربی پیش رود. امروزه در مدارس کشور چین، تأکید بسیاری بر علوم و فن آوری می شود تا دوباره بتوانند از کشورهای رقیب خود در این زمینه پیشی گیرند. دولت چین ترجیح می دهد که تلاش خود را بیش از تحقیقات ابتدایی بر روی پروژه های کاربردی قرار دهد و این سیاستی است که البته باعث بروز نارضایتی در میان بعضی از دانشمندان کشور شده و مسیر توسعهٔ علمی کشور را ناهموار کرده است. کشور چین فن آوری ماهواره ای و تسلیحات هسته ای خود را در دهۀ ۸۰ و ۹۰ گسترش و توسعه داده و نیز اقدام به تولید ابررایانه و نوعی برنج پیوندی با محصول بسیار زیاد کرده است.

دولت کمونیست چین در مورد بعضی از علوم اجتماعی مثل هنر, سانسور بسیاری اعمال کرده و نظام آموزشی کشور به فن آوری در مقایسه با علوم اجتماعی، اولویت بیشتری داده است.

ص:۶۶

در شـهرهای پکن و شانگهای، تعداد بسـیاری موزهٔ تاریخ ملّی و باسـتان شناسـی وجود دارد. هم چنین در بعضی از استان های کشور چین نیز شـمار زیـادی از موزه های باسـتان شناسـی دیـده می شود. مهم ترین کتابخانه های کشور چین در شـهر پکن و شانگهای واقع شده و شهر پکن یک بایگانی تاریخی از کشور چین شمرده می شود.

ص:۶۷

ژاپن

اشاره

(JAPAN (JP

* نوع حکومت: مشروطه سلطنتی با دو مجلس قانون گذاری (امپراتور: آکی هیتو، نخست وزیر: یوکیو هاتویاما)؛

* مذهب: پیرو شینتو ۸۴/۲٪ - مسیحی ۱/۷٪ - بقیه ۱۴/۱٪؛

* جمعیت: ۱۲۷.۷۷۰.۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۷ (دهمین کشور جهان)؛

* امید به زندگی: ۸۰ سال؛

* رشد سالانه جمعیت: ۰/۲٪؛

* نژاد: ژاپنی ۹۸/۵٪ - کره ای ۰/۵٪ - چینی ۰/۴٪ - بقیه ۰/۶٪؛

* واحد پول: ین = ۱۰۰ سن (یک دلار = ۱۰۸/۷۶ ین؛ یک ین = ۷۳/۶ ریال).

ص:۶۹

آشنایی مقدماتی

نام فرهنگی

ژاپنی

هویت

نام های ژاپنی نیهون(۱) و نیپون(۲) به معنای «منشأ خورشید» (سرزمین خورشید تابان) است.

احتمال می رود اسامی اروپایی این کشور از مارکو پولو(۳) نشأت گرفته باشد که به احتمال زیاد نام ژاپن را از یک لهجه چینی بر گرفته است.

باستان شناسان و مورخان از نام یاماتو(۴) برای ایجاد تمایز میان اقسام هنری ژاپنی از همتاهای چینی آن استفاده می کنند. استفاده از عبارت «یاماموتو» در عصر کنونی، تداعی کننده نظام امپراتوری و در نتیجه، ایدئولوژی های ناسیونالیست محافظه کار است.

ژاپن امروزی یک جامعه بسیار یک شکل و یک دست تلقی می شود؛ اما تنوع منطقه ای در الگوهای اجتماعی - فرهنگی آن همواره درخور توجه بوده است. هم چنان نسبت به محل تولد و هویت الگوهای فرهنگی محلی حس تفاخر و وابستگی وجود دارد. ژاپنی ها مردم هر منطقه را دارای

۱- (۱) . Nihon.

۲- (۲) . Nippon.

۳- (۳) . Marco Polo.

۴- (۴) . Yamato.

خصوصیات اخلاقی خاصی می پندارند و هویت محلی بیشترشان از طریق مهارت های آشپزی و لهجه ها قابل تشخیص است.

موقعیت و جغرافیا

مجمع الجزایر ژاپن شامل چهار جزیره اصلی و بیش از شش هزار جزیره کوچک می شود که تقریباً ۳۷۸/۰۰۰ کیلومتر مربع مساحت داشته و دارای تنوع آب و هوایی گوناگونی است. چهار جزیره اصلی این کشور عبارتند از: هوکایدو،(۱) هونشو،(۲) شیکوکو(۳) و کیوشو.(۴) مجموعه جزایر جنوبی اوکیناوا(۵) (جزایر ریوکیو)(۶) به لحاظ جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی متمایز است. ژاپن در تمام خط ساحلی جنوبی و شرقی، رو به اقیانوس آرام قرار دارد. در شمال و غرب، دریای اختسک،(۷) دریای ژاپن(۸) و دریای چین شرقی(۹) قرار دارند. شبه جزیره کره نزدیک ترین نقطه در سرزمین اصلی آسیا به ژاپن است. زندگی مردم ژاپن همواره در تعامل با اقیانوس بوده است و جریان هایی که به ساحل نزدیک می شوند، باعث حاصل خیزی شده و شرایط گوناگون ماهی گیری را پدید می آورند.

آب و هوا تحت تأثیر چرخه بادهای موسمی آسیا – اقیانوسیه قرار دارد که در تابستان و پاییز باران سنگینی را از اقیانوسیه با خود به همراه می آورد و پس از آن، بادهای سرد از شمال آسیا هنگام زمستان، باعث آب شدن برف در کوه ها می شود.

۱- (۱) . Hokkaid .

۲- (۲) . Honshu .

۳- (۳) . Shikoku.

۴- (۴) . Kyushu .

۵- (۵) . Okinawa.

۶- (۶) . Ryukyu .

۷- (۷) . Okhotsk.

۸- (۸) . Sea of Japan.

۹- (۹) . East China Sea.

تقریباً ۱۵۰۰ آتشفشان در این کشور وجود دارد و از آن جا که جزایر بر روی خط گسل واقع شده اند، زمین لرزه در این مناطق بسیار شایع است. تنها ۱۵٪ از زمین ها برای کشاورزی به اندازه کافی هموار است؛ بنابراین، تجمع جمعیت در دشت های ساحلی و دره ها بسیار بالاست. به دلیل شیب تند کوه ها، تقریباً هیچ آبراه قابل کشتی رانی در داخل سرزمین وجود ندارد.

جمعیت

جمعیت در سال ۱۹۹۹، ۱۲۷ میلیون نفر بود. جمعیت این کشور بیشتر شهرنشین بوده و مناطق شهری دارای تراکم جمعیتی بسیار بالایی است. بنابر سرشماری سال ۱۹۹۵، ۸۱ میلیون نفر در مناطق شهری زندگی می کنند؛ این تنها ۳٪ از مساحت این سرزمین را تشکیل می دهد. با روند صنعتی سازی و توسعه اقتصادی در ۱۵۰ سال گذشته، جمعیت از حدود سی میلیون، به اندازه فعلی خود رشد کرده است. این افزایش در نتیجه انتقال جمعیتی سریع که مشخصه آن، مهاجرت عظیم مردم از روستاها به شهرها، کاهش چشم گیر نرخ مرگ ومیر در کودکان، افزایش طول عمر، اتکای عمومی به کنترل جمعیت و تغییر شکل ترکیب خانواده از خانواده های تعمیم یافته چند نسلی بزرگ، به خانواده های هسته ای کوچک بود, رخ داده است.

امید به زندگی در این کشور بیش از هر کشور دیگری است و نرخ زادوولد به طور چشم گیری کاهش یافته است. در نتیجه این روندها، پیش بینی می شود جمعیت در اوایل قرن بیست ویکم به اوج خود برسد و سپس سیر نزولی پیدا کند.

وابستگی های زبانی

زبان رسمی و غالب، ژاپنی (نیهونگو)(۱) است. پس از استقرار مجدد میجی(۲)

۱- (۱) . Nihongo.

۲- (۲) . Meiji Restoration.

در سال ۱۸۶۸، دولت سعی کرد تا یک دولت مرکزی به وجود آورد. یکپارچگی زبانی، قدمی در جهت شکل دادن به هویت ملی ژاپن شمرده می شد. از طریق نظام آموزشی ملی و ارتش، یک لهجه ملی غالب جایگزین لهجه های محلی و منطقه ای شد. لهجه حاصل، هیوجانگو(۱) (زبان استاندارد)، بر پایه الگوهای زبانی طبقات ساموراییی (جنگ جو) توکیو بوده است و کم کم تبدیل به معیاری در نظام آموزشی، رسانه های گروهی، دولت و تجارت شده است.

زبان ژاپنی به لحاظ زبان شناختی، با زبان کره ای مرتبط بوده و گفته می شود هر دو متعلق به خانواده اورال – آلتیک(۲) هستند. علی رغم شباهت در لغات و دستور زبان، این دو زبان به شکل امروزی برای یکدیگر قابل فهم نیستند. زبان ژاپنی ارتباط نزدیکی نیز با زبان های مختلف اقیانوسیه (مالایا – پولینزیایی)(۳) دارد که می تواند حاکی از این باشد که در زمان های پیش از تاریخ، این مجمع الجزایر محل اقامت مردمی از اقیانوسیه و سرزمین اصلی آسیا بوده است.

هرچند زبان چینی و ژاپنی اساساً هیچ ارتباطی با هم ندارند و به لحاظ واج شناسی، نحو و دستور زبان، متفاوت از یکدیگرند، زبان چینی تأثیر عظیمی بر زبان و تمدن ژاپن داشته است. سیستم نوشتاری چینی به همراه آیین بودا در قرن ششم به ژاپن معرفی شد و از رسم الخط چینی برای تبدیل زبان ژاپنی به یک زبان نوشتاری استفاده شد. تا قرن نوزدهم، سبک های خاص نگارش چینی، هم چنان نشان رسمی فرهنگ ممتاز شمرده می شد.

معرفی حروف چینی در ۱۵۰۰ سال پیش، باعث ایجاد سیستم معنایی و

۱- (۱) . hyojungo.

۲- (۲) . Ural – Altaic.

۳- (۳) . Malayo – Polynesian.

املایی شد که زبان ژاپنی را یکی از پیچیده ترین زبان ها در جهان کرده است. زبان ژاپنی به شکل امروزی آن بر تعداد بی شماری لغات و عبارات که ریشه چینی - ژاپنی دارند و هم چنین کلمات بر گرفته از واژگان ژاپنی بومی تکیه دارد. بیشتر حروف نوشتاری را می توان در زبان ژاپنی معاصر با کمک تلفظ چینی - ژاپنی و قرائت ژاپنی خواند.

علاوه بر انطباق حروف چینی با لغات ژاپنی که از قبل وجود داشت، دو سیستم آوایی بعد از قرن نهم شکل گرفت. این رسم الخطها امکان نوشتن چینی از روی قواعد صدا و نوشتن عبارات گفتاری ژاپنی که معادلی در حروف چینی نداشتند را فراهم ساخت و به این صورت، سوادآموزی برای افرادی که نمونه چینی را فرا نگرفته بودند، ممکن شد و بسیاری از ادبیات کلاسیک ژاپن، از جمله افسانه گنجی(۱) با آن حروف نگاشته شد.

سیستم نگارش روماجی(۲) (حروف لاتین) برای نوشتن ژاپنی با الفبای لاتین استفاده می شود. روماجی در علائم، تبلیغات و رسانه های گروهی بسیار رایج است. این یک سیستم جایگزین است که از سوی دولت بر گزیده شد، ولی رسماً اعلام نگردید و کمتر مورد استفاده قرار می گیرد.

اگرچه اشکال گفتاری و نوشتاری زبان ژاپنی تا حد زیادی در کشور متعارف و مرسوم شده است، هم چنان لهجه های قومی و محلی که به لحاظ زبان شناختی از هم متمایزند، قابل تشخیصند. متفاوت ترین لهجه در جزایر اوکیناوا(۳) صحبت می شود. بسیاری از زبان شناسان لهجه های اوکیناوا را

۱- (۱) . Ganji.

۲- (۲) . romaji.

۳- (۳) . Okinawan.

متمایز از ژاپنی در نظر می گیرند. بعد از پیوستن پادشاهی ریوکیو(۱) در سال ۱۸۷۹، دولت مرکزی سعی کرد تا استفاده از زبان ژاپنی استاندارد را جایگزین زبان ریوکیو کند؛ اما دورافتادگی جزایر، عدم پیشرفت آن ناحیه پیش از جنگ دوم جهانی و اشغال آن توسط آمریکا تا سال ۱۹۷۰، به مردم اوکیناوا اجازه داد تا لهجه خود را حفظ کنند.

سایر اقلیت های زبانی شامل کره ای - ژاپنی و آینو(۲) می شوند. بیشتر کره ای - ژاپنی ها دو زبانه بوده و به ویژه در میان نسل های جوان تر، ژاپنی را تک زبان خود می گیرند. تنها عده اندکی هستند که زبان آینو را به شکل بومی صحبت می کنند.

نمادها

هویت و یکپارچگی ملی، رسماً با چندین نماد و تمثیل مرسوم، مانند شکوفه گیلاس، پرچم قرمز و سفید که طلوع خورشید را به تصویر می کشد و مینای طلایی نشان داده می شود. این نمادها معانی بحث برانگیزی دارند؛ زیرا به خانواده امپراتوری و جنگ دوم جهانی پیوند خورده اند. برای مثال، مینای طلایی به عنوان تاج خانواده امپراتوری شناخته می شود و شکوفه های گیلاس در تبلیغات زمان جنگ برای نمایش شکوه خلبانان از جان گذشته ژاپنی مورد استفاده قرار می گیرد. گروه های سیاسی ترقی خواه، مخالف برافراشتن پرچم ملی و خواندن سرود ملی (کیمیگایو)(۳) هستند که دلیل آن پیوند آنها با دوره جنگ است.

تصویر معمولی که خارجیان از ژاپن در ذهن خود مجسم می کنند، مانند کوه فوجی، گیشا و سامورایی، دیگر از سوی مردم ژاپن نشانه های هویت ملی معاصر شناخته نمی شوند.

ص:۷۵

۱- (۱) . Kingdom of Ryukyu .

۲- (۲) . Ainu.

۳- (۳) . Kimigayo.

فرهنگ معاصر ژاپن بر تجلی نمادین هویت محلی و منطقه ای تأکید دارد. برای مثال، هویت و غرور محلی، اغلب از طریق محصولات معروف محلی نمود می یابد. تقریباً هر روستا، شهرک یا شهر به خاطر چیزی، اغلب یک پیشه مرسوم متمایز به لحاظ محلی، یک غذای محلی یا یک سرود یا اجرای نمایش سنتی معروف است.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملت

مردمان دوره جومون(۱) (۸۰۰۰ تا ۳۰۰ پیش از میلاد) گروه های شکار و جمع آوری عصر حجر(۲) بودند. طی دوره یایوی(۳) (۳۰۰ پیش از میلاد تا ۳۰۰ پس از میلاد) تماس فرهنگی وسیع و مهاجرت از سرزمین اصلی آسیا رخ داد و جامعه ای برخاست که بر پایه کشت برنج بود. پایه ژنتیکی اصلی جمعیت و الگوهای اساسی زبان در این دوره شکل گرفت.

چین در قرن چهارم مورد توجه ژاپن قرار گرفت. در دوره یاماتو(۴) (۳۰۰ تا ۵۵۲ پس از میلاد)، قبیله های کوچک به صورت یک جامعه ابتدایی به شکل یک دولت گرد هم آمدند. افسانه های آیین بومی ژاپنی، شینتو،(۵) از آن تاریخ نشأت می گیرد. آنها ریشه های مقدس و الهی جزایر را با شرح وقایع ستیز خدایان که فرزندان آنها در نهایت به عنوان خانواده امپراتوری شناخته شدند و ادعا می کنند نسب آنها هیچ گاه قطع نشده است، به هم پیوند می دهند.

۱- (۱) . Jomon.

۲- (۲) . Neolithic.

۳- (۳) . Yayoi.

۴- (۴) . Yamato.

۵- (۵) . Shinto .

در سال ۵۵۲، فرستادگان مخفی پادشاهی پیکچی(۱) در کره با حاکمان یاماتو رابطه برقرار کردند. آنها آیین بودا را معرفی کرده و ژاپن را در تماس مداوم با تمدن چین قرار دادند. تقریباً هر جنبه ای از زندگی ژاپنی، فن آوری, کشاورزی، زبان نوشتاری، فلسفه، معماری، شعر، طبابت و حقوق، دست خوش تغییر شد. حکومت یاماتو آن چه در دربار سلطنتی چین مرسوم بود را اقتباس کرده و سعی در الگوبرداری از تمدن چین کرد.

در قرن هشتم، یک پایتخت جدید در جایی که اکنون کیوتو قرار دارد بنیان نهاده شد و در دوره هیان(۲) (۷۹۴ تا ۱۱۸۵) تمدن کلاسیک ژاپن رو به شکوفایی گذاشت. کیوتو تبدیل به مرکز اشرافی یک فرهنگ متمدن شد که تحت تأثیر تماس با چین قرار داشت؛ ولی شیوه های زیبایی شناختی، ادبی و هنری متمایز و پیچیده خود را شکل داد. افسانه گِنجی، نخستین رمان جهان، فرهنگ دوره هیان را ترسیم می کند.

در پایان دوره هیان، قدرت اقتصادی، اجتماعی و نظامی به مالکان و جنگ سالاران ایالتی واگذار شده بود. از شروع دوره کاماکورا(۳) (۱۱۸۵ تا ۱۳۳۳) دربار امپراتوری، یک شوگان،(۴) فرمانده عالی نظامی که به نام دربار امپراتور عمل می کرد، ولی در واقع مرجع سیاسی عالی شمرده می شد را منصوب کرد. چندین سلسله این عنوان را تا سال ۱۸۶۸ به شکل موروثی بر عهده داشتند. کنترل اصلی ملت ژاپن در دست دربار شوگان بود؛ در حالی که فرمانروایان محلی، حاکمیت قلمروهای هر ایالت را بر عهده داشته و با وفاداری ملازمان جنگ جو (سامورایی)، حکم می راندند. در دوره کاماکورا و دوره های پس از آن، ژاپن با یک فرهنگ جنگاوری، از جمله

۱- (۱) . kingdom of Paekche.

۲- (۲) . Heian.

۳- (۳) . Kamakura.

۴- (۴) . Shogun.

رشـد فرقه های ژاپنی آیین بودایی ذن،(۱) هنرهای رزمی و ضوابط فلسـفی زندگی جنگ جویان که اکنون بوشـیدو(۲) نامیده می شود، همراه بوده است.

قرون وسـطا بـا جنـگ داخلی که از اواخر قرن پـانزدهم تا اواخر قرن شانزدهم به طول انجامیـد پایان یافت. تماس ها با غرب از اواسـط قرن شـانزدهم با ورود فرانسـیس خاویر،(۳) مبلغ مـذهبی یسوعی(۴) پرتغـالی آغاز شـد. معرفی تسـلیحات جنگی غرب منجر به تثبیت قدرت در میان چند جنگ سالار غالب شد که به سرعت کشور را متحد ساخته و به جنگ داخلی پایان دادند.

در سال ۱۶۰۳ توکوگاوا ایاسو،(۵) بـاقی مانـده مخالفان را با قاطعیت شـکست داده و یک سلسـله پادشاهی بنا نهاد که تا سال ۱۸۶۸ دوام یـافت. برای بیش از ۲۶۰ سال ژاپن شاهد ثبات سیاسـی، صـلح و شکوفایی روزافزون بود. ایاسو پایتخت خود را در ادو(۶) (که در سال ۱۸۶۸ به توکیو تغییر نام داد) بنا نهاد که بر منطقه کانتو(۷) حاکمیت داشته و از دربار امپراتوری در کیوتو فاصـله داشت. حکومت توکوگاوا از طریق یک شبکه پیچیده ائتلافی، همراه با تقریباً ۲۵۰ فرمانروای منطقه ای که بعضی متحد نزدیک توکوگاوا بودنـد و سایرین مخالف آن بودنـد ولی پیوسـته سـرکوب می شدنـد، حکم رانی می کرد. هر فرمانروا، قلعه مخصوص به خود را داشت و بعضی ممالک به دلایل سیاسی، استقلال اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زیادی داشتند.

در دوره توکوگاوا، فرهنگ و جامعه به شـکل مـدوّن و به صورت یکپارچه در تمام کشور درآمد. الگوهای پدید آمده در این دوره، باعث ایجاد، پیشبرد و سوق دادن به مدرن سازی کشور پس از سال ۱۸۶۸ شد. تا دهه ۱۶۳۰،

۱- (۱) . Zen.

۲- (۲) . Bushido .

۳- (۳) . Francis Xavier.

۴- (۴) . Jesuit.

۵- (۵) . Tokugawa Ieyasu.

۶- (۶) . Edo.

۷- (۷) . Kanto .

حکومت توکوگاوا تمام جوامع مسیحی را با بی رحمی سرکوب و مناسبات با کشورهای اروپایی را قطع کرده بود. در این ایام حکومت رعایا خلع سلاح شدند و مقررات سختی برای ثبت خانواده ها به منظور بی حرکت ساختن جمعیت به لحاظ فضا و اجتماع وضع شد و رفت و آمد در طول جاده های بزرگ که در نقاط بازرسی در محافظت شدید بود، تحت کنترل قرار داشت. تجارت از طریق انجمن های ملوک الطوایفی، کنترل شده و مقررات دقیق مربوط به هزینه ها بر زندگی تمام طبقات اجتماعی سایه افکنده بود.

این سیاست های اجتماعی، بازتاب ایدئولوژی نئوکنفوسیونیسم(۱) بود که به ثبات اجتماعی و اخلاق اجتماعی وضعیت موجود ارج می نهاد. ساختار اجتماعی توکوگاوا پیرامون اصول سلسله مراتب، قدرت مرکزی و مسئولیت جمعی شکل گرفته بود. از افراد انتظار می رفت خود را تسلیم تعهدات خاصی کنند که به هر نقش اجتماعی نسبت داده می شد و پرهیزگاری عبارت بود از به کمال رساندن توانایی برای تطبیق با آن چه برای ایفای نقش خود لازم است. در سطح های بالای جامعه، نظام خویشاوندی آرمان های نئوکنفوسیوسی، در مورد خانواده به مثابه نظم اجتماعی تأیید می کرد. نئوکنفوسیونیسم هم چنین سیستم سخت گیرانه ای از رتبه بندی طبقات اجتماعی را به مورد اجرا گذاشت: جنگ سالاران، رعایا، پیشه وران و بازرگانان. در آن زمان ها پایه و شأن، و نه ثروت، نشان دهنده سودمندی برای جامعه شمرده می شد. فراتر از آن، چهار طبقه رسمی موروثی، جامعه توکوگاوا قشر کوچکی از طبقه اشرافی، یک تشکیلات دفتری بزرگ و جمعیت طرد شدگان را نیز در بر می گرفت.

در طول این دوره، قلعه شهر و مراکز شهری اصلی تحت کنترل مستقیم مقامات توکوگاوا، بیش از پیش در یک شبکه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۱- (۱) . neo - Confucianism.

ادغام شدند. قدرت اقتصاد شهری بر بخش های کشاورزی چیره شد و در نهایت منجر به تضعیف قدرت سیاسی توکوگاوا که بر کنترل زمین های کشاورزی و مآلیات استوار بود گشت.

در شهرها، فرهنگ اشرافی رشد پیدا کرد؛ نمایش نامه کابوکی،(۱) نمایش خیمه شب بازی بونراکو،(۲) کشتی سومو(۳) و نقش بر چوب یوکیو ای(۴) همه محصول فرهنگ شهری بودند. شهرهای ژاپن به لحاظ زیرساخت و سازگاری عمومی با همتایان اروپایی خود برابری کرده یا از آنها پیشی گرفتند؛ اما شهرنشینی در ژاپن فاقد رویکرد سیاسی متناسب با سرمایه اقتصادی و فرهنگی آن بود.

مزارع آبیاری شده همراه با توسعه مسکن در کیوتو.

تنها حدود ۱۵٪ از مساحت ژاپن برای کشاورزی به اندازه کافی مسطح است.

ص:۸۰

۱- (۱) . kabuki.

۲- (۲) . bunraku.

۳- (۳) . sumo .

۴- (۴) . ukiyo - e.

الگوها و نهادهای اجتماعی توکوگاوا, زیربنای مدرن سازی ژاپن را ایجاد کرد. طبقات بازرگان شهری، تشویق کنندگان توسعه مؤسسات خبره اقتصادی در سطح ملی و آغاز تولید صنعتی بودند. برخورداری از سواد و توانایی محاسبه در میان ساموراییی ها، بازرگانان و طبقات بالای کشاورزان رایج بود. ساموراییی ها تبدیل به طبقه موروثی مأموران دولتی شدند که صلاحیت رهبری آنها به سطح سواد بستگی داشت. جامعه همواره در کنترل نظم و قانون بود.

سلسله توکوگاوا در سال ۱۸۶۸ بعد از یک نبرد طولانی، قدرت را به دربار امپراتوری واگذار کرد. بحران سیاسی آن زمان شامل مشکلات بسیار اقتصادی و رویارویی غیرمنتظره با قدرت های غربی بود که با ورود ناخدا متیو پری(۱) و اسکادران جنگی آمریکا در سال ۱۸۵۳ شتاب بیشتری گرفت. مخالفان توکوگاوا درخواست موضع گیری شدید علیه متجاوزان خارجی و سپس براندازی حکومت داشتند که حاصل آن، یک کودتای کاملاً آرام بود. این دوره با استقرار مجدد میجی که نشان دهنده شروع مدرن سازی کشور است، شناخته می شود.

حکومت میجی، قدرت امپراتوری را با اختیارات سیاسی و قدرت نظامی پیوند دوباره داد. تحت رهبری صوری امپراتور میجی، حکومت امپراتوری توسط ساموراییی های جوانی که خاندان توکوگاوا را شکست داده بودند، اداره می شد. آنها به شدت ملی گرا بودند و سعی داشتند جامعه ژاپن را با قدرت های اروپایی و آمریکای شمالی برابر سازند. با ایجاد یک دولت مرکزی قوی با تمرکز رهبران بر خاندان امپراتوری، ساخت یک ارتش مدرن، تن ندادن به استعمار اروپایی ها، آغاز توسعه امپریالیستی در سایر بخش های شرق آسیا و شروع صنعتی سازی و

۱- (۱) . Matthew Perry.

توسعه اقتصادی، جامعه ژاپن به کلی دست خوش تغییر شد.

هرچنـد رهبران میجی با شعار «احترام به امپراتور، اخراج اجانب» به قـدرت رسیده بود، آنها یک دولت و جامعه قوی همسو با کشورهای صنعتی اروپایی به وجود آوردنـد. رهبران میجی قـدرت های غربی را در رویارویی با یکـدیگر قرار می دادند تا از سلطه استعماری توسط یکی از آنها رهایی یابند. دولت نمایندگانی را برای مطالعه نهادهای حقوقی، تجارت و صنعت، علم و فن آوری، امور نظامی، معماری، هنر و طبابت به اروپا و آمریکای شمالی فرستاد. متخصصان خارجی به کار گمارده شدند و جوانان ژاپنی برای مطالعه به دانشگاه های غربی فرستاده شدند و شعار جدید ژاپن عبارت بود از: «ارزش های شرقی و علوم غربی».

رهبران میجی هم چنین بر خانواده امپراتوری به عنوان پایه حکومت تأکید داشتند و نهادها و ایدئولوژی هایی نظیر عقاید مذهبی شینتو(۱) را که از خانواده امپراتوری حمایت می کردند، تقویت کردند. از اواخر قرن نوزدهم تا سال ۱۹۴۵، یک آیین رسمی (شینتو دولتی) بر ایدئولوژی ملی غالب بود. میجی تجملات و تزیینات حکومت های سلطنتی غربی را به بارگاه مقدس امپراتوری پیوند زد و یک دربار اشرافی در ژاپن ایجاد کرد که شباهت زیادی به اشرافیت اروپایی داشت. طبقه سامورایی در سال ۱۸۷۲ منحل گشت. دولت مرکزی به واسطه نظام آموزشی ملی جدید و پیشرفت ارتش تقویت شد.

عهدنامه های بسته شده توسط حکومت توکوگاوا مناطقی را ایجاد کرده بود که شهروندان غربی در آن جا جدا از قوانین ژاپن زندگی می کردند. این بنادر منابع اصلی نفوذ غرب بود و بسیاری از مدارس، بیمارستان ها و سایر مؤسسات ایجاد شده توسط فرستادگان خارجی از اهمیت ویژه ای برخوردار

ص:۸۲

۱- (۱) . Shinto .

شد. با این وجود، سیستم حقوق برون مرزی تحقیرآمیز بود و دولت سعی کرد فرهنگ و زندگی اجتماعی را به گونه ای تغییر دهد که بر احترام قدرت های غربی حکم کند.

ژاپن به سرعت، ناوگان دریایی و ارتشی به سبک غربی آماده کرد و کوشید تا بر نفوذ خود در شرق آسیا بیفزاید. ازاین رو جزایر ریوکیو(۱) را به ژاپن ملحق کرد؛ کنترل فارموسا(۲) (تایوان) را بعد از پیروزی در جنگ چین – ژاپن در دست گرفت و در معاملات تجاری با چین، خود را هم رتبه قدرت های غربی قرار داد. حقوق برون مرزی در سال ۱۸۹۹ پایان یافت و پیروزی در جنگ روسیه – ژاپن (۱۹۰۴ تا ۱۹۰۵) منجر به تحت سلطه درآوردن جزایر متعددی در شمال هوکایدو(۳) و منافع وسیع روسیه در منچوری(۴) شد. در سال ۱۹۱۰، ژاپن کره را به خاک خود ملحق کرد. در دهه ۱۹۲۰ ژاپن خود را یک قدرت نظامی در جهان می پنداشت.

این قدرت نظامی به واسطه صنعتی سازی ممکن شد. دولت به ایجاد صنایعی نظیر کشتی سازی، ذوب آهن و آسیاب های چرخی پرداخت و آنها را به کمپانی های پیشرو فروخت. شرکت های داخلی تبدیل به مصرف کننده فن آوری غرب شدند و آن را در تولید کالاهایی که می توانستند در بازارهای جهانی با قیمت ارزان به فروش رسانند به کار گرفتند. مناطق صنعتی رشد چشم گیری یافت و مهاجرت از روستاها به مراکز صنعتی جدید پیوسته ادامه داشت. صنعتی سازی با توسعه سیستم راه آهن ملی و ارتباطات پیشرفته همراه بود.

علاوه بر ابتکارات تحت حمایت دولت، مانند آموزش یکپارچه ملی و ایجاد لهجه ملی واحد، علاقه به زندگی غربی در طول دوره میجی افزایش

۱- (۱) . Ryukyu .

۲- (۲) . Formosa.

۳- (۳) . Hokkaido .

۴- (۴) . Manchuria.

یافت. این امر از طبقات اشـرافی آغاز و در نهایت، به ویژه در شـهرهای بزرگ، تقریباً به تمام گروه های اجتماعی ختم شـد. با این وجود، تمـام تغییرات اجتماعی، برگرفته از غرب نبودنـد. هـدف دولت، ارتقای ایـدئولوژی های ملی، با تمرکز بر نهادهای امپراتوری و آیین شـینتو و حفـظ هویت ملی بود. در این دوره بسـیاری از جنبه هـای سـنتی و تـاریخی ژاپن به شـکل نظـام مند درآمد. از شـینتو تا سومو،(۱) از بزرگـداشت وفـاداری سیاسـی و تطابق اجتماعی تا ساختار الگوهای خویشاونـدی، تقریباً تمام جنبه های زندگی ژاپن، مملو از عِرق ملی شد.

تا اوایل قرن بیستم، آبادانی کشور و صنعتی سازی به طور کامل انجام گرفت. در دوره تایشو(۲) (۱۹۱۲-۱۹۲۶) فضای سیاسی و فکری آزادتر شد که دلیل آن، طبقات متوسط جدید بودند که در مناطق شـهری اصـلی شـکل گرفتند. رسانه های گروهی و فرهنگ عامی، همسو با عصـر جاز(۳) در غرب توسـعه یافت. دموکراسـی سیاسـی تقویت شد و گروه های چپ گرا خواسـتار آزادی سیاسی و حقوق کارگران شدند.

بـا شـروع دوره شوآ(۴) در سـال ۱۹۲۶ (زمـانی که هیروهیتو،(۵) امـپراتور شوآ، بر مسـند امـپراتوری نشـست)، جـامعه به طور روزافزون به راست متمایـل شـد. ارتش نقش بیشتری در سـیاست پیـدا کرد و نیروهـای محـافظه کـار، احترام، توسـعه نظامی و تقدس نهادهای امپراتوری را به بنیاد زندگی عمومی بدل ساختند. در طول دهه ۱۹۳۰، ماجراجویی های نظامی و استعماری در منچوری و سـایر نقـاط چین منجر به جنـگ شـد و جامعه بیش از پیش شـکل نظامی پیـدا کرد. جنگ در چین شدیـدتر شـد و قساوت ژاپنی ها که با

۱- (۱) . sumo.

۲- (۲) . Taisho.

۳- (۳) . Jazz Age.

۴- (۴) . Showa.

۵- (۵) . Hirohito.

محکومیت جهانی روبه رو شد، باعث تیرگی روابط با کشورهای غربی گردید. ژاپن به جمع ایتالیا و آلمان پیوست؛ زیرا برنامه ریزان نظامی این کشور، ایالت متحده و منافع آن در آسیا را خصمانه می پنداشتند.

در این زمان روابط دیپلماتیک با قدرت های غربی رو به افول گذاشت و در ۷ دسامبر سال ۱۹۴۱، نیروهای ژاپنی به پرل هاربور(۱) یورش بردند. ژاپن تقریباً به طور هم زمان به تمام ممالک آمریکا نظیر هاوایی(۲) و فیلیپین حمله برد. هدف عنوان شده عبارت بود از یک «قلمرو پررونق بسیار بزرگ در شرق آسیا» که در آن امپریالیسم غرب جایی نداشت.

در یک سال و نیم اول جنگ اقیانوس آرام،(۳) نیروهای ژاپنی دست به یورش می زدند؛ اما تا سال ۱۹۴۴، نیروهای متفقین شروع به بازپس گیری غرب اقیانوس آرام کردند. پیروزی های نیروی دریایی متفقین، ناوگان دریایی ژاپن را در هم شکست و حملات هوایی در سال ۱۹۴۴ آغاز شد. متفقین زیرساخت های داخلی ژاپن را نابود کردند و تلفات سنگینی بر غیرنظامیان وارد ساختند. با پیش بینی این موضوع که اشغال ژاپن باعث قتل عام وسیع خواهد شد، برنامه ریزان ارتش آمریکا طرح بمباران اتمی را ریختند.(۴) دانشمندان نظامی آمریکا بمب اتمی را در خفا ساختند و بعد از آن که نیروهای متفقین خواستار تسلیم بی قید و شرط ژاپن شدند، آن را در هیروشیما(۵) و ناکازاکی(۶) انداختند. در ۱۵ آگوست سال ۱۹۴۵، امپراتور اعلام کرد که ژاپن تسلیم می شود.

ص:۸۵

۱- (۱) . Pearl Harbor.

۲- (۲) . Hawaii.

۳- (۳) . Pacific War.

۴- (۴) این ادعا که به خاطر عدم کشتار مردم دست به حمله اتمی زده شد، سخن گزافی است؛ چرا که در عرض چند دقیقه صدها هزار مرد و زن و کودک و پیر و جوان از بین رفتند و عوارض ناشی از تشعشعات هسته ای هنوز قربانی می گیرد.

۵- (۵) . Hiroshima.

۶- (۶) . Nagasaki.

از سال ۱۹۴۵ تا ۱۹۵۲، ژاپن تحت اشغال نیروهای متفقین به فرماندهی داگلاس مک آرتور،(۱) ژنرال آمریکایی قرار داشت. سال های اولیه پس از جنگ، زمان بازسازی عظیم ژاپن بود. میلیون ها نفر بی خانمان بودند و میلیون ها نفر دیگر نیز از مستعمرات پیشین اخراج شدند. اقتصاد از هم پاشیده بود و قحطی همه را تهدید می کرد. سرخوردگی از چارچوب های فرهنگی و اجتماعی حیات پیش از جنگ و زمان جنگ، بسیار شایع بود.

اشغال ژاپن باعث آغاز اصلاحات اجتماعی و فرهنگی، از جمله قانون اساسی دموکراتیک و نظام سیاسی، حق رأی برای همه، قطع رابطه امپراتور از مرجع الهی و جدایی دین از دولت، اصلاحات کشاورزی و زمین داری، فروپاشی مجتمع های اقتصادی و صنعتی، توسعه آموزش، اصلاح زبانی و گسترش آزادی های مدنی شد.

تا اواسط دهه ۱۹۵۰، بازسازی اولیه جامعه و اقتصاد تا حد زیادی پایان یافته بود و دولت به شکل محافظه کارانه این اتفاق نظر را ایجاد کرد که اولویت های ملی عبارت است از رشد اقتصاد و ثبات اجتماعی که از طریق همکاری نزدیک بخش تجارت و دولت، تحت اداره نخبگان اداری محقق می شود. بعد از دهه ۱۹۵۰، دولت توسعه، موفق شد زمینه های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایجاد کند که در آن، مردم عادی از شیوه های زندگی شهری طبقه متوسط بهره مند شوند.

ویژگی های زندگی طبقه متوسط شهری، پس از جنگ شامل خانواده های کوچکی می شد که در آن، مادران بر آموزش فرزندان تمرکز داشتند و پدران به دلیل درگیری های شغلی، اغلب حضوری در آن نداشتند. خانواده شهری کارمند با این دانش که اشتغال مادام العمر، یک قاعده شمرده می شود، احساس امنیت می کردند.

۱- (۱) . Douglas MacArthur.

در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، با اشغال بازارهای خارجی توسط محصولات مصرفی ژاپن در سراسر جهان، موفقیت در اقتصاد داخلی کم کم در سراسر جهان نیز حس می شد. رشد اقتصادی، غیرقابل انکار بود؛ اما بهای آن در غالب آلودگی، افت بخش کشاورزی و رشد عظیم شهری بدون ایجاد زیرساخت کافی هنگفت بود. در این ایام جنبش های مردمی تبدیل به زد و خورد با یکدیگر شد که به دلیل عادات و رسوم قومی رشد یافت. این جنبش ها به لحاظ تأثیرگذاری محدود بودند.

در طول دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، ژاپن از شکوفایی بی حد و حصری بهره مند شد. با داشتن شرکای بزرگ تجاری و تولید محصولات با کیفیت عالی، اقتصاد ژاپن به عنوان الگویی برای سایر جوامع صنعتی و پست صنعتی مطرح شد. این رشد اقتصادی امکان سرمایه گذاری خارجی را فراهم آورد. نفوذ مصرف کنندگان معمولی، خود را در رشد کالاهای زینتی، مصرف فراوان و چرخه مصرفی کوتاه محصولات نشان داد. برنامه های کاری، وقت آزاد کمی باقی می گذاشت؛ با این وجود، مسافرت بسیار رواج یافت. البته سطح بالای درآمد مصرفی، باعث مخفی ماندن هزینه نجومی املاک و مستغلات و سطح اختلاف میان فقیر و غنی در جامعه شهری می شد.

رهبران سیاسی ژاپن به ندرت به نقش این کشور در اشغال کشورهای همسایه اعتراف کرده اند و ژاپن هیچ گاه به صراحت در این زمینه اظهار ندامت نکرده است و در عوض، هویت ملی پس از جنگ، بر صلح تمرکز داشت و بسیاری از ژاپنی ها بر زیان های کشورشان در جنگ تأکید دارند. به دلیل شدت صلح جویی در جامعه معاصر، مخالفت زیادی با تشکیل ارتش وجود دارد و ماده ای از قانون اساسی که بر منع دخالت نظامی تأکید دارد، از اهمیت نمادین زیادی برخوردار است.

امپراتور شوآ در سال ۱۹۸۹ درگذشت و پسرش جایگزین او شد و

امپراتور هیسی(۱) نام گرفت. مراسم تاج گذاری او و رسوم مفصل شینتو که همراه آن اجرا شد، یادآور رسوم دوران پیش از جنگ بود که خاطرات ناخوشایند ناسیونالیسم را در یادها زنده می کرد. دوره هیسی (۱۹۸۹ تاکنون) با این امید بزرگ آغاز شد که منجر به «قرن ژاپن» شود؛ اما دوران شکوفایی متوقف شد. ازاین رو، دوره هیسی بیشتر دوران رکود اقتصادی مداوم بوده است. در همین زمان، نظام سیاسی نیز به سبب اضمحلال حزب لیبرال در سال ۱۹۹۳ که مدت ها حکومت را در دست داشت و همین طور رسوایی و فساد، به لرزه در آمده است. در آغاز قرن بیست و یکم، تلقی عمومی این است که دوره الگوی جامعه با ثبات، مرفه و به خوبی اداره شده دوران پس از جنگ، به پایان رسیده است.

هویت ملی

در دوره میجی، دولت ملی سعی در ایجاد مؤسساتی داشت که مردم ژاپن را به عنوان شهروندان یک کشور جدید متحد کند و هویت های محلی و اصالت های منطقه ای را از بین ببرد. تأسیس نظام آموزش ملی و ارتش ملی، رشد سیستم حمل ونقل کارآمد و توسعه رسانه های گروهی، به طرز مؤثری بر سرعت یک دست سازی و رفع تفاوت های محلی افزود؛ چنان که در صنعتی سازی، توسعه شهری و تغییرات اقتصادی و اجتماعی این امر به خوبی صورت گرفت. امروزه، تفاوت ها در بیشتر جنبه های زندگی روزمره، بیشتر نتیجه تفاوت های شهری، برون شهری و روستایی است و مربوط به منطقه خاصی نیست.

از انزوای فرهنگ های خارجی بیرون آمدن، مبنای اصلی مفاهیم معاصر از هویت ملی را تشکیل می دهد. نظرات و ایده ها در مورد فرهنگ ژاپن، اغلب بر سهم نسبی اشتیاق بومی و انطباق رسوم خارجی در شکل دادن به فرهنگ ملی اشاره دارد.

۱- (۱) . Emperor Heisei.

مجموع چندین گروه جمعیتی اقلیت کمتر از ۵٪ جمعیت را تشکیل می دهند. گروه های اقلیت که هویت آنها دارای ابعاد منطقه ای است، شامل کره ای - ژاپنی ها می شوند که در تمام کشور پخش شده اند، اما در اوزاکا(۱) و سایر بخش های منطقه کانسای(۲) بیشتر دیده می شوند. اوکیناوایی ها در اوکیناوا و همین طور جمعیت قابل توجه در اوزاکا و اطراف آن؛ آینو که بیشتر در هوکایدو ساکنند و آن چه جمعیت طرد شدگان نامیده می شود و بیشتر در منطقه کانسای یافت می شوند. یک جمعیت کوچک چینی - ژاپنی که بیشتر تایوانی هستند نیز وجود دارد.

رقابت میان منطقه کانتو (توکیو و استان های اطراف آن) و منطقه کانسای (با مرکزیت اوزاکا و کیوتو) بزرگ ترین نمود ناحیه گرایی است. این دو منطقه به لحاظ اقتصادی و سیاسی و همین طور اجتماعی و فرهنگی رقیب یکدیگر شمرده می شوند. توکیو پایتخت کشور بوده و مرکز حیات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به شمار می آید. مردم در بیان اختلاف ها و تضادهای دو منطقه بر شخصیت های متفاوت، گرایش به سنت ها، قبول تغییرات اجتماعی و شیوه های بیان احساسات در این منطقه اشاره می کنند. این دو منطقه لهجه های متفاوت محسوسی دارند و گاهی از تفاوت های زبان شناختی به عنوان نشانه پیچیدگی فرهنگی، سطح تحصیلات، ادب، شخصیت و سایر خصوصیات اجتماعی نام برده می شود.

شهرسازی و معماری

ژاپن امروزه یک جامعه کاملاً شهری است. شهرها از پیشینه طولانی

۱- (۱) .Osaka.

۲- (۲) .Kansai.

برخوردارنـد که از نخستین پایتخت های امپراتوری مانند نارا(۱) و کیوتو آغـاز می شود. این شـهرها از چانگ آن(۲) پایتخت سلسـله ته آنگ(۳) چین الگوبرداری کردنـد و بازتـاب اصول معمـاری دربـار سـلطنتی چین، همراه بـا دیوارهـا و دروازه هـای محصور در شبکه شطرنجی خیابان ها که در اطراف بناهای قدرت امپراتوری و با مرکزیت تشکیلات امپراتوری بود, هستند.

در طی جنگ های داخلی قرن پانزده و شانزده، منطقه شـهری به شکل یک قلعه شهر بود؛ شهری که به مثابه مقرّ جنگ جویان اسـتانی از آن اسـتفاده می شـد. قلعه شـهرها در طول دوره توکوگاوا به عنوان مراکز اداری و اقتصادی منطقه ای حفظ شـد. در این شهرها بین طبقات اجتماعی، تبعیض اعمال شده و در طرح فضا و ساختار اجتماعی، بر نیازهای دفاعی و آسایش حکم ران و همراهان او اولویت داده می شد.

ردیف هایی از خانه های آپارتمانی در اوزاکا.(۴)

تقریباً ۶۵٪ جمعیت ژاپن در شهرها زندگی می کنند.

ص:۹۰

۱- (۱) . Nara.

۲- (۲) . Ch'ang - an.

۳- (۳) . T'ang.

۴- (۴) . Osaka.

پس از استقرار مجدد میجی، با مهاجرت به مراکز جدید صنعتی, بسیاری از قلعه شهرها از بین رفت و فرصت های اقتصادی منجر به آرایش مجدد نظام شهری شد. در چندین بندر، عهدنامه مناطق تحت اداره بازرگانان غربی و آسیایی، باعث تشکیل جوامع چندنژادی شد. صنعتی سازی در شهرهای شناخته شده، مانند توکیو و اوزاکا و همین طور شهرهایی که در اطراف آنها استخراج معدن، کشتی سازی و نساجی صورت می گرفت متمرکز بود. آبراه در طول مرز دریایی اقیانوس آرام میان توکیو و اوزاکا کم کم به محور مرکزی مجتمع صنعتی تبدیل شد.

تقریباً تمام شهرها در طول جنگ جهانی دوم بر اثر بمباران لطمات شدیدی دیدند؛ اما بعد از جنگ به سرعت بازسازی شدند و در نتیجه صنعتی سازی و توسعه اقتصادی عظیم دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، مهاجرت وسیع به شهرها اتفاق افتاد. تا سال ۱۹۶۰، وسعت یافتن شهرها باعث ایجادچندین کلان شهر شده بود. تقریباً یک چهارم جمعیت در منطقه بزرگ تر توکیو زندگی می کنند و کمتر از ۱۰٪ از مردم در مناطق روستایی به سر می برند. در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، تمرکز امکانات صنعتی بزرگ در مناطق به شدت پرجمعیت، سبب آلودگی زیست محیطی در مقیاس بی سابقه ای شد. کیفیت امور زندگی، از جمله تراکم جمعیت، آلودگی زیست محیطی وکیفیت بازار مسکن هم چنان به عنوان مشکلی برای مردم ژاپن تلقی می شود.

گونه های اولیه معماری، در سادگی بیش از حد معابد شینتو دیده می شود. به نظر می رسد این شیوه بازتاب نفوذ ماقبل تاریخ اقیانوسیه و جزایر جنوب اقیانوس آرام باشد. مشخصه این معابد، طبقات بر فراز زمین و سقف های بسیار شیب دار همراه با کناره های رو به پایین است.

ص:۹۱

در قرن شانزدهم، سبک های معماری چینی، به ویژه برای معابد بودایی و بناهای امپراتوری به کار گرفته شد. معماری چنین ساختمان هایی در مقابل زمین لرزه مقاوم نشان می داد.

در طول دوره اشرافی هیان، یک سبک معماری متمایز ژاپنی شروع به شکل گرفتن کرد و مشخصه های آن استفاده از حصیر ضخیم بر روی زمین، استفاده از پرده های لغزان و تاشونده برای جدا کردن فضاها از یکدیگر و استفاده از ایوان و راهروهای سرپوشیده برای ارتباط میان اتاق ها را شامل می شد. بسیاری از عناصر این سبک معماری در زندگی معمولی به کار گرفته شدند و در پایان دوره توکوگاوا، خانه های سامورایی ها و بازرگانان ثروتمند، بسیاری از این عناصر را در خود داشت.

از زمان جنگ دوم جهانی تاکنون، ساخت مسکن، همسو با روش های غربی بوده است. در بسیاری از خانه ها هم چنان عناصر سنتی دیده می شود؛ اما بیشتر فضای زندگی با اسباب و وسایل مدرن تجهیز شده است. در آپارتمان های امروزی نسبت به خانه های تکی احتمال کمتری وجود دارد که اتاق های به سبک ژاپنی دیده شود.

نگرش های فرهنگی معاصر نسبت به فضا و به کارگیری آن، به تفاوت های آشکار میان فضاهای عمومی و خصوصی تعریف شده مطابق با ابعاد دید، صدا، لامسه و بو متکی است. در فضاهای عمومی شلوغ، افراد بدون هیچ دغدغه ای با یکدیگر تماس پیدا می کنند؛ در حالی که در محل های خصوصی، لمس یک فرد غریبه غیرقابل تصور است.

در محل های خصوصی که دائماً توسط گروهی از افراد مورد استفاده قرار می گیرد، الگوهای فضایی مشخص, بیانگر سلسله مراتب داخلی موقعیت اجتماعی در داخل گروه، بین گروه و سایرین است.

ص:۹۲

خوراک

خوراک روزانه

برنامه غذایی مردم ژاپن بسیار متنوع است و از عناصر آشپزی از سراسر جهان، از جمله غذاهای کره ای، چینی، جنوب شرق آسیا، اروپا و آمریکای شمالی بهره می برد؛ با این وجود، مفهوم غذای «سنتی» ژاپنی عنصر مهمی از هویت ملی این کشور شناخته می شود.

عوامل تعیین کننده غذای سنتی آن شامل ترکیبات، شیوه آماده سازی و ظرافت طبع می شود. برنج سفید عملاً بخش اصلی هر وعده غذایی را تشکیل می دهد و سایر ترکیبات معمول عبارتند از چاشنی و غذای دریایی که به صورت بریان شده یا خام صرف می شود و سبزیجات و غذاهای دریایی که اغلب به عنوان ترشی مورد مصرف قرار می گیرد. در آشپزی چندان از چاشنی های تند استفاده نمی شود. در وعده های غذایی، چاشنی ها و ترکیبات دیگر در خوراک های مختلف به خوبی کنار هم قرار داده می شود و به جای یک غذای اصلی، چند خوراک کوچک مصرف می شود. هم چنین شکل ظاهری غذا نیز دارای اهمیت است.

تا پیش از دوره مدرن سازی، مصرف گوشت طبق دستورات آیین بودا ممنوع بود. در غذای گیاهی آماده شده در صومعه های ذن، مقدار زیادی محصولات سبوس، شامل سوپ و سس و توفو(۱) استفاده می شد.

از اواخر دهه نوزدهم تاکنون، ذائقه مردم با ورود غذاهای خارجی تغییر کرده است؛ به این صورت که بسیاری از آن غذاها تا حدی تغییر داده شده و در برنامه غذایی ملی گنجانده شده است. از جنگ جهانی دوم تاکنون، مصرف محصولات لبنی، گوشت، نان و سایر غذاهای غربی به طرز چشم گیری افزایش یافته است.

ص:۹۳

۱- (۱) . tofu.

عادت های غذایی به واسطه تغییر در زندگی خانوادگی تغییر کرده است. خانواده ها کمتر در کنار هم غذا می خورند و وسایل پیشرفته در آشپزخانه شکل آشپزی را دگرگون کرده است. تولیدکنندگان به تولید تعداد زیادی مواد غذایی آماده دست زده اند.

اقتصاد

اقتصاد پایه

اقتصاد بر پایه کیفیت بالا، تولید با فن آوری برتر و تمرکز بر صادرات است.

فعالیت های بازرگانی

با ارتقای استانداردهای زندگی، بخش های عمده فروشی، خرده فروشی و خدمات رشد چشم گیری یافته است. با وجود مشکلات اقتصادی در دهه ۱۹۹۰، ژاپن هم چنان یک بازار مالی عمده شمرده می شود. بخش های اولیه مانند کشاورزی، ماهی گیری و جنگل داری از زمان جنگ دوم جهانی تا کنون، افت قابل ملاحظه ای داشته است. در سال ۱۹۹۹، کمتر از ۵٪ از نیروی کار، در بخش کشاورزی مشغول به کار بودند؛ در مقایسه با ۲۱٪ در بخش تولید، ۲۳٪ در بخش های عمده فروشی و خرده فروشی و ۲۶٪ در صنایع خدماتی.

صنایع عمده

کیرتسو،(۱) مجموعه شرکت هایی که از طریق مالکیت مشترک سهام به هم پیوند می خورند، روابط عرضه به شکل ترجیحی، هماهنگی فعالیت های اقتصادی و روابط گسترده پیمان کاری، نقش اساسی در اقتصاد را ایفامی کنند. پرچمدار چنین گروه هایی شرکت های صنعتی بزرگ، بانک ها

۱- (۱) . Keiretsu.

وشرکت های تجاری عمومی هستند و بزرگ ترین کیرتسو, ده ها شرکت رااز معدن داری تا رسانه های گروهی را شامل می شود تحت کنترل خود دارد.

از زمان جنگ دوم جهانی تاکنون، دولت و تجارت رابطه بسیار نزدیک خود را حفظ کرده اند. آژانس های دولتی سیاست های گسترده خارجی و هم اقدامات مخصوص بخش های مختلف را تعیین می کنند و بخش های تجاری نیز عموماً همگام با برنامه دولت عمل می کنند. تشکیلات تجاری از حامیان اصلی حزب دموکراتیک لیبرال و جانشینان آن بوده است.

طبقه بندی اجتماعی

طبقه اجتماعی و اصناف

جامعه ژاپن در اصل این گونه به تصویر کشیده می شود که فاقد طبقات اجتماعی بوده یا این که ساختار طبقاتی آن به گونه ای است که گروه بالادست و پایین دست بسیار کوچکی، شمار بزرگی از افراد طبقه متوسط رادر برگرفته اند. با این وجود، تفاوت های اجتماعی قابل توجهی میان ساکنان روستاها و شهرها، از جمله در ترکیب خانواده، میزان تحصیلات و مشارکت نیروی کار دیده می شود. در جمعیت شهری، تفاوت اجتماعی میان کارمندان اداری، طبقه متوسط جدید حقوق بگیر، کارگران صنعتی و طبقات خود اشتغال کوچک مغازه دار یا صنعتگر وجود دارد.

نظام طبقاتی نئوکنفوسیوسی در دهه ۱۸۷۰ از بین رفت؛ اما آثار آن هم چنان بر نگرش های فرهنگی در قبال موقعیت اجتماعی، از جمله حق گروه های ممتاز برای رهبری جامعه و ایده ها در مورد انطباق با انتظارات

اجتماعی تأثیرگذار است. میراث دیگر طبقه بندی اجتماعی دوره ماقبل مدرن سازی، وجود جمعیت های «مطرودان» است. این وضعیت تغییرناپذیر از عقاید خشکی که در آیین شینتو و بودا در مورد پاکی و ناپاکی افراد وجود دارد ناشی می شود. این وضعیت حالت موروثی دارد؛ اما مردمی که مورد اتهام قرار می گیرند، از سایر ساکنان به لحاظ زبان، پیشینه نژادی یا شکل ظاهری قابل تشخیص نیستند.

یک خانه روستایی در هوکایدو.(۱)

تنها بخش کوچکی از نیروی کار ژاپن در بخش کشاورزی اشتغال دارند.

سایر طبقات اجتماعی شهری در حاشیه را، جمعیت شناور نیروی روزمزد و نیروی کار مهاجر تشکیل می دهد که شمار رو به افزایشی از مهاجران قانونی و نیمه قانونی از چین، آسیای جنوب شرقی، آمریکای لاتین و خاورمیانه به آنها اضافه شده اند.

۱- (۱) . Hokkaido.

نمادهای طبقه بندی اجتماعی

یکی از مهم ترین عوامل تعیین کننده طبقه اجتماعی، میزان تحصیلات است. مردم ژاپن به یک جامعه مبتنی بر «مدرک» اشاره دارند و مدارک تحصیلی اغلب مهم ترین معیار برای اشتغال و ازدواج، به ویژه در میان طبقات متوسط شهری قلمداد می شود.

وضعیت سیاسی

حکومت

ژاپن از زمان قانون اساسی میجی در سال ۱۸۹۰، یک حکومت مشروطه سلطنتی بوده است. در سال ۱۹۴۷، یک قانون اساسی جدید توسط مشاوران نیروهای اشغال گر متفقین طرح شد و توسط پارلمان به تأیید رسید. این قانون اساسی، برابری جنسیت را تضمین کرده، به تمام شهروندان بالغ حق رأی داده و بر جدایی امپراتور از مرجع الهی در دوران پس از جنگ تأکید داشته و به امپراتور یک نقش نمادین به عنوان رییس حکومت می دهد.

پارلمان ژاپن که با عنوان شورا(۱) شناخته می شود، متشکل از مجلس مشاوران و مجلس نمایندگان است. اعضای مجلس بالادست، از حوزه های انتخاباتی ملی و محلی برگزیده می شوند؛ ولی اعضای مجلس پایین دست، از حوزه های انتخاباتی محلی انتخاب می شوند. قدرت سیاسی مجلس پایین دست، بسیار بیشتر از مجلس بالادست است. نخست وزیران از مجلس پایین دست انتخاب می شوند و بیشتر اعضای کابینه نیز از اعضای این مجلس هستند.

۱- (۱) . Diet.

در سطح محلی، هر استان دارای یک فرماندار انتخابی و یک انجمن انتخابی است. استانداری ها از اختیارات محدودی در مورد مآلیات و قوانین حقوقی برخوردارند و در اصل به عنوان کارگزاران دولت انجام وظیفه می کنند. شهرها، شهرک ها و روستاها دارای مدیران اجرایی و شوراهای انتخابی هستند. شهرداری ها نیز از قدرت مستقل محدودی برخوردارند و در واقع، ارائه دهندگان خدمات روزمره به شمار می روند. تحصیلات، پلیس و آتش نشانی زیر نظر شهرداری ها سامان یافته اند؛ ولی در سطح ملی استانداردسازی و کنترل می شوند.

به لحاظ اداری، کشور به ۴۷ استان تقسیم شده است که به لحاظ ساختار سیاسی با یکدیگر تفاوت دارند. ۴۳ استان معمولی، سه استان بزرگ همراه با قدرت اجرایی ویژه و یک منطقه اداری در شمالی ترین بخش جزیره وجود دارد. سطوح پایین دولت و وزارتخانه های محلی شامل استانداری ها و شهرداری هایی می شود که بر اساس میزان جمعیت به شهرها، شهرک ها و روستاها طبقه بندی می شود.

رهبری و مقامات سیاسی

در بیشتر دوران پس از جنگ، حزب دموکراتیک لیبرال (LDP) یک حزب محافظه کار با مناسبات نزدیک به بخش تجاری و دیوان سالاری ملی است، بر سیاست ملی حاکم بوده است. حزب دموکراتیک لیبرال در اصل ائتلافی میان احزاب نیمه مستقل بود و مشخصه بارز آن مصالحه به شکل پیچیده و معاملات پشت پرده بود. در سال ۱۹۹۳، حزب دموکراتیک لیبرال تجزیه شدو بسیاری از دسته های آن به احزاب سیاسی جداگانه و مستقل تبدیل شده است.

در سطح ملی، وزارتخانه های دولتی قدرت زیادی دارند. از اواخر

قرن نوزدهم تـاکنون، طبقـات ممتاز دیوان سالار احترام بسـیاری یافته انـد. دربسـیاری از مناطق، وزارتخانه ها به تعیین سیاسـت پرداخته و سیاسـتمداران نظرات دیوان سالاـران را تأییـد می کننـد. وجه و اعتباری که به وزارتخانه های دولتی نسـبت داده می شود از دهه ۱۹۸۰ تاکنون به دنبال رکود اقتصادی وموارد فساد و عـدم صـلاحیت که با تبلیغات بسـیار همراه بود، کاهش یافته است.

فعالیت های نظامی

قانون اساسـی سال ۱۹۴۷، اسـتفاده از نیروی نظـامی را تقبیـح کرده و دولت را از داشـتن نیروهـای مسـلح منع می کنـد؛ بـا این وجود، ژاپن دارای یک نیروی تدافعی همراه با پرسنل و تسلیحات قابل توجه است که بودجه آن در حال رشد است.

رفاه اجتماعی

سابقه طولانی در حمایت از تحصـیل، امنیت عمومی و بهداشت عمومی که از قرن نوزدهم تاکنون اولویت های دولت به شمار رفته است وجود دارد؛ بـا این وجود، جنبه هـای بسـیاری از رفـاه اجتماعی هم چنان به عنوان مسـئولیت خانواده ها، انجمن ها و سـایر گروه هـای اجتمـاعی تلقی می شود. روسـتاها به طور سـنتی بر پـایه کمـک و همکاری متقابل سازمان دهی می شونـد و قواعـد اجتمـاعی هم چنان گروه های اجتماعی را ترغیب به مراقبت از نیازهای اعضای خود می کننـد. مراقبت از سالخوردگان به طور سـنتی یک مسـئولیت خانوادگی به شـمار می رود؛ اما با توجه به رشد سـریع جمعیت سالخورده و کاهش خانواده های چند نسلی، این امر تبدیل به یک مسئله عمومی بزرگ شده است.

ص:۹۹

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

سنت های مذهبی ژاپن بر امور خیریه یا کارهای بشردوستانه تأکید نداشته است؛ با این حال، از قرن نوزدهم تاکنون، مسیحیان ژاپنی در جنبش های اصلاح اجتماعی پیشرو بوده اند و مؤسسات آموزشی، پزشکی و غیره بسیاری توسط گروه های مسیحی، حمایت مالی شده اند. رشد جنبش های اجتماعی به دلیل نگرش های متفاوت نسبت به نقش دولت در امور همگانی محدود بوده است. در طول قرن بیستم، دولت فعالیت بسیاری از گروه ها و سازمان های اجتماعی به ظاهر مستقل را تحت کنترل و نظارت خود درآورد. در طول دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، جنبش های شهری مخالف دولت، به ویژه در واکنش به مسائل زیست محیطی رواج یافت. از دهه ۱۹۹۰ تاکنون، افزایش چشم گیری در شمار و نوع فعالیت های سازمان های غیرانتفاعی پدید آمده که دلیل آن تا حدی تردید در مورد کارایی دولت، عدم موفقیت آژانس های دولتی در واکنش به مسائل و فوریت های عمومی و علاقه به ایجاد مؤسساتی بوده است که به شهروندان در شکل دهی به سیاست اجتماعی، استقلال بیشتری می دهد.

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

به دلیل عقاید شینتو درباره پاکی و ناپاکی مذهبی، زنان از بسیاری از تشریفات مذهبی منع شده بودند. زنان اجازه ورود به برخی مکان های مقدس را نداشتند و در بعضی مناطق از سوار شدن به قایق های ماهی گیری یا ورود به معادن یا تونل ها منع می شدند. بیشتر این ممنوعیت ها برداشته شده است؛ اما در برخی آیین ها هم چنان دیده می شود. برای مثال، زنان

هم چنـان از حضور در رینـگ هـای کشتی سومو منع می شونـد. نئوکنفوسـیونیسم تمام نقش های اجتماعی را بر حسب روابط سلسـله مراتبی تعیین کرد و این شامـل تسـلط شوهر بر زن و پـدر بر فرزنـدان می شـد. در اواخر قرن نوزدهم، زمانی که قوانین حقوقی جدیـد در قواعـد و هنجارهای خانوادگی نهادینه شـد، کنترل شوهر بر زن به شـکل قانونی درآمد. عملاً در تمام زمینه های حقوقی، سیاسی و اجتماعی خارج از خانه، زنان تحت امر مرد خانه بودند.

جایگاه متقابل زنان و مردان

به طور سـنتی، اختیار و اسـتقلال زنان، محـدود به مسائل خانوادگی می شـد. مرد خانه نماینـده خانواده در دنیای خارج بوده و امور عمومی را تحت کنترل داشت. در داخـل خـانه ممکن بود همسـر او کنترل زیـادی بر شـیوه اداره زنـدگی روزمره خانواده داشته باشد. تغییر در ساختار خانواده، از پایان جنگ جهانی دوم تاکنون به پدرسالاری در خانواده ها پایان داده است.

قانون سیاسی سال ۱۹۴۷، تسـاوی حقوق زن و مرد را یـک اصل محرز اعلام کرد و چارچوب قانونی ساختار سـنتی خانواده از بین رفت. بـا این وجود، آثـار عملی تغییرات قـانونی بر وضـعیت زنان چنـدان سـریع نبوده و به تدریـج رخ داده است. با وجود قوانین اشـتغال جدید و برابری در تحصیلات، اشتغال و پیشرفت شغلی، هم چنان شرایطی ایده آل فرض می شود و اختلاف در حقوق و دستمزد و آثار تبعیض در آموزش و اشتغال هم چنان دیده می شود.

ص:۱۰۱

مرکز شـهر هیروشـیما و یادبود انفجار بمب اتمی. بمباران اتمی هیروشـیما و ناکازاکی، ژاپن را مجبور به تسـلیم بی قید و شرط در جنگ دوم جهانی کرد.

مشارکت اجتماعی زنان نیز از تفاوت های جنسـیتی متعددی پرده برمی دارد. زبان ژاپنی شیوه های متفاوتی برای گفتار زنان و مردان در نظر می گیرد. اغلب از زنـان انتظـار می رود از سـبک گفتـاری مؤدبانه تر و رسـمی تری اسـتفاده کننـد که حاکی از تفاوت و رعایت سلسله مراتب تعیین شده است.

ص:۱۰۲

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

ازدواج عموماً بر پایه جذابیت متقابل میان افراد است و از آن به عنوان ازدواج عشقی در برابر ازدواج از پیش ترتیب داده شده یاد می شود که در آن، یک واسطه با نظر والدین, درباره عروس و داماد احتمالی، مذاکره می کند. هنوز هم آثار ازدواج از پیش ترتیب داده شده دیده می شود و بسیاری از زوجین برای یافتن همسر خود به دلالان ازدواج رجوع می کنند. بررسی پیشینه همسر احتمالی و خانواده او امری رایج است.

ازدواج ها تقریباً همیشه در هتل یا سالن ازدواج همراه با ضیافت برای ده ها مهمان برگزار می شود و مراسم، ترکیبی از سنن ازدواج شینتو و سبک های سازگار با ازدواج های مسیحی را شامل می شود. مراسم ازدواج همراه با تشریفات بسیار است و عروس و داماد معمولاً چندین بار تغییر لباس می دهند.

نهاد خانواده

بیشتر خانواده ها در مناطق شهری، خانواده هسته ای بوده، از والدین و فرزندان آنها تشکیل می شوند. خانواده های تا حدی گسترده، مانند والدین سالخورده که همراه با یک زوج و فرزندان آنها زندگی کنند، چندان رایج نیست و به طور کلی، گروه های خویشاوندی تعمیم یافته، دیگر نقشی در زندگی روزمره افراد ندارند.

ارث

الزام اولیه خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی، بقا در طول نسل هاست. رییس خانواده به طور ایده آل نقش مباشر را ایفا می کند و بر دارایی خانواده در طول نسل ها و بزرگ داشت یادبود نیاکان، که موقعیت خانواده را بنیان

ص:۱۰۳

نهادند، نظارت دارد. او باید اطمینان حاصل کند که دارایی ها، سنت ها و موقعیت اجتماعی خانواده بی هیچ نقصی به وارثان آینده واگذار می شود.

در زندگی سنتی مبتنی بر زراعت، زمین تقریباً هیچ گاه تقسیم نمی شد؛ زیرا انجام این کار ممکن بود توانایی بقای نسل بعدی را به خطر اندازد؛ بنابراین در بیشتر موارد، تنها یک فرزند (معمولاً فرزند ارشد) از ارث سهم می برد. در صورتی که خانواده بسیار مرفه باشد، ممکن است بتواند فرزندان دیگر را نیز در رشته خانوادگی تازه مستقل شده بگنجاند که البته برای همیشه تابع و تحت امر خانواده اصلی باقی می مانند.

انواع بسیار دیگری از خویشاوندی ساختگی، بر حسب الگوی فرزندخواندگی و روابط میان شاخه های خانواده، در حفظ و ادامه سایر انواع روابط اجتماعی مورد استفاده قرار گرفته است. روابط ارباب و مشتری, گاه با عنوان رابطه والدین و فرزند یاد می شود و ممکن است شامل پیوندهای رسمی بسیاری باشد. زندگی هنری به شکل سنتی پیرامون روابط مرشد و شاگرد است که شامل فرزندخواندگی و به وجود آمدن دودمان و تبار می شود.

گروه های خویشاوندی

نظام خویشاوندی پیش از جنگ دوم جهانی، بر پایه الگوهای خانوادگی طبقه بالا بود که در دوره توکوگاوا مرسوم شده بود. در اواخر قرن نوزدهم، دولت میجی قواعد و استانداردهای حقوقی را تعیین کرد که به تعریف ساختار ایده آل خانواده می پرداخت و در آن، قوانین شفافی در مورد اعضا، الگوهای وراثت و اختیار رییس خانه بر دارایی ها و ازدواج ها تعیین شده بود. این ساختار حقوقی بعد از جنگ دوم جهانی، با کم رنگ شدن پدرسالاری، افزایش حقوق قانونی زنان و الزام به تقسیم دارایی ها میان فرزندان و زنان بیوه به کلی دست خوش تغییر شد.

ص:۱۰۴

زنان در لباس محلی در فستیوال سوزن(۱) در توکیو

الگوهای خویشاوندی سنتی هم چنان پیمان های اجتماعی زندگی خانوادگی را شکل می دهد. نظام سنتی خانواده بر پایه یک خانوار چندنسلی و با قدرت اصلی مرد خانه همراه بود. میراث زمین, حرفه خانواده، موقعیت اجتماعی و تعهدات، تنها به یک فرزند واگذار می شد. در بیشتر مناطق، این به معنای ارث بردن توسط بزرگ ترین فرزند بود. انتظار می رفت همه فرزندان دیگر، خانه پدری خود را ترک گفته و از طریق ازدواج یا فرزندخواندگی به عضویت خانواده دیگری درآیند. به لحاظ مشارکت اجتماعی، خانواده به مثابه یک واحد تکی قلمداد می شد، نه جمع اعضای آن.

ص:۱۰۵

۱- (۱) . Needle Festival.

وضعیت اجتماعی

مراقبت از کودکان

فرزندان خردسال و کودک به شدت مورد توجه قرار می گیرند و تربیت فرزند، یک وظیفه بسیار مهم برای زنان در دهه دوم و سوم عمر شمرده می شود. بسیاری از زنان، پس از گذشت کمی بیشتر از یک سال از ازدواجشان، صاحب فرزند می شوند و زوج های بدون فرزند بسیار کم یافت می شوند.

تربیت و آموزش کودکان

تربیت فرزند سطح بالایی از تعامل جسمی و روحی میان مادر و کودک را به دنبال دارد. پدران کمتر در این زمینه مشارکت می کنند. به طور سنتی پسران بر دختران ترجیح داده می شدند و بزرگ ترین فرزند پسر کاملاً متفاوت از سایر فرزندان تربیت می شد. ایجاد رابطه نزدیک، به ویژه میان پسران ارشد و مادرانشان دور از انتظار نبود. در خانواده های هسته ای شهری، رابطه روحی و معنوی نزدیک میان مادران و فرزندان، بسیار متداول است.

اجتماعی سازی کودک با این باور عمومی آمیخته شده است که کودک، یک موجود منفعل و قابل انعطاف است و استعداد یا توانایی ذاتی در شکل دادن صحیح آن، از اهمیت کمی برخوردار است. این نگرش ها به سال های نخستین دوره تحصیل نیز تعمیم می یابد. تمایز میان دانش آموزان بر پایه توانایی علمی تا پایان دوره ابتدایی صورت نمی گیرد و تأکید آموزش ابتدایی بر اجتماعی سازی، نظم و ترتیب و مهارت های پایه خواندن، نوشتن و ریاضی استوار است.

مسئولیت تهیه استاندارد برنامه تحصیلی و تأیید کتاب های درسی، بر عهده وزارت آموزش است که باید مؤسسات آموزشی دولتی و خصوصی را تأیید کند. دو سطح پیش دبستانی وجود دارد: کودکستان برای کودکان حدود

ص:۱۰۶

سه ساله و کودکان حدود ۵ ساله. تحصیل اجباری در حدود شش سالگی با آموزش ابتدایی آغاز می شود که برای شش سال ادامه پیدا می کند و با سه سال دوره متوسطه ادامه می یابد. آموزش اجباری در دوره متوسطه پایان می گیرد؛ اما بیشتر دانش آموزان تحصیلات خود را در دبیرستان ادامه می دهند.

امتحانات ورودی برای ورود به تمام سطوح مدارس خصوصی و مدارس دولتی بالاتر از ابتدایی، الزامی است. در مدارس برتر، این امتحانات شکل کاملاً رقابتی پیدا می کند. برای آماده شدن به منظور موفقیت در امتحانات ورودی کالج، گاه برای دبیرستان و به ندرت در سطوح پایین تر، یک دانش آموز ممکن است برای یک سال تمام مدرسه را ترک کند تا خود را آماده امتحان سازد.

سیستم امتحانات برای دانش آموزان و خانواده های آنان مایه نگرانی و تشویش است (به مادران سخت گیر در این زمینه لقب «مادران تحصیل»(۱) داده شده است). قلدرمآبی در میان دانش آموزان یک مشکل رایج است. مشکل دیگر، استقرار مجدد دانش آموزانی است که در خارج از کشور تحصیل کرده اند.

آموزش عالی

نیمی از فارغ التحصیلان دبیرستان به تحصیل پیشرفته می پردازند. ۱۶۵ دانشگاه دولتی و ۴۶۰ دانشگاه و کالج خصوصی چهار ساله و تقریباً ۶۰۰ کالج دو ساله وجود دارد. مدرک کالج برای بیشتر مشاغل طبقه متوسط، پیش نیاز است و بسیاری از شرکت ها، استخدام نیروهای خود را رسماً به فارغ التحصیلان دانشگاه های خاص محدود می کنند و این باعث فشار دوچندان برای ورود به مدارس رتبه بالا می شود. دبیرستان ها بر حسب موفقیت خود در راه یابی فارغ التحصیلان به دانشگاه های معتبر ارزش یابی می شوند. برای بسیاری از دانش آموزان، کالج فرصتی برای رهایی از سال ها

۱- (۱). education mamas.

آماده سازی برای امتحانات است. زندگی در طول دوران کالج، اغلب یک دوره آرامش پیش از اشتغال شمرده می شود.

آداب معاشرت

آداب معاشرت، به ویژه در زمینه پی گیری هنرهای سنتی، مانند جشن چای که اصول آن به عنوان عناصر اجرا در آن گنجانده شده، می تواند یک حرفه تمام وقت به شمار آید. حتی در شرایط معمول، بسیاری از نکات آداب معاشرت، مانند دامنه لغات و دستور زبان گسترده برای گفت وگوی مؤدبانه، اصول خاص برای انتخاب، ارائه و مبادله هدایا و معیارهایی برای ادای احترام و مبادله کارت های اسم، به صورت نظام مند درآمده است. بسیاری از مردم نکته ها و ظرایف آداب معاشرت را تلقی به قبول کرده و کتاب هایی که در این زمینه راهنمایی و نصیحت ارائه می دهند، فروش ثابتی دارند. آداب معاشرت بر اصول تقابل نسبی در سلسله مراتب اجتماعی بر پایه تعیین وضعیت نسبی میان مافوق و زیردست استوار است. این روابط نسبی می تواند بیانگر سن، جنسیت و نقش اجتماعی فرد باشد یا ممکن است روابط میان نهادهای اجتماعی مختلف را بازگو کند.

دین

اعتقادات دینی

شینتو عبارت امروزی برای اشاره به نظام خدایان و آیین ها در مورد ارتباط میان افراد، محیط طبیعی و حکومت است. بنابر تعلیمات شینتو، ژاپن سرزمین منحصربه فرد خدایان است. این مذهب هیچ عقیده رسمی یا کتابی ندارد. در بیشتر طول تاریخ ژاپن، شینتو و بودا در کنار هم حضور داشته و بر یکدیگر تأثیر گذارده اند. شینتو پیوند نزدیکی با خانواده امپراتوری و ایدئولوژی ملی گرا دارد.

ص:۱۰۸

آیین بودا در طول قرن ششم پس از میلاد، از طریق کره و چین به ژاپن معرفی شد و دارای دو فرقه اصلی به نام تراوادا(۱) و ماهایانا(۲) بودیسم است. تراوادا بودیسم، به طور کلی، فرقه ای است که در جنوب آسیا، آسیای مرکزی و جنوب شرق آسیا وجود دارد و ماهایانا فرقه ای است که بر تمدن های چین، کره و ژاپن تأثیر داشته است. در اصل، برپایه تعلیمات تراوادا (یک عبارت سانسکریت به معنای کشتی کوچک تر) رستگاری، تنها برای شمار اندکی دست یافتنی است؛ آنهایی که برای رسیدن به روشن فکری تلاش کرده و کارهای نیکی انجام می دهند که باعث تقویت توانایی آنها برای رهایی یافتن از دام وجود فانی می شود. فرقه تراوادا بر جوامع رهبانی تأکید دارد.

نور سپیده دم بر یک تابلو در بازار ماهی سوکیجی(۳) می تابد.

ژاپنی تا قرن ششم (زمانی که الفبای چینی معرفی شد) یک زبان نوشتاری نبود.

ص:۱۰۹

۱- (۱) . Teravada.

۲- (۲) . Mahayana.

۳- (۳) . Tsukiji.

برپایه تعلیمات ماهایانا (یک عبارت سانسکریت به معنای کشتی بزرگ تر)، مهربانی و بخشش بودا و بودیساتوا(۱) (قدیسان) باعث می شود آنها انبوه انسان ها را شفاعت کنند و از طریق پرستش راستین، هر کسی می تواند در حالی که در حین زندگی خود در زمین، جزئی از این دنیای خاکی باقی می ماند، امیدوار به رستگاری باشد.

فرقه های بودا که در ژاپن رایج است، بر قابل حصول بودن رستگاری و روشن فکری مردم عادی تأکید دارند. این فرقه ها عبارتند از: بودیسم سری (برای مثال، فرقه های شینگون(۲) و تندای(۳)) که به تعلیم آیین های عرفانی به عنوان راه آگاهی یافتن از تقدس می پردازند؛ «فرقه های سرزمین پاک»(۴) که برپایه تعلیمات آن، دعا و پرستش قدیسان بودایی از طریق واسطه الهی به رستگاری می انجامد و ذن، که بنابر تعلیمات آن، روشن فکری از طریق مراقبه - که در آن، فرد از طریق تعمق درونی و فشرده، انکار نیروی عقلانی و دل بستگی ها، تمایلات و افکاری که ذهن انسان را در بر می گیرند, برای تفکر در مورد معماهای غیرقابل حل زندگی به الهام معنوی یا تزکیه نفس دست می یازد - حاصل می شود.

کنفوسیونیسم، تائوئیسم(۵) و شامانیسم(۶) نیز بر مذهب ژاپن تأثیرگذار بوده است. کنفوسیونیسم روابط ایده آلی را میان حاکم و فرد، شوهر و همسر، پدر و فرزند، برادر بزرگ تر و برادر کوچک تر و دوست با دوست تعیین کرد. هرچند میراث فرهنگی نئوکنفوسیونیسم هنوز هم در الگوهای اجتماعی سلسله مراتبی و تمکین محسوس است، اما نئوکنفوسیونیسم تا بیش از قرن نوزدهم در ژاپن باقی نماند. تائوئیسم یک سنت فلسفی چینی

۱- (۱) . bodhisattva.

۲- (۲) . Shingon.

۳- (۳) . Tendai.

۴- (۴) . Pure Land Sects.

۵- (۵) . Taoism.

۶- (۶) . shamanism.

است که بر رابطه روحی و عرفانی میان انسان و طبیعت تأکید دارد. شامانیسم دربردارنده تماس عرفانی و جذبه از طریق واسطه میان ماوراءالطبیعه و دنیای خاکی است.

از قرن شانزدهم تاکنون، زندگی مذهبی تحت تأثیر مسیحیت قرار داشته است. فرانسیس خاویر(۱) در سال ۱۵۱۹ از کشور ژاپن بازدید کرد تا مأموریت تبلیغ کاتولیک را آغاز کند. تا اوایل قرن هفدهم، بنابر تخمین ها، سه هزار کاتولیک در ژاپن وجود داشت. حکومت توکوگاوا، روحانی کاتولیک را در سال ۱۶۱۴ اخراج کرد و سعی در از میان برداشتن جامعه کاتولیک کرد؛ با این وجود، جوامع «مسیحیان پنهان» ایمان خود را در انزوا و خفا حفظ کردند. در سال ۱۸۷۰، ممنوعیت مسیحیت لغو شد. هرچند تنها حدود ۱٪ از ژاپنی ها امروزه خود را مسیحی معرفی می کنند، اما جمعی از متفکران و شخصیت های سیاسی در قرن نوزدهم و بیستم به مسیحیت گرویدند. اصول آیین پروتستان آمریکایی بر اصلاح طلبان ترقی خواه تأثیر گذاشته و دانشگاه های خصوصی بسیاری تأسیس شدند. دانشگاه ها و بیمارستان های کاتولیک نیز در ژاپن برجسته هستند.

پس از جنگ دوم جهانی، فرقه های مذهبی جدید بسیاری پایه گذاری شدند و فرقه های موجود در سطح وسیع گسترش یافتند. امروزه صدها فرقه مذهبی وجود دارند که بسیاری از آنها شناخته شده هستند. سوکا گاکای،(۲) شاخه ای از آیین بودا، چندمیلیون نفر پیرو دارد و در دهه ۱۹۶۰ یک حزب سیاسی ملی محافظه کار را تشکیل داد. آیین بودا و شینتو در بطن بیشتر «مذاهب جدید» قرار دارد؛ اما بسیاری از فرقه ها نیز عناصر مختلفی از دیگر مذاهب جهان را با هم آمیخته اند.

۱- (۱) . Frances Xavier.

۲- (۲) . Soka Gakkai.

او – شوگاتسو،(۱) تعطیلی سال نو، فصل تعطیلات اصلی سال و زمانی برای انجام مجدد تعهدات اجتماعی است. او – بون(۲) در اواسط ماه اوت، فصلی است که ارواح مردگان به خانه خود بازمی گردند و بسیاری از مردم برای غبارروبی از قبرها و بزرگداشت یاد از دست رفتگان به زادگاه خود می روند. کودکان معمولاً سی روز پس از تولد به معابد شینتو برده می شوند و تعطیلی شیچیگوسان(۳) در ماه نوامبر فرصتی است برای کودکان تا در معابد تقدس شوند. شینتو در بردارنده باورهایی در مورد سال های بدیمن زندگی است و بسیاری از معابد به منظور دفع بخت بد و عبور افراد از آن سنین خطرناك، مراسم تطهیر برگزار می کنند. فستیوال های متفاوتی وجود دارد؛ اما بیشتر آنها بر جشن خدای قیم یک روستا، شهرک یا محله خاص تمرکز دارند. امروزه فستیوال های محلی، اغلب محل بروز شور و هیجان مردمی شمرده می شود و نه مراسم مذهبی.

پزشکی و درمان

حرفه پزشکی، امکانات پژوهشی پیچیده پزشکی و تعلیم پیشرفته پزشکان را شامل می شود. نظام گسترده بیمه سلامت ملی، امکان دسترسی به مراقبت سلامت با کیفیت بالا را از طریق ترکیبی از بیمارستان های دولتی و پزشکان بخش خصوصی تقریباً به همه مردم ارائه می دهد. سنت های پزشکی شرق آسیا از جمله گیاه درمانی، طب سوزنی و ماکزیباسشن(۴) در سطح گسترده

۱- (۱) . O – Shogatsu.

۲- (۲) . O – Bon.

۳- (۳) . Shichigosan.

۴- (۴) . moxibustion. یک نوع درمان سنتی است که از ادویه (گیاه) «موکزا» یا موگوورت در آن استفاده می شود. معمولاً موگوورت را پرورانده و به شکل گلوله های کوچکی درمی آورند. اطبا این گلوله ها را می سوزانند یا درون وسیله ای مثل چوب سیگار قرار می دهند و آن را روی پوست بیمار می سوزانند.

اجرا می شود و اکنون یکی از مفاهیم سلامت و بیماری در حوزه پزشکی شناخته می شود. طب سنتی شرق آسیا بر پایه اصول جامعی است که انسان را بر حسب اتحاد آن با محیط اجتماعی و جسمی در نظر می گیرد. هدف از این درمان ها بازگشت یا تقویت جریان کی(۱) (انرژی یا روح) داخل بدن و میان جسم انسان و محیط اطراف اوست. این طور در نظر گرفته می شود که غذا، شرایط آب و هوا، انواع فعالیت ها، روابط انسانی و اعضای بدن، دارای خصوصیات متفاوتی از ئین(۲) و یو(۳) هستند و اگر این خصایص از تعادل خارج شوند، جریان انرژی در داخل بدن دچار نقص می شود. بدن سالم باید تعادل را به شکل پویا حفظ کند و هدف درمان، حفظ یا بازگرداندن آن تعادل از طریق معرفی عناصر خنثی کننده است. درمان به شکل ایده آل به تمام جنبه های شرایط فرد از تغذیه و خواب تا تمرین، عادت های شخصی و کار پاسخ می دهد.

هرچند طبابت سنتی شرق آسیا هم چنان به طور گسترده اجرا می شود، اما از اواخر قرن نوزدهم تاکنون، شکل غالب طبابت، پزشکی وابسته به غرب بوده است.

مراسم و جشن های عمومی

در تقویم دوره پیش از مدرن سازی، یک سری تعطیلات در روزهایی که بنابر مبحث عددشناسی فرخنده شمرده می شدند (نظیر اول ژانویه، ۳ مارس و ۵ آوریل) وجود داشت. این تعطیلات هم چنان دوست داشتنی باقی مانده اند.

سایر تعطیلات سنتی ژاپن شامل اوچه گن(۴) و او سیب،(۵) به ترتیب در

۱- (۱) . ki.

۲- (۲) . in.

۳- (۳) . yo.

۴- (۴) . O - ch gen.

۵- (۵) . O - seib.

اواخر ژوئن و اواخر دسامبر است؛ زمانی که انتظار می رود تعهدات اجتماعی انجام شده و هدایا میان کارمندان مبادله شود.

تعطیلات ملی زیر در ژاپن برپا می شود: اول ژانویه، روز سال نو؛ ۱۵ ژانویه؛ روز بزرگسالان؛ ۱۱ فوریه، روز تأسیس ملی؛ ۲۱ مارس، اعتدال بهار؛ ۲۹ آوریل، روز سبز؛ ۳ مه، روز قانون اساسی؛ ۵ مه، روز کودک؛ ۲۰ ژوئیه، روز اقیانوس؛ ۱۵ سپتامبر، احترام به سالخوردگان؛ ۲۳ نوامبر، روز شکرگزاری کار و ۲۳ دسامبر، تولد امپراتور.

هفته بین ۲۹ آوریل و ۵ مه به دلیل وجود سه تعطیلی رسمی متوالی، به هفته طلایی(۱) معروف شده است. تعداد زیادی از مراکز تجاری، کل هفته را تعطیل می کنند و مسافرت در این زمان به اوج خود می رسد.

چندین تعطیلی غربی، از جمله روز کریسمس و روز ولنتاین(۲) تبدیل به تعطیلات محبوبی شده اند. در مراسم روز ولنتاین، به ویژه برای تطبیق با آداب سنت اهدای هدیه متقابل، تغییراتی داده شده است.

ادبیات و هنر

هنر

حمایت و تقدیر از فعالیت های هنری به لحاظ مشارکت عمومی و تشویق دولتی به شکل گسترده صورت می گیرد. از دوران دبیرستان به بعد، مدارس دولتی و خصوصی وجود دارد که به تعلیم هنر اهمیت ویژه می دهند و گالری ها و آکادمی های هنری زیادی هست که در آن دانشجویان می توانند خود را به عنوان هنرمند حرفه ای آماده کنند. وزارت آموزش بیشترین مسئولیت برای پشتیبانی رسمی و حمایت از هنر، از جمله آموزش هنر در

۱- (۱) . Golden Week.

۲- (۲) . Valentine's Day.

مدارس، موزه ها، کتابخانه ها و سایر مؤسسات را بر عهده دارد. این وزارتخانه عموماً دیدگاهی محافظه کارانه دارند که بیشتر تمایل به هنرهای سنتی و «فرهنگ والا»(۱) دارد.

یک جنبه جالب توجه از سیاست مربوط به هنر در ژاپن، تعیین «گنجینه های ملی»(۲) توسط وزارتخانه است. گنجینه های ملی شامل آثار هنری بزرگ، نقاشی ها، مجسمه ها یا شاهکارهای معماری است و شامل گونه های هنری هنرمندان نیز می شود. برای مثال، بسیاری از صنایع دستی مردمی به عنوان «دارایی های فرهنگی ناملموس»(۳) برگزیده شده اند و گاهی، هنرمندان خاص، مانند یک کوزه گر، نساج یا پیکرتراش برجسته به عنوان «گنجینه ملی زنده» انتخاب می شوند.

بسیاری از گونه های هنری و اقسام زیباشناختی به عنوان سبک ژاپنی شناخته می شود؛ حکاکی بر روی چوب یوکیو - ا،(۴) اشکال نمایشی نظیر نو(۵) و کابوکی،(۶) باغبانی به شکل چشم انداز، سبک های کشاورزی، اقسام شعر مانند هایکو(۷) (سبک نظم ۱۷ سیلابی)، فلسفه ذن، چیدن گل (ایکه بانا)،(۸) جشن چای و موسیقی طبل تایکو(۹) تنها چند نمونه از این دست هستند.

ادبیات

جریان تاریخ ژاپن با عبارات هنری (برای مثال در نقش نمادین «افسانه گِنجی» که به عنوان نخستین رمان جهان قلمداد می شود) به عنوان نمونه

ص:۱۱۵

۱- (۱) . high culture.

۲- (۲) . national treasures.

۳- (۳) . intangible cultural properties.

۴- (۴) . ukiyo - e.

۵- (۵) . No.

۶- (۶) . Kabuki.

۷- (۷) . haiku.

۸- (۸) . ikebana.

۹- (۹) . taiko.

بارز دوره هیان (قرن هشت تا دوازده) و تبلور پیچیده هنر و تمدن ژاپن بازگو می شود.

فرهنگ رایج ژاپن شامل مانگا(۱) (کتاب های کمیک) و انیمه(۲) می شود که هر دو بسیار محبوب بوده و طرفداران بین المللی پیدا کرده اند. رسانه های الکترونیک باعث کاهش محبوبیت کتاب ها، مجلات و روزنامه ها شده اند؛ اما صنعت چاپ هم چنان صنعتی عظیم بوده و سرانهٔ مطالعه هم چنان بالا است.

هنرهای نمایشی

بسیاری از هنرها و صنایع دستی سنتی که مشارکت صدها هزار نفر از علاقه مندان را جذب می کند، نظیر جشن چای، رقص سنتی، چیدن گل و مانند آن، پیرامون یک الگوی نهادین متمایز که در ژاپنی با نام ایموتو(۳) شناخته می شود، سازمان دهی می شوند. ایموتو، در واقع، استاد یا والاترین آموزگار یک سبک خاص هنری است و ازاین رو، رهبری یک «مکتب» خاص از آن سبک هنری را در دست دارد. منصب ایموتو که اغلب ارثی است، در ساختار سلسله مراتبی، بر پایه رتبه تخصص و گواهی نامه های تدریس تأیید شده توسط سازمان, در رأس سلسله مراتب معلمان و دانش آموزان قرار دارد. در این سیستم، دانش آموز به مطالعه یک سبک هنری تحت نظر یک آموزگار معتبر می پردازد و با کسب مهارت بیشتر به درجاتی می رسد که در نهایت می تواند دانش آموزان رده پایین تر را به شاگردی خود بگیرد. حتی آموزگاران رتبه بالاـ نیز خود هم چنان شاگرد آموزگاران رتبه بالاتر شمرده می شوند و این سلسله مراتب تا ایموتو که در رأس است، ادامه دارد و بخشی از شهریه هر شاگرد به آموزگار آموزگار تعلق می گیرد.

ص:۱۱۶

۱- (۱) . manga.

۲- (۲) . anime.

۳- (۳) . iemoto.

ایموتوهای مدارس پیشرو در آرایش گل و جشن چای، معمولاً در فهرست ثروتمندترین افراد ژاپنی هستند.

صنعت موسیقی عظیم، متمایز و محبوب، رابطه نزدیکی با برنامه های تلویزیونی دارد. ستاره های محبوب موسیقی (بت ها) چندین بار در روز به عنوان خواننده، کمدین، میزبان برنامه و سخنران آگهی های تبلیغاتی و در موضوع مقالات در روزنامه های مصور، پیوسته در دید عموم قرار دارند.

وضعیت علوم طبیعی و اجتماعی

تحقیق علمی و تکنولوژیکی، هم برای دولت و هم برای صنعت، یک اولویت شمرده می شود و از اوایل قرن بیستم تاکنون، ژاپنی ها تحقیقات پیچیده ای انجام داده اند. در برخی از حوزه های فن آوری، به ویژه در کاربرد تجاری فن آوری، ژاپن در جهان پیشرو بوده است. تحقیق علمی از طریق دانشگاه ها، مؤسسات تحقیقاتی دولتی و آزمایشگاه های تحقیق و توسعه صنایع خصوصی صورت می گیرد. سطح بالای سرمایه در این مؤسسات، برای مدت ها به عنوان عامل حیاتی موفقیت صنعتی در نظر گرفته می شد.

در علوم طبیعی، علم اقتصاد و اقتصادسنجی، گسترده ترین و پیشرفته ترین حوزه ها شمرده می شود. روان شناسی، علوم سیاسی، جامعه شناسی، جغرافیا، انسان شناسی فرهنگی و همین طور تاریخ اجتماعی، حوزه های علوم آکادمیک برجسته و مهم شمرده می شوند. دولت از نظام آماری دقیقی بهره می برد که داده ها را با جزئیات همراه با سطح اعتمادپذیری بالا ارائه می دهد. نظرسنجی عمومی توسط آژانس های دولتی، رسانه های گروهی، سازمان های تجاری و محققان دانشگاهی انجام می گیرد.

ص:۱۱۷

کره جنوبی

اشاره

(SOUTH KOREA (KR

* نوع حکومت: جمهوری چندحزبی با یک مجلس قانون گذاری (رییس جمهور : لی میونگ باک، نخست وزیر: هان سئونگ سو)؛

* مذهب: مسیحی ۴۳٪ - عقاید سنتی ۱۵٪ - بودایی ۱۴٪ - بقیه ۲۸٪؛

* جمعیت: ۴۸.۴۵۶.۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۷ (بیست و چهارمین کشور جهان)؛

* امید به زندگی: ۷۴ سال؛

* رشد سالانه جمعیت: ۰/۸٪؛

* نژاد: کره ای ۹۷/۷٪ - ژاپنی ۲٪ - بقیه ۰/۳٪؛

* واحد پول: وون = ۱۰۰ چون (یک دلار = ۱/۱۱۸ وون؛ صد وون = ۷۱۵/۶ ریال).

ص:۱۱۹

آشنایی مقدماتی

نام فرهنگی

کره ای

نام های دیگر

جمهوری کره؛ کوریان،(۱) هان گوک،(۲) تیان(۳) و تیان مین گوک(۴)

هویت

کوریو(۵) (۹۱۸ تا ۱۳۹۲) و چوسون(۶) (۱۳۹۲-۱۹۱۰) آخرین سلسله های پادشاهی بودند که بر کره حکومت کردند. مهاجران کره ای و نوادگان آنها در روسیه، چین و ژاپن از اسامی آن سلسله ها برای اشاره به نژاد خود استفاده می کنند. علی رغم استفاده پیوسته از چوسون به عنوان نام افراد در کره شمالی، رسم ژاپنی ها برای استفاده از این اسم برای اشاره به ملت کره (که در ژاپنی چوسن(۷) تلفظ می شود) ممکن است برای کره ای ها زننده باشد؛ به این دلیل که خاطره استعمار ژاپن (۱۹۱۰-۱۹۴۵) را برای آنها زنده می کند.

کره ای ها دارای فرهنگی مشترک هستند؛ اما میان شمالی ها و جنوبی ها و

ص:۱۲۰

۱- (۱) . Corean.

۲- (۲) . Han'guk.

۳- (۳) . Taehan.

۴- (۴) . Taehanmin'guk.

۵- (۵) . Koryo.

۶- (۶) . Choson.

۷- (۷) . Chosen.

هم چنین مردم شمال شرقی و شمال غربی بر حسب آداب و سنن و ویژگی های شخصیتی، نوعی حس تعلق به زادگاه وجود دارد. برخی معتقدند که این حس به سه پادشاهی کوگوریو(۱) (۳۷ قبل از میلاد تا ۶۶۸ پس از میلاد)، سیلا(۲) (۵۷ قبل از میلاد تا ۹۳۵ پس از میلاد) و پیکچه(۳) (۱۸ قبل از میلاد تا ۶۶۰ پس از میلاد) بازمی گردد. در کره جنوبی، از دهه ۱۹۶۰ تاکنون در نتیجه الگوی نابرابر توسعه که به نفع مردم ساکن جنوب شرقی بوده است، حس تعلق به زادگاه، بنابر وابستگی سیاسی بین مناطق جنوب شرقی (استان کیونگ سانگ)(۴) و جنوب غربی (استان کولا)(۵) پدید آمده است.

موقعیت و جغرافیا

کره جنوبی، نیمه جنوبی شبه جزیره کره را که تا حدود ۱۰۰۰ کیلومتر به سمت جنوب از منطقه اوراسیا(۶) بین سیبری روسیه در شمال غربی و منچوری چین(۷) در شمال پیش رفته است، در بر می گیرد. حدود سه هزار جزیره به کره تعلق دارد که در میان آنها استان جزیره چه جو(۸) از همه بزرگ تر است. کل مساحت شبه جزیره، در حدود ۲۲۲,۰۰۰ کیلومتر مربع است که ۴۵٪ آن یا حدود ۹۹,۰۰۰ کیلومتر مربع را قلمرو کره جنوبی تشکیل می دهد.

به لحاظ جغرافیای سیاسی، این شبه جزیره از سه طرف با دریا و از طرف دیگر با کشورهای روسیه، چین و ژاپن احاطه شده است. کره، به ویژه در قرن بیستم، شاهد تلاش کشورهای همسایه برای سلطه بر خویش بوده است. هر یک از این کشورها نقش کره را برای امنیت خود بسیار مهم

۱- (۱) . Koguryo.

۲- (۲) . Silla.

۳- (۳) . Paekche.

۴- (۴) . Kyongsang.

۵- (۵) . Cholla.

۶- (۶) . Eurasian.

۷- (۷) . Chinese Manchuria.

۸- (۸) . Cheju Island.

قلمداد می کنند و از سال ۱۹۴۵ تاکنون، ایالات متحده منافع امنیتی بسیاری در این کشور داشته است. این شبه جزیره بنابر توافق نامه میان ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی در پایان جنگ دوم جهانی, در خط موازی سی وهشتم تقسیم شد؛ سپس مرز نظامی که در توافق نامه صلح موقت سال ۱۹۵۳ برای آتش بس در جنگ کره (۱۹۵۰-۱۹۵۳) تعیین شد، جایگزین آن مرز گردید. یک نوار عریض ۴ کیلومتری زمینی که در حدود ۲۴۱ کیلومتر در طول خط آتش بس امتداد دارد، در منطقه غیرنظامی (۱) (DMZ) به عنوان زمین بی طرف میان کره شمالی و کره جنوبی تعیین شده است.

کره، سرزمینی کوهستانی است که تنها ۲۰٪ زمین در نیمه جنوبی آن برای کشاورزی به اندازه کافی مسطح است. سئول(۲) پایتخت این کشور در قسمت شمال غربی و در کرانه رودخانه هان(۳) قرار دارد که به سمت دریای زرد(۴) در جریان است. سئول ابتدا به عنوان پایتخت محصور سلسله چوسون در سال ۱۳۹۴ تعیین شد. پیش از این که ژاپن در سال ۱۹۱۰ کره را به استعمار خود درآورد، سئول تنها شهر در شرق آسیا بود که برق، واگن برقی، سیستم آب، تلفن و تلگراف داشت. اکنون، سئول تبدیل به کلان شهری با بیش از ده میلیون سکنه شده است. قصرها، معابد و سایر آثار به جامانده از سلسله چوسون هنوز هم ویژگی های برجسته این شهر در شمال رودخانه هان شمرده می شود که مهم ترین جاذبه های گردشگری نیز هستند. در چند دهه گذشته، در ناحیه جنوب رودخانه هان، مراکز تجاری مدرن و مجتمع های مسکونی بسیار بلندی برای طبقات متوسط و بالای متوسط جامعه بنا شده است.

۱- (۱) Demilitarized Zone .

۲- (۲) . Seoul.

۳- (۳) . Han.

۴- (۴) . Yellow Sea.

جمعیت

در سال ۱۹۹۷، جمعیت این کشور ۴۵/۹ میلیون نفر بود که معادل است با ۴۶۳ نفر در هر کیلومتر مربع. از اواسط دهه ۱۹۸۰ تاکنون - یعنی زمانی که باروری در کره، در سطح پایینی باقی مانده - استفاده از روش های باروری گزینشی جنس مذکر، مانند آزمایش جنسی پیش از تولد و سقط جنین باعث شده است که نسبت جنس مذکر به مؤنث در هنگام تولد بسیار بالا باشد. روند جمعیتی مورد توجه دیگر، افزایش نسبت افراد سالخورده است. سرشماری سال ۱۹۹۷ نشان داد که ۶/۳٪ از کل جمعیت، ۶۵ سال یا به بالا هستند.

وابستگی های زبانی

حدود هفتاد میلیون نفر در جهان به زبان کره ای صحبت می کنند که بیش از پنج میلیون نفر از آنها در خارج از کره به سر می برند. زبان کره ای بخشی از شاخه تونگاسیک(۱) از گروه آلتیک(۲) از خانواده زبانی اورال - آلتیک(۳) به شمار می آید. این زبان هم چنین به لحاظ ساختار کلی، دستور زبان و لغات، رابطه نزدیکی با زبان ژاپنی دارد. لهجه زبان کره ای که در اطراف سئول تکلم می شود، به عنوان زبان استاندارد شناخته می شود. لهجه های اصلی، بیشتر در طرز تلفظ و آهنگ صدا متفاوتند و به جز لهجه چجو،(۴) سایر لهجه ها برای یکدیگر قابل فهم هستند.

کره ای ها زبان مادری و الفبای خود، هان گول(۵) را که در اواسط قرن پنجم اختراع شد، بسیار ارج می نهند. تا آن زمان، جامعه اشرافی کره، حروف چینی را به کار می بردند؛ در حالی که دولت و مردم از سیستم

۱- (۱) . Tungusic.

۲- (۲) . Altaic.

۳- (۳) . Ural - Altaic.

۴- (۴) . Cheju.

۵- (۵) . Han'gul.

نگارشی که ایدو(۱) (یک سیستم آوانویسی لغات کره ای که در قرن هشتم از روی حروف چینی توسط دانشمندان سیلا اختراع شده بود) نام داشت، استفاده می کردند. سیستم نگارش چینی نیاز به دانش پایه چندین هزار کاراکتر دارد. افراد عادی که وقت یا امکانات لازم برای تسلط بر زبان چینی نداشتند، قادر به خواندن یا نوشتن نبودند؛ به علاوه، نوشتن شکل محاوره ای زبان کره ای با حروف چینی دشوار است.

با در نظر گرفتن وضعیت ناامیده کننده بی سوادی انبوه و مشکلات ناشی از عدم هم خوانی میان زبان گفتاری کره ای و علائم زبان چینی، پادشاه سی جانگ(۲) (۱۳۹۷-۱۴۵۰)، چهارمین حکمران سلسله چوسون (۱۴۱۸-۱۴۵۰)، گروهی از دانشمندان را مأمور کرد تا یک سیستم نگارش آوایی که بیانگر صداهای گفتاری زبان کره ای که توسط همه مردم قابل یادگیری باشد را اختراع کنند. در نتیجه هانمین چونگ اوم(۳) (صداهای صحیح برای آموزش به مردم) یا آن طور که امروزه خوانده می شود «هان گول» پدید آمد. این سیستم در سال ۱۴۴۳ ساخته شد و در سال ۱۴۴۶ انتشار و ترویج یافت. مردم کره جنوبی روز هان گول در ۹ اکتبر را با برگزاری مراسمی در آرامگاه پادشاه سی جانگ گرامی می دارند.

یادگیری هان گول آسان است؛ زیرا هر حرف با یک صوت منطبق است و کره اکنون یکی از بالاترین نرخ های باسوادی در دنیا را داراست. یونسکو جایزه سوادآموزی پادشاه سی جانگ را در سال ۱۹۸۸ بنیان نهاد و آن را هر سال به فرد یا گروهی که بیشترین سهم را در ریشه کنی بی سوادی در سراسر جهان داشته باشد، اهدا می کند.

۱- (۱) . Idu.

۲- (۲) . Sejong.

۳- (۳) . Hunmin Chong'um.

پرچم ملی، تائی گوکی(۱) یک نماد منحصربه فرد است. تائی گوک (نهایت اعلی) نمادی از اندیشه های اصلی کیهان شناسی شرق آسیاست و مردمی که در منطقه تحت نفوذ فرهنگ چین قرار دارند، به آن باور دارند. در این پرچم، یک دایره در مرکز با پس زمینه سفید قرار دارد که توسط یک خط به شکل حرف S انگلیسی به طور افقی به دو نیم تقسیم شده است. قسمت قرمز بالایی، نمایانگر یانگ(۲) است و قسمت آبی رنگ پایینی نمادی از اوم(۳) (ئین(۴) در چینی) است که اصول ئین یانگ(۵) درباره یک عالم کامل به لحاظ توازن و هماهنگی را به تصویر می کشد. نماد اصلی در شکل تائی گوک نشان می دهد در حالی که نیروهای متضاد پیوسته در جهان وجود دارند (شب و روز، خوب و بد، مذکر و مؤنث)، توازن نیز در همه حال وجود دارد. چهار کلمه سه حرفی در گوشه های پرچم نیز ایده های متضاد و توازن را بیان می کنند. سه خط ممتد در گوشه چپ بالا، نشانه بهشت است؛ در حالی که سه خط شکسته مورب در گوشه راست پایین، نشانه زمین است. کلمه سه حرفی در گوشه راست بالا نشانه آب است و کلمه مورب در گوشه چپ پایین، نشانه آتش است.

برخلاف استفاده از علائم کیهان شناسی در پرچم، سرود ملی، ایگوکا،(۶) با اشاره به قلمرو دریای شرقی(۷) (دریای ژاپن)،(۸) پیکتوسان(۹) («کوه قله سفید»

ص:۱۲۵

۱- (۱) . T'aegukki.

۲- (۲) . Yang.

۳- (۳) . Um.

۴- (۴) . Yin.

۵- (۵) . Yinyang.

۶- (۶) . Aegukka.

۷- (۷) . East Sea.

۸- (۸) . Sea Of Japan.

۹- (۹) . Paektusan.

در مرز شمالی با چین) و سرزمین زیبای موگونگوآ(۱) (بامیه شامی،(۲) گل ملی) حس هویت ملی را بر می انگیزد. عبارت «سه هزار زمین و رودخانه» که در سرود ملی گنجانده شده، به قلمرو ملی اشاره دارد.

عبارت «یک دودمان» اغلب توسط کره ای ها در سرزمین مادری و در خارج برای اشاره به هویت ملی خود به عنوان اعضای یک ملت واحد مورد استفاده قرار می گیرد؛ از این رو خون و سرزمین دو استعاره هستند که بیش از همه، کشور را در ذهن تداعی می کنند.

روزهای جشن ملی عبارتند از: روز آزادی(۳) در ۱۵ اوت و روز استقلال ملی(۴) در ۳ اکتبر. روز بازیابی نور،(۵) روز آزادی کشور از استعمار ژاپن در سال ۱۹۴۵ است. در روز بازگشایی بهشت،(۶) تأسیس اولین پادشاهی کره، کو چوسون،(۷) توسط پادشاه و کشیش افسانه ای، تان گوان وانگوم،(۸) گرامی داشته می شود.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملت

شبه جزیره کره برای بیش از نیم میلیون سال، محل زندگی بوده است و فرهنگ عصر حجر(۹) در حدود ۶۰۰۰ سال پیش از میلاد در آن پدیدار شده است. در افسانه های مردم کره، تاریخ پیدایش این ملت ۲۳۳۳ پیش از میلاد است؛ زمانی که تان گون, پادشاه چوسون (که اغلب «سرزمین آرامش

۱- (۱) . Mugunghwa.

۲- (۲) . Rose Of Sharon.

۳- (۳) . Kwangbokchol.

۴- (۴) . Kaech'onjol.

۵- (۵) . Kwangbokchol.

۶- (۶) . Kaech'onjol.

۷- (۷) . Ko - choson.

۸- (۸) . Tan'gun Wanggom.

۹- (۹) . Neolithic.

صبح گـاهی» ترجمه می شود) در حوالی پیونـگ یانگ به دنیا آمـد و برای متمایز ساختن آن از سلسـله چوسون که بعـدها به وجود آمد، اکنون آن را کو – چوسون (چوسون پیشین) می نامند.

در افسانه ها، تان گون(۱) از یک پـدر مقدس هاون (اونگ)(۲) زاده شـد که پسر پادشاه بهشت و زنی بود که به یک خرس بـدل شـده بود. این خرس و یـک ببر از هوان اونگ خواسـتند که آنها را به انسان تبـدیل کنـد. تنها خرس توانست با پیروی از دسـتورات هاون اونگ که شامل صد روز عزلت برای اجتناب از نور خورشـید و هضم یک دسته برنجاسَـِف(۳) و بیست تکه سیر می شد، تبدیل به انسان شود. این خرس تبدیل به یک زن شد و سـپس با هوان اونگ ازدواج کرد و فرزند آنان، تان گون متولد شد. یک تفسیر جدیدتر از زنِ خرسی، این است که او متعلق به یک قبیله توتِم خرس بوده است.

دوره چوسون قـدیم به دوره هـای تان گون، کیجا(۴) و ویمان(۵) تقسـیم می شود. کمی پس از سـقوط چوسون در سال ۱۰۸ پیش از میلاد و برپایی کنترل نظامی چین در شـمال، دوره سه پادشاهی (سـیلا، کوگوریو و پیکچه) آغاز شـد. در سال ۶۶۸ م، سیلا این سه پادشاهی را متحـد ساخت. انحطاط سـیلا در اواخر قرن نهم، برپایی حکومت پیکچه و کوگوریو را در پی داشت. وانگ کون که سلسـله کوریو را بنیان گذاری کرد، در نهایت کشور را دوباره متحد ساخت. حمله و اشغال توسط مغول ها که در سال ۱۲۳۱ آغاز شد، این کشور را در قرن های سیزده و چهارده به کلی ویران کرد. ژنرال ئی

ص:۱۲۷

۱- (۱) . Tan'gun.

۲- (۲) . Hwan – Ung.

۳- (۳) . Ssuk: گیاهی است از جنس درمنه ها که در کنار جاده ها و دشت ها و خرابه ها می روید. نام دیگر آن در فارسی «بومادران» است.

۴- (۴) . Kija.

۵- (۵) . Wiman.

سانگ گیه(۱) موفق شد در سال ۱۳۹۲ کوریو را براندازد و سلسله چوسون را بنیان گذارد. علی رغم اشغال توسط ژاپن و مانچو (چینگ)،(۲) به ترتیب در قرن شانزدهم و هفدهم، چوسون برای بیش از پنج قرن تا سال ۱۹۱۰، یعنی زمانی که ژاپن این کشور را برای سه دهه و نیم به استعمار خود درآورد، دوام یافت.

هویت ملی

پیش از تقسیم ملی سال ۱۹۴۵ شبه جزیره کره و تأسیس دو رژیم سیاسی کره شمالی و کره جنوبی در سال ۱۹۴۸، کره ای ها خود را مردم چوسون معرفی می کردند. تان گوان به عنوان نیای بنیان گذار، برای کره ای ها در سراسر تاریخ این کشور یک معنای نمادین داشت و معبدی که به افتخار او در سال ۱۴۲۹ برپا شد، تا زمان تخریب آن در جنگ کره در پیونگ یانگ(۳) پابرجا بود. در سال ۱۹۹۳، کره شمالی اعلام کرد که مقبره تان گوان و باقی مانده ای از اسکلت او در محلی نزدیک پیونگ یانگ کشف شده است. در بعضی از تقویم ها در کره، سال تان گوان (Tan'gi) هنوز هم همراه با تقویم مسیحی که دولت کره آن را سال ۱۹۶۲ رسماً به کار گرفت، به چاپ می رسد.

روابط قومی و نژادی

کره از معدود کشورهایی است که در آن قومیت و ملیت با هم درآمیخته است. تنها گروه اقلیت مهاجر را یک جامعه چینی با جمعیت حدود ۲۰۰۰۰ نفر تشکیل می دهد که عموماً در سئول تمرکز یافته و از اواخر قرن نوزدهم در آن جا ساکن بوده اند. از زمان جنگ کره، حضور مداوم نیروهای ایالات متحده، باعث مهاجرت بیش از صدهزار زن کره ای که به همسری سربازان

۱- (۱) . Yi Song – Gye.

۲- (۲) . Qing.

۳- (۳) . P'yongyang.

آمریکایی درآمده اند به آمریکا شده است. از اوایل دهه ۱۹۹۰ تاکنون، شمار روزافزونی از کارگران خارجی از کشورهای آسیایی (شامل چینی های کره ای) و روسیه به دنبال زندگی بهتر وارد کره جنوبی شده اند.

شهرسازی و معماری

به طور سنتی، خانه های کاهگلی و خانه های دارای سقف کاشی گلی نشانه تمایز میان مناطق روستایی و شهری و طبقه پایین و بالای جامعه است. خانه های سنتی خانواده های یانگ بان(۱) (با اصالت) توسط دیوارهایی، به قسمت زنانه (آنکائی)،(۲) قسمت مردانه (سارانچ ئی)(۳) و قسمت خدمت کاران (هینگ نانگ چائی)(۴) تقسیم می شدند که نمایانگر قوانین کنفوسیوس در مورد جدایی جنسیتی و تبعیض موقعیت میان یانگ بان و خدمت کارانش در جامعه طبقاتی سلسله چوسون بود. معماری به سبک غربی در قرن نوزدهم رواج یافت و کلیسای جامع میونگ دانگ(۵) به سبک گوتیک(۶) (۱۸۹۸) نمونه بارزی از نخستین آثار معماری غربی در سئول است.

در راستای بخشی از پروژه های توسعه روستایی با حمایت دولت، از اواخر دهه ۱۹۶۰ تاکنون، بیشتر خانه های با سقف کاهگلی در مناطق روستایی، با ساختمان های بتونی دارای سقف سنگی با رنگ روشن جایگزین شده است. از خانه های شهری سنتی که دارای سقف کاشی بودند، به دلیل ویرانی های جنگ کره و هجوم به سمت مدرن سازی و توسعه، تقریباً اثری دیده نمی شود. اکنون سبک های معماری گوناگونی در کنار

ص:۱۲۹

۱- (۱) . Yangban.

۲- (۲) . Anch'ae.

۳- (۳) . Sarangch'ae.

۴- (۴) . Haengnangch'ae.

۵- (۵) . Myongdong Cathedral.

۶- (۶) . Gothic.

یکدیگر وجود دارد؛ برای مثال، قصر توکسو(۱) خاندان چوسون که به سبک سنتی ساخته شده، سالن شهر سئول به سبک رومی که در طول حکم رانی ژاپنی ها ساخته شد و هتل های مجلل امروزی را می توان از سیتی هال پلازا(۲) در مرکز سئول مشاهده کرد.

بنابر سرشماری ملی سال ۱۹۹۵، نزدیک به ۸۸٪ از جمعیت در مناطق شهری زندگی می کنند. کمبود زمین برای ساخت وساز و تغییر در شیوه زندگی مردم در کنار یکدیگر باعث شده است تا آپارتمان تبدیل به شکل غالب خانه ها در مناطق شهری شود. نزدیک به نیمی از جمعیت شهری را آپارتمان نشین ها تشکیل می دهند، اما اتاق خواب در بیشتر آپارتمان ها هنوز هم دارای سیستم زمینی اوندول(۳) است. طبقات اوندول در قدیم توسط کانال های هوا و دود گرم از طریق یک سیستم لوله بخار زیرزمینی از یک اجاق بیرونی گرم می شد. این طبقات معمولاً از جنس قطعات بزرگ سنگ صاف ساخته می شد و توسط چندین قطعه کاغذ لاک و الکل به رنگ طلایی روشن پوشیده می شد تا هم سطحی زیبا را نمایش دهد و هم مانع از ورود گاز و دود به داخل اتاق شود.

به طور معمول، انتهای پایینی(۴) اتاق که از همه جا بیشتر به منبع گرما نزدیک است، برای مهمانان ویژه و اعضای ارشد خانه در نظر گرفته می شد؛ در حالی که افراد دارای موقعیت اجتماعی پایین تر، در انتهای بالایی(۵) اتاق جای می گرفتند که از منبع گرما دورتر و نزدیک به در بود. این شیوه سنتی بیانگر طبقه اجتماعی بود. این تمایز در آپارتمان های امروزی که مجهز به سیستم گرمایش مرکزی هستند، دیده نمی شود.

ص:۱۳۰

۱- (۱) . Toksu Palace.

۲- (۲) . City Hall Plaza.

۳- (۳) . Ondol.

۴- (۴) . Araemmok.

۵- (۵) . Ummok.

خوراک

خوراک روزانه

تغییرات سریع در زندگی روزمره، همراه با توسعه اقتصادی از دهه ۱۹۶۰ تاکنون باعث تغییر در الگوی سنتی خوردن برنج در تمام وعده های غذایی شده است. بعضی از شهرنشینان ممکن است برای صبحانه، نان برشته، تخم مرغ و شیر را با استفاده از چاقو و چنگال صرف کنند و در نتیجه، برای بسیاری از مردم، یک کاسه برنج پخته، سوپ سبزی با لوبیا و یک ظرف کیمچی(۱) هنوز هم گاهی غذای روزانه را تشکیل می دهد وسبزی دم کرده یا ادویه زده شده، ماهی، گوشت و سایر غذاها به عنوان غذای جانبی(۲) سرو می شود. بسیاری از مردم بر روی میزهای کوتاه، در حالی که بر زمین اوندول می نشینند، با استفاده از قاشق و چاپ استیک غذا می خورند.

کیمچی که یک ادویه اغلب تند و حاوی ترکیبی از سبزیجات خردشده یا در ترشی انداخته شده است، غذای ملی شمرده می شود. تقریباًمی توان هر سبزی را برای درست کردن کیمچی خرد کرد، اما کلم چینی و تربچه ژاپنی بیش از همه استفاده می شود. کیمچی که برای قرن ها بخشی از برنامه غذایی ملی بوده، بسته به ناحیه، فصل، مناسبت و ذائقه شخصی آشپز، دارای تنوع بسیاری است. هر فرد در کره جنوبی به طور متوسط هجده کیلوگرم کیمچی در سال مصرف می کند. بسیاری از شرکت ها کیمچی را هم برای مصرف داخلی و هم برای صادرات تولید می کنند.

ص:۱۳۱

۱- (۱) . Kimch'i.

۲- (۲) . Panch'an.

غذاهای گوشتی نظیر پالگوگی(۱) (گوشت کباب شده) و کالبی(۲) (تکه گوشت های کوچک) هم در میان کره ای ها و هم خارجی ها محبوب است. گوشت ها را معمولاً بعد از خیساندن در سس لوبیا، روغن کنجد، سیر خردشده و سایر چاشنی ها به طور سنتی بر روی ذغال چوب می پزند. غذاهای موجود در رستوران ها از غذاهای پیچیده غربی تا انواع غذاهای خاص سنتی را هم برای غذاهای بومی و هم غذاهای سریع شامل می شود. هیچ غذایی منع نشده است؛ هرچند راهبان بودایی ممکن است گیاه خوار باشند و سایر غذاها را حرام بدانند.

رسوم غذایی در مناسبات و مراسم سنتی

چندین نوع توک(۳) (کیک برنج)، سایر شیرینی های سنتی و میوه های تازه برای مراسم جشن تولد، ازدواج و هوان گاپ(۴) (تولد شصت سالگی) آماده می شود. پیش کش ها در چاری ئه،(۵) مراسم یادبود نیاکان هرفرد که در تعطیلات خاص اجرا می شود، شامل نوشیدنی برنج، برنج سفید دمی، سوپ، گوشت کباب شده و میوه های تازه می شود. بعد ازمراسم پیش کشی نوشیدنی و غذا به روح اجداد، اعضای خانواده غذاصرف می کنند. هضم غذا توسط آنها نشانه دریافت برکت از روح نیاکان است.

ص:۱۳۲

۱- (۱) . Pulgogi.

۲- (۲) . Kalbi.

۳- (۳) . Ttok.

۴- (۴) . Hwan'gap.

۵- (۵) . Ch'arye.

کوانگ موک چانگ وانگ،(۱) محافظ مدخل غربی معبد پولگاک سا(۲) در کیونگ جو،(۳) کره جنوبی.

اقتصاد

اقتصاد پایه

کره جنوبی اقتصاد زیستی کشاورزی سنتی خود را در کمتر از یک نسل به یک اقتصاد صنعتی دگرگون ساخت. در سال ۱۹۶۲، هنگامی که طرح توسعه اقتصادی پنج ساله اول آغاز شد، تولید ناخالص ملی سرانه ۸۷ دلار (آمریکا) بود؛ در حالی که این میزان در سال ۱۹۹۶ برابر با ۱۰۵۴۳ دلار (آمریکا) شد. با این وجود، افزایش سریع دیون کوتاه مدت که

ص:۱۳۳

۱- (۱) . Kwang - Mok - Chong - Wang.

۲- (۲) . Pulguk - Sa Temple.

۳- (۳) . Kyongju.

سرمایه گذاری بیش از حد توسط چیبول ها(۱) (گروه های تحت مالکیت و اداره خانوادگی) و ذخیره ارز خارجی ناکافی بر سرعت آن افزود، باعث پدید آمدن بحران مالی سال ۱۹۹۷ شد که کمک مالی اضطراری صندوق بین المللی پول (IMF) را در سال ۱۹۹۷ ضروری ساخت. پس از یک سال افزایش بیکاری، رشد اقتصادی منفی و اصلاحات بخش مالی در سال ۱۹۹۸، اقتصاد رو به بهبود گذاشت. برای تولید ناخالص ملی (GDP ۴۰۶ میلیارد دلار (آمریکا)، این کشور در رتبه سیزدهم و برای تولید ناخالص ملی سرانه، رتبه سی ام را در میان کشورهای جهان در سال ۱۹۹۹ کسب کرد.

شمار جمعیت در سنین کار (۱۵ سال و بالاتر) به ۳۴/۷ میلیون نفر رسید و ۶۲/۲٪ از این افراد (۲۱/۶ میلیون نفر) در سال ۱۹۹۷ جزئی از نیروی کار بودند. در سال ۱۹۹۷، بیش از دوسوم آنها در بخش خدمات به کار اشتغال داشتند.

کره جنوبی هنوز هم بیشتر برنج مصرفی داخلی خود را تولید می کند. محصولات سنتی مانند درخت جنسه (جنسان)(۲) ، تنباکو و کرم ابریشم هم چنان از اهمیت برخوردار است. صنعت دامداری، پرورش احشام گوشتی و لبنیاتی، گراز و مرغ را در دست دارد. تولید گوشت، عمدتاً به دلیل افزایش مصرف و حمایت دولتی، افزایش یافته است. کره جنوبی گوشت و شیر وارد می کند و در مورد مرغ و بیشتر سبزیجات خودکفاست.

مالکیت و زمین

به طور سنتی، زمین و به ویژه زمین کشاورزی، شکل اصلی ثروت شمرده می شد و مالکان از حقوقی برخوردار بودند که به آنها اجازه می داد همان

۱- (۱) . Chaebols.

۲- (۲) . Ginseng.

محصولات را هر ساله کشت کنند. حسابرسی زمین و ساختار مالیاتی تحت حکومت استعماری، باعث تغییر در ماهیت و حیطه اجاره داری زمین شد و بسیاری از کشاورزان مالک را مجبور به فروش زمین خود به ژاپنی ها کرد. برخی از مردم معتقدند که نقض حقوق مرسوم مالکان به پیش از تعدی ژاپنی ها بازمی گردد. تا پایان حکومت استعماری، بیشتر جمعیت کشاورز، تبدیل به اجاره نشینان فاقد زمین و فقیر شده بودند.

پس از آزادی کشور، با فروش زمین های کشاورزی تحت مالکیت ژاپن به اجاره نشینان وقت، توزیع مجدد زمین از سال ۱۹۴۸ آغاز شد و میان سال های ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۲، دولت با استفاده از قانون اصلاح زمین (که در سال ۱۹۴۹ وضع شده بود) زمین اجاره نشین فاقد مالک و دارایی های بزرگ تر از ۷/۴ جریب تحت مالکیت کشاورزان را تصاحب کرد و آن دارایی ها به کشاورزان مستأجر و کسانی که زمین نداشتند، فروخته شد. اعمال قانون حداکثر سه چونگبو(۱) (۷/۴ جریب) بر دارایی زمین، به این معنا بود که مالکان بزرگ از میان برداشته شدند و اندازه متوسط زمین کشاورزی، کمتر از ۲/۵ جریب شد. اصلاح مالکیت زمین، یک موفقیت سیاسی و اجتماعی بود که طبقه مالک استعماری را از میان برداشت. البته این باعث تقسیم زمین ها به چندین قطعه کوچک شد که کشت و زرع را ناکارآمد می کرد و برای مکانیزه کردن مناسب نبود. از دهه ۱۹۶۰ تاکنون، تلاش های منظمی برای افزایش، تعیین مجدد و تقویت زمین های کشاورزی با احیای زمین های تند و سراشیب کوهستانی و مناطق ساحلی به عنوان زمین های قابل کشت، به منظور توسعه مکانیزه سازی زمین و افزایش سودمندی زمین کشاورزی صورت گرفته است. در سال ۱۹۷۵، قانون حفظ زمین قابل کشت اصلاح شد تا استفاده از این زمین ها برای مقاصدی غیر از کشاورزی، محدود شود.

۱- (۱) . Chongbo.

در کشوری که منابع طبیعی آن بسیار محدود است، استفاده کارآمد از زمین ضروری است. پروژه های توسعه زمین دولتی در دهه ۱۹۶۰ با قانون سال ۱۹۶۳ در مورد توسعه زمین ملی یکپارچه، قانون حمایت صادرات مناطق صنعتی و قانون پارک های ملی سال ۱۹۷۳ درباره ارتقای مناطق صنعتی آغاز شد. این قوانین با قانون سال ۱۹۷۲ مدیریت زمین ملی و قانون سال ۱۹۷۳ درباره ارتقای مناطق صنعتی ادامه یافت. علاوه بر توسعه مناطق صنعتی بزرگ در اولسان،(۱) پوهانگ(۲) و دیگر مناطق، یک بزرگ راه وسیع که سئول و پوسان(۳) را به هم پیوند می داد و پروژه های توسعه منابع آبی بزرگ نظیر سد سویانگ(۴) ساخته شد. البته، علی رغم وجود مجموعه ای از قوانین، زمین خواری، راه اصلی انباشت سریع و بی قاعده ثروت بوده است.

صنایع عمده

سهم صنایع اصلی از ساختار اقتصادی از ۲۶/۶٪ در سال ۱۹۷۰ به ۶/۷٪ در سال ۱۹۹۷ کاهش یافت. کارهای کشاورزی بیش از پیش توسط مردان و زنان سال خورده انجام می شود؛ زیرا جوانان برای یافتن شغل راهی شهرها می شوند. در نتیجه اصلاحات ساختاری در اقتصاد، کره یک پایه صنعتی قوی، به ویژه در حوزه های الکترونیک، اتومبیل سازی، کشتی سازی و مواد شیمیایی نفتی پدید آورده است. کره در صنعت کشتی سازی، بعد از ژاپن در رتبه دوم است و ۳۲٪ از سهم بازار جهانی را در دست دارد. در صنعت نیمه هادی ها، کره رتبه سوم در بازارهای جهانی را داراست. صنایع اتومبیل سازی و مواد شیمیایی نفتی کره، بر حسب تولید، در رتبه پنجم جهان است.

ص:۱۳۶

۱- (۱) . Ulsan.

۲- (۲) . P'ohang.

۳- (۳) . Pusan.

۴- (۴) . Soyang.

تجارت

اقتصـاد مبتنی بر صـادرات بوده و در عین حـال وابسـتگی بسـیاری به مواد خـام خـارجی دارد. در سال ۱۹۹۹ صادرات ۱۴۳/۷ میلیارد دلار (آمریکا) و واردات ۱۱۹/۸ میلیـارد دلار (آمریکا) بوده است. کره از لحاظ صادرات، در رتبه دوازدهم و از لحاظ واردات، در رتبه چهـاردهم جهـان قرار دارد. شـرکای تجـاری اصـلی کره جنوبی، ایالات متحـده و ژاپن هسـتند. از دهه ۱۹۸۰ تاکنون، اقلام صادراتی اصـلی شامل: کامپیوتر، وسایل نیمه هادی، اتومبیل، فولاد، کشتی، کالاهای الکترونیکی، ماشین آلات، پـارچه و محصولاـت مـاهی گیری بوده است. سـاخت و سـاز در خـارج از کشور یـک منبع اصـلی ارز خـارجی و درآمـدهای صادراتی غیرمحسوس است. اقلام وارداتی اصـلی این کشور عبارتند از: فولاد، مواد شیمیایی، الوار, مغز نیشکر، غلات، نفت و مواد نفتی و تجهیزات الکترونیکی و برقی. تراز حسـاب جاری برای نیمه اول سال ۲۰۰۰ دارای مازاد ۴/۴ میلیارد دلار (آمریکا) بود.

توزیع مشاغل

گروه های تجاری پیشـرو (که چیبول(۱) نامیـده می شونـد) ماننـد هیوندای، سامسونگ و گروه ال جی, کارمندان دفتری را از طریق سیستم کانگ چائه(۲) (امتحان و مصاحبه نوشتاری رقابتی) از میان فارغ التحصیلان کالج انتخاب می کنند. شرکت های کوچک تر اغلب برای اسـتخدام کارمنـدان بر روابط اجتماعی تکیه دارنـد. برای پست های اجرایی رده بالای مدیریتی، ممکن است شـرکت ها پرسـنل دل خواه خود را با استفاده از راه کارهای گوناگونی از جمله خدمات مهارت یابی حرفه ای، کشف و به کار گیرند. اشتغال در بخش خدمات مدنی که بر اساس سیستم نمره دهی است، نمودی از سنت قدیمی

۱- (۱) . Chaebol.

۲- (۲) . Kongch'ae.

ارشـدیت است. پست هـا به دقت بر اسـاس نمره اختصـاص داده می شونـد و پـاداش بر پـایه نمره و طول مـدت خـدمت است. اسـتخدام نیروهـای بیرونی، تنهـا در سـطح معینی و از طریق نظـام امتحانات بخش مـدنی، همراه با محـدودیت سـنی که به سود جوانـان است، اجرا می شود. پست های خالی، به جز در پایین ترین سـطح، اغلب توسط ارتقای شـغلی بر پایه ارشـدیت اشـغال می شود. البته سنت ارشدیت، به عنوان بخشی از تغییر ساختار گسترده ای که در بخش خدمات عمومی و هم چنین بخش های مالی و سازمانی، به دنبال بحران اقتصادی سال ۱۹۹۷ در حال وقوع است، مورد چالش قرار گرفته است.

یک کشاورز در پونگ هوانگ ناجو کره جنوبی دسـته ای از محصول برنـج را بر دوش خود حمل می کنـد. برنج یک کالای اساسی در برنامه غذایی کره جنوبی است.

طبقه بندی اجتماعی

طبقه اجتماعی و اصناف

موقعیت سنتی اصالت (یانگ بان) به دنبال اصلاحات کابو(۱) در سال ۱۸۹۴

ص:۱۳۸

۱- (۱) . Kabo.

رسماً لغو شد، اما میراث نظام طبقاتی در الگوهای روانی اجتماعی و رفتاری هم چنان مشهود است. در سال ۱۹۹۴، ۶۰٪ از مردم کره جنوبی، خود را متعلق به طبقه متوسط معرفی کردند و برداشت ذهنی از موقعیت طبقاتی هر فرد، رابطه نزدیکی با سطح تحصیل آنان داشت. ۸۳٪ افراد دارای تحصیلات دانشگاهی، در مقایسه با ۴۱٪ از افراد دارای تحصیلات ابتدایی، خود را متعلق به طبقه متوسط می دانستند. به طور کلی، صنعتی سازی و شهرسازی در افزایش سلسله مراتب غیرخویشاوندی در زندگی اجتماعی سهم داشته است؛ اما اختلاف درآمد میان طبقات کارگر و طبقه صنعتی به عنوان گروه ممتاز جدید، افزایش یافته است. پیشینه خانوادگی، تحصیلات، شغل و قبول عمومی مهارت سالاری، عوامل اصلی دخیل در توزیع نابرابر ثروت در طبقات اجتماعی بوده است.

نمادهای طبقه بندی اجتماعی

سمبل های اصلی طبقه بندی اجتماعی عبارتند از: اندازه آپارتمان یا خانه افراد، محل اقامت فرد، داشتن اتومبیل های بزرگ به همراه راننده، سبک و کیفیت لباس، عضویت در باشگاه گلف و شیوه گفتار اشرافی. بنابرطبقه بندی دولتی، فضای قابل سکونت بین هجده و ۲۵/۷ پی یانگ(۱) (هرپی یانگ برابر با ۳/۹۵ یارد مربع) مسکن در اندازه متوسط تلقی می شود. مردم طبقه متوسط و بالای متوسط، معمولاً در واحدهای آپارتمانی ۳۰ پی یانگ به بالا زندگی می کنند. اغلب اندازه دقیق تعدادپی یانگ هر آپارتمان، معیار ثروت فرد تلقی می شود. مدارک دانشگاهی نظیر دکترا و مشاغل حرفه ای نظیر پزشکی نیز نماد موقعیت اجتماعی بالا هستند.

۱- (۱) . P'yong.

وضعیت سیاسی

حکومت

کره ای ها تا سال ۱۹۱۰ در یک حکومت سلسله پادشاهی زندگی می کردند. پس از رهایی از استعمار ژاپن در سال ۱۹۴۵، نیمه جنوبی شبه جزیره توسط نیروهای ایالات متحده و نیمه شمالی توسط ارتش شوروی اشغال شد. این وضع تا سال ۱۹۴۸ که دو کره پدید آمد، ادامه داشت. از آن زمان تاکنون، کره جنوبی در راه توسعه سیاسی خود، از یک حکومت مطلقه به یک دولت دموکراتیک تر، راه سختی را پیموده است و به دنبال وقایع سیاسی پرآشوبی نظیر جنگ کره، انقلاب آوریل سال ۱۹۶۰، کودتاهای نظامی سال های ۱۹۶۱ و ۱۹۷۹، شورش کوانگ جو(۱) در سال ۱۹۸۰ و جنبش دموکراسی سال ۱۹۸۷، قانون اساسی خود را ۹ بار اصلاح کرده است. به غیر از سال های ۱۹۶۰ و ۱۹۶۱ که سیستم پارلمانی حاکم بود، دولت نظام ریاست جمهوری خود را حفظ کرده است. قدرت دولت به سه شاخه اجرایی، قانون گذاری و قضایی تقسیم می شود. دادگاه قانون اساسی و کمیسیون انتخابات ملی نیز کارهای اداری انجام می دهند.

شاخه اجرایی زیر نظارت رییس جمهور به عنوان رییس دولت، متشکل از نخست وزیر، هیئت دولت، هفده وزارتخانه اجرایی، هفده آژانس مستقل، شورای نظارت و حسابرسی و بخش هوش و مهارت ملی است. رییس جمهور توسط رأی مردم برای تنها یک دوره پنج ساله انتخاب می شود. نخست وزیر توسط رییس جمهور و با تأیید مجلس ملی تعیین می شود. هیئت قانون گذاری شامل یک پارلمان تک مجلسی با ۲۷۳ عضو است که برای دوره های چهار ساله به کار مشغول می شوند. برای نخستین بار از سال ۱۹۶۱ تاکنون، با اجرایی شدن انتخابات مجالس محلی در سال ۱۹۹۱ و انتخابات

۱- (۱) . Kwangju.

مردمی برای تعیین استان داران و شهرداران در سال ۱۹۹۵، استقلال محلی تا حدی بازگردانده شده است. نظام قضایی دارای سه گونه دادگاه است: دادگاه عالی، دادگاه برتر یا دادگاه های استیناف و دادگاه های منطقه ای.

رهبری و مقامات سیاسی

احزاب سیاسی در اصل، به جای یک پایگاه، گرد یک رهبری سازمان یافته اند. زادگاه و مدارج تحصیلی رهبر بنیان گذار یک حزب، اغلب بر الگوهای رأی گیری تأثیرگذار بوده است که منجر به ایجاد حس تعلق به زادگاه در میان رأی دهندگان و هم چنین سیاست مداران شده است. احزاب سیاسی دارای نماینده در پانزدهمین مجلس ملی (۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰) عبارت بودند از: کنگره ملی احزاب سیاسی جدید(۱) (NCNP) ، دموکرات های لیبرال متحد(۲) (ULD) و حزب کره جنوبی.(۳) حزب کنگره ملی احزاب سیاسی جدید (که توسط کیم دائه جونگ(۴) بنیان گذاری شد) و دموکرات های لیبرال متحد (که توسط کیم جونگ پیل(۵) بنیان گذاری شد) با هدف پیروزی کیم دائه جونگ در انتخابات، دست به ائتلاف زدند و به عنوان حزب مخالف در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۹۹۷ شرکت کردند. این ائتلاف که DJP خوانده می شود و در آن کیم دائه جونگ و نخست وزیر کیم جونگ پیل تشکیل ائتلاف دادند، بر آن است تا شاخه اجرایی را به یک سیستم کابینه ای که در آن نخست وزیر به عنوان رییس دولت عمل می کند، تبدیل کنند. بنابراین، اصلاح قانون اساسی برای ایجاد دولت پارلمانی، تبدیل به یک مسئله سیاسی اصلی در دولت کیم دائه جونگ شده است.

ص:۱۴۱

۱- (۱) . National Congress For New Politics.

۲- (۲) . United Liberal Democrats.

۳- (۳) . New Korea Party.

۴- (۴) . Kim Dae - Jung.

۵- (۵) . Kim Jong - Pil.

کنترل و نظارت

بنابر اطلاعات مؤسسه آمار ملی، تعداد جرایم کیفری گزارش شده در سال ۱۹۹۷ برابر با ۸۶۴ مورد برای هر ۱۰۰,۰۰۰ نفر و رایج ترین جرم، دزدی بوده است. از دهه ۱۹۸۰ تاکنون، خشونت جنسی علیه زنان، نگرانی عمومی را برانگیخته است و قوانینی برای مقابله با آن در دهه ۱۹۹۰ وضع شد.

دادستان عمومی و پلیس، اختیار انجام تحقیقات جنایی را دارند، اما به لحاظ نظری، اختیار پلیس برای بازجویی امور جنایی وابسته به نظر و صلاحدید دادستان است. مؤسسه پلیس ملی، در اختیار وزارت اداره دولت و امور داخلی است؛ در حالی که دفتر دادستان عالی، مدیریت جزایی و سایر امور حقوقی، توسط وزارت دادگستری نظارت می شوند. دادستان عالی توسط رییس جمهور برگزیده می شود. به لحاظ تاریخی، شاخه اجرایی، نفوذ زیادی بر احکام قضایی داشته است. در کره جنوبی سیستم هیئت منصفه وجود ندارد. پرونده هایی که شامل جرایم قابل مجازات با حکم مرگ، حبس ابد یا حبس برای بیش از یک سال است، توسط سه قاضی یک ناحیه یا دادگاه شعبه رسیدگی می شود. سایر پرونده ها تنها توسط یک قاضی رسیدگی می شود.

فعالیت های نظامی

اشغال توسط کره شمالی در سال ۱۹۵۰ منجر به برادرکشی در جنگ کره شد. این جنگ در سال ۱۹۵۳ پایان یافت و در آن یک میلیون غیرنظامی کره ای جان خود را از دست دادند. بنابر اسناد دفاعی سال ۱۹۹۸، این کشور دارای ۶۹۰,۰۰۰ نظامی است. هزینه های دفاعی سال ۱۹۹۷ نزدیک به ۱۵٪ بودجه دولتی کشور را شامل می شد. مدرن سازی تسلیحات و تجهیزات و هزینه های عملیاتی سه بخش خدماتی، نظامی و پشتیبانی نیروهای مسلح، موارد اصلی در فهرست بودجه دفاعی هستند. بر پایه معاهده دفاعی مشترک

کره - آمریکا در سال ۱۹۵۳، دو کشور هر سال در فصل بهار به انجام تمرین های نظامی مشترک می پردازند تا همکاری و آمادگی نظامی خود را ارتقا بخشند. شبه جزیره کره با ۱/۸ میلیون نفر نیروی جنگی که در طول منطقه حائل غیرنظامی در برابر یکدیگر صف کشیده اند، بزرگ ترین منطقه نظامی جهان شمرده می شود.

جشن آغاز سال نو کنفوسیوسی سنتی کره در کره جنوبی، شامل دعا و غذای مخصوص می شود.

رفاه اجتماعی

از دهه ۱۹۷۰، پیشرفت چشم گیری در حوزه رفاه اجتماعی، به ویژه در نظام مراقبت سلامت، صورت گرفته است. برنامه بیمه سلامت ملی که در سال ۱۹۷۷ با پوشش کمتر از ۱۰٪ جمعیت آغاز شد، تا سال ۱۹۸۹ کل جمعیت را زیر پوشش قرار داد. دولت هم چنین قانون برنامه سلامت ملی و قانون سلامت روانی سال ۱۹۹۵ را برای ارتقای آموزش سلامت، تبلیغات ضد دخانیات و بهبود حقوق مدنی بیماران روانی وضع کرد. بودجه وزارت سلامت و رفاه به سرعت در حال افزایش بوده است.

ص:۱۴۳

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

تا اواخر دهه ۱۹۸۰، سازمان های مدنی عموماً در مخالفت با دولت تشکیل شدند و در توسعه دموکراسی شرکت جستند. در دهه گذشته، سازمان های غیرانتفاعی به لحاظ تعداد و ارائه خدمات افزایش یافته اند. ائتلاف شهروندان برای عدالت اقتصادی،(۱) فدراسیون کره برای جنبش زیست محیطی،(۲) انجمن متحد زنان کره ای(۳) و شورای کره برای زنان به برده گرفته شده توسط نیروهای نظامی ژاپن(۴) (که با نام چانگ دائه هیوپ(۵) شناخته می شود) سازمان های غیرانتفاعی شناخته شده کره جنوبی هستند. چانگ دائه هیوپ از زمان تأسیس در سال ۱۹۹۰ در جلب توجه جامعه جهانی به زنانی که پیش از جنگ دوم جهانی و در حین آن به نیروهای ژاپنی خدمت می کردند (و «زنان آسایش» نامیده می شوند) به موفقیت چشم گیری دست یافته است. فعالیت های این گروه باعث بهبود شرایط زندگی قربانیان بازمانده و تقویت جنبش های فمینیستی حقوق زنان شده است. بسیاری از کلیساهای مسیحی، از ارسال هیئت های اعزامی و کمک به آفریقا و سایر مناطق توسط سازمان های غیرانتفاعی حمایت می کنند.

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

جنسیت و سن، دو عامل تأثیرگذار اصلی در الگوهای ساختار اجتماعی است. حتی زمانی که زنان در خارج از خانه کار می کنند، کارهای خانه بر

۱- (۱) . Citizens' Coalition For Economic Justice.

۲- (۲) . Korean Federation For The Environment Movement.

۳- (۳) . Korean Women's Associations United.

۴- (۴) . Korean Council For Women Drafted For Military Sexual Slavery By Japan.

۵- (۵) . Chong dae hyop.

دوش آنان است. صنعتی سازی و پیشرفت دموکراسی، فرصت های بیشتری را برای زنان برای ایفای نقش های گوناگون در جامعه پدید آورده است؛ اما هنوز ساختار سنتی تقسیم جنسیتی نیروی کار در زندگی عمومی دیده می شود. در آوریل سال ۱۹۹۸، ۴۷/۷٪ از کل زنان بالغ در خارج از خانه به کار مشغول بودند. متوسط درآمد زنان ۶۳/۴٪ درآمد مردان در همان مشاغل بود. در ژوئن سال ۱۹۹۹، یک زن در میان هفده عضو کابینه وجود داشت، اما هیچ وزیری از میان زنان انتخاب نشد. زنان ۲/۳٪ از کرسی های استانی و محلی را در سال ۱۹۹۹ در اختیار داشتند. تعداد کمی از زنان به عنوان رهبر مذهبی، هم در کلیساهای مسیحی و هم در معابد بودایی وجود دارند. استثنا در این مورد در عقاید شامانیسم(۱) دیده می شود که در آن، زنان به عنوان خواهر مقدس غالب هستند.

جایگاه متقابل زنان و مردان

قانون اساسی بر تساوی تمام شهروندان در برابر قانون اشاره مستقیم دارد، ولی هنجارها و ارزش های حاکم بر روابط جنسیتی در زندگی روزمره هم چنان تحت ایدئولوژی برتری مردان است. اثر متقابل میان این ایدئولوژی های مربوط به نقش جنسیت، باعث پیچیده شدن الگوها و فرآیندهای تغییرات اجتماعی در حوزه عمل کرد نقش جنسیت و روابط نسبی زنان و مردان شده است.

یکی از نتایج ایدئولوژی های دوگانه مربوط به نقش جنسیت، الگوی رفتاری است که عرصه اجتماعی را به بخش های عمومی در برابر خصوصی، و رسمی در برابر غیررسمی در هر حوزه عمل اجتماعی تقسیم می کند. ایدئولوژی جنسیتی طرفدار مردسالاری قصد دارد به رفتار افراد در سطح نهادهای غیررسمی عمومی و هم چنین محیطهای رسمی خصوصی

ص:۱۴۵

۱- (۱) . Shamanism.

جهت بخشد. مکتب مساوات دموکراتیک بیشتر در سطح اجتماعی در مکان های عمومی غیررسمی و در سطح فردی در نهادهای خصوصی غیررسمی اجرا می شود. از این رو، یک زن می تواند نامزد ریاست جمهوری شود و همین طور هم شد؛ اما انتظار می رود زنان در اجتماعات عمومی غیررسمی مانند مهمانی های شبانه میان همکاران خود رفتار متواضع تری داشته باشند. البته در موقعیت های خصوصی غیررسمی، مانند امور خانواده، مردان طبقه متوسط شهری معمولاً تصمیم گیری را به زنان واگذار می کنند. با این وجود، جامعه از مردان انتظار دارد که به عنوان رییس خانه (هوجو)(۱) عمل کنند و قانون برای شوهران و پسران، نسبت به زنان و دختران امتیازاتی قائل می شود.

دلایل اصلی تغییر اجتماعی در وضعیت جنسیتی، جنبش زنان و نقش دولت در وضع قوانین برای محافظت از حقوق زنان و بهبود وضعیت آنان بوده است. در پاسخ به فعالیت های فمینیستی، جمعی از مردان نخستین انجمن ملی مردان(۲) را در سال ۱۹۹۹ تشکیل دادند. آنها با اعتراض نسبت به جنسیت گرایی معکوس، اعلام کردند که قوانین وضع شده برای جلوگیری از خشونت در خانه و آزار جنسی، بیش از حد به نفع زنان است و قول دادند برای لغو وظایف انحصاری مردان برای خدمت نظامی، تلاش کنند تا وظیفه دفاع از کشور بر عهده هر دو جنس باشد.

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

پیشینه خانوادگی و سطح تحصیلات در تطبیق میان همسران از ملاحظات

۱- (۱) . Hoju.

۲- (۲) . National Men's Association.

مهم تلقی می شود. ازدواج میان افراد دارای نام خانوادگی و زادگاه مشترک (تونگ سانگ تانگ بون)(۱) تا سال ۱۹۹۷ برابر قانون، ممنوع بود. بسیاری از افراد شهرنشین همسر خود را در دانشگاه ها و محل های کار پیدا می کنند و ازدواج آنان بر پایه عشق است. سایرین نیز شریک زندگی خود را در ملاقات های از پیش ترتیب داده شده توسط والدین، خویشاوندان، دوستان و همسریابان حرفه ای می یابند.

در مراکز شهری، ملاقات از پیش ترتیب داده شده، اغلب در کافی شاپ یک هتل برگزار می شود که در آن، مرد، زن و والدین آنها برای اولین بار همدیگر را ملاقات می کنند. پس از احوال پرسی و گفت وگوی اولیه، والدین محل را ترک می کنند تا زوجین با یکدیگر صحبت کنند و در مورد این که آیا مایلند دوباره همدیگر را ببینند یا خیر، تصمیم بگیرند. بسیاری از افراد در انتخاب شریک زندگی خود اختیار تام دارند.

ازدواج به مثابه روندی که فرد با عبور از آن، به بلوغ می رسد، در نظر گرفته می شود. ازدواج هم چنین نه تنها وصلت زن و مرد، بلکه وصلت خانواده های آنان و راهی برای اطمینان از تداوم نسل خانواده مرد در نظر گرفته می شود. ۹۰٪ زنان بین بیست تا سی سالگی ازدواج می کنند؛ هر چند متوسط ازدواج از ۲۰/۴ سال در سال ۱۹۵۰ به ۲۵/۹ سال در سال ۱۹۹۷ افزایش یافته است. از گذشته، طلاق به ندرت صورت می گرفته است، اما تعداد آن از سال ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۴ سه برابر شد.

ازدواج مجدد ۱۰/۹٪ از کل ازدواج ها را در سال ۱۹۹۷ تشکیل داده است؛ البته الگوی تغییرات، بیشتر به ازدواج مجدد در میان زنان مطلّقه مربوط می شود. نسبت زنان مطلقه که با یک مرد مجرد ازدواج می کردند، معمولاً کمتر از ازدواج یک مرد جدا از همسر با یک دوشیزه بود. از سال

۱- (۱) . Tongsong Tongbon.

۱۹۹۵ این شرایط به نفع زنان تغییر کرده است؛ به طوری که در سال ۱۹۹۷ این نسبت به ۲/۹٪ در برابر ۲/۶٪ رسید. زنان مطلقه دارای امکانات اقتصادی مستقل، به ویژه متخصصان موفق، دیگر با تعصب جنسیتی قدیم در مورد ازدواج مجدد روبه رو نیستند و می توانند با مردان جوان تر از خود که مشغله کاری کمتری دارند، ازدواج کنند. این پدیده، اهمیت جنبه اقتصادی ازدواج را به خوبی نشان می دهد.

نهاد خانواده

در سال ۱۹۹۵، خانواده های دو نسلی ۷۳/۷٪ از ۱۱/۱ میلیون خانوار و خانواده های یک نسلی و سه نسلی به ترتیب ۱۴/۷٪ و ۱۱/۴٪ از خانواده ها را تشکیل می دادند. به طور سنتی خانواده های سه نسلی از ریشه خانواده پدری بوده اند. هرچند این سنت هم چنان وجود دارد، ولی بعضی از زوجین امروزه با والدین زن زندگی می کنند. در یک خانواده تعمیم یافته و گسترده، کارهای خانه معمولاً توسط عروس خانه انجام می شود؛ مگر این که او شاغل باشد.

ارث

از قدیم، بزرگ ترین فرزند پسر، به دلیل مسئولیت خود در نگه داری از والدین سالخورده و برگزاری مراسم اجدادی، سهم بیشتری از ارث می برد. پس از بازبینی قانون خانواده در سال ۱۹۸۹، ارثیه خانوادگی باید به طور برابر میان فرزندان پسر و دختر تقسیم شود. فرزندان می توانند مستغلات، پول حساب های پس انداز، اسباب و اثاثیه و سایر ماترک خانواده را به ارث ببرند.

دروازه جنوبی در مرکز تجاری شهر سئول, فضایی سبز را در مرکز شهری فراهم آورده است.

گروه های خویشاوندی

در خارج از خانواده، گروه خویشاونـدی پدری (تونگ جوک)(۱) به تانگ نائه(۲) و مون جونگ(۳) تقسیم می شود. اعضای نوجوان که تمـام نوادگـان نسـل چهـارم یک نیای پـدری را تشـکیل می دهنـد، در مراسم سالگرد فوت و بزرگ داشت گروه خویشاوندی شـرکت می کنند. مون جونگ به عنوان یک سازمان ملی متشکل از نوادگان پدری نیای بنیان گذار است و برای اجرای مراسم سالانه

ص:۱۴۹

۱- (۱) . Tongjok.

۲- (۲) . Tangnae.

۳- (۳) . Munjung.

برای بزرگ داشت نسل پنجم و به بالا، آرامگاه ها را در اختیار و نظارت خود دارد. هدف اصلی این سازمان های اجدادی و برپایی مراسم نیاکان، حمایت از موقعیت اصالت (یانگ بان) و تأیید دوباره مناسبات خانواده پدری است. به دلیل پرهزینه بودن پیش کش ها و تجهیزات مراسم سنتی، تنها تعداد اندکی از گروه های خویشاوندی دارای سازمان های اجدادی رسمی هستند. گفته می شود کیمائه کیم،(۱) بزرگ ترین تبار، دارای ۳/۷ میلیون عضو است. «کیم» به عنوان رایج ترین نام خانوادگی کره ای از حدود صدوپنجاه گروه با اسامی زادگاه مختلف تشکیل می شود که حدوداً یک پنجم جمعیت را تشکیل می دهند. هائوئه یو(۲) از روستای هائوئه ایلتانگ(۳) در استان کیونگ سانگ، بارزترین نمونه از گروه های خویشاوندی است که تمام افراد آن در یک روستا ساکن هستند.

وضعیت اجتماعی

مراقبت از کودکان

به دلیل تغییرات سریع در شیوه زندگی در چند دهه گذشته، مراقبت از فرزندان، در میان سایر عوامل، بسته به موقعیت طبقاتی خانواده، متفاوت است. عموماً، طی دو سال اول، کودکان از والدین خود محبت، لطف و مراقبت بسیاری دریافت می کنند. نوزادان به ندرت از مادران خود جدا می شوند. در قدیم آنها بر دوش مادران قرار می گرفتند، ولی اکنون بیشتر در کالسکه بچه نگه داری می شوند. بسیاری از والدین، همراه با نوزادان خود در یک اتاق می خوابند. مراقبت از نوزاد، باعث وابستگی احساسی کودکان به والدینشان می شود.

ص:۱۵۰

۱- (۱) . Kimhae Kim.

۲- (۲) . Hahoe Yu.

۳- (۳) . Hahoe Iltong.

تربیت و آموزش کودکان

فرمان برداری، همکاری، احترام به بزرگ تر و تقوا اصلی ترین ارزش هایی است که در سال های اولیه عمر کودک به او آموزش داده می شود. به بیشتر کودکان از اوایل کودکی، نقش های اجتماعی جنسیتی به شکل سنتی داده می شود. والدین هرچه در توان دارند به کار می گیرند تا بهترین شرایط تحصیل را به ویژه برای فرزندان پسر مهیا کنند؛ زیرا خانواده ها به طور سنتی در زمان کهولت به فرزندان خود متکی می شوند. کودکان، به ویژه پسران، در طول دوره بلوغ و تا پس از ازدواج، سعی در استقلال از والدین خود دارند. به نظر می رسد برخورد متمایز با فرزندان پسر و دختر از سوی والدین، دلیل اصلی ساختار جنسیتی در جامعه کره باشد که در آن احتمال می رود زنان، نسبت به مردان، بیشتر متکی به خود بوده و مستقل باشند.

آموزش عالی

توجه بالاـ به تحصیلات، به مشابه راهی برای بهبود وضعیت اجتماعی اقتصادی، هم چنان در جامعه امروزی کره نیز دیده می شود. امتحانات ورودی دانشگاه ها که هر ساله برگزار می شود، بسیار رقابتی است. بسیاری از داوطلبان ناموفق برای ورود به دانشگاه های برتر، دوباره در امتحانات شرکت می کنند. تعداد مؤسسات آموزش عالی که در سال ۱۹۴۵ نوزده عدد بود، اکنون به ۹۵۰ عدد رسیده است. تا سال ۱۹۹۵، حدود ۲۶٪ مردان و ۱۳٪ زنان در سن بیست وپنج سالگی و بالاتر، تحصیلات عالی دریافت کرده بودند.

آداب معاشرت

مردم کره توجه بسیاری به موقعیت اجتماعی دارند و شیوه گفتار آنان بازتابی از رابطه سلسله مراتبی میان بخش های مختلف اجتماعی است. به جز در میان هم کلاسی های قدیمی و دوستان بسیار نزدیک، افراد بزرگسال، از نام کوچک برای خطاب قرار دادن یکدیگر استفاده نمی کنند. عناوین مربوط به حرفه و

موقعیت، نظیر «استاد»، «مدیر»، «کارگردان» و «رییس جمهور» همراه با پسوند افتخاری نیم(۱) برای نامیدن یک عضو ارشد جامعه به کار می رود.

کره ای ها عموماً مؤدب هستند، تا حدی که در برخورد با افراد برجسته اجتماع، برخوردی رسمی و تشریفاتی دارند، اما در میان دوستان و آشنایان هم رده خود بسیار خودمانی و دوستانه رفتار می کنند. رفتار آنان با غریبه ها در محیطهای عمومی شهری ممکن است همراه با بی تفاوتی و توجه به خود باشد. از آن جا که کره ای ها هنگام هل دادن یا تنه زدن به افراد دیگر در خیابان ها، فروشگاه ها، ایستگاه های قطار و فرودگاه ها عموماً معذرت خواهی نمی کنند، این رفتار آنان گستاخانه به نظر می رسد. تعلیمات قدیمی کنفوسیوس بر آداب نزاکت در پنج دسته از روابط انسانی تأکید داشت که عبارت بود از: روابط میان حاکم و رعیت، پدر و پسر، شوهر و زن، بزرگ تر و کوچک تر و دوست با دوست. کنفوسیونیسم هنوز هم برای بسیاری از مردم، یک معیار رفتار اخلاقی و اجتماعی تلقی می شود.

دین

اعتقادات دینی

در نتیجه تضمین قانون اساسی مبنی بر آزادی مذاهب، عقاید مذهبی مختلفی از جمله شامانیسم، کنفوسیونیسم و آئین بودا تا مسیحیت و اسلام و دیگر ادیان وجود دارد. عقاید بومی و شامانیسم در کنار یکدیگر تکامل یافته اند و در باور، به وجود چندین خدا (مانند خدای کوه ها، خدای خانه و خدای آتش) و روح مردگان، که همه بر بخت افراد تأثیرگذارند، با هم اشتراک دارند. آئین بودا در کره، هم دارای پیشینه عقیدتی و هم تعلیماتی است. بودائیان معتقدند که رنج بشر تنها به سبب میل و هوس است. از این رو،

۱- (۱) . nim.

بعضی از بودائیان تلاش می کنند تا با ترویج دیدگاه جدایی و عزلت نشینی، به روشن فکری دست یابند؛ در حالی که سایر آنها سعی می کنند تا با دعا کردن و درخواست از کوانوم،(۱) بودیساتوای شفقت،(۲) راهی برای پاسخ به تمایلات خود بیابند. کنفوسیونیسم یک فلسفه سیاسی و اجتماعی است که بر فضیلت ئین(۳) که معمولاً ـ خوش قلبی انسان ترجمه می شود و هیو(۴) یا تقوای فرزند، که از طریق مراسمی نظیر آئین اجدادی نمود پیدا می کند، تأکید دارد. کنفوسیونیسم بهشت را یک نیروی غیرانسانی در طبیعت و اجتماع می داند که به خودی خود عمل کرده، فراتر از کنترل انسان است.

نخستین کره ای هایی که به عنوان بخشی از یادگیری غربی (سوهاک)(۵) به مذهب کاتولیک گرویدند، در طول سلسله چوسون, به دلیل انکار مراسم اجدادی خود به عنوان مراسم «بت پرستی»، مورد آزار و شکنجه قرار گرفتند. مسیحیت در کره جنوبی شامل مذهب کاتولیک و پروتستان، تبدیل به یک مذهب عمده این کشور شده است. مسیحیان غیرروحانی به دنبال این هستند که از طریق دعا و پرستش زیاد، به بلندمرتبگی مادی و عرفانی دست یابند؛ در حالی که برخی از متخصصان الهیات از نوعی علوم دینی حمایت می کنند که بر رنج طبقه مستضعف مین جانگ(۶) یا رنج زنان توجه دارد. چوندوگیو(۷) (تعلیم راه بهشتی) که به عنوان تانگ هاک(۸) (یادگیری شرقی) توسط چوئه چه یو(۹) در سال ۱۸۶۰ بنیان نهاده شد، آئینی تلفیقی است که از بطن مردم عادی برخاسته و رواج یافته است.

ص:۱۵۳

۱- (۱) . Kwanum.

۲- (۲) . Bodhisattva of Compassion.

۳- (۳) . in.

۴- (۴) . hyo.

۵- (۵) . Sohak.

۶- (۶) . minjung.

۷- (۷) . Ch'ondogyo.

۸- (۸) . Tonghak.

۹- (۹) . Ch'oe Che U.

متولیان دینی

کشیشان شامان، قدرت خود را از توانایی خدمت به عنوان واسطه میان دنیای ارواح و مشتریان خود در هنگام کوت(۱) (مراسم کشیشان شامان) به دست می آورند. روحانیون بودایی و مسیحی، قدرت خود را از دانش کتاب مقدس کسب می کنند. منبع قدرت دیگر برای روحانیون مذاهب اصلی، ثروتی است که کلیساهای آنها از اعانه های پیروان خود انباشته می کنند. فعالیت های روحانیون مسیحی، نه تنها شامل موعظه، بلکه دیدار شخصی روزانه از خانه افراد حاضر در کلیسا می شود. راهبان بودایی نیز ممکن است در عوض کمک های مالی، برای افراد، مراسم دعای شخصی اجرا کنند.

آیین ها و اماکن مقدس

یک جادوگر از معبدی نگه داری می کند که خدای محافظ و وسایل مراسم و آیین ها در آن قرار دارد. کوت، که شامل آهنگ ها، رقص ها و سحر و جادو می شود، در مکان های مختلفی برای برخورداری از بخت نیک، شفای بیماران یا هدایت روح مردگان به بهشت اجرا می شود. بسیاری از مردم کره برای بزرگ داشت نیاکان خود در سالگرد درگذشت و تعطیلات خاص، مراسمی به سبک کنفوسیوس در خانه یا آرامگاه ها برگزار می کنند. آکادمی کنفوسیوس ملی(۲) در سئول برگزارکننده مراسم های ماهانه و سالانه ای برای یادبود کنفوسیوس، پیروان او و سایر بزرگان کنفوسیوسی است. کلیساهای مسیحی در مناطق شهری و روستایی در همه جا دیده می شود. برخی از آنها نه تنها در روزهای یکشنبه، بلکه در ساعات پیش از طلوع خورشید در روزهای هفته نیز مراسم برگزار می کنند. کلیساهای اصلی مسیحی دارای ساختمان های جدید بزرگی هستند که می توانند چندین هزار عبادت کننده را در خود جای دهند.

۱- (۱) . kut.

۲- (۲) . National Confucian Academy.

معابد بودایی در قدیم در اطراف کوه ها و به دور از مراکز شهری ساخته می شد، ولی امروزه بیشتر معابد در مناطق شهری برپا می شوند.

مرگ و زندگی پس از آن

بسیاری از مردم کره، به روح نیاکان باور دارند و مراسم کنفوسیوسی تدفین، عزاداری و آئین های بزرگ داشت را برگزار می کنند. عقاید عموم مردم درباره زندگی پس از مرگ، تا حدی تحت تأثیر آئین بودا قرار دارد، اما متنوع است. مدت عزاداری، بسته به موقعیت اجتماعی فرد فوت شده، از یک روز تا دو سال به طول می انجامد. انتخاب محل آرامگاه مناسب، مطابق با اصول رمّالی، هم برای روح نیاکان و هم برای بخت بازماندگان، مهم تلقی می شود. در آئین های داخلی که در شرف سالگرد مرگ و تعطیلات اصلی اجرا می شود، اجداد به شکل زنده و در حالی که درمانده و بی حال هستند، در نظر گرفته می شوند و غذا و نوشیدنی به آنها پیشکش می شود.

پزشکی و درمان

نظام مراقبتی، هم پزشکی غربی و هم طب سنتی را شامل می شود. در نتیجه افزایش درخواست عمومی برای بهره مندی از طب سنتی، «دایره طب شرقی»(1) در وزارت رفاه و بهداشت در سال ۱۹۶۶ تأسیس شد. در سال ۱۹۹۷، ۶۲۶۰۹ پزشک و ۹۲۸۹ طبیب سنتی وجود داشت. طبیب های سنتی به درمان از راه طب سوزنی پرداخته و برای جلوگیری و درمان بیماری ها داروهای گیاهی تجویز می کنند. برخی از مردم، برای اجرای آئین های مربوط به درمان بیماری هایی که به ارواح پلید نسبت داده می شود، خود را به شکل شَمَن درمی آورند.

۱- (۱) . Oriental Medicine Bureau.

مراسم و جشن های عمومی

دو تعطیلی ملی مهم، روز سال نو و چو سوک(۱) (هشتمین ماه کامل در تقویم قمری) است. کره ای ها هم تعطیلات سال نو خورشیدی و هم قمری را جشن می گیرند که در آنها بسیاری از مردم هان بوک(۲) (لباس سنتی) به تن می کنند. سی بائه،(۳) احوال پرسی سال نو با خم شدن زیاد نسبت به والدینشان انجام می دهند؛ بتوک کوک(۴) (سوپ کیک برنج) می خورند؛ بازی های سنتی انجام می دهند و آئین های نیاکان را برگزار می کنند. در چه ئوسوک،(۵) جشن فستیوال، شامل خوردن غذاهای خاص نظیر سونگ پیون(۶) (کیک های برنجی شکل هلال ماه) و بازدید خانواده ها از آرامگاه های اجدادی برای غبارروبی از قبر و پیش کش میوه و سایر غذاها، از جمله برنج پخته شده از دانه های تازه برداشت شده می شود.

ادبیات و هنر

ادبیات

ادبیات کلاسیک کره، به چینی نوشته شده و شعرهای سی جو(۷) در اواخر دوره کوریو و اوایل چوسون، بیشتر با مضمون وفاداری هستند. سبک کاسا(۸) از شعر چوسون، احساسات فردی و اخلاقی را بیان می کردند. پس از اختراع الفبای کره ای، افسانه های بسیاری به هان گول نوشته شد و زنان دربار، رمان هایی در به تصویر کشیدن شرایط و افکار شخصی خود

۱- (۱) . Ch'usok.

۲- (۲) . hanbok.

۳- (۳) . sebae.

۴- (۴) . ttok - kuk .

۵- (۵) . Ch'usok.

۶- (۶) . songp'yon.

۷- (۷) . sijo.

۸- (۸) . kasa.

نگاشتند. در اواسط قرن نوزدهم، در نتیجه آموزش به سبک غربی و جنبش زبان و ادبیات کره ای، ادبیات امروزی شکل گرفت. مضامین ادبیات قرن بیستم، بازتاب تجارب ملی از استعمار، تقسیم سرزمین مادری پس از جنگ، جنگ کره، شهرسازی و صنعتی سازی است. ترجمه آثار ادبی در دهه ۱۹۸۰، در کشورهای خارجی پدید آمد. رمان نویسانی که آثار آنان بیش از همه ترجمه شده عبارتند از: هوانگ سان وون(۱) و کیم تونگ ری.(۲)

هنرهای تصویری

نقاشی سنتی با قلم مو شامل مناظر واقعی، نقاشی اقسام گل ها، پرندگان و زندگی روزانه افراد عادی و آثار خطاطی عبارات چینی در ستایش فضیلت های کنفوسیوس، مانند تقوای فرزندان و وفاداری است که با طرح ها و تصاویر تزئین می شود. مجسمه های برنزی، سنگی و صخره ای از آئین بودا الهام گرفتند. ساکیامونی بودا(۳) در ساختمان گنبددار ساکورام گروتو(۴) یک شاهکار ملی شناخته می شود.

هنرهای نمایشی

موسیقی و رقص کره ای، از مراسم مذهبی شامانیسم و بودا می باشد که در طول سه هزار سال شکل گرفت و اغلب به چرخه کشاورزی نسبت داده می شود. موسیقی سنتی دارای دو قسم است: چونگ آک(۵) (موسیقی مناسب)، یک موسیقی با ضرب آهنگ آهسته و ماهیت فکری، و مینسوک آک(۶) (موسیقی مردمی) که خودجوشی و تهییج پذیری از ویژگی های آن

۱- (۱) . Hwang Sun - won.

۲- (۲) . Kim Tong - ri.

۳- (۳) . Sakyamuni Buddha.

۴- (۴) . Sokkuram Grotto.

۵- (۵) . Chong'ak.

۶- (۶) . minsok'ak.

شمرده می شونـد. پانسوری،(۱) که یـک نوع آواز مردمی است، ترکیب منحصـربه فردی از آواز و شـرح داسـتان بـا یک تک خوان است که با چانگو(۲) (طبل سـنتی) همراه می شود. اجرای نمایش افسانه چان هیانگ،(۳) که یک داستان عشقی و یکی از پنـج جزء به جامانـده از پـانسوری سـنتی است، بیش از هشت سـاعت طول می کشـد. در میـان موسـیقی هـای همراه با ساز، سامول نوری(۴) از دهـه ۱۹۷۰ تـاکنون محبوب تر از سایر موسـیقی ها بوده است. موسـیقی ضـربی به شـکلی ابتـدایی بر روی نـاقوس هـایی از جنس برنز و چرم و سـاعت هـای شـنی دو سـر و طبـل های بشـکه ای نواخته می شود. کره ای ها هم چنین از موسـیقی کلاسـیک و محبـوب غربی لـذت می برنـد. کره جنوبی دارای سـی ویـک ارکسـتر سـمفونی است و ویلون زن هـای برجسته ای نظیر کیونگ هوا چانگ(۵) و سارا چانگ(۶) را به جهان معرفی کرده است.

دو دسـته رقص سـنتی وجود دارد: رقص دربـاری و رقص مردمی، که توسـط کشاورزان، شامان ها و روسـتاییان اجرا می شود. کوت و نانگ آک(۷) (موسیقی فستیوال کشاورزان) که موسیقی و رقص را با تشریفات و پذیرایی ترکیب می کنند، هم چنان محبوب و پرطرفـدار است. در رقص هـای همراه با نقاب توسط روسـتاییان، رقص با نمایش هزلی که در آن مقامات رسـمی و راهبان برای تفریح و تهذیب اخلاقی مورد تمسـخر قرار می گیرند، ترکیب می شود. مؤسـسه رقص سنتی(۸) دانشگاه هنر ملی کره(۹) در سال ۱۹۹۸ تأسیس شد تا نسل های بعدی را در حفظ میراث رقص سنتی آموزش دهد.

ص:۱۵۸

۱- (۱) . P'ansori.

۲- (۲) . changgo.

۳- (۳) . Ch'unhyang.

۴- (۴) . samul nori.

۵- (۵) . Kyung - hwa Chung.

۶- (۶) . Sarah Chang.

۷- (۷) . nong - ak.

۸- (۸) . Traditional Dance Institute.

۹- (۹) . Korean National University of Arts.

وضعیت علوم طبیعی و اجتماعی

مؤسسه پیشرفته علوم و فن آوری کره،(۱) در سال ۱۹۷۱ به عنوان الگویی برای دانشگاه های تحقیقاتی که به تولید دانشمندان و مهندسان می پردازند، تأسیس شد. دانشگاه علوم و فن آوری پوهانگ(۲) نیز با همین اهداف توسط شرکت فولاد پوهانگ(۳) در سال ۱۹۸۶ تأسیس شد. بنیاد علوم و مهندسی کره(۴) و بنیاد تحقیقات کره(۵) مؤسسات اصلی تأمین مالی برای تحقیقات دانشگاهی در علوم پایه هستند. آکادمی مطالعات کره(۶) در سال ۱۹۷۸ برای تشویق مطالعه عمیق علوم اجتماعی و انسانی میراث ملت کره بنیان گذاری شد، که از سال ۱۹۸۰ تاکنون دوره های کارشناسی در مطالعات کره برگزار کرده است.

۱- (۱) . Korean Advanced Institute of Science and Technology.

۲- (۲) . Pohang University of Science and Technology.

۳- (۳) . Pohang Steel Corporation.

۴- (۴) . Korean Science and Engineering Foundation.

۵- (۵) . Korea Research Foundation.

۶- (۶) . Academy of Korean Studies.

کره شمالی

اشاره

(NORTH KOREA (KP

* نوع حکومت: جمهوری تک حزبی با یک مجلس قانون گذاری (رییس جمهور مادام العمر کره): کیم جونگ اون، نخست وزیر: کیم جونگ اون)

* مذهب: بدون دین ۵۵/۶٪ - چوندوگیو ۱۲/۹٪ - عقاید سنتی ۱۲/۳٪ - بقیه ۱۹/۲٪؛

* جمعیت: ۲۳.۷۹۰.۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۷ (چهل وهفتمین کشور جهان)؛

* امید به زندگی: ۵۴ سال؛

* رشد سالانه جمعیت: ۱/۶ نفر؛

* نژاد: کره ای ۹۹/۸٪ - چینی ۰/۲٪؛

* واحد پول: وون = ۱۰۰ چون (یک دلار = ۴۶/۹۸ وون؛ یک وون = ۱۷۰/۴ ریال).

ص:۱۶۱

آشنایی مقدماتی

نام فرهنگی

کره شمالی

نام های دیگر

جمهوری دموکراتیک خلق کره

هویت

جمهوری دموکراتیک خلق کره که معمولاً با نام کره شمالی شناخته می شود، دولتی است که در نیمهٔ شمالی شبه جزیره کره واقع شده است. کره شمالی یک کشور جدید است که در سال ۱۹۴۸ در پی توافقات دوره پس از استعمار میان ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی بنا نهاده شد. ایالات متحده و شوروی در سال ۱۹۴۵ جایگزین ژاپنی ها شدند و شبه جزیره را به جنوب (متعلق به آمریکا) و شمال (متعلق به شوروی) تقسیم کردند. کره شمالی در بیشتر طول تاریخ کوتاه خود یکی از اقمار شوروی شمرده می شد. البته با فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱، ناسیونالیسم منحصربه فرد کره شمالی، در دنیای پس از جنگ سرد، نمود برجسته ای یافته است.

به همین دلیل است که کره شمالی در ایالات متحده و در جهان ناشناخته است و به جز اخبار اندک، اما قابل توجه درباره تروریسم بین المللی، خطر تسلیحات اتمی و قحطی ویرانگر سال های اخیر، هیچ اطلاعات قابل توجهی در مورد کره شمالی در دست نیست و این به دلیل

ص:۱۶۲

سیاست درهای بسته این کشور است. نه خارجیان زیادی به آن جا سفر کرده اند و نه تعداد زیادی از مردم کره شمالی به دنیای خارج راه یافته اند. کره شمالی که عموماً به عنوان یکی از معدود رژیم های استالینیستی(۱) شناخته می شود که در دوره پس از جنگ سرد نیز به راه خود ادامه داده است، همراه با فرهنگ، تاریخ، جامعه و زندگی روزمره ساکنان خود، در پس پرده های آهنین پنهان است؛ از این رو درباره کره شمالی که در رسانه های غربی اغلب تصویری اهریمنی از آن ترسیم می شود، اطلاعات چندانی در دست نیست. این وضع در تضاد آشکار با کره جنوبی قرار دارد که میلیون ها نفر از مردم آن به ایالات متحده مهاجرت کرده اند و جمعیت قابل توجه کره ای - آمریکایی را تشکیل می دهند. کره جنوبی و کره شمالی از پیشینه نیم قرن رویارویی و دشمنی برخوردارند که اغلب، همان طور که در جنگ کره در سال های ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۳ نمود پیدا کرد، با خون و خون ریزی همراه بوده است. با این وجود، کره جنوبی و شمالی از یک ملت و نژاد واحد نشأت می گیرند.

موقعیت و جغرافیا

کره شمالی از شمال با چین و روسیه مرز مشترک دارد و از جنوب دارای خط حائل نظامی با کره جنوبی است. مساحت آن ۱۲۰۵۴۰ کیلومتر مربع است و طول مرزهای زمینی آن ۱۶۷۳ کیلومتر و خط ساحلی آن ۲۴۹۵ کیلومتر است. این کشور به ۱۴٪ زمین زراعتی، ۲٪ زمین هموار حاصل خیز و ۶۱٪ جنگل و درخت زار تقسیم می شود. سطح این کشور بیشتر پوشیده از تپه ها و کوه هاست. بالاترین نقطه آن کوه پیکتو(۲) است که ارتفاع آن به ۲,۷۴۴ متر می رسد.

ص:۱۶۳

۱- (۱) . Stalinist regimes.

۲- (۲) . Paektu.

پایتخت کره شمالی پیونگ یانگ(۱) است. در زمان تأسیس کره شمالی در سال ۱۹۴۸ این تنها شهر در نیمه شمالی شبه جزیره بود که دارای میراث تاریخی قابل توجه متعلق به دوره پیش از مدرن سازی بود. کیسانگ(۲) که زمانی پایتخت باستانی پادشاهی کوریو(۳) بود (۹۳۵ تا ۱۳۹۲) و در مرکز شبه جزیره واقع است، تنها پس از معاهده صلح سال ۱۹۵۳ که به جنگ کره پایان داد، در قلمرو کره شمالی قرار گرفت. کیسانگ، پیونگ یانگ و نامپو،(۴) که یک شهر صنعتی جدید است، شهرهای خاصی هستند که دارای مقامات قضایی مستقل می باشند. سایر نقاط کشور به ۹ استان تقسیم می شود.

جمعیت

تا ژوئیه سال ۱۹۹۸، جمعیت کره شمالی ۲۱,۲۳۴,۳۸۷ نفر با نسبت جنسیتی از تولد تا ۱۵ سالگی ۱/۰۵ مرد به ازای هر زن؛ ۱۵ تا ۶۴ سال، ۰/۹۶ مرد به ازای هر زن و ۶۵ سال و به بالا، ۰/۴۴ مرد به ازای هر زن است. نرخ مرگ و میر کودکان ۸۷/۸۳ در هر هزار تولد بود. امید به زندگی در میان مردان ۴۸/۸۸ سال و برای زنان ۵۳/۸۸ سال بود. با وجود این که نرخ رشد جمعیت ۰/۰۳٪ بود، نرخ باروری کل ۱/۶ کودک به ازای هر زن اندازه گیری شد، که دلیل آن احتمالاً ـ نرخ مرگ و میر بالاـ در کودکان است. جمعیت تقریباً به شکل یک دست، کره ای هستند؛ غیر از یک جمعیت کوچک چینی در شمال و چندصد ژاپنی که اکثراً همسران کره ای دارند و همراه با همسران خود بعد از جنگ به کشور خود بازگردانده شدند.

وابستگی های زبانی

مردم کره شمالی با همان زبانی که در کره جنوبی تکلم می شود، صحبت

ص:۱۶۴

۱- (۱) . P'yongyang.

۲- (۲) . Kaesong.

۳- (۳) . Koryo kingdom.

۴- (۴) . Namp'o.

می کنند؛ با این وجود، تقسیم فرهنگی, اجتماعی و سیاسی بیش از نیم قرن پیش، دو زبان را، اگر نه در شیوه بیان، دست کم در معنا به شدت از هم دور ساخته است. هنگامی که کره شمالی با وظیفه ساخت یک فرهنگ ملی جدید مواجه شد، بزرگ ترین مشکل، بی سوادی بود. بیش از ۹۰٪ زنان در کره شمالی در سال ۱۹۴۵ بی سواد بودند. آنها ۶۵٪ کل جمعیت بی سواد را تشکیل می دادند. برای غلبه بر بی سوادی، در کره شمالی از حروف الفبای کاملاً کره ای استفاده شد و استفاده از حروف چینی منسوخ گردید.

به طور سنتی، زبان کره ای در یک سیستم دوگانه عمل می کرد. زبان شفاهی، کره ای بومی بود، اما شکل نوشتاری، به سبک چینی کلاسیک. قواعد دستوری زبان های چینی و کره ای با هم متفاوت است و برای کسانی که به آموزش رسمی دسترسی نداشتند، نوشتن بسیار دور از دسترس و غیر قابل فراگیری می نمود. در سال ۱۴۴۴، با ابتکار پادشاه سی جانگ(۱) از خاندان ئی(۲) کره، عالمان دربار، به ابداع حروف الفبای کره ای با نام هونمین جونگوم(۳) (اصوات صحیح برای آموزش به اشخاص عادی) دست زدند که دسته اصلی حروف شامل هفده حرف بی صدا و یازده حرف صدادار می شد. شیوه نوشتاری، نمایانگر صداهای آوایی کره ای بود. با استفاده از این شیوه نگارش، می شد زبان واقعی مورد تکلم مردم را نوشت. مزیت استفاده از این شکل نوشتاری به جای چینی کلاسیک، آشکار بود: مورد اول مطابق با شیوه تکلم شفاهی کره ای بود و به افراد طبقات پایین تر و زنان برای نوشتن آن چه می خواستند کمک می کرد و مورد دوم که شامل هزاران تصویرِ بیان گر معنا بود، در انحصار طبقات بالای اجتماعی قرار داشت. برای مثال، امتحانات صلاحیت اداری و مستندسازی دربار، همه به زبان چینی کلاسیک برگزار

۱- (۱) . King Sejong.

۲- (۲) . Yi.

۳- (۳) . Hunmin Jongum.

می شد در حالی که داستان های عامیانه به خط کره ای نوشته شده بودند.

با اصلاحات در طول چندین قرن، زبان کره ای در پایان قرن نوزدهم از اصوات صدادار و بی صدای بیشتری برخوردار شده بود. کره شمالی این شکل خط محلی کره ای را که شامل نوزده حرف بی صدا و بیست ویک حرف صدادار بود، به ارث برد. لغو استفاده از حروف چینی از تمام مطالب چاپی و نوشته های عمومی، به سوادآموزی سریع در سطح ملی کمک چشم گیری کرد. تا سال ۱۹۷۹، بنابر تخمین دولت آمریکا، کره شمالی دارای نرخ باسوادی ۹۰٪ بود. در پایان قرن بیستم، بنابر تخمین ها، ۹۹٪ مردم کره شمالی از سواد کافی برای خواندن و نوشتن برخوردار هستند.

نمادها

نمادهای ملی، مانند سرود و پرچم ملی، در سال ۱۹۴۸ یا بعد از آن ایجاد شد. پرچم کره شمالی دارای سه رنگ است: قرمز، آبی و سفید. گوشه های بالا ـ و پایین پرچم دارای نوارهای آبی نازک است که نوارهای سفید در راستای آن قرار دارد و قسمت بزرگ در مرکز پرچم، به رنگ قرمز است و در سمت چپ یک دایره با یک ستاره پنج لبه قرمز قرار دارد. سرود ملی، ایگوکا(۱) (سرود میهن پرستی) نام دارد، اما به دلیل ستایش رهبران ملی دیرپای این کشور، سرودهایی که در مقام تحسین کیم ایل سونگ(۲) است، کمابیش جایگزین سرود ملی شده اند. پس از مرگ کیم ایل سونگ، پسرش کیم جونگ ایل(۳) دو سرود، یکی در مدح کیم ایل سونگ و دیگری کیم جونگ ایل، در مناسبت های عمومی خوانده می شود.

مردم کره شمالی، وفاداری شدیدی به خانواده کیم ایل سونگ دارند و اغلب از کره شمالی به عنوان «یک خانواده بزرگ انقلابی» یاد می شود که

۱- (۱) . Aegukka.

۲- (۲) . Kim Il Sung.

۳- (۳) . Kim Jong Il.

در آن کیم ایل سونگ رییس خانواده است. در تمام مناسبت های عمومی، هر فردی در کره شمالی برای اثبات وفاداری خود، یک نشان متعلق به کیم ایل سونگ را در بالای سمت راست سینه خود نصب می کند. این سنت حتی بعد از مرگ کیم ایل سونگ ادامه یافته است. نوع نشانی که فرد نصب می کند، بیانگر وضعیت اوست. امکان ندارد فردی را در کره شمالی یافت که نشان کیم ایل سونگ را به تن خود نصب نکرده باشد. این نشان تبدیل به یک نماد ملی مهم شده است.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملت

تاریخ یکپارچه کره، دست کم از پادشاهی سیلا(۱) (۶۷۰ تا ۹۳۵ قبل از میلاد) آغاز می شود که شبه جزیره را در قرن هفتم پیش از میلاد متحد ساخت. پادشاهی کوریو(۲) (۹۳۵ تا ۱۳۹۲) تحت نفوذ بودا، پس از آن ادامه یافت (نام انگلیسی «کره» از «کوریو» گرفته شده است). خاندان ئی(۳) (۱۳۹۲ تا ۱۹۱۰) نئوکنفوسیونیسم را به عنوان ایدئولوژی حکومت برگزید و یک رابطه حاکم - رعیت با چین برقرار کرد. برای قرن ها، چین هیچ گاه به طور مستقیم در امور داخلی این خاندان دخالت نکرد. این ژاپن بود که با زیر سلطه کشیدن خانواده سلطنتی ئی در الحاق استعماری در سال ۱۹۱۰ سعی کرد تا کره را به طور مستقیم تحت حکومت خود درآورد.

پایان فرمان روایی ژاپن به دنبال جنگ دوم جهانی (۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵)، نقطه آغاز یک دوره خاص تاریخی برای کره بود که تا امروز ادامه یافته است. در سال ۱۹۴۵، در پی تسلیم نیروهای نظامی ژاپن، کره در طول خط

۱- (۱) . Silla.

۲- (۲) . Koryo.

۳- (۳) . Yi.

موازی ۳۸ درجه، به دو نیمه شمالی و جنوبی تقسیم شد که به ترتیب اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده بر آن حکومت داشتند. شوروی ها یک گروه جنگ جوی چریکی سابق را به عنوان رهبران ملی برگزیدند. کیم ایل سونگ، یک چریک جنگ جوی اسطوره ای ضدژاپنی سی و دو ساله نیز در میان آنها دیده می شد. مزیت کیم ایل سونگ بر دیگر میهن پرستان این بود که هیچ گاه توسط نیروهای استعماری به اسارت درنیامده بود. ثبات سابقه او گواه صلاحیت و شایستگی وی به عنوان رهبر ملی بود.

حکومت کره شمالی در ۹ سپتامبر سال ۱۹۴۸، سه سال پس از تقسیم کشور به نیمه شمالی و جنوبی و تقریباً سه هفته پس از تأسیس دولت کره جنوبی تحت حمایت سازمان ملل متحد و ایالات متحده بنیان گذاری شد، اما آماده سازی ها برای تشکیل دولت کره شمالی از سال ۱۹۴۵ آغاز شده بود. با حمایت شوروی، رهبران شمالی به اصلاحات اجتماعی - اقتصادی شامل توزیع رایگان زمین به کشاورزان، قانون تساوی جنسیت و مالکیت عمومی صنایع اصلی دست زده بودند.

هویت ملی

هویت ملی، به آن شکل که باید، با ظهور حکومت کره شمالی خود به خود ایجاد نشد. رهبران شمالی به این دیدگاه رسمی باور دارند که تأسیس حکومت کره شمالی یک اقدام موقتی بود که هدف نهایی آن، اتحاد تمام شبه جزیره در یک حکومت ملی، یعنی کره واحد بود. کیم ایل سونگ نیز از ابتدا رهبر ملی تصور نمی شد. او و دسته او در حزب کارگر حاکم بر کره(۱) (با نام اصلی حزب کمونیست کره)(۲) گروه ها و افراد رقیب را در چندین دهه، همواره از صحنه حذف کردند. ارتقای کیم ایل سونگ به مقام رهبری

۱- (۱) . Workers' Party of Korea.

۲- (۲) . Communist Party of Korea.

مطلق در طول جنگ کره با حذف پاک هان یونگ(۱) که رهبری حزب کارگر کره جنوبی را بر عهده داشت آغاز شد. پس از جنگ، کیم، در شکل اجتماعی - سیاسی فرهنگ سنتی کره، رهبری را به دست گرفت و آغازی دوباره را برای آن رقم زد. هویت ملی این کشور، پیوندی ناگسستنی با وفاداری به کیم و سوسیالیسم به سبک کره شمالی، دارد.

یک کشاورز میزان خرابی محصول که بر اثر سیل به بار آمده را بررسی می کند.

کمبود شدید غذا در سال های اخیر رخ داده است.

علی رغم نفوذ سنگین شوروی، کره شمالی بیشتر تحت تأثیر حس میهن پرستی، تعصب ملی و احساس ضد ژاپنی قرار داشت، نه تعهد ایدئولوژیکی به سوسیالیسم و کمونیسم.

ص:۱۶۹

۱- (۱) . Pak Hon - yong.

برخلاف نیمه جنوبی که طبقه بالای جامعه کره به طور سنتی در آن ساکن بوده اند، نیمه شمالی، به استثنای پیونگ یانگ که انتخابی آشکار به عنوان پایتخت بود، هیچ مرکز سیاسی یا فرهنگی شناخته شده ای در خود نداشت. با فقدان قدرت سیاسی مرکزی و سنت فرهنگی، کره شمالی توانست حکومت خود را از نو آغاز کند. این برای ایجاد یک هویت فرهنگی کاملاً جدید، با سرچشمه گرفتن از جریان فرهنگی شوروی - البته به شکل متمایز خود - برای کره شمالی سودمند واقع شد.

شهرسازی و معماری

به استثنای احتمالاً ده شهر، مناطق وسیعی از کره شمالی به شکل روستایی یا حتی بکر و دست نخورده باقی مانده است. این ها مناطقی هستند که نه تنها عقب افتاده، بلکه کاملاً توسعه نیافته هستند. برای مثال، در سال ۱۹۸۵ یک شهر معدنی در منطقه شمال شرقی کره شمالی دارای خانه هایی بود که در آن هیچ آب شرب، برق یا سیستم گرمایی سوختی، دست شویی, حمام، ظرف شویی، آشپزخانه و تقریباً هیچ اسباب و اثاثیه ای وجود نداشت. ساکنان آن در مجتمع های همگانی و در منازل دارای دو اتاقی که با زغال سنگ گرم می شد زندگی می کردند. منازل مجهز به نور برق بودند، اما استفاده از آن به شدت تحت کنترل بود.

در همه جای کره شمالی، در دورافتاده ترین روستاها و در پایتخت، پیونگ یانگ، شعارهایی در مدح و ستایش رهبری کیم ایل سونگ و بسیج شهروندان برای تلاش انقلابی و نهضت سوسیالیست دیده می شود. چشم انداز پایتخت نیز دارای ساختمان های معمولی، خیابان های عریض که در آنها هیچ اتومبیلی وجود ندارد و کودکان و عابران در ردیف های منظم و بسیار پاکیزه است که تقریباً به شکل ساختگی چشم نواز است، اما تا حدی بی روح به نظر می رسد. البته در پس نمای خارجی، خیابان های پشتی کاملاً متفاوت است.

ص:۱۷۰

خیابان ها و کوچه های گل آلود، مجتمع های مسکونی آشفته و بی نظم و سراسیمگی معمول و سر و صدا و شلوغی روزمره به خوبی دیده می شود.

پیونگ یانگ دارای یک چشم انداز از پیش طراحی شده است که پیرامون بناهای یادگار کیم ایل سونگ مانند مجسمه طلایی ۲۰ فوتی کیم که از بالا ـ به شهر می نگرد می باشد. پایتخت در کنار رودخانه بسیار زیبای تئودانگ،(۱) همراه جزایر کوچک و ساحلی که از درختان بید تاب خورده و باغچه های گل پوشیده شده، واقع شده است. همه چیز در مرکز پایتخت، از جمله سالن مطالعه مردمی،(۲) قصر کودکان،(۳) سالن هنری مانسودی،(۴) تئاتر بزرگ پیونگ یانگ،(۵) طاق به سبک پاریسی و هتل ها و رستوران های بین المللی تازه بنا شده، به دقت طراحی و ساخته شده است. بعضی از ساختمان ها، مانند موزه انقلابی کره و دانشگاه کم ایل سونگ از ویژگی های معماری مدرن اروپایی برخوردار است. این ها با معماری الهام گرفته از سنت در دهه ۱۹۸۰، از جمله سالن مطالعه مردمی و دروازه شهر، در هم آمیخته است.

بیشتر ساکنین پیونگ یانگ در آپارتمان زندگی می کنند. خانه های تکی مجهز به برق و سیستم گرمایش، برای اعضای بلندپایه حزب و افسران ارتش کنار گذاشته شده است. در اواخر دهه ۱۹۹۰، مسکن انفرادی میان پناهندگان سیاسی به جا مانده از جنگ ژاپن رواج یافت. بیشتر شهروندان کره شمالی اتومبیل شخصی ندارند.

جدا از پایتخت و چند شهر دیگر که با آن قابل قیاس هستند، چشم انداز کشور به مناطق نیمه شهری، توسعه نیافته و کشاورزی تقسیم می شود. از آن جا که به ندرت به گردشگران اجازه بازدید از کره شمالی داده

۱- (۱) . Taedong.

۲- (۲) . People's Study Hall.

۳- (۳) . Children's Palace.

۴- (۴) . Mansudae Art Hall.

۵- (۵) . P'yongyang Grand Theatre.

می شود، در مورد مناطق کشاورزی اطلاعات چندانی در دست نیست.

مکان های طبیعی کره شمالی می تواند بسیار زیبا باشد. مناطق تفریحی ملی، نظیر کوه میوهیانگ(۱) و کوه کومگانگ(۲) از جذابیت و زیبایی افسون کننده ای برخوردارند. در این جا نیز می توان شعارهای انقلابی نظیر «زنده باد رهبر بزرگ، کیم ایل سونگ» را دید. این شعارها را می توان نه تنها در تابلوهایی که در صورت لزوم جدا می شوند، بلکه بر روی دیواره های صخره ای کوه ها نیز دید که با رنگ قرمز پر شده اند.

کره شمالی یک مسیر زیارتی انقلابی ایجاد کرده است که در طی آن، محل های مهم مرتبط با مقاومت ضد ژاپنی کیم ایل سونگ نشانه گذاری شده است. این مسیر شامل کوه پیکتو و جنگل اطراف آن، شهر هی سان(۳) در شمال مرکزی و حومه آن و سایر مناطق، که بیشتر در مرز با چین واقع شده، می شود. یک محل زیارتی دیگر، محل تولد کیم ایل سونگ در مانگ یونگ دائه(۴) در نزدیکی پیونگ یانگ است که در آن جا کلبه روستایی که او در آن بزرگ شده، نگه داری می شود.

خوراک

خوراک روزانه

برنج سفید و سوپ گوشت، زمانی در ادبیات زبانی کره شمالی، نشان از خوراک خوب و مغذی شمرده می شد. مشخص نیست که با وجود کمبود غذایی شدید که تنها در سال های اخیر روشن و علنی شد. مردم این کشور هنوز برنج سفید (دم کرده) مصرف می کنند یا خیر. بازدیدکنندگان خارجی

۱- (۱) . Mount Myohyang.

۲- (۲) . Mount Kumgang.

۳- (۳) . Hyesan.

۴- (۴) . Man'gyongdae.

معمولاً با غـذاهای فراوان شامل گوشت، سبزیجات، محصولات لبنی و میوه پـذیرایی می شوند، ولی شـهروندان عادی از چنین تنوع غـذایی بهره منـد نیسـتند. هم چنین، برنامه غـذایی در کره شـمالی غـذاهای تنـد و دارای ادویه که در آنها از سـیر و فلفل استفاده می شود را شامل نمی شود. به طور سنتی در برنامه غذایی کیمچی(۱) (سبزی ترشی) مانند سایر مناطق یافت نمی شود. نکته دیگر قابل تأکیـد این است که به نظر می رسـد آب نبات یا شـیرینی برای کودکان وجود نداشـته باشـد؛ زیرا شـکر نایاب است و به عنوان یـک کالای تجملی در نظر گرفته می شود. تنها هنگامی که به فروشـگاه های افسـران بلنـدپایه که در آنها می توان از ارز خـارجی اسـتفاده کرد مراجعه می شود، چنـد نوع خاص از شـیرینی یافت می شود. غـذای اصـلی جیره بنـدی شـده است؛ در حالی که می توان گوشت کنسروشده یا سبزیجات کمی را از فروشگاه یا بازار کشاورزان خریداری کرد.

رسوم غذایی در مناسبات و مراسم سنتی

تمام مواد غذایی زیرنظارت قوانین دولتی قرار دارند و این مانع از دسترسی به غذاهای خاص می شود. در ضیافت های دولتی، غذای فراوان، به همراه مقدار زیادی نوشیدنی دیده می شود. البته مراسم ها و جشن های مردمی، مانند تولد شصت سالگی که به طور سنتی به عنوان بزرگ داشت طول عمر جشن گرفته می شود نیز به همین شکل است.

اقتصاد

اقتصاد پایه

جنـگ کره (۱۹۵۰ تا ۱۹۵۳) و تقریبـاً نـابودی کامـل زیرسـاخت هـای این کشور به سـبب بمباران نیروهای متفقین که پیونگ یانگ را با خاک یکسان کرد و مردم غیرنظامی را زیر آتش قرار داد، راه را برای کره شمالی باز کرد تا به عنوان یک

۱- (۱) . kimchee.

ملت جدیـد، جسور و قهرمان ظهور کند. بنابر نظر مقامات کره شـمالی، این درست در تضاد با کره جنوبی بود که آن را رژیم دست نشانده ایالات متحده می نامیدند. تخریب اقتصادی، بسـیار وسـیع بود و شمار تلفات جنگ چنان بود که میلیون ها نفر به جنوب گریختنـد. بازسازی کشور بلافاصـله پس از پایان جنگ با کمک شوروی و چین آغاز شد. در فرآیند بازسازی اقتصاد، دولت کره شـمالی، کشاورزی را به شکل اشتراکی درآورد. دولت و مالکیت عمومی، صنایع سبک و سنگین را تقویت کرد و آموزش، هنر و علوم را در سـطح ملی یکپـارچه سـاخت. تا سال ۱۹۶۰، کره شـمالی یک اقتصاد سوسـیالیستی به سبک معمول شوروی پیدا کرده و قدرت و تسلط حزب، افزایش یافته بود.

در این فرآینـد، یک شـکل جدیـد از روابط رهبر و رعیت ظهور کرد که در زبان کره ای از آن به عنوان هیون جی چی دو(۱) (تعلیم یا رهبری مسـتقیم) یاد می شود. فیلم ها و عکس های به جامانده از بازسازی اقتصادی دوره پس از جنگ کره، کیم ایل سونگ را در صـحنه های متعـددی نشان می دهـد که در حال بازدید از آسـیاب ها و کارخانه هاست. در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، کیم از محـل هـای کـار در سراسـر کشور دیـدن کرده و مردم را تشویق به مشـارکت بیشـتر در امر تولیـد نمود. حضور کیم از اهمیت ویژه ای برخوردار بود و مردم از این که بلنـدپایه ترین فرد کشور، از زادگاه آنها دیـدن می کنـد، به وجـد می آمدنـد. این بازدیـدها بـاعث تقویت روحیه و افزایش غرور ملی می شـد و در نتیجه، اقتصـاد کره شـمالی بـا سـرعت چشم گیری بهبود یافت.

به دنبال بازسازی سه ساله پیش از جنگ کره، دولت کره شمالی یک برنامه اقتصادی پنج ساله را در سال ۱۹۵۶ آغاز کرد. دو سال پس از آن، اصـلاحات سوسـیالیستی بخش تولیـد، پایان یافته اعلام شـد و کشاورزی و صـنعت به تصاحب مالکین و اداره عمومی درآمد و بعضی از صنایع اصلی

۱- (۱) . Hyon ji chi do.

تحت مالکیت دولت قرار گرفت. در سال ۱۹۶۱، یک برنامه اقتصادی دیگر آغاز شد. در نوامبر سال ۱۹۷۰، در پنجمین کنگره حزب اعلام شد که کره شمالی تبدیل به یک کشور صنعتی سوسیالیستی شده است. این زمان، اوج شکوفایی اقتصاد کره شمالی بود. در آوریل سال ۱۹۷۴، کره شمالی تمام مآلیات ها را لغو کرد. تا حدود سال ۱۹۷۶ تولید ناخالص ملی سرانه کره شمالی از همین میزان در کره جنوبی فراتر بود.

در دسامبر سال ۱۹۷۲، کنگره عالی خلق کره شمالی به تأسیس قانون اساسی سوسیالیستی کره شمالی دست زد. در همان جلسه، کیم ایل سونگ به عنوان نخستین رییس جمهور برگزیده شد. او در سال های ۱۹۷۸ و ۱۹۸۲ نیز دوباره انتخاب شد و تا زمان مرگ خود در سال ۱۹۹۴ در این سمت باقی ماند.

خشک سالی اواخر دهه ۱۹۹۰ که به واسطه سیل و سایر بلایای طبیعی ایجاد شد، کاستی ها و نواقص اقتصاد کره شمالی را آشکار ساخت. مدتی بود که دنیا می دانست اقتصاد کره شمالی از کره جنوبی بسیار عقب افتاده است، اما اخبار مربوط به خشک سالی باعث هشدار و نگرانی بود. به دنبال سیل های مهیب در سال ۱۹۹۵ و ۱۹۹۶، یک تابستان خشک همراه با صدمات ناشی از طوفان در سال ۱۹۹۷، کشاورزی در کره شمالی را به کلی نابود کرد. در سال ۱۹۹۷، سهمیه روزانه گندم سرانه از ۷۰۰ گرم به ۱۰۰ گرم کاهش یافت و توزیع سهمیه نیز با وقفه دچار می شد. به دلیل افزایش مرگ و میر به واسطه خشک سالی و سوءتغذیه، اجازه مراسم تدفین تنها با یک مراسم کوچک عصرانه، داده می شد و فقط خویشاوندان نزدیک در آن حضور می یافتند. با افزایش فقر و شدید شدن کمبود مواد غذایی، گزارش هایی مبنی بر افزایش جرم و جنایت مرتبط با این شرایط انتشار یافت که از خرده دزدی تا باندهای دزدی و تبه کاری سازمان یافته، که اغلب

منجر به ارتکاب جنایت می شـد را شامل می شـد. کره شـمالی کم کم به شدت به کمک های خارجی، از کره جنوبی، ژاپن، ایالات متحده و سایر کشورهای غربی وابسته شـد. از آغاز سال ۱۹۹۹ تاکنون، نشـریات کره شـمالی بر اقتصاد بسیار بیشتر از امور نظـامی تأکیـد داشـته انـد و در نتیجه، برقراری مجـدد مناسـبات میـان کره شـمالی و ژاپن، در مـاه مارس ۱۹۹۹، مقرر شد ۱۰۰,۰۰۰ تن برنج از ژاپن دریافت شود. این کمک و کمک های نظیر آن به کره شمالی کمک می کند تا به تدریج و آهسته از کمبود غذایی شدید رهایی یابد.

مالکیت و زمین

تمـام زمین هـا در مالکیت دولت قرار دارد، یا مثل زمین های کشاورزی, در مالکیت گروهی است. افراد از دارایی های منقولماننـد اسـباب و اثـاثیه برخوردارنـد. تمـام منـازل بنـابر قانون توسط دولت تهیه می شود؛ با این وجود، گفته می شود که امکان خریداری مسـکن از راه رشوه وجود دارد که از طریق روابط میان افراد صورت می گیرد، نه خرید خود ملک. اجناس مصـرفی در کره شـمالی به نـدرت یـافت می شود و افراد عمومـاً این بخت را پیـدا نمی کننـد که کالاهـای گران قیمت را تجربه کننـد. هدف از این کار این است که میل به مالکیت سرکوب شود.

فعالیت های بازرگانی

مغازه ها و حتی فروشگاه های بزرگی برای خرید مردم وجود دارد. با این وجود، کالاهای اساسی یا به صورت سهمیه دولتی یا به صورت هدیه دولتی دریافت می شود (مانند کتاب های درسـی یا لباس فرم مدرسه). از این جهت، فعالیت های تجاری میان شهرونـدان عادی بسـیار ناچیز است. در سال های اخیر، همکاری میان بازرگانان کره ای در ژاپن، در مورد رسـتوران ها و هتل هـا اجرا شـده است، امـا بـا آشـکار شـدن کمبود مواد غـذایی در کره شـمالی، سـرمایه گـذاری هـای مشـترکی از این دست با مشکلات جدی روبه رو شد. پروژه ساخت یک منطقه آزاد تجاری در منطقه شمال شرقی کره شمالی با

همکاری کره و چین در حال اجراست. این پروژه نیز به کندی پیش می رود و برخلاف امیدهای اولیه، موفقیت چندانی برای آن پیش بینی نمی شود.

صنایع عمده

صنایع اصلی کره شمالی مطابق با منابع داخلی آن است و شامل تولید آهن, فولاد، استخراج معدن، ماشین آلات و سایر صنایع سنگین می شود. صنایع سبک آن بر منابع داخلی تکیه دارد و از تنوع در محصول برخوردار نیست.

تجارت

در گذشته، کره شمالی همتایان تجاری خود را به کشورهای سوسیالیستی جهان سوم، به ویژه کشورهای آفریقایی محدود کرده بود، ولی از زمان پایان جنگ سرد تاکنون سعی کرده است تا روابط باثبات تری با ژاپن و ایالات متحده ایجاد کند؛ در حالی که شرکای تجاری پیشین آن، بیشتر سعی در تغییر رابطه تجاری مبتنی بر دوستی، به نگرش مبتنی با دید تجاری دارند. یکی از واردات اصلی این کشور تسلیحات است که از روسیه و چین خریداری می شود.

توزیع مشاغل

صنایع سنگین به مردان، و صنایع سبک به زنان اختصاص داده شده است. مشاغل، بسته به نظر دولت نسبت به رتبه، توانایی و صلاحیت خانواده ها، به آنها داده می شود؛ برای مثال، احتمال این که خانواده افسران بلندپایه حزب، به کار دستی یا کار در معدن مشغول شوند، بسیار ناچیز است. تغییر شغل افراد به سادگی امکان پذیر نیست؛ زیرا همه چیز توسط مقامات عالی تر تصمیم گیری می شود.

طبقه بندی اجتماعی

طبقه اجتماعی و اصناف

هرچند دولت کره شمالی ادعا می کند این کشور فاقد طبقات اجتماعی است

ص:۱۷۷

و باقی مانده آثار فئودالیسم در آن از بین رفته است، اما آشکار است که این کشور میان قدرتمندان سیاسی و ضعفای سیاسی با توزیع نابرابر حقوق مالی و غیرمالی تقسیم شده است. بلندپایه ترین افراد در کره شمالی خانواده ایل سونگ و خویشاوندان او و به دنبال آن رفقای قدیمی او و خانواده های شان هستند که به دلیل مشارکت آنها در مقاومت مسلحانه علیه تجاوز ژاپن در قدیم، به آنها جنگ جویان انقلابی گفته می شد. طبقه بعدی از خانواده های سربازان قدیمی جنگ کره و افسران شرکت کننده در عملیات تخریبی بر ضد کره جنوبی تشکیل می شوند. فرزندان این طبقه، معمولاً در مدارس ویژه کودکان داغ دیده افراد انقلابی تحصیل کرده و از فرصت های شغلی بهتری برخوردارند. زنان در پست های بلندپایه اجتماعی عموماً پایین تر از مردان قرار می گیرند، اما فرزند دختر یک انقلابی مشهور می تواند هم در حزب و هم در دولت به مقامات بسیار بالا دست یابد.

مردم در مراسم تدفین و سوزاندن یک راهب بودایی حاضر شده اند.

با وجود این که راهب ها و راهبه های بودایی در این کشور وجود دارند، مردم کره شمالی آزادی مذهبی چندانی ندارند.

ص:۱۷۸

بیشتر مردم کره شمالی شهروندان عادی هستند که بنابر پیشینه خانوادگی و ریشه انقلابی یا غیرانقلابی خود به چند دسته یا زیرمجموعه تقسیم می شوند. موقعیت افراد به طور مرتب مورد بازبینی قرار می گیرد و اگر هر یک از اعضای خانواده مرتکب یک جرم ضدانقلابی شود، سایر افراد خانواده نیز تنزل رتبه پیدا می کنند.

وضعیت سیاسی

حکومت

دولت کره شمالی، از مقام ریاست جمهوری، یک دولت مرکزی که به بخش های مختلف تقسیم می شود و دولت های محلی تشکیل شده است. برای مثال، کنگره خلق برابر با کنگره ایالات متحده آمریکا می باشد. کنگره عالی خلق، قوانین را وضع می کند که توسط کمیته های مردمی محلی، که به صورت سلسله مراتبی به دنبال نهادهای اداری مانند استان، شهرستان، شهر، گروه ها و تعاونی های کشاورزی سازمان یافته اند اجرا می شود. مناصب در کنگره خلق و کمیته ها بر اساس انتخاباتی که هر پنج سال یک بار انجام می شود به افراد تعلق می گیرد.

معمولاً ـ یک نامزد برای هر پست خالی وجود دارد و بنابر گزارش رسانه های های ملی، آمار شرکت کنندگان در هر رأی گیری نزدیک صددرصد است.

رهبری و مقامات سیاسی

حزب کارگر حاکم بر کره، بزرگ ترین مرجع تصمیم گیری است. این حزب نه تنها یک سازمان سیاسی است، بلکه یک نماد اخلاقی و معنوی نیز برای مردم شمرده می شود. حزب هم چنین به صورت سلسله مراتبی از کمیته مرکزی تا ادارات حزب محلی، از بالا به پایین تقسیم شده است. از زمان

مرگ کیم ایل سونگ، پسرش، کیم جونگ ایل، قدرت عالی در حزب را در دست دارد. کیم جونگ ایل فرماندهی کل ارتش را نیز برعهده دارد. او نه تنها در کره شمالی محبوب است، بلکه از سوی دولت کره جنوبی نیز محترم شمرده می شود. در سال ۲۰۰۰، هنگامی که رییس جمهور کره جنوبی، کیم دائه جونگ،(۱) از کره شمالی دیدن کرد تا برای نخستین بار پس از پنجاه سال جدایی دو کره، با رهبر شمالی دیدن کند، کیم جونگ ایل شخصاً به استقبال کیم دائه جونگ آمد و ملاقات بین دو رهبر در فضایی بسیار صمیمانه و آکنده از احترام متقابل برگزار شد. گمان می رود کیم جونگ ایل نیز در مقابل از کره جنوبی دیدن کند که این باعث تقویت جایگاه و قدرت او در میان شهروندان کره جنوبی می شود. ملاقات های میان شمال و جنوب باعث طرح اقداماتی برای بازگشت خانواده هایی که در زمان جنگ کره از هم جدا شده بودند و همکاری فرهنگی میان دو کره شد که هدف نهایی آن می تواند اتحاد دوباره آنها باشد. رهبر کره شمالی با اقدام اخیر بر مشروعیت خود افزود.(۲)

کنترل و نظارت

شرکت در سازمان های سیاسی، جایگاه مهمی در زندگی روزمره مردم کره شمالی دارد. هر شهروند کره شمالی دست کم به یک سازمان سیاسی تعلق دارد و این جایگزین نظام کنترل اجتماعی شده است. این سازمان ها عبارتند از: اتحادیه زنان دموکراتیک کره،(۳) کنگره اتحادیه های تجاری کره،(۴) اتحادیه جوانان کار سوسیالیستی کره،(۵) اتحادیه کشاورزان کره،(۶) انجمن مطبوعات

۱- (۱) . Kim Dae Jung.

۲- (۲) بعد از برقراری روابطی که منجر به عادی شدن روابط شمال و جنوب در کره می شد، کشورهایی که منافع خود را در تضاد و دشمنی این دو ملت می دانند، بار دیگر روابط آنها را به تشنج کشانده و به سردی واداشته اند.

۳- (۳) . Korean Democratic Women's Union.

۴- (۴) . Korean Congress of Trade Unions.

۵- (۵) . Korean Socialist Labor Youth League.

۶- (۶) . Korean Farmers' Union.

کره،(۱) انجمن نویسندگان و هنرمندان کره(۲) یا جوانان پیشتاز کره ای.(۳)

تمام کسانی که در خاک کره شمالی زندگی می کنند، شهروندان کره شمالی شمرده می شوند؛ به جز کسانی که از قبل دارای تابعیت خارجی بوده اند، مانند دیپلمات ها و بازدیدکنندگان. مردم کره شمالی دارای گواهی نامه شهروندی هستند که ریشه طبقاتی و آدرس فعلی آنها را نشان می دهد. هیچ فردی در کره شمالی مجاز نیست محل اقامت خود را به دلخواه تغییر دهد. آنها مجبورند برای جابه جایی به استان یا شهر دیگر، درخواست انتقال دهند و برای این کار دلیل قانع کننده ای نظیر ازدواج داشته باشند. حتی مسافرت های آخر هفته یا تعطیلات نیز بنابر صلاح دید افراد نیست. هر فرد باید برای چنین مسافرت هایی، از طریق مقامات مسئول درخواست دهد. تعطیلات خانوادگی باید از سوی مقامات تأیید شود و به طور معمول خانواده ها باید منتظر سهمیه بندی تعطیلات خود باشند. گاه افرادی که خود را در طرف داری از حزب و دولت متمایز نشان می دهند، از تعطیلات خانوادگی به عنوان پاداش بهره مند می شوند.

برخلاف نظام ثبت سنتی در کره که بر اساس ثبت خانوادگی بود، ثبت در کره شمالی بر اساس هویت فردی است. هر فرد برای طبقه بندی یا طبقه بندی مجدد مطابق با ریشه خانوادگی، دائماً در معرض بازجویی توسط مقامات قرار دارد. برای مثال، فردی که مرتکب جرم می شود، ممکن است بر حسب نسب خانوادگی خود مورد طبقه بندی مجدد قرار گیرد.

فعالیت های نظامی

اگرچه گفته می شود در کره شمالی، ارتش حرف آخر را در تصمیم گیری ها می زند، اما تعیین میزان قدرت ارتش آسان نیست. کیم جونگ ایل، رهبر

۱- (۱) . Korean Press Association.

۲- (۲) . Korean Association of Writers and Artists.

۳- (۳) . Korean Young Pioneers.

نظامی کره شمالی، فرمانده کل ارتش نیز هست. در سال ۱۹۹۸، این خبر منتشر شد که ارتش کره شمالی یک موشک را بر فراز مجمع الجزایر ژاپن به داخل اقیانوس آرام پرتاب کرده است. این واقعه هنوز هم مورد بحث است، اما واضح است که هزینه های امور نظامی کره شمالی فشار شدیدی بر اقتصاد این کشور وارد می کند. خدمت سربازی اجباری نیست، ولی بسیاری از مردان و زنان بااستعداد، به این منظور وارد ارتش می شوند که مجوز برخورداری از تحصیلات عالی را که از طریق توصیه نامه ارتش بعد از چندین سال خدمت صادر می شود، دریافت کنند. طول دوره خدمت دقیقاً مشخص نیست. بعضی افراد پنج تا شش سال در ارتش باقی می مانند و بقیه کمتر. زنان نسبت به مردان زمان کوتاه تری خدمت می کنند. خدمت در ارتش، حتی برای چند سال، در کره شمالی یک افتخار شمرده می شود؛ زیرا نشان می دهد فرد حاضر است جان خود را برای سرزمین مادری فدا کند.

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

تمام شهروندان کره شمالی در طول عمر خود، به یکی از سازمان های سیاسی می پیوندند. این سازمان ها عبارتند از: اتحادیه زنان دموکراتیک کره، کنگره اتحادیه های تجاری کره، اتحادیه جوانان کار سوسیالیستی کره، اتحادیه کشاورزان کره، انجمن مطبوعات کره، انجمن نویسندگان و هنرمندان کره، یا جوانان پیشتاز کره ای و غیره. به علاوه، سه حزب سیاسی وجود دارد که عبارتند از: حزب کارگر کره، حزب دموکراتیک کره(۱) و حزب دوستان مذهبی چوندو.(۲) البته دو حزب آخر، از دهه ۱۹۸۰ تاکنون از صحنه سیاسی کره شمالی محو شده اند. مقر محلی و شعبه های این سازمان ها، اساس حیات سیاسی افراد را تشکیل می دهد. به جای خانه و خانواده، سازمان های

۱- (۱) . Korean Democratic Party .

۲- (۲) . Ch'ondo Religious Friends Party.

سیاسی ای که فرد به آن تعلق دارد، در اصل پایه اصلی هویت اجتماعی و مهم ترین وسیله اجتماعی سازی برای مردم کره شمالی است.

یک صومعه بودایی ذِن

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

در کره شمالی این موضوع که مردان صنایع سنگین را اداره کنند و زنان در صنایع سبک به کار مشغول شوند، کاملاً جا افتاده است. تقسیم وظایف، فراتر از این حد و بسیار گوناگون است؛ برای مثال: کشاورزی لزوماً شغل مردان یا زنان نیست. هنگامی که تقسیم داخلی نیروی کار مطرح می شود، اگرچه دولت و حزب سعی دارند با ارائه غذای کنسرو شده و وسایل برقی، کار خانه

ص:۱۸۳

را به حداقل برساند، اما می توان گفت زنان با وجود این که به اندازه مردان در خارج از خانه کار می کنند، بیشتر کارهای خانه و تربیت فرزندان را نیز بر عهده دارند و این در واقع مسئولیت زنان در جامعه را دوچندان می کند.

جایگاه متقابل زنان و مردان

وضعیت زنان با مردان برابر نیست. مردان از بخت بسیار بیشتری برای پیشرفت در سیاست برخوردارند؛ در حالی که زنان، به ویژه پس از ازدواج باید حرفه سیاسی خود را پایان یافته تلقی کنند. این وضع در مورد زنان خانواده های بلندپایه که پیشینه و ارتباطات آنان بر امتیازات منفی آنان سنگینی می کند، متفاوت است. در کره شمالی از زنان انتظار می رود اخلاق و رفتار خاصی که زنانه تلقی می شود را داشته باشند و از این رو انتظار نمی رود آنها شلوار بپوشند؛ مگر این که کارگر کارخانه بوده یا مشغول زراعت باشند.

در محیطهای حرفه ای، زنان به اندازه مردان در کار خود جدی و قاطع هستند. تنها شغلی که در آن، رفتار آنان گاه همراه با عشوه یا فرمان برداری است، زمانی است که به عنوان پیش خدمت کار می کنند. رسیدن به این موقعیت برای زنان باعث افتخار است؛ زیرا به دلیل زیبایی، پیشینه خوب خانوادگی و تحصیلات خود برای این شغل انتخاب می شوند.

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

سیستم ثبت فردی، تأثیر چشم گیری بر سیستم ازدواج در کره شمالی داشته است. در سنن کره، ازدواج بین زن و مردی که دارای ریشه مشابه خانوادگی هستند، مجاز نیست. از آن جا که تمام کره ای ها مجبور بودند از زمان سلسله ئی(۱) سوابق خانوادگی خود را حفظ کنند، هر کس قادر است ریشه خانوادگی خود را

۱- (۱) . Yi.

دنبال کند. چنان چه دو فرد دارای نام اجدادی مشابه باشند، آنها برادر و خواهر تلقی شده و رابطه آنان زنای با محارم تلقی می شود. چون کره شمالی ثبت خانوادگی را منسوخ کرد، ازدواج میان افرادی که از خاندان اجدادی مشابه هستند، تا جایی که خویشاوند مستقیم نباشند، قانونی است.

مسئله ای که در ازدواج بیش از هر چیز مورد توجه قرار دارد، انطباق ریشه خانوادگی است. اگر مرد عضو یک خانواده از اعضای بلندپایه حزب باشد و زن از خانواده ای باشد که دارای موقعیت اجتماعی سیاسی برابر نیست، ازدواج میان آن دو، از سوی جامعه پذیرفته نیست. اگر مرد از خانواده ای باشد که در دوره پس از جنگ، از ژاپن به میهن خود بازگشتند و زن از خانواده ای باشد که ساکن «بومی» کره شمالی است، ازدواج میان آن دو دشوار تلقی می شود؛ زیرا به طور کلی، به افراد بازگشته به وطن، به دلیل ارتباط موجود با خانواده ها در ژاپن، با دیده شک و تردید نگاه می شود و از این رو درست مانند جوامع سرمایه داری، هر طبقه تمایل دارد با طبقه مشابه خود پیوند زناشویی برقرار کند.

به محض ازدواج، به زوج، یک خانه یا در صورتی که در مناطق شهری ساکن باشند یک آپارتمان داده می شود. البته زوج های معمولی اغلب مجبورند منتظر بمانند تا به درخواست آنها برای محل اقامت توسط مقامات رسیدگی شود. موضوع زوج های خانواده های بلندپایه متفاوت است؛ به این صورت که هنگام جست وجوی مسکن، آنها از مزیت هایی برخوردارند. زوج های جوان، یک مراسم کوچک برگزار می کنند که در آن دوستان نزدیک، همسایه ها و اعضای خانواده خود را دعوت می کنند و در صورتی که توانایی مالی آن را داشته باشند، عکس می گیرند و ازدواج خود را ثبت می کنند. هیچ ضیافت یا مهمانی و ماه عسلی برگزار نمی شود. حتی لباس عروس نیز از پارچه سهمیه بندی دولت تهیه می شود و بنابراین عروسان یک دوره خاص، کمابیش مشابه یکدیگر به نظر می رسند.

نهاد خانواده

نهاد خانواده، یک خانواده هسته ای با درجه ای از خانواده انشعابی است؛ به این معنا که خانواده یکی از فرزندان (به احتمال زیاد فرزند پسر) با والدین مسن خود زندگی می کنند. خانه ها در تمام کشور کوچک هستند و این در نتیجه، داشتن خانواده های بزرگ را محدود می کند. فرزندخواندگی از طریق یتیم خانه ها انجام می شود.

وضعیت اجتماعی

تربیت و آموزش کودکان

فرآیند بازیابی اقتصادی پس از جنگ کره، فرآیندی بود که در آن، مردم با موفقیت، تبدیل به اعضای این کشور نوظهور شدند. تحصیل اجباری و برنامه سوادآموزی عمومی، نقش تعیین کننده ای در تبدیل افراد به اتباع جدیدی برای سوسیالیسم دولتی داشت؛ اتباعی که قابلیت بازتولید گفتار انقلابی ساخت دولت، همراه با واژگان مورد نظر سیاسی را داشتند. از اول نوامبر سال ۱۹۵۸، تحصیل به هر شکلی تا دوره متوسطه اجباری و رایگان شد. تا سال ۱۹۷۵، طول دوره تحصیل رایگان یازده سال شده بود که شامل یک سال تحصیل گروهی در دوره پیش دبستان می شد. به علاوه، کارخانه ها و مزارع گروهی دارای کودکستان هایی هستند که در آن، کودکان فرآیند اجتماعی شدن را طی می کنند و به دور از خانه، به طور جمعی تحت مراقبت قرار می گیرند؛ زیرا مادران معمولاً به طور تمام وقت به کار مشغولند.

در عرف زبانی کره شمالی، سخنان کیم ایل سونگ اغلب مانند نکات ذکر شده در کتاب مقدس، نقل قول می شود. مردم با خواندن مطبوعات دولتی و حزبی با این گفتار آشنا می شوند. از آن جا که صنعت چاپ و کل مجموعه انتشارات، در مالکیت و کنترل شدید دولت قرار دارد و ورود

شخصی هیچ مطلب یا منابع صوتی - تصویری خارجی مجاز نیست، سخنانی که مطابق با منافع حزب و دولت نباشند به مردم معرفی نمی شود و در نتیجه عمل سانسور به شکل مؤثری اجرا می شود.

واژگانی که مورد نظر دولت است، عبارات مرتبط با انقلاب، سوسیالیسم، کمونیسم، مبارزه طبقاتی، میهن پرستی، ضد امپریالیسم، ضد سرمایه داری، وحدت ملی، فداکاری و وفاداری به رهبر را در بر می گیرد. درست برخلاف این، واژگانی که دولت مناسب نمی داند، نظیر عباراتی که به رابطه جنسی یا عشق اشاره دارد، در متون چاپی استفاده نمی شود. حتی در آن چه که رمان های عاشقانه نامیده می شود نیز عاشق و معشوق بیشتر شبیه دو همراه در سفر به تصویر کشیده می شوند که در حال انجام وظیفه خود در خدمت به رهبر و کشور هستند.

محدود کردن واژگان به این شکل، باعث شده است که همه، از جمله افراد تقریباً بی سواد، قواعد زبانی ساخت دولت را به خوبی فراگرفته و استفاده کنند. در سطح اجتماع، این منجر به همسان سازی کاربرد زبانی عموم مردم شده است. هر فردی که از کره شمالی دیدن کند، از این که مردم تا چه میزان به هم شباهت دارند، بسیار متعجب خواهد شد. به بیان دیگر، سوادآموزی و تحصیل در کره شمالی، به جای وسعت بخشیدن به دید شهروندان، شهروندی را در حصار یک پیله از سوسیالیسم و ایدئولوژی دولتی به سبک کره شمالی قرار می دهد.

آموزش عالی

تحصیلات عالی، یک افتخار و یک مزیت به شمار می رود و از این روست که به عموم مردم ارائه نمی شود. مردان و زنانی که در ارتش خدمت کرده اند، برای تحصیل در مقاطع عالی معرفی می شوند. هم چنین یک راه ورود برای افراد با استعداد به دانشگاه ها و کالج ها وجود دارد که در آن به

شایستگی فکری و عقلی داوطلب توجه می شود؛ البته معمولاً تعیین این که فرد این بخت را پیدا می کند که برای چندین سال بـا هزینه دولت به تحصـیل در کالـج بپردازد یـا خیر، به پیشـینه خـانواده او بسـتگی دارد؛ بنـابراین، برای مردان و زنان معمولی، ارتش یـک راه جایگزین شـمرده می شود. گاهی داوطلبان با موافقت مقامات مربوطه، از کارخانه ها و تعاونی های کشاورزی برای تحصیل معرفی می شوند.

دین

اعتقادات دینی

آن چـه سوسـیالیسم کره شـمالی را بیش از همـه متمـایز می سـازد، رهـبری آن است که بر اسـاس سـتایش شخصـیت کیم ایل سونـگ بنـا نهـاده شـده است. کیم و خـانواده او از طریق نظـام آموزشـی ساخت دولت، به عنوان الگو برای زنان, مردان، افراد جوان و مسن معرفی می شوند. زمانی که کودکان به کودکسـتان می روند، داستان هایی از دوران کودکی کیم برای آنها نقل می شود. تحصـیل ایدئولوژیک اخلاقی در کره شمالی به شکل تمثیلی، با کیم ایل سونگ و نسب او به عنوان شخصیت اصلی شکل گرفته است.

نام کیم ایل سونگ در کره شـمالی در همه جا دیده می شود. برای مثال در احوال پرسی میان افراد، پاسخ معمول این است که «در سایه کیم ایل سونگ بزرگ» خوبم و اقتصاد کره شـمالی «به لطف رهبری فرزانه رییس، کیم ایل سونگ» فوق العاده قوی است. ایدئولوژی که بیانگر سـتایش رهبر است، ایده جوچه(۱) نامیـده می شود. جوچه در لغت به معنـای «فاعل» است و اغلب «اتکا به خود» ترجمه می شود. در کره شمالی، شعارهایی نظیر «بیایید تمام جامعه را بر مبنای ایده جوچه بسازیم» هر روز شنیده می شود. طبق تاریخ رسمی کره

ص:۱۸۸

۱- (۱) . Juche.

شمالی، ادعا می شود ابتدا کیم ایل سونگ ایدئولوژی جوچه را در سال ۱۹۲۷، زمانی که اتحادیه جوانان ضد امپریالیسم را در جی لین(۱) در شمال شرق چین بنیان نهاد، مطرح ساخت. ایده جوچه با ماتریالیسم تاریخی مارکس کاملاً متضاد است و بیشتر نوعی ایده آلیسم شمرده می شود که بر باورهای انسانی تأکید دارد. از این نظر، می توان آن را بیشتر شبیه به یک مذهب دانست تا یک ایدئولوژی سیاسی. ایدئولوژی جوچه، کره شمالی به اهداف بسیار قابل توجهی دست یافت که از آن جمله بازسازی اقتصادی از میان خاکستر جنگ کره بود. هم چنین اتحاد ملی به نام فداکاری و ایثار برای کیم ایل سونگ شکل گرفت و غرور ملی به شهروندان کره شمالی تزریق شد.

یک نظامی که منطقه ای بی طرف را در بین کره شمالی و جنوبی پاسداری می کند.

۱- (۱) . Jilin.

مذهب به لحاظ نظری در کره شمالی مجاز است و یک بازدیدکننده اجازه دارد با یک راهب یا راهبه بودایی ملاقات کند؛ اما مردم کره شمالی به سختی از آزادی مذهبی برخوردارند. راهب یا راهبه هایی که جهانگردان ملاقات می کنند، ممکن است هیچ پیرو یا مرشدی نداشته باشند و در واقع ممکن است خود آنها پیروان وفادار رهبر باشند. از قدیم، کره شمالی دارای مرکز مسیحی قوی بود و مسیحیت در سازمان دهی مقاومت علیه ژاپن در طول دوره استعماری نقش مهمی ایفا می کرد. به همین شکل، مذهب چوندو(۱) که در قرن نوزدهم به عنوان یک مذهب بومی در کره ظهور کرد، در فرآیند مقاومت علیه ژاپن نیرومندتر شد. در واقع، بسیاری از رهبران چوندو در تشکیل اولیه دولت کره شمالی حضور داشتند. با این وجود، دهه ها ستایش و پرستش کیم ایل سونگ، چندگانگی مذهبی را دگرگون ساخت. با استیلای رهبر، ایده های غیر جوچه، مرتد و خطرناک یا بورژوا و سرمایه داری شمرده شدند.

فرهنگ دارای سنت کنفوسیوسی(۲) قدیمی است؛ هرچند این میراث در کره شمالی امروز مانند قدیم وجود ندارد و در واقع شکل و مسیر آن با دخالت سوسیالیسم مبتنی بر رهبر دگرگون شد. کیم ایل سونگ اغلب به شیوه پدرمآبانه به تصویر کشیده می شود و نقش پدر خیرخواه (و گاه، پدر و مادر، به شکل غیرجنسی) به او داده می شود، که مراقبت از تمام مردم را که فرزند و مرید او هستند بر عهده دارد. کیم ایل سونگ یک دولت خانوادگی تشکیل داد که در آن، خود در رأس امور بود. در واقع، یک شعر محبوب کودکان در کره شمالی شامل این عبارت است که «پدر ما رییس کیم ایل سونگ است/خانه ما آغوش حزب است/ما یک خانواده بزرگ هستیم/چیزی در این دنیای بزرگ نیست که ما به آن رشک ورزیم».

ص:۱۹۰

۱- (۱) . Ch'ondo.

۲- (۲) . Confucian .

مراسم و جشن های عمومی

جشن های ملی عبارتنـد از: تأسـیس ارتش خلق(۱) (۸ فوریه)، ولادت کیم جونگ ایل (۱۶ فوریه)، ولادت کیم ایل سونگ (۱۵ آوریل)، روز مه (اول مه)، روز پیشتازان جوان(۲) (۶ ژوئیه)، روز تأسیس ملی(۳) (۹ سپتامبر) و روز حزب کارگر(۴) (۱۰ اکتبر). بعضـی از این جشن هـا با رژه نظامی به سـبک شوروی برگزار می شود؛ در حالی که بزرگ داشت بقیه آنها با فستیوال های هنری و اجتماعات رسمی در محل های دولتی محلی و مرکزی جشن گرفته می شود.

ادبیات و هنر

هنر

تولیـد هنر و ادبیـات در کره شـمالی تحت کنترل کامـل دولت قرار دارد. خط فکری، شـکل ارائه، انتشار عمومی و در دسترس قرار گرفتن آنهـا، همه بـا مـدیریت مقامات دولتی صورت می گیرد. این بـدین معنا نیست که مردم کره شـمالی از هنر بی بهره انـد؛ بلکه درست برخلاف این، مجموعه گونـاگونی از سـبک هـای هنری و اسـلوب های متمایز وجود دارد که هر از چنـدی ظهور می کنند و محو می شوند. فیلم بیش از ادبیات توسعه یافته است که می توان دلیل آن را دخالت کیم جونگ ایل در این رسانه دانست.

ادبیات

ادبیات توسط نویسـندگان رسـمی و حقوق بگیر دولت شکل می گیرد که رمان ها و اشعار آنان اغلب باریک بینانه، قابل پیش بینی و بسیار خسته کننده

ص:۱۹۱

۱- (۱) . Foundation of the People's Army.

۲- (۲) . Young Pioneers Day.

۳- (۳) . National Foundation Day.

۴- (۴) . Workers' Party Day.

است. برای مثال «قصیده جوانی»، یک رمان مشهور پرفروش، که نخستین بار در سال ۱۹۸۷ به چاپ رسید و تا سال ۱۹۹۴ به طور مرتب تجدید چاپ می شد، روایت یک تکنسین در یک کوره ذوب آهن است که رابطه او با دوستش با سایر روابط انسانی در میان همکارانش گره خورده است. داستان در پایان بر این نکته تأکید دارد که در کره شمالی، همه روابط، از جمله روابط عاشقانه، تنها به منظور ترغیب وفاداری به رهبر وجود دارد. این الگوی ادبیات از دهه ۱۹۶۰ تاکنون رایج بوده است. به طور معمول، روابط انسانی در اشکال ساده به تصویر کشیده می شوند که در آن زوج های عاشق هیچ گاه در کمک به یکدیگر برای این که تبدیل به قهرمان انقلابی شوند، درنگ نمی کنند. هیچ بافت پیچیده روانی، تنوع شخصیت یا حوادث غیرمنتظره که اغلب بخشی از زندگی روزمره افراد است، در آنها دیده نمی شود. ادبیات کره شمالی آکنده از زبان تهی و بی روح است که با توجه به دامنه لغات محدودی که دولت کره شمالی در دسترس عموم قرار می دهد، دور از انتظار نیست.

هنرهای تصویری

کره شمالی از هنرهای نمایشی متمایز و ویژه خود که ترکیبی از نقاشی سنتی کره ای و روش های نقاشی با آبرنگ غربی است بهره می برد. نقاشی دیواری بزرگ، معمولاً در داخل اماکن عمومی در کره شمالی دیده می شود و موضوع آن اغلب ستایش رهبر است. برای مثال کیم ایل سونگ در وسط و برجسته تر از سایر افراد پیرامون اوست. کارمزد چنین آثار هنری توسط دولت پرداخته می شود و به این لحاظ هیچ هنرمند خصوصی وجود ندارد. هم چنین مجسمه هایی که تاریخ را به شکل میهن پرستانه به تصویر می کشند، مانند قهرمانان جنگ کره و جنگ جویان چریکی ضد ژاپن بسیار رایج هستند. آنها اغلب به سبک شوروی به تصویر کشیده می شوند. از هیچ

ص:۱۹۲

هنرمند خاصی در این نوع نمایش هنر عمومی نام برده نمی شود. مجسمه ها و تندیس ها، نقاشی ها و حتی هنر قلاب دوزی که کیم ایل سونگ و خانواده او را به شکل زیبایی به تصویر می کشند را نمی توان در هیچ کجای کره شمالی از دید پنهان کرد. آنها در مکان های عمومی نمایش داده می شوند. نقاشی ها و اقسام هنری دیگری نیز برای خرید شخصی وجود دارند که در آنها از نقاشی جوهر سنتی کره (یا شرق آسیا) و نقاشی رنگ روغن استفاده شده است. این آثار اغلب در فروشگاه های هتل های بین المللی یافت می شود و برای خرید عمومی توسط شهروندان معمولی در دسترس نیستند.

هنرهای نمایشی

به سبب مداخله مستقیم کیم جونگ ایل، شکل جدیدی از فیلم سازی، به ویژه از دهه ۱۹۸۰ تاکنون، در کره شمالی ظهور کرده است. سین سانگ اوک(۱) و چوئی اون هوئی،(۲) زوج شهروند سابق کره جنوبی که یک شوهر کارگردان و زن بازیگر را تشکیل می دهند، نقش مهمی در معرفی این سبک جدید از فیلم در کره شمالی ایفا کردند. گروه سین چوئی(۳) که موافقت و تأیید کیم جونگ ایل را به همراه داشت، فیلم های رئالیستی متعددی تولید کردند. آثار آنان بر پایه ادبیات دهه ۱۹۳۰ کره است که تحت تأثیر شدید رئالیسم روسی و هم چنین جنبش ادبی کارگری ژاپن قرار داشت. آثار کلاسیک نظیر پتو(۴) اثر چوئی سو هائه(۵) تبدیل به فیلم هایی شدند که بیانگر زندگی خانوادگی بوده و رنج ناشی از فقر را به شکل کاملاً واضح و بی سابقه ای نمایش می دادند. هم چنین سریال طولانی قهرمانان گمنام(۶) که بیانگر روابط

۱- (۱) . Sin Sang - ok.

۲- (۲) . Ch'oi Un - hui.

۳- (۳) . Sin - Ch'oi.

۴- (۴) . The Blanket.

۵- (۵) . Ch'oi So - hae.

۶- (۶) . Heroes without Name.

عاشقانه میان جاسوس های کره شمالی که بعد از جنگ کره، مخفیانه در کره جنوبی فعالیت می کردند نیز بسیار محبوب بود.

فیلم در کره شمالی یک تفریح ارزان برای عموم مردم است؛ در حالی که اقسام تخصصی تر نظیر سیرک ها, سرودها و نمایش هـای گروهی مختص مهمانان خارجی و فستیوال های ملی است. تنها افراد برگزیـده، چه به واسـطه سابقه انقلابی آنان و چه بر اساس مشارکت بارز و مشهود خود در انقلاب، برای لذت بردن از این تفریحات دعوت می شوند.

ص:۱۹۴

تایوان

اشاره

(TAIWAN (TW

*

نوع حکومت: جمهوری چندحزبی با یک مجلس قانون گذاری (رییس جمهور: مااینگ جیو، نخست وزیر: لیوجائو شوان)؛

* مذهب: بودایی ۲۳/۸٪ - تائویی ۱۹/۷٪ - مسیحی ۴/۵٪ - ایکوان تائو ۳/۷٪ - بقیه ۴۸/۳٪؛

* جمعیت: ۲۲.۹۰۲.۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۷ (چهل و نهمین کشور جهان)؛

* امید به زندگی: ۷۶ سال؛

* رشد سالانه جمعیت؟؛

* نژاد: تایوانی ۸۴٪ - چینی ۱۴٪ - بقیه ۲٪؛

* واحد پول: دلار تایوان = ۱۰۰ سنت (یک دلار = ۳۱/۳ دلار تایوان؛ یک دلار تایوان = ۲۵۶ ریال).

ص:۱۹۵

آشنایی مقدماتی

نام فرهنگی

تایوانی و فُرمُسان(۱) (به معنای زیبا)

نام های دیگر

جمهوری تایوان

هویت

بیش از چهارپنجم جمعیت این کشور از نوادگان مهاجران چینی از سلسله هان(۲) هستند که در فاصلهٔ قرن های هفدهم تا نوزدهم از نواحی جنوب شرقی چین به این جزیره مهاجرت کرده اند. آنها در سال ۱۹۴۹، توسط بازماندگان حزب و ارتش ملی که پس از شکست در جنگ داخلی، چین را ترک کردند، با هم متحد شدند (۱۹۴۹-۱۹۲۷). ساکنان اصلی این جزیره، یوانژومین ها(۳) هستند که با مردم مالائی - پلینزی(۴) ساکن آسیای جنوب شرقی نسبت دارند و از هزاران سال پیش در جزیره سکونت داشته اند. فرهنگ این کشور، ترکیبی از فرهنگ های بومی، فرهنگ های قومی تایوانی، فرهنگ کلاسیک چینی و فرهنگ مدرن تحت نفوذ غرب است. ملی گرایان در تحمیل فرهنگ ملی چین بر تایوان ناکام ماندند و برقراری فرهنگ ملی

ص:۱۹۶

۱- (۱) . Formosan.

۲- (۲) . Han.

۳- (۳) . Yuanzhumin .

۴- (۴) . Malayo-Polynesian.

تایوانی در کشور، توسط ملی گرایان و جمهوری خلق چین با محدودیت روبه رو شد.

موقعیت و جغرافیا

کشور تـایوان در حـد فاصـل ژاپن و فیلیپین، کمی دورتر از ساحـل جنوب شـرقی چین جـای گرفته است. کـل مساحت تایوان ۱۳/۸۰۰ مایل مربع (۳۲/۶۰۰ کیلومتر مربع) است. یـک رشـته کوه متراکم، دوسوم مساحت جزیرهٔ تایوان را پوشانـده است. قله یوشان(۱) که مرتفع ترین قله آسـیای شرقی است، در این سلسله کوه قرار گرفته است. اقلیم نیمه حاره ای تایوان تحت تأثیر دو جریان آب وهوایی قرار دارد؛ بادهای موسـمی قاره ای که در فاصـله ماه های اکتبر و مارس، سـرما و رطوبت را با خود به نیمه شمـالی تـایوان می آورد و بادهـای موسـمی اقیانوسـی که بین ماه های آوریل و سـپتامبر، باران را به نیمه جنوبی می آورد. این بادهای موسـمی ممکن است طوفان های چرخنده اسـتوایی و مخرب را با خود به همراه بیاورند. بیشتر مهاجران سـرزمین اصلی در شـمال کشور زندگی می کنند. تایوانی ها درکناره غربی سـکونت دارند و بومی ها در کوهستان ها و ساحل شرقی زندگی می کنند.

جمعیت

تـایوان با جمعیت نزدیک به ۲۲/۱۱۳/۲۵۰ نفر، در سال ۱۹۹۹ دومین کشور از نظر تراکم جمعیتی در جهـان بود. ۷۰٪ جمعیت را هوکین ها،(۲) ۱۴٪ هاکاها،(۳) ۱۴٪ مهاجران سـرزمین اصلی و ۲٪ از جمعیت را بومی هـا تشـکیل می دهنـد. ۵۶٪ از کل جمعیت شهرنشینند.

ص:۱۹۷

۱- (۱) . Yu Shan.

۲- (۲) . Hokkien.

۳- (۳) . Hakka.

وابستگی های زبانی

زبان چینی ماندارین،(۱) زبان ملی، آموزشی، اداری و فرهنگی تایوان است. تایوانی ها به زبان تاییو،(۲) یک لهجه فرعی جنوبی نانمین هووا(۳) یا هاکایی سخن می گویند. در این کشور، هفت زبان بومی مستقل وجود دارد که در سه خانواده زبانی دسته بندی می شوند. اغلب تایوانی ها و ساکنان بومی به دو زبان محلی و ملی سخن می گویند. مهاجران سرزمین اصلی تک زبانه هستند؛ هرچند که برخی از افراد نسل دوم ساکن در سرزمین اصلی، به زبان تایوانی سخن می گویند.

نمادها

نمادهای فرهنگ ملی تایوان در جشن ده ده(۴) (روز دهم ماه دهم) که یک روز تعطیل برای بزرگداشت بنیان گذاری جمهوری چین در سال ۱۹۱۱ است، به نمایش گذاشته می شود. ساختمان اداری ریاست جمهوری در تایپه(۵) با تصویر بزرگی از سون یات سن(۶) که پدر بنیان گذار تایوان لقب گرفته است پوشانده و نورانی می شود. نکته برجسته در رژه این روز, اژدهای شهر است که نماد امپراتوری چین قلمداد می شود و نمادهای دیگر، نشان از قانونی بودن دولت تایوان به عنوان حاکم قانونی و محافظ میراث فرهنگی کل چین است که اخیراً از آن صرف نظر شده است. حضور نیروهای نظامی فراوان، ناظران را به یاد اراده دولت برای دفاع از سرزمین مادری در برابر تهاجم کمونیست ها می اندازد. گروه های موسیقی نظامی دبیرستانی که در پوشش رنگی و یک دست ظاهر می شوند، نشانه های سیستم آموزشی مدرن

۱- (۱) . Mandarin.

۲- (۲) . Taiyo.

۳- (۳) . Nanminhua.

۴- (۴) . Double Ten.

۵- (۵) . Taipei.

۶- (۶) . Sun Yat-sen.

تایوان و در کل نشانه مدرنیته هستند. دانش آموزان ساحل شرقی با پوشیدن لباس های سنتی بومی، حسن نیت و خیرخواهی پدرانه دولت را به نمایش می گذارند. آن چه که در رژه دهم اکتبر به چشم نمی خورد، حضور بومیان خواهان خودمختاری، الاهه تایوانی و خدای محافظ مازو(۱) است. مازو هم چون نمادی قدرت مند از فرهنگ مردم عامی است که روایتی محلی از سنت های چین کوچک شناخته می شود و در برابر تحمیل فرهنگ ملی و گزینشی چین دست به مقاومت می زند.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملت

قدیمی ترین تاریخی که به سکونت انسان در تایوان نسبت داده می شود به ده تا بیست هزار سال پیش بازمی گردد. منشأ اولین ساکنان تایوان هنوز مورد بحث است. از نظر زبانی، بومیان این جزیره با خانواده زبان استرانزی(۲) ارتباط دارند که به ریشه جنوبی یا اهل آسیای جنوب شرقی بودن ساکنان این جزیره اشاره دارد. ابزارهای سنگی اولیه و سبک های تولید سرامیک با ابزارها و سبک های متعلق به فوجیان(۳) و دیگر مناطق سرزمین اصلی شباهت دارند و نشان از ریشه شمالی ساکنان تایوان دارد. فرضیه سوم این است که تایوان، سرزمین مادری فرهنگ و زبان استرانزی و منشأ مهاجرت به سراسر منطقه است. این نظریه ها در حوزه سیاست مورد حمایت قرار گرفته است. بومی ها و اعضای حزب مخالف، یکی از دو نظریه مبتنی بر منشأ جنوبی یا سرزمین مادری را تأیید می کنند و مهاجران سرزمین اصلی، نظریه ریشه شمالی را مورد حمایت قرار می دهند.

۱- (۱) . Mazu.

۲- (۲) . Austronesian.

۳- (۳) . Fujian.

بیشتر مهاجران هان از استان جنوبی فوجن و استان شرقی گوانگدونگ(۱) چین در قرن هفدهم به تایوان مهاجرت کرده اند. دوره پیشگامان تایوان را می توان براساس تمایلات متفاوت و منازعات قومی به سه مرحله تقسیم کرد. در دورهٔ اول (۱۷۸۷-۱۶۸۳)، مهاجران اقدام به آباد کردن زمین ها کردند و جوامع کشاورزی را به وجود آوردند. این دوره نسبتاً صلح آمیز بود و فقط در موارد معدودی درگیری هایی بین مهاجران هان و ساکنین بومی به وجود آمد. دومین دورهٔ تاریخی (۱۸۶۲-۱۷۸۸) با رشد تولید و بازار کشاورزی همراه بود و رهبران گروه های خانوادگی پرنفوذ در این دوره برای کنترل تولیدات کشاورزی و بازار پرمنفعت غلات و شکر با یکدیگر به رقابت برخاستند.

این دوره پر از خشونت بود. شورش های متعددی در این دوره رخ داد و گروه های رقیب که با سرزمین مادری شان شناخته می شدند، در برابر هم صف آرایی می کردند. این نبردها تقسیم بندی ها و هویت های قومی را منسجم تر ساخت؛ زیرا گروه های قومی کوچک تر در نواحی قومیتی بزرگ تر به صورت پناهنده, امنیت را برای خود جست وجو می کردند. شورش لین شوان ژن(۲) در سال ۱۷۸۶، جزیره را در خود فرو برد و دو سال سرکوب با خود به همراه آورد. از درون منازعات دوره میانی، چند خانواده پدیدار گشت و گروهی نخبه در سراسر جزیره به وجود آمد که تجارت کالاهای عمده صادراتی را تحت کنترل خود درآوردند. ویژگی دوره سوم (۱۸۹۵-۱۸۶۳)، رشد شهرها و کشمکش بین گروه های حرفه ای و شغلی بود.

درگیری های گوناگون بین چین و قدرت های خارجی مانند ژاپن، نگرانی هایی دربارهٔ حاکمیت تایوان به وجود آورد. دادگاه امپراتوری در سال

۱- (۱) . Guangdong.

۲- (۲) . Lin Shuangwen.

۱۸۸۶، قانون ایالتی جزیره را مورد تأیید قرار داد و تلاش های فراوانی برای ایجاد زیرساخت ها و قابلیت های دفاعی انجام شد. تایوان پس از شکست چین در جنگ با ژاپن در سال ۱۸۹۵, به ژاپن تسلیم شد و ارتباط با سرزمین اصلی قطع شد از این پس، تـایوان به عنوان تأمین کننـده غلات و شـکر و مصـرف کننـده کالاهای مصـرفی ساخت ژاپن در امپراتوری ژاپن ادغام شـد. به قیمت تسلط اقتصادی و سیاسی ژاپن بر تایوان، ژاپن نظم و آرامش را به این جزیره بازگرداند. در حالی که میزان تولید برنج از رشد جمعیت پیشـی گرفته بود، مصـرف سرانه برنج کاهش یافت. مردم تایوان در این ایام, به خوردن سیب زمینی شیرین روی آوردند و سیب زمینی به نمادی از دوران سخت حاکمیت استعماری ژاپن تبدیل شد.

شکست ژاپن در جنگ جهانی دوم، منجر به بازگشت تایوان به چین شـد. مردم تایوان نسـبت به روابط سیاسـی جدیـد امیدوار شدنـد؛ اما خیلی زود ناامیـدی بر آنان حاکم شد. پس از گرفتاری در جنگ داخلی چین، ملی گرایان (حزب گومیندانگ)(۱) درباره امنیت و آینده پناهندگی خود به جزیره نگران شدند و محدودیت های شدیدی بر جمعیت اعمال کردند. به دنبال واقعه ای در سال ۱۹۴۷، شورشـی گسترده در سـطح جزیره، علیه حـاکمیت ملی گرا رخ داد. پس از این واقعه، چهـل سال حکومت نظامی و استبدادی بر تایوان حکم فرما شد. دولت های سرکوب گر ژاپن و چین به تشکیل یک هویت مشترک از هویت های متعدد متعلق به سرزمین مادری، گروه های مذهبی و خانوادگی کمک کردند.

جنگ کره (۱۹۵۳-۱۹۵۰) باعث شد که نقش مهم تایوان به عنوان یک مدل توسـعه سرمایه داری و یک سنگر نظامی در برابر گسترش سوسیالیسم برای ایالات متحده آمریکا آشکار شود. کشور تایوان، چهل سال تجربه

۱- (۱) .Guomindang .

شگفت آور مبتنی بر تولید و صادرات محصولات مصرفی سبک را تجربه کرد؛ اما این رشد به قیمت سرکوب سیاسی، از جمله بازداشت های غیرقانونی، شکنجه و قتل تمام شد.

در سال ۱۹۷۵، چیانگ کای شک(۱) درگذشت و تایوان کرسی خود در سازمان ملل را از دست داد. در سال ۱۹۷۷، یک شورش ضد دولتی در چانگ لی،(۲) پیغامی بر این مبنا که حزب باید کنترلش بر جامعه را کمتر کند را به حزب گومیندانگ فرستاد. به دنبال به رسمیت شناخته شدن جمهوری خلق چین توسط آمریکا و بسته شدن سفارت آمریکا در تایپه، رؤیای حزب گومیندانگ برای بازپس گیری سرزمین اصلی [کشور چین] برباد رفت. به تدریج، کشورهای دیگر نیز از این کار پیروی کردند و تایوان در سطح جهانی به فراموشی سپرده شد.(۳) در همان سال چیانگ چینگ کو(۴) پسر جان جبی شی مجموعه ای از اصلاحات را به اجرا درآورد که منجر به حذف حکومت نظامی در سال ۱۹۸۷ و وضعیت اضطراری در سال ۱۹۹۱ شد. این اصلاحات از جمله شامل تایوانی سازی حزب گومیندانگ بود. لی دنگ هوی(۵) در سال ۱۹۹۶ اولین انتخابات ملی ریاست جمهوری را برنده شد. لی، موضوع استقلال را مطرح ساخت و باعث آزردگی سرزمین اصلی [کشور چین] و افراد قدرتمند حزب گومیندانگ شد. استقلال طلبان از حزب گومیندانگ جدا شدند و حزب خود را با عنوان حزب نو(۶) تأسیس کردند.

رقابت سه حزبی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۰، منجر به

۱- (۱) . Chiang Kai-shek.

۲- (۲) . Chung Li.

۳- (۳) . کشور چین به برخی کشورهای جهان فشار می آورد که بین چین و تایوان باید با یکی ارتباط داشته باشند. بیشتر کشورها به سبب منافع فراوان ارتباط با چین، روابط خود با تایوان، از جمله روابط سیاسی و دیپلماتیک را قطع کردند.

۴- (۴) . Chiang Ching-kuo.

۵- (۵) . Lee Tenghui.

۶- (۶) . New Party.

انتخاب کاندیدای اصلی حزب مخالف (حزب توسعه دموکراتیک) و شهردار سابق تایپه، چن شوییبیان(۱) شد. او فقط با ۳۹٪ آرا انتخاب شد. چن و حزب توسعه دموکراتیک می بایست کار دشوار حکومت و مذاکره با چین را انجام می دادند. انتخاب چن شوییبیان، نمادی از اراده مردم برای در دست گرفتن سرنوشت خود است.

هویت ملی

به قدرت رسیدن حزب توسعهٔ دموکراتیک، نشانه پایان تلاش بیهوده حزب گومیندانگ برای تشکیل یک هویت ملی چینی از طریق کنترل دولت، آموزش و رسانه ها بود. این پروژه از همان ابتدا با شکست مواجه شده وچین هم چنان تقسیم شده باقی مانده بود و تایوانی ها این آزادی را داشتند که در پیشرفت عظیم اقتصادی پس از جنگ دوم جهانی مشارکت داشته باشند و از این راه، تجدید حیات فرهنگی و هویتی خود را تغذیه کنند. هویت ملی تایوان هم چنان پرسشی بی پاسخ است و بحث درباره آن بسیار است.

روابط قومی و نژادی

بومی های تایوان علی رغم اختلافات فرهنگی و زبانی، دلیلی مشترک برای نبرد خود در کسب حقوق سرزمینی و حق خودمختاری دارند. ائتلاف بومیان تایوان در سال ۱۹۸۵، بنیان گذاشته شد. آتا در سال ۱۹۸۵، با صدور بیانیه ای حقوق بومیان تایوان را اعلام کرد و در سال ۱۹۹۱، مجلس قانون گذاری ناحیه خودمختار بومیان تایوان را تأسیس کردند؛ تلاشی شکست خورده برای برقراری حکومت مستقل. در سال ۱۹۹۴، لی دنگ هوی(۲) ریاست جمهوری تایوان با رهبران بومیان ملاقات کرد و در مورد

ص:۲۰۳

۱- (۱) . Chen shuibian.

۲- (۲) . Lee Teng-hui.

درخواست هایشان با آنان مذاکره کرد؛ اما تشکیل حکومت خودگردان را رد کرد. نظام مقننه یوان(۱) در سال ۱۹۹۶، یک کمیسیون بررسی امور بومیان برپا ساخت که پایوانی(۲) از مجلس ملی آن را ریاست می کرد. بومیان برای به رسمیت شناخته شدن و کسب موقعیت در جامعه، فشار خود را برای کسب خودمختاری ادامه می دهند.

تنش بین ساکنان تایوانی سرزمین اصلی هم چنان ادامه پیدا کرد؛ اما با پراکندگی وسیع قدرت اقتصادی و سیاسی هم زمان با ریشه دواندن دموکراسی, این تنش ها رو به ملایم شدن گذاشت.

امروزه دشمنی اندکی بین تایوانی های هوکین(۳) وجود دارد؛ اما هاکا زبان ها که از استان گوانگدونگ مهاجرت کرده اند، هویت مستقل و نظرات سیاسی جداگانه ای برای خود نگاه داشته اند.

شهرسازی و معماری

بر طبق سنت، چشم انداز عبارت از جریان های فرضی انرژی کیهانی (چی)(۴) است. شیوه پیش گویی فنگشوی(۵) بر منبع های کی در شیو،(۶) تمرکز می یابد. مکان مناسب و جهت درست یک خانه یا قبر می تواند باعث سعادت یک خانواده شود. طلسم هایی که به شیوه درست در خانه قرار داده شوند نیز می توانند این هدف را متحقق کنند. این کار از عهده عوامل مسبب طول عمر، سعادت و رونق که بر لوح های چوبین و پنجره ها حک شده یا برای زیبایی دیوارهای داخلی بر کاغذ نقاشی شده نیز برمی آید.

۱- (۱) . Yuan.

۲- (۲) . Paiwan .

۳- (۳) . Hokkien.

۴- (۴) . qi.

۵- (۵) . Fengshui.

۶- (۶) . Xue.

خوشبختی با نظام اخلاقی خانواده نیز پیوند دارد و نقشه ساختمانی منازل سنتی روستایی بازتاب دهنده این نظم است و آن را قوت می بخشد. جایگاه نسبی نسل های متفاوت در نقشه، ابعاد ساختمان و اتاق های آن مشهود است. سالن اصلی همه کاره که خانواده در آن می نشینند، غذا می خورند و از مهمانان پذیرایی می کنند، محراب خانوادگی که الواح اجدادی و خدا را در خود جای می دهد، در مرکز خانه واقع می شود. اتاق های خواب در دو سوی سالن اصلی واقع است. والدین، اولین اتاق سمت چپ و پسر بزرگ تر به همراه همسرش اتاق سمت راست را در اختیار دارند. فرزندان مجرد در اتاق های دورتر از مرکز در دو سوی خانه می خوابند و معمولاً ـ بر حسب جنسیت از هم تفکیک می شوند. پس از ازدواج پسر دوم، بال هایی در موقعیت عمود بر خانه اصلی ساخته می شود و خانه به شکل یو انگلیسی در می آید؛ شکلی که نه تنها در معماری محلی، بلکه در معماری قصرها و معبدها نیز دیده می شود.

در شهرهای بزرگ و کوچک، طرح یانگلو(۱) را به کار می گیرند که یک خانه شهری به سبک خارجی است که در آن، عناصر سلسله مراتبی به جای موقعیت افقی در موقعیت عمودی چیده می شوند و در هنگام گسترش خانواده، به جای بال ها از طبقات بهره می گیرند. در خیابان های تجاری، طبقه همکف به فروشگاه خانوادگی تبدیل می شود و استراحتگاه های خانوادگی در طبقات بالا ـ قرار می گیرد. در دوره رونق صنایع روستایی در دهۀ ۱۹۸۰، فروشگاه های خانوادگی در طبقه همکف قرار داشتند و سرتاسر خیابان به خط تولید محصولات روستائی تبدیل شده بود.

ص:۲۰۵

۱- (۱) . Yanglou.

یک خیابان شلوغ در مرکز شهر تایپه. تایوان دومین کشور جهان از نظر تراکم جمعیت است.

معماری شهری به ویژه در تایپه ترکیبی از معماری کلاسیک، مدرن و پست مدرن است. در نواحی قدیمی تر شهر، سکونتگاه های یک طبقه و معبدهای محصور در دیوار مانند معبدهای لونگشان(۱) و هسینگتاین(۲) وجود دارد. یک ساختمان با ترکیبی از معماری غربی - ژاپنی از دوران حاکمیت استعماری ژاپن در دانشگاه ملی تایوان و ساختمان اداری ریاست جمهوری وجود دارد. ستون های جعبه مانند بتنی که از یک سر آزادند و پنجره های شیشه ای بزرگ موزه هنرهای زیبای تایپه و مدرنیسم تجاری حاکم بر مرکز تجارت جهانی تایپه، بیانگر صورت های گوناگون مدرنیته در تایوان است. ساختمان های بزرگ فولادی، بتونی و شیشه ای که روبه سوی جاده تونهوا(۳) دارند, از مراکز عمده شهری در جهان می باشد. ایستگاه جدید راه آهن تایپه یک ترکیب پسامدرن از طرح های کلاسیک و مدرن است. این ساختمان هندسی و بتنی، توسط یک سقف عظیم با پوششی از کاشی های سرامیک پوشانده شده است.

ص:۲۰۶

۱- (۱) . Lungshan.

۲- (۲) . Hsingtien.

۳- (۳) . Tunhwa.

حزب گومیندانگ ایدئولوژی خود را بر روی چشم اندازها و مناظر شهری ثبت کرده است. هر شهر دارای یک بنای یادبود یات - سن(۱) و یک جاده چونگشان(۲) است. نام هایی چون جنای لو(۳) (جاده خیرخواهی) و هاپینگ لو(۴) برای خیابان های اصلی، بازتاب دهنده فلسفه کنفوسیوس و سون یات سن است. حزب گومیندانگ به عنوان مدعی میراث فرهنگی و سیاسی چین، یک سبک کلاسیک پرزرق وبرق و مجلل ایجاد کرد. بنای یادبود جان جبی شی با سبک ساختمانی مینگ(۵) آن و با سقف متمایز پوشیده از کاشی های آبی و سالن های اپرا و موسیقی جدیدش که میدانی در مرکز شهر تایپه را اشغال کرده است, از نظر مقیاس، با شهر ممنوعه پکن به رقابت برخاسته است.

خوراک

خوراک روزانه

غذا انسان ها را در کنار هم گرد می آورد و شیوه غذا خوردن و تبادل غذا گروه های اجتماعی را تعریف می کند. خانواده گروهی از افراد است که با هم غذا می خورند و شام یک مراسم غیردینی است که روابط خانوادگی را تقویت می کند. تقسیم غذا در خانه حکایت از مساوات دارد و افراد متعلق به طبقات بالاتر، هرگز برای صرف شام به خانه فردی از طبقه پایین تر دعوت نمی شوند. گروه های بزرگ تر خانوادگی، همسایگان و اعضای معابد، کمتر پیش می آید که در غذا خوردن با هم باشند و روابط اجتماعی خود را از این طریق تقویت کنند.

ص:۲۰۷

۱- (۱) . Yat-sen.

۲- (۲) . Chungshan.

۳- (۳) . Jenai Lu.

۴- (۴) . Hoping Lu.

۵- (۵) . Ming.

تـایوان کشوری است که مردمش بسـیار ماهی مصـرف می کننـد. غـذا به آرامی و به صورت آب گوشت پخته می شود یا در روغن زیاد سـرخ می شود. غذاهای پرطرفدار مردم تایوان، صدف های خوراکی همراه با چاشـنی لوبیای سـیاه، میگوی پیچیده شده در جلبک دریایی، صدف آبالون، لقمه های تهیه شده از خرچنگ، حلزون و سوپ خربزه زمسـتانی است. رسـتوران های کوچک، غذاهای تازه را در خیابان عرضه می کنند و مشتریان می توانند نوع غذایی را که برای شام می خواهند انتخاب کنند. آبمیوه ها در فروشگاه های مخصوص نوشابه به فروش می رسد. رونق اقتصادی به ایجاد یک فرهنگ اقتصادی منجر شد که بر تفریـح و سـرگرمی تأکیـد می کنـد و از رسـتوران هـایی که انواع غـذاهای چینی را عرضه می کنـد پشتیبـانی می نمایـد. نفوذ خوراکی هـای غربی را می توان در نـانوایی هـا و کافی شاپ های شـهرها مشاهـده کرد. محـدودیت های غـذایی اعمال شـده توسط مذهب بودا، نوعی شـیوه آشپزی گیاهی را به وجود آورده است که در آن، لعاب لوبیا، گلوتن گندم و قارچ ها غذاهای استاندارد شمرده می شوند.

چای تایوان به ویژه چای اولانگ که اندکی بو داده شده باشد مشـهور است. چای خانه ها تقریباً در همه شـهرها دیده می شود و اغلب خـانه هـا دارای میز چـای متحرکی است که از آن برای پـذیرایی از مهمانـان اسـتفاده می شـود. چـای در قـوری هـای کوچک دم می شود و در فنجان های کوچک نیز مصرف می گردد. این گونه تصور می شود که چای عامل محرکی به شمار می رود، گفت وگو را گرم می کند و برای سلامت مفید است.

رسوم غذایی در مناسبات و مراسم سنتی

چـای هم چنین برای خـدایان، نیاکـان و ارواح پیش کش می شود. همراه با بخورهای خوش بو، فنجانی از چای برای اجـداد و خدایان در محراب خانوادگی قرار داده می شود. در روزهای خاص، مانند روز سال نو، روز

تولد خدایان و جشنواره ارواح، پیشکش های مفصل تری عرضه می شود. پیشکش های غذایی تهیه شده برای اجداد و نیاکان، بـه شـکل شـام مصـرفی خـانواده و همراه غـذاهای ادویـه دار و برنـج پختـه می شـود. میز محراب را بـا اسـتفاده از چـوب هـای غذاخوری، کاسه ها، قاشق سوپ خوری، سس سویا، سرکه و ادویه جات تزئین می کنند. غذاهای پیشکشی برای خدایان پخته می شود؛ اما به آنها ادویه زده نمی شود و گوشت آنها برش داده نمی شود و اغلب این کار در بیرون از خانه که می توان فقرا را تغذیه کرد انجام می گیرد.

اقتصاد

اقتصاد پایه

تجارت در میان تایوانی ها سابقه ای دیرینه دارد. پیش از آن که اولین مهاجران هان وارد تایوان شونـد، بومیان با تاجران چینی و ژاپنی گوشت خشـک شـده آهو و پوست مبـادله می کردنـد. زمـانی که هلنـدی هـا در ابتـدای قرن هفـدهم وارد این کشور شدند، اقدام به گسترش بازار غلات و شکر کردند. در نیمه دوم قرن نوزدهم، کافور و چای به مهم ترین اقلام صادراتی تبدیل شـد. ژاپنی ها زیرساخت های اقتصادی و ظرفیت تولیـد کشاورزی جزایر را توسعه دادند و تایوان را به یک صادرکننده عمده شکر تبـدیل کردنـد. در دوران جنـگ دوم جهـانی، ژاپنی ها شـروع به صـنعتی کردن تایوان کردنـد؛ اما این رونـد به زودی با بمباران زیرساخت های حمل ونقل و صـنعتی جزیره متوقف شد. در سال های پس از جنگ دوم، مقادیر زیادی از کمک های آمریکا روانه تایوان شـد. دولت از پول های دریافتی، برای توسـعه صـنایع کلیـدی به ویژه صـنایع پتروشـیمی برای ساخت مواد اولیه مصنوعی چون پلاستیک بهره برد. زمانی که در اوایل دههٔ ۱۹۶۰، کمک های آمریکا به تدریج قطع شد، دولت در صدد یافتن منابع درآمدی دیگر برآمد و پس از

مدت کوتاهی از مجاز شمردن واردات محصولات خارجی که امکان تأسیس صنایع داخلی را فراهم آورد، دولت از تولیدات صادراتی حمایت کرد تا برای نیروی کار ارزان و تحصیل کرده شغل ایجاد شود. تولیدکنندگان تایوانی برای تهیه ماشین آلات مورد نیاز به صورت دست دوم، روبه سوی شرکت های بزرگ تجاری ژاپنی آوردند. جنگ سرد باعث شد که بازارهای جهانی شدیداً از هم تفکیک شوند. هر دو کشور ژاپن و تایوان از ارتباط نزدیک خود با بازار آمریکا سود بسیار بردند. طی سال های ۱۹۵۲ تا ۱۹۸۰، میزان رشد واقعی تولید ناخالص ملی به ۹٪ در هر سال می رسید. در این دوره بود که تایوان از کشوری که اقتصادش مبتنی بر زمین داری و کشاورزی بود و ۳۵٪ از تولید ناخالص ملی سال ۱۹۵۲ از این راه حاصل می شد، به کشوری با اقتصاد صنعتی تبدیل شد که صنعت، ۳۵٪ تولید ناخالص ملی را به وجود می آورد. تولید ناخالص ملی تایوان در سال ۱۹۹۷، به میزانی بود که این کشور را به بیستمین اقتصاد بزرگ جهان تبدیل کرد. موتور واقعی توسعهٔ تایوان، شرکت های کوچك و متوسط بودند که در سال ۱۹۹۸، بیش از ۹۸٪ شرکت ها را شامل می شدند و ۸۰-۷۵٪ از اشتغال را ایجاد کرده بودند. ۴۷٪ از تولید اقتصادی، درون این شرکت ها انجام می شد.

مالکیت و زمین

بومیان تایوان برای شکار و غذا گرد هم آمدند و برای کشاورزی، درختان قطعات زمین های جنگلی را قطع می کردند و می سوزاندند. هیچ یك از این اعمال به تحکیم مالکیت دائمی منجر نمی شد. کشاورزان مهاجر چینی، این قطعات زمین را زمین های بایر بی حاصل قلمداد می کردند و با رهبران بومیان ترتیبی می دادند که آنها را برای خود کشت کنند و به آنها مبلغی ناچیز پرداخت می کردند. سیستم حق تصرف زمین سه رده داشت: حق امتیاز، مالکیت و مستأجری. دارندگان حق امتیاز، حق بهره برداری از زیر

زمین یا استخوان زمین را برای همیشه در اختیار داشتند. مالکان حق بهره برداری از سطح زمین یا پوست آن را داشتند و مستأجران بر روی زمین کار می کردند. یکی از اولین برنامه هایی که ژاپنی ها به اجرا درآوردند، اصلاحات ارضی بود که بر اساس آن، مالک زمین را به تنها مالک تبدیل می کرد. ملی گرایان، مالیات ها را افزایش دادند و زمین را به کشاورزان برگرداندند. امروزه، حقوق کامل مالکیت خصوصی توسط قانون اساسی تضمین شده است.

فعالیت های بازرگانی

تایوان دارای یک اقتصاد مبتنی بر بازار مدرن است که بخش خدماتی آن دوسوم تولید ناخالص ملی را شامل می شود. در جولای ۲۰۰۰، بورس سهام تایپه، ۴۷۳ شرکت را با سرمایه کل ۹۱۰ میلیارد دلار تایوان جدید (۳۰/۳۳ میلیارد دلار آمریکا) فهرست کرد. نرخ تبدیل ارز برای دلار تایوان جدید در ۲۳ فوریه ۲۰۰۱، معادل ۳۳ دلار تایوان برای هر دلار آمریکا بود.

صنایع عمده

محصولات عمده بخش کشاورزی تایوان عبارت از گوشت, برنج، دانه های بِتِل (فلفل هندی)، نیشکر، ماکیان، میگو و مارماهی است. صنایع مهم کشور عبارت از الکترونیک، نساجی، مواد شیمیایی، پوشاک، فرآوری غذا، تخته های چندلایه، صنایع مربوط به شکر، سیمان، کشتی سازی و پالایش نفت است.

تجارت

در سال ۱۹۹۷، مهم ترین محصولات صادراتی کشور عبارت از لوازم الکترونیک و کامپیوتری، محصولات نساجی، فلزات پایه و محصولات پلاستیکی و لاستیکی بود. آمریکا، هنگ کنگ (از جمله تجارت غیرمستقیم با چین) و ژاپن ۶۰٪ صادرات تایوان را وارد می کنند و نیمی از واردات کشور از آمریکا و ژاپن انجام می شود. تایوان در کشورهای آسیای جنوب شرقی

چون تایلند، اندونزی، فیلیپین، مالزی و ویتنام اقدام به سرمایه گذاری کرده است و به یک سرمایه گذار بزرگ در چین تبدیل شده است. در سال ۲۰۰۰، حدود ۲۵۰/۰۰۰ تایوانی در کشور چین و در ۴۰/۰۰۰ شرکت که بخشی یا به طور کامل متعلق به تایوانی ها بود کار می کردند؛ این به معنای سرمایه گذاری ۴۰ میلیارد دلاری (دلارآمریکا) و ۱۲٪ درآمد صادراتی چین است.

توزیع مشاغل

در سال ۱۹۹۱، هفت دسته موقعیت شغلی شهری عبارت بود از: ۱. شغل های اداری، فنی، تخصصی ۳۲٪ مانند: معلم ها، پزشکان، مهندسان، معماران، هنرمندان، بازیگران، حسابداران، خبرنگاران، مدیران و مقامات رسمی دولتی؛ ۲. مالکان شرکت های بزرگ ۲۰٪ و شرکت های تجاری دارای ده کارمند یا بیشتر؛ ۳. کارمندان دفتری سطح پایین تر ۱۲٪ مانند: دفتردارها، منشی ها، کارکنان فروش و کتاب داران؛ ۴. مالکان کسب وکارهای کوچک ۲۴٪ دارای کمتر از ده کارمند؛ ۵. کارگران ماهر ۶٪ مانند: نجارها، مکانیک اتومبیل، برق کاران، تراش کاران، چاپچی ها، کفش دوزان، خیاطان، آهنگران، کارگران نساجی و رانندگان؛ ۶. کشاورزان ۱٪؛ ۷. کارگران نیمه ماهر و عادی ۷٪ مانند: کارگران ساختمانی، آشپزها، کارگران کارخانه ها، آجرچین ها، آتش نشانی راه آهن، سرایداران، کارگران روزمزد، جمع آوری کنندگان ضایعات فلزی، آرایشگرها، نگهبانان، کارکنان پلیس و ماساژورها.

طبقه بندی اجتماعی

طبقات اجتماعی و اصناف

سیستم طبقاتی تایوان از فقرای بیکار دائمی، گدایان و تبه کاران و نیز طبقه بورژوا یا سرمایه دار سطح بالا و پائین و طبقات کارگر و متوسط تشکیل شده است. طبقه بورژوای سطح بالا که ۵٪ جمعیت را تشکیل می دهد،

ص:۲۱۲

عبارت از مقامات دولتی رده بالا، مقامات مسئول شرکت های بزرگ دولتی و مدیران شرکت های بزرگ خصوصی دارای بیش از دویست کارمند است. طبقه بورژوای سطح پائین، حدود نیمی از جمعیت را تشکیل می دهد و شامل مزرعه داران، تاجران خرد و صنعتگران می شود. طبقه کارگر، یک پنجم و طبقه متوسط، یک پنجم دیگر جمعیت را تشکیل می دهند.

طبقه متوسط از اشخاص تحصیل کرده شاغل در مشاغل غیرفیزیکی دولتی، بخش آموزش، ارتش و شرکت های بزرگ تشکیل شده است. در گذشته، طبقه ها بر گروه های قومی منطبق بود. مهاجران سرزمین اصلی، بخش عمده بورژوازی سطح بالای طبقه متوسط را تشکیل می دادند و تایوانی ها و ساکنان بومی، اغلب جزو طبقه فقیر دائماً بیکار، طبقه کارگر و بورژوازی سطح پائین بودند؛ با این حال، معجزه اقتصادی تایوان و تایوانی سازی دولت باعث شد که بسیاری از ساکنان این کشور وارد طبقه بوژوازی سطح بالا و طبقه متوسط شوند.

خانواده ای سوار بر موتورسیکلت در تایپه.

موتورسیکلت یکی از وسایل رایج حمل ونقل در تایوان است.

ص:۲۱۳

نمادهای طبقه بندی اجتماعی

تایوان یک جامعه مصرفی است که در آن، موقعیت افراد بر حسب ثروت سنجیده می شود و با توانایی افراد برای خرید کالاهایی چون اتومبیل، پوشاک، خانه و نیز سبک زندگی درجه بندی می شود. فرد می تواند بسیار ارزان در حومه شهر در یک آپارتمان ساده زندگی کند و خریدهای خود را از فروشگاه های کوچک انجام داده، به صورت سرپایی در خیابان غذا بخورد و خانواده پنج نفری خود را با گاری های موتوری جابه جا کند و از سوی دیگر، می تواند در یک آپارتمان مجهز در یکی از خیابان های سطح بالای شهر تایپه زندگی کند و در رستوران های گران قیمت غذا خورده، لباس های مارک دار غربی بپوشد و مرسدس بنز با راننده شخصی جابه جا شود.

وضعیت سیاسی

حکومت

حیطه قلمروی جمهوری چین عبارت از جزایر تایوان، کینمن،(۱) ماتسو،(۲) پنگهوس(۳) (پسکادورس)(۴) و چند جزیره کوچک دیگر است. جزایر تایوان و پنگهو به صورت استان تایوان اداره می شوند. کینمن، ماتسو و جزایر کوچک نزدیک آن به صورت بخش های استان فوجن توسط دولت اداره می شوند. مرکز دولت ایالتی در تایوان مرکزی قرار دارد. دو شهر بزرگ تایپه و کائوهسیونگ(۵) توسط شهرداری های متمرکز اداره می شوند. در سال ۱۹۹۸، مجلس قانون گذاری یوآن اقدام به حذف پست هایی چون فرمانداری و بسیاری از وظایف اداری دیگر در دولت ایالتی تایوان کرد.

۱- (۱) . Kinmen.

۲- (۲) . Matsu.

۳- (۳) . Penghus .

۴- (۴) . Pescadores.

۵- (۵) . Kaohsiung.

از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۹۱، جمهوری چین ادعا می کرد که تنها دولت قانونی کل چین است. ملی گرایان مجدداً یک دستگاه دولتی کامل در جزیره تایوان برپا ساختند که قبلاً در سرزمین اصلی حاکم بود. اولین مجلس ملی در سال ۱۹۴۷ در سرزمین اصلی انتخاب شد و چون دیگر امکان برگزاری انتخابات در سرزمین اصلی میسر نشد، نمایندگان حوزه های انتخاباتی سرزمین اصلی تقریباً به مدت چهل و پنج سال کرسی های خود را حفظ کردند. شورای عالی قضایی در سال ۱۹۹۱، حکم داد که کلیه اعضای مجلس ملی که در سال ۱۹۴۷ و ۱۹۴۸ انتخاب شده اند بازنشسته شوند.

دومین مجلس ملی در سال ۱۹۹۱ انتخاب شد و با اصلاح قانون اساسی امکان انتخاب مستقیم رییس جمهور و معاونش را توسط رأی مردم ممکن ساخت. رییس جمهور، هم رهبر سیاسی و هم فرمانده کل ارتش است و ریاست پنج حوزه اداری مدیریتی یا یوآن را برعهده دارد که عبارت از مجریه، مقننه، کنترل، قضایی و آزمون است. اداره قانون گذاری مهم ترین مجموعه قانون گذاری در کشور است و اعضای آن از طریق انتخابات برای مدت سه سال انتخاب می شوند. اداره کنترل بر مأمورین دولتی نظارت می کند و درباره فساد تحقیق می کند. ۲۹ عضو اداره کنترل توسط رییس جمهور انتخاب می شوند و توسط مجلس ملی برای شش سال مورد تأیید قرار می گیرند.

نظام قضایی یوآن،(۱) بر نظام دادگاهی کنترل داشته و شامل ۱۶ عضو شورای عالی قضایی است که کار تفسیر قانون اساسی را برعهده دارد. اعضای این شورا توسط ریاست جمهور برای نه سال و با رضایت مجلس ملی معرفی می شوند. اداره آزمون از طریق وزارت آزمون و وزارت نیروی انسانی کار، استخدام نیروهای جدید و مدیریت خدمات اجتماعی را برعهده دارد.

۱- (۱) . Yuan.

رهبری و مقامات سیاسی

تا پیش از سال ۱۹۸۷، بر تایوان یک سیستم تک حزبی کاملاً تحت نظر حزب گومیندانگ حکومت می کرد. هرچند که در خارج از حیطه این حزب، گاهی اوقات کاندیداهایی موفق به پیروزی در انتخابات محلی می شدند، اما فعالیت احزاب مخالف ممنوع بود. مهاجران سرزمین اصلی [کشور چین]، از طریق تقسیم منصب های دولتی بین اعضای حزب ملی گرا در سطح عالی بر دولت تسلط داشتند و در سطوح پایین تر بر رهبران محلی تایوانی کنترل داشتند. برای کسب اطمینان از عدم قدرت یافتن هر رهبر یا گروه، حزب گومیندانگ از رقبای موجود بین رهبران محلی و گروه ها حمایت می کرد. خرید رأی امری رایج بود.

در سال ۱۹۹۸، حزب توسعه دموکراتیک توانست ۳۱٪ آرا و ۱۷۶ کرسی و حزب گومیندانگ ۵۵٪ آرا را نصیب خود کند. حزب توسعه دموکراتیک در انتخابات دیگر توانست از میان ۲۳ تن از رؤسای دادگاه بخش و شهردار در مقایسه با هشت رأی حزب گومیندانگ دوازده رأی را به دست آورد. نمایندگان مردم بومی دارای شش کرسی دائمی در مجلس ملی و اداره قانون گذاری هستند. ریاست کمیسیون امور بومیان، یک فرد بومی است. این امر در مورد ریاست دادگاه بخش تایتونگ(۱) نیز صدق می کند. تعداد روزافزونی از زنان در امور سیاسی فعال می شوند و برخی توانسته اند مشاغل کلیدی به دست بیاورند. زنان در کابینه حضور دارند وبرخی از آنان ریاست سازمان ها و کمیسیون ها را برعهده دارند و در کمیته دائمی حزب گومیندانگ، سه زن عضو شده است. یک پنجم از اعضای اداره قانون گذاری و مجلس ملی و دو نفر از ۲۳ نفر عضو اداره کنترل، زن هستند.

۱- (۱) . Taitung.

در سال ۱۹۹۰، جدی ترین معضلات اجتماعی تایوان عبارت از بزهکاری نوجوانان، مشکلات حمل ونقل، امنیت عمومی، آلودگی محیط زیست، فساد اخلاقی، رشوه خواری، سفته بازی، تبعیض بین فقیر و غنی، قیمت های روبه رشد و قمار بود. بین سال های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۵، بزهکاری نوجوانان سه برابر شد. در سال ۱۹۹۵، بیش از یک سوم جرائم مرتبط با مواد مخدر، توسط جوانان انجام شده است. این امر، دولت را وادار ساخت علیه مواد مخدر اعلان جنگ کند. افزایش بزهکاری نوجوانان به تخریب بنیان خانواده و سیستم آموزشی رقابتی منجر شد. پدران، بیشتر وقت خود را خارج از خانه می گذرانند و خانواده های تک سرپرست افزایش یافته است. بسیاری از نوجوانان پانزده ساله، پس از خاتمه نه سال آموزش اجباری جایی برای رفتن ندارند. جرائم سبک، وابستگی دارویی و خودکشی در این گروه سنی شدیداً افزایش یافته است.

فراوانی موجود در تایوان باعث شده است این کشور که زمانی پر از گاری های موتوری بود به اشغال اتومبیل ها دربیاید؛ ترافیک و آلودگی هوا در شهرهای بزرگ تایوان افزایش یابد و آمار مرگ ومیر در بزرگ راه ها زیاد شود.

طی ده سال اخیر، آمار قتل، تجاوز، سرقت و دیگر جرائم خشونت آمیز دو برابر شده است. جرائمی چون اخاذی، آدم دزدی، قتل، فساد مالی در کارهای عمومی و قاچاق سلاح به صورت سازمان یافته انجام می شود. قتل یکی از رهبران فمینیست مخالف در سال ۱۹۹۷، این واقعیت را برجسته ساخت که ۵۴٪ از قربانیان جرائم خشونت آمیز زن هستند.

حکومت استبدادی در گذشته، منجر به موارد متعدد نقض حقوق بشر شد. اصلاحات سال ۱۹۹۷، از طرق مختلف سعی در حفاظت از حقوق بشر داشت. طبق این قانون اصلاحی، دادستان ها و مقامات پلیس موظف شدند

مظنونین را حداکثر ظرف ۲۴ ساعت آزاد کنند، مگر آن که از سوی دادگاه مجوز داشته باشند؛ حقوق مظنونین در مورد حق سکوت کردن باید به آنها گوشزد شود؛ در حین بازجویی، وکیل باید حضور داشته باشد و بازجویی شبانه ممنوع شود. شورای عالی قضائی ممنوعیت برقراری اجتماعات را ملغی ساخت.

سیستم قضائی دارای سه سطح دادگاه های بخش، دادگاه های عالی و دیوان عالی کشور است. دادگاه های عالی به پرونده های جنایی و مدنی رسیدگی می کنند و به فرجام خواهی ها پاسخ می دهند و دیوان عالی کشور، احکام دادگاه های پائین تر را بررسی می کند. پرونده های جنائی که شامل شورش و خیانت باشد و نیز جرائم علیه روابط دوستانه با دولت های خارجی توسط دادگاه های عالی رسیدگی می شود.

بسیاری از مشکلات اجتماعی ریشه در اجرای سست قوانین صریح دارد. کسب مجوز تجاری، کار دشواری است؛ اما پس از دریافت آن، نظارت اندکی صورت می گیرد. شرکت های قانونی و غیرقانونی به راحتی می توانند قوانین مالیاتی، کار، محیط زیست و ناحیه بندی را زیرپا بگذارند. هزاران شرکت به صورت زیرزمینی و در اقتصادی غیر رسمی فعالیت دارند؛ این بخش احتمالاً ۲۵٪ تولید ناخالص ملی را انجام می دهد. نظم اجتماعی از طریق روابط شخصی و غیر رسمی حفظ می شود. در این سیستم، مجازات ها به صورت شخصی اعمال می شوند؛ این سیستم کنفوسیوسی به عامل اجرا نیاز دارد و شرکت ها برای جمع آوری مطالبات و اجرای قراردادهای خود به تبهکاران متکی هستند.

فعالیت های نظامی

طی سال های چیانگ(۱) (۱۹۸۸-۱۹۴۹)، حزب ملی گرا بر بازپس گیری

ص:۲۱۸

۱- (۱) . Chiang.

سرزمین چین و تقویت ارتش که تاحدی توسط آمریکا حمایت می شد پافشاری می کرد. تایوان و آمریکا در سال ۱۹۷۹، قانون روابط با تایوان را به امضا رساندند. بر اساس این قانون، فروش سلاح های تهاجمی مانند زیردریایی، موشک و بمب افکن به تایوان ممنوع شد و مقرر شد که نیروی نظامی تایوان یک ارتش دفاعی باشد. تایوان دارای یک ارتش ۳۷۶ هزار نفری است و ۱/۶۷۵/۰۰۰ نفر را نیز در ذخیره دارد. ارتش آزادی بخش خلق چین در سال ۱۹۹۶، صدها موشک کوتاه برد بالستیک در چین مقابل تایوان مستقر ساخت و طی دوره انتخابات رییس جمهوری در خارج از دو بندر بزرگ کشور, چندین موشک را به طور آزمایشی شلیک کرد. این مانور، ضربه دل خواه چین را بر اقتصاد وابسته به صادرات تایوان وارد آورد؛ به طوری که بازار سهام سقوط کرد و سرمایه های زیادی از جزیره خارج شد. جدیدترین تهدید ارتش آزادی بخش خلق چین، جنگ الکترونیک و اطلاعاتی برای از کار انداختن سیستم های مخابراتی تایوان بود.(۱)

رفاه اجتماعی

اعضای پیر هر خانواده از خدمات رفاهی طولانی مدت برخوردارند. تنها گذاشتن افراد مسن کاری به دور از وجدان محسوب می شود و برادران در خانواده به صورت دوره ای عهده دار نگهداری از والدین مسن می باشند. اعضای پیر خانواده، خدمات مفیدی مانند مراقبت از کودکان و خانه را برعهده می گیرند. در حالی که خانواده ها مسئولیت نگهداری از افراد مسن را می پذیرند، اما نقص هایی نیز در این سیستم وجود دارد. در سال ۱۹۹۷، یک سوم جمعیت افراد مسن شصت وپنج ساله و بالاتر، از سوی فرزندان خود

۱- (۱) . آمریکا از مسئله تایوان به مثابه حربه ای برای مقابله و امتیازگیری از چین استفاده می کند و به تبادلات و فروش تسلیحات نظامی به تایوان ادامه می دهد.

کمک دریافت نکردند؛ ۱۰٪ تنها زندگی می کردند و یک چهارم با مشکلات اقتصادی روبه رو بودند. دولت نیز برخی خدمات مراقبتی خانگی و روزانه را ارائه می کند. از سال ۱۹۵۰، قانون کار مقرر ساخت که شرکت ها, نیروی کار را بیمه کنند؛ اما این قانون فقط در مورد شرکت های دارای بیش از پانزده کارگر اعمال می شود و بخش عمده ای از کارگران را مورد حمایت قرار نمی دهد.

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

تایوان در چند سازمان غیردولتی جهانی مشارکت دارد و تحولات اخیر در دولت، راه را برای مشارکت بیشتر باز کرد. دولت تایوان همکاری با سازمان های غیردولتی را به عنوان جایگزینی برای عضویت در سازمان ملل و یا داشتن روابط دیپلماتیک کامل با اغلب کشورها تلقی می کند. سازمان های غیردولتی تایوانی به کودکان، نوجوانان، زنان، معلولان و سازمان های بومی یاری می رسانند. سازمان های غیر دولتی مدافع حقوق بشر عبارتند از: بنیاد منابع زنان تایپه،(۱) بنیاد باغ امید(۲) و بنیاد تایوانی ها برای حقوق بشر.(۳) پس از زلزله ویرانگر سال ۱۹۹۹، تایوان کمک هایی از چند سازمان امداد جهانی دریافت کرد. سازمان های امداد تایوانی مقابله با حوادث طبیعی عبارتند از: شورای امداد خارجی تایوان،(۴) نگاه جهانی تایوان،(۵) بنیاد امداد و هم دردی تزو - چی (بودایی)،(۶) صلیب سرخ جمهوری چین(۷) و بنیاد رفاه اجتماعی باغ عدن (مسیحی).(۸)

۱- (۱) . Taipei Women's Resource Foundation.

۲- (۲) . the Garden of Hope Foundation.

۳- (۳) . Taiwanese Foundation for Human Rights..

۴- (۴) . Overseas Aid Council of Taiwan.

۵- (۵) . World Vision Taiwan.

۶- (۶) . Tzu-chi Compassion Relief Foundation (Buddhist).

۷- (۷) . Red Cross of ROC (Republic of China).

۸- (۸) . Eden Social Welfare Foundation (Christian)..

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

سیستم آموزشی فراگیر و اقتصاد صنعتی مدرن، نتوانسته است فرهنگ پدرسالارانه مردم را تغییر دهد. هرچند که زنان در تمام صنایع فعال اند، اما کارهای پست تر و حقوق کمتری به آنها داده می شود. زنان در ادارات و دفاتر، شغل های مدیریت سطح پائین را اشغال می کنند. دست مزد و حقوق زنان معمولاً- پائین تر از مردان است و درآمد آنان در شغل های یکسان ۷۲٪ مردان است. در دوران اوج رونق صنایع روستائی، کارخانه ها با ارسال کار به خانه مادران جوان, خود را با آنها تطبیق دادند. در تایوان، برخی از زنان کارفرما هستند و برخی مناصب را در دولت اشغال کرده اند.

ماهی یکی از غذاهای اصلی مردم تایوان است.

ص:۲۲۱

جایگاه متقابل زنان و مردان

احترام و محبت به والـدین، وفـاداری به دوسـتان، هم بسـتگی بـا نیاکـان و خانواده، از بنیان های جامعه پـدرسالار تایوان است. اگرچه نقش زنـان در حفـظ و بقـای نسل برخاسـته از نیای پـدری امری مهم و حیاتی است، اما این نقش، حقوق انـدکی برای زنان به ارمغان آورده است. به هرحال، مفاهیم خانوادگی کامیابی، سعادت و آرامش, مجموعه ای از ارزش های هم جهت را تشکیل داده انـد که بـا بـاروری و سـلامت خـانواده، پیونـد نزدیـک دارد. تـا زمـانی که سـخت کوشـی و مهارت های وی در سروسامان دادن به امور در خوشبختی خانواده مؤثر باشد، وی در خانه محترم شمرده می شود. مهارت های زنان در سروسامان بخشـی به امور و توانـایی آنـان در برقراری ارتبـاط، سـرمایه هـای بـا ارزشـی محسوب می شود. بر این اساس، بسـیاری از زنان موفق، مدیریت شـرکت ها و سـرپرستی کارگران در کارخانه های کوچک و فروشـگاه ها را بر عهده دارند. ضرورت وجود و برقراری روابط شبکه ای در شرکت های روستائی و صادراتی، باعث شده است که مهارت های برقراری ارتباط بین خانواده ها امری مطلـوب و بـا ارزش تلقی شـود؛ این امر، اهمیت زنـان را افزایش داده است. زنـان به دانشـگاه رفته انـد و موفـق به کسـب مراتب تخصصـی شـده انـد و برخی از آنان سـیاست را انتخاب کرده انـد. وضـعیت جدیـد پیش آمده، باعث تقویت جایگاه و قدرت زنان در جامعه شده است و نتایجی هم چون تأخیر در ازدواج، نرخ بالاتر طلاق، فرزندان کمتر و تمایل به کسب مدارج علمی بالاـتر را در میـان زنـان به دنبـال داشـته است. جنبش روبه رشـد فمینیسم، فعالاـنه باعث افزایش حقوق زنان شـده است. قوانینی وضع شده است که حقوق زنان در مورد حق حضانت فرزندان و میراث بری از اموال را به رسمیت شناخته است؛ با این حال، مردان هنوز قـدرت سیاسـی و مادی را در اختیار دارند و شدیداً در برابر جنبش زنان، مقاومت می کنند. برخی از رهبران زنان متهم و زندانی شده اند.

ص:۲۲۲

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

از گذشـته تا کنون، سه نوع ازدواج در تایوان وجود داشـته است. رایج ترین نوع ازدواج, ازدواج اسـتاندارد و مرسوم است؛ در این نوع ازدواج، ترتیب کارهـا توسط خانواده ها و دلالان ازدواج داده می شود و در اغلب مواقع، عروس و داماد یک دیگر را برای اولین بار در مراسم عروسـی ملاقات می کننـد. هر یک از خانواده ها در روزهای متفاوت، جشن عروسـی مختص به خود برگزار می کنند. بهای عروس و جهیزیه مبادله می شود و زن، خانواده و زادگاه خود را ترک می کند و در خانه پدر شوهرش ساکن می گردد. دومین نوع مرسوم ازدواج در تایوان به نام سیم پوآ(۱) خوانده می شود. در این شیوه، یک دختر خردسال به فرزنـدی پـذیرفته می شـود و در حقیقت، عروس خـانواده در خـانواده پـدر شـوهر بزرگ می شود؛ هرچنـد که این روش برای خانواده های فقیر مناسب است، اما مادران نیز خود گاهی این روش را انتخاب می کنند؛ چون می توانند تسلط خود را بر دختر و عروس خود از سـنین پائین تحکیم کنند و اغلب اوقات این امر به معنای رفتار نامناسب با دختر است. در روش سوم که کمتر رواج دارد، احتمال بیشتری می رود که ازدواج به طلاق منجر شود؛ نوع سوم ازدواج، ازدواجی زن محور است و در این شیوه، مرد به خانه زن نقل مکان و در آن جا زندگی می کند. علت ازدواج مرد به این شیوه آن است که وی ثروت ندارد و در مورد عروس، علت آن است که خانواده او وارث مـذکر نـدارد. نوع دوم و سوم ازدواج ها, امروزه خیلی کمتر رواج دارد. دختران و پسران جوان امروزه اجازه بیشتری برای اظهار نظر دارند؛ اما هنوز به نظر والدین و وساطت دلال ازدواج نیاز دارند.

ص:۲۲۳

۱- (۱) . Sim pua.

نهاد خانواده

خانواده ایده آل در تایوان، خانواده بزرگ و مشترک است؛ خانواده ای چندنسلی متشکل از پدر، مادر، فرزندان مجرد و برادران متأهل به همراه خانواده شان است و همگی در زیر یک سقف زندگی می کنند. برای آن که این خانواده با موفقیت همراه باشد، ثروت و قدرت رییس خانواده باید به قدر کافی باشد؛ منابع درآمدی آن متنوع باشد؛ عروس های خانواده باید سازگار باشند و تمایل به پشتیبانی از دودمان در میان اعضای خانواده حاکم باشد. رایج ترین نوع خانواده در تایوان، خانواده تبار محور است؛ خانواده ای که متشکل از والدین و یک پسر متأهل، یک عروس و فرزندان آنها است. در جامعه مدرن, وجود فرصت های روزافزون شغلی در خارج از خانواده و روستا، به درآمد بیشتر و آموزش فراگیر خانواده های کوچک تر منجر شده است. همگام با کاهش نقش خانواده به عنوان یک نهاد مولد، خانواده های هسته ای رواج بیشتری پیدا می کنند.

ارث

علی رغم انجام اصلاحات در قانون اساسی و تضمین حقوق وراثتی یکسان برای زنان، مردان بیشتر اموال میت و به ویژه زمین را به ارث می برند. در این جامعه پدرسالار، مالکیت اموال خانواده حقی است که از بدو تولد به فرزند مذکر اختصاص می یابد. بر حسب سنت، آن چه که به زن تعلق می گیرد جهیزیه اوست که در هنگام ازدواج و ترک خانواده پدری به وی اعطا می شود؛ علاوه بر این، پول نقدی که در هنگام ازدواج برای صرف هزینه های روزمره در اختیار زن قرار دارد به وی تعلق می گیرد.

گروه های خویشاوندی

پس از خانواده، مهم ترین گروه های خویشاوندی، گروه فامیلی است. در گذر

تاریخ، گروه های فامیلی مهم ترین منبع امنیت و پشتیبانی محسوب می شوند. بسیاری از گروه های فامیلی، از باقی مانده های خاندان هایی تشکیل شده اند که در جنگ های طایفه ای بر سر سرزمین اصلی نابود شده اند. اعضای گروه های فامیلی شاید نتوانند وجود نوعی پیوند سببی یا شجره ای را به اثبات برسانند؛ اما در نام فامیلی با هم مشابه اند و می توانند زادگاه مشترکی را در سرزمین اصلی به خود نسبت دهند و این برای ادعای وجود پیوند خونی بین آنها کفایت می کند. اغلب گروه های فامیلی، خدای مشترکی را می پرستند و فعالیت های جمعی خود را در معابد متمرکز می کنند و به انجام می رسانند. دولت مدرن، جایگزین بسیاری از کارکردهای گروه های فامیلی شده است.

وضعیت اجتماعی

مراقبت از کودکان

نوزادان و فرزندان خردسال خانواده با مادر خود می خوابند و در صورت ابراز گرسنگی تغذیه می شوند. آنها توسط بزرگ سالان و فرزندان بزرگ تر حمل و سرگرم می شوند. در سن دو سالگی به ناگهان شیردادن به آنها قطع می شود. از کودکان خردسال انتظاری نمی رود؛ در نتیجه، به ندرت تنبیه می شوند. با آغاز دوران مدرسه ابتدایی، انجام کارهای خانه توسط آنان نیز شروع می شود. دختران، کار نگه داری از خواهران و برادران کوچک تر را بر عهده می گیرند و پسران، کارهای بیرون از خانه را انجام می دهند. از فرزندان انتظار می رود که مطیع بوده، از زدوخورد پرهیز کنند و به سختی کار کنند. تهدید و سرزنش برای تأدیب کودکان، مورد استفاده قرار می گیرد؛ اما تنبیه فیزیکی به ندرت انجام می شود. برای دادن انگیزه به کودکان از پاداش نیز استفاده می شود. اصولاً نگهداری از کودکان بر عهده مادر است و رابطه فرزند و مادر معمولاً رابطه نزدیکی است. پدران با فرزندان کوچک تر بازی می کنند و در صورت

لزوم، فرزنـدان بزرگ تر را تنبیه می کنند؛ سـکوت و تحکم پدران, باعث ترس فرزندان از آنها می شود. معمولاً رفتار سـخت گیرانه تری با دختران انجام می شود؛ اما اغلب پدران، رفتار مهربان تری با دختران خود دارند.

پسربچه ای در بنای یادبود چیانگ کایشک(۱) در تایپه، تعدادی فانوس را برای جشنواره فانوس سال نو در دست گرفته است.

ص:۲۲۶

۱- (۱) . Chiang Kaishek .

تربیت و آموزش کودکان

ژاپنی ها یک سیستم آموزشی ابتدایی عمومی از سال اول تا ششم در تایوان بنا گذاشتند. ملی گرایان در سال ۱۹۶۸، سیستم آموزشی را تا کلاس نهم گسترش دادند و در سال ۱۹۸۲، آن را اجباری کردند و در سال ۱۹۹۳، آموزش مجانی را تا کلاس دوازدهم توسعه دادند. در سال ۱۹۹۷، حدود ۹۰٪ از فارغ التحصیلان دبیرستان درس خود را در دبیرستان های پیش دانشگاهی یا آموزشگاه های حرفه ای ادامه دادند. کودکان در سن شش سالگی وارد کودکستان می شوند. پس از دبیرستان (کلاس نهم)، دانش آموزان برای تعیین نوع آموزش بعدی خود باید در یک آزمون رقابتی شرکت کنند و سه راه پیش روی دانش آموزان قرار دارد: دبیرستان آکادمیک، آموزشگاه حرفه ای متوسطه و دانشکده مقدماتی حرفه ای.

آموزش عالی

دبیرستان آکادمیک راه دانش آموزان را به سوی دانشکده ها و دانشگاه های معتبر باز می کند. از بین معتبرترین دانشگاه های تایوان می توان به دانشگاه ملی تایوان اشاره کرد. در تایوان بیش از یکصد نهاد آموزش عالی وجود دارد که سالانه شصت هزار دانشجو را می پذیرند. برای تحصیلات تکمیلی، بسیاری از دانشجویان به خارج از کشور می روند؛ از جمله ۱۳ هزار دانشجو که سالانه به آمریکا می روند.

آداب معاشرت

چون روابط اجتماعی و تقویت آنها در تایوان از اهمیت زیادی برخوردار است، تایوانی ها مردمی صمیمی و مودب هستند. ریشه اهمیت برجسته روابط اجتماعی در این نکته نهفته است که مردم تایوان اعتقاد دارند نمی توان هیچ کاری را به تنهایی انجام داد و همه به کمک و همکاری دیگران نیاز دارند. تبادل سیگار، کارت ویزیت یا هدایای کوچک، راه ساده و سریعی برای غلبه

بر خجالت زدگی اولیه برقراری ارتباط شخصی محسوب می شود. معرفی کردن در ابتدای رابطه امر مهمی است. نام و شهرت فرد موضوع مهمی است؛ به طوری که این امر در تبادل کارت ویزیت خود را نشان می دهد. رفتار دوستانه اولیه فقط یک آغاز برای برقراری دوستی است و اگر در مورد نیت فرد تردید ایجاد شود این رفتار به سرعت روبه سردی می رود. به همان اندازه که تایوانی ها می توانند در رفتار شخصی صمیمی باشند ممکن است در برخورد با غریبه ها در خیابان با هر کسی درگیر شوند. در خیابان های تایپه برای هر سانتی متر از زمین، بحث و درگیری پیش می آید و نگه داشتن جا در یک صف با رقابت و سختی همراه است. برقراری رابطه همراه با اعتماد، کار وقت گیری است. چایخانه ها، رستوران ها و خانه ها مکان هایی است که مردم در آن جا ارتباط برقرار می کنند و هدف از این تماس ها، تمدد اعصاب، کنار گذاشتن وضعیت دفاعی و برقراری یک ارتباط خالصانه و اصیل است. اگرچه افراد به برقراری دوستی علاقه مندند، اما آنها می دانند که دوستی با مزایایی نیز همراه است؛ دوستان از یک دیگر توقع دارند که به هم کمک کنند. علی رغم دید باز و رفتار دوستانه، مردم تایوان به موقعیت و نفوذ فرد که از طریق سن، سطح آموزش، شغل و جنسیت تعریف می شود، توجه دقیق دارند. اگرچه برقراری دوستی بین دو نفر از طبقه متفاوت کار دشواری است، ولی می توانند ارتباطی مبتنی بر منافع دوجانبه (گوآنزی)(1) با هم برقرار کنند. بسیاری از کارهای دولتی و تجاری از طریق این روابط انجام می شود.

دین

اعتقادات دینی

بیشتر مردم تایوان از پیروان سه سنت دینی چینی کنفوسیوسیم، تائویسم و

ص:۲۲۸

۱- (۱) . Guanxi.

بودیسم هستند؛ در مجموع، به این سه آئین، سه آموزه یا سنجیائو(۱) (یعنی سه آئین) گفته می شود. هر یک از این سه آئین, معابد، روحانیون و متون مقدس خاص خود را دارند. اگرچه نخبگان بین سنجیائوها تمایز قائل می شوند، اما مردم عادی بر اساس ترکیبی از آنها عمل می کنند و به آن دین، عامیانه یا مردمی اطلاق می شود. دین مردمی، ترکیبی از این سه آموزه است و اعتقاداتی درباره نیاکان، ارواح، جادو و تأثیر واسطه ها یا مدیوم های دینی را در خود جای داده است. دین مردمی بر اساس اعتقادات محلی به حدوداً دویست خدا بنا شده است. این اعتقادات در هزاران معبد سراسر جزیره مرکزیت یافته است. بسیاری از این خدایان، شخصیت هایی تاریخی هستند که در دوران حاکمیت سلسله سونگ،(۲) اجتماعاتی در فوجن بنا گذاشتند و توسط مهاجران هان به تایوان آورده شدند. این خدایان، منبعی برای قدرت جادویی یا لینگ(۳) هستند که در مراسم مذهبی به کار گرفته می شود. آنها هم چنین عاملی برای گرد هم آوردن اجتماعات محسوب می شوند و از این طریق است که گروه بندی های جدید اجتماعی صورت می گیرد. اگر خانواده ها بتوانند جامعه ای جدید تشکیل دهند، مجسمه ای جدید و حکاکی شده از خدای خود را وارد آن جامعه می کنند. در مراسمی آئینی به نام بخور انشعاب (فنشیانگ)(۴) مردم، معبد خود را بنا می کنند؛ ولی ارتباط آن را با معبد مادر حفظ می کنند. در روز تولد یک خدا، زائران نذری ها و پیشکش های خود را به معبدی اهدا می کنند که معبدشان از آن منشعب شده است. زائران در حین سفرشان مسیری تاریخی که ریشه در آئین و تاریخشان دارد را مجدداً طی می کنند و بر پیوندهای قومی خود تأکید

ص:۲۲۹

۱- (۱) . Sanjiao.

۲- (۲) . Song.

۳- (۳) . Ling.

۴- (۴) . Fenxiang.

می ورزند. صنعتی شدن نواحی روستائی، رونق اقتصادی را به این مناطق آورد و این جوامع توانستند معابد خود را بازسازی کنند یا معابد جدیدی بسازند. خدایان هم چنان در روابط اجتماعی و منطقه ای در یک جامعه صنعتی ایفای نقش می کنند.

٪۲ از جمعیت، پروتستان هستند. جورج لسلی مک کی(۱) از مبلغان مذهبی کلیسای پرز بیتاریان(۲) در دهه ۱۸۷۰ به این کشور آمد و شصت کلیسا بنا کرد و به مبلغان محلی آموزش داد تا آن که با ورود ژاپنی ها تلاش های او بی اثر شد. دین پروتستان در میان بومیان و هاکاها هم چنان پرقدرت باقی مانده است. در دوران پس از جنگ، رهبران پروتستان تایوان، نقش بارزی در جنبش گروه مخالف دولت برای حفظ حقوق بشر و دموکراسی ایفا کردند و با پرداخت هزینه های مخالفت با حکومت استبدادی به صورت بازداشت، زندان و خودتبعیدی, عواقب این رفتار را پذیرفتند.

نوسازی سریع جامعه تایوان با ایجاد ادیان جدیدی همراه شد. ریشه این ادیان در ذات مردم قرار دارد؛ اما توجه اصلی این دین ها معطوف معضلات روان شناختی و اجتماعی به وجود آمده در اثر مدرنیته است. یکی از ادیان جدید پرطرفدار، ییگوآنداو(۳) است. در این دین، اعتقاد بر آن است که بودای موعود به جهان مادی بازمی گردد و آئین تائو(۴) را گسترش می دهد تا جهان از نابودی نجات پیدا کند.

متولیان دینی

هر یک از سه دین اصلی، روحانیون خاص خود را دارد. این روحانیون, مسئولیت رعایت تقویم دینی و اجرای مراسم آئینی تجویز شده را بر عهده

ص:۲۳۰

۱- (۱) . George Leslie MacKay .

۲- (۲) . Pres Byterian.

۳- (۳) . Yiguandao.

۴- (۴) . Tao.

دارند. از همه جالب تر، واسطه های ارواح یا تونگچی(۱) ها هستند. خدایان، دارای یک تنگجی هستند و از طریق آن، چه به صورت کلامی و یا نوشتن توسط ارواح با پیروان خود ارتباط برقرار می کنند. تنگجی می تواند بنا به درخواست اشخاص، طلسم ها را برطرف سازد. تنگجی ها در روزهای معینی از هفته در دفتر خود حضور پیدا می کنند.

آئین ها و اماکن مقدس

با برگزاری مراسمی عمومی در روز تولد خدایان از آنها سپاس گزاری می شود. خدایان را بر روی تخت های حکاکی شده که استادانه ساخته شده اند، توسط چهار مرد از معابد بیرون می آورند و در خیابان های شهر می گردانند. دو مرد نیز یک کجاوه را حمل می کنند که روح خدا از روی آن همراه با تکان دادن شدید صندلی با خشونت به پائین نزول می کند. جمعیت مشایعت کننده توسط تنگجی رهبری می شوند. وی در همان حال در عالم خلسگی، توسط روح خدا تسخیر می شود و به وسیله سوراخ کردن گونه اش با سیخ، بریدن سینه اش با شمشیر و یا با کوبیدن گوئی پر از میخ بر پیشانی اش به خود ریاضت می دهد و سپس جمعیت همراه، از خانواده پیروان بازدید می کنند و در بیرون درب اصلی غذاهایی بر روی یک میز به عنوان پیشکش به آنها اهدا می کنند. پس از آن، میزها در خیابان چیده می شوند و ضیافتی برای تمام اعضای معبد برگزار می شود. کسانی که ایمان بیشتری دارند به سفری زیارتی می روند؛ در مسیر خود معابد وقف شده برای خدای خود را زیارت می کنند و سرانجام وارد معبد اصلی خدای خود می شوند که معمولاً مکان آن در جنوب که اولین مهاجران وارد شدند قرار دارد. تولد مازو که پرطرفدارترین خدای تایوان است در ۲۳ می جشن گرفته می شود.

۱- (۱) . Tongqi.

مهم ترین مراسم بزرگ داشت نیاکان در جشنواره چینگ مینگ(۱) در روزهای پنجم و ششم آوریل برگزار می شود. در این مراسم اعضای خانواده دور هم جمع می شوند؛ از گورهای اجداد بازدید می کنند و در آن جا اسکناس و بخورهای خوش بوی پیشکشی را می سوزانند. پیش از اهدای پیشکش ها, به سرعت و در اقدامی گروهی, محوطه گورها از گیاهان اضافی پاک می شود. جشنواره ارواح که در ۱۵ ژولای برگزار می شود، مراسمی سه روزه است و در آن از تمامی ارواح دل جویی می شود. با برگزاری جشنواره ۱۵ اوت در میانه پاییز، تقویم مراسم تکمیل می شود. در این جشن از خدای ماه، طلب محافظت، سعادت و هم بستگی خانوادگی می شود.

مرگ و زندگی پس از آن

تایوانی ها به بهشت، دوزخ و تناسخ بودایی باور دارند. پیش از تناسخ، رفتار خوب در زندگی با بهشت و رفتار بد با دوزخ پاسخ داده می شود. سرنوشت فرد به واسطه زندگی های پیشین وی تعیین شده است؛ فرد می تواند با انجام کردار نیک، آینده خود را پس از مرگ بهبود دهد. افراد زنده می توانند با عبادت ها و نذری های خاص، شرایط درگذشتگان را در عالم دیگر بهبود ببخشند و شانس زندگی خوب آنها پس از مرگ را افزایش دهند.

پزشکی و مراقبت های درمانی

سیستم پزشکی تایوان، برگرفته از پزشکی غربی و چینی است. جورج مک کی در سال ۱۸۸۰، یک درمانگاه در بندر شمالی تان - شوی(۲) تأسیس کرد و به مبلغان محلی، شیوه درمانی غربی را آموزش داد. ژاپنی ها در دوران حاکمیت استعماری خود بر تایوان، یک برنامه بهداشتی و ایجاد فاضلاب در

۱- (۱) . Qingming.

۲- (۲) . Tan-shui.

سراسر جزیره اجرا کردند و بیماری هایی چون وبا، آبله و طاعون را تحت کنترل درآوردند. آنان یک بیمارستان غربی و یک دانشکده پزشکی در تایپه و بیمارستان های خیریه و مراکز درمانی در اطراف جزیره تأسیس کردند. پزشکی تنها فرصت شغلی تخصصی بود که در دسترس تایوانی ها قرار داشت. امروزه سیستم بیمه درمانی ملی، همه شهروندان را تحت پوشش قرار داده است و مراقبت پزشکی مجانی برای تمام کودکان زیر چهار سال و پیران بالای هفتاد سال ارائه می دهد.

پزشکی چینی نیز در تایوان مرسوم است. این نوع پزشکی بر اساس فلسفه باستانی چینی و هزاران سال سابقه درمانی قرار گرفته است. پزشکان سنتی، جسم را به صورت مجموعه ای از نیروهایی دینامیک می شناسند و بیماری هر بیمار را منحصر به فرد قلمداد می کنند؛ معاینه ضربان و زبان بیمار، ابزار تشخیصی اصلی این روش است. پزشکان در اغلب موارد به وضعیت آب و هوایی و شرایط احساس عاطفی بیمار توجه دارند. مریضی به عنوان نتیجۀ اختلال در تقارن یک یا چند سیستم جسمی تلقی می شود که این اختلال بر جریان کی یا نیروی حیاتی تأثیر می گذارد. پزشکان اقدام به تجویز معجونی از گیاهان می کنند و یا از طب سوزنی بهره می گیرند تا تقارن به جسم بازگردد و جریان کی تنظیم شود.

مراسم و جشن های عمومی

جشن های سنتی چینی برای بزرگ داشت چرخه امور کشاورزی و بر اساس تقویم قمری برگزار می شوند. اولین روز سال نو که به نام جشن بهار (چونجی)(۱) نامیده می شود از همه مهم تر است. خانواده هایی که اعضای آن در سراسر جزیره پراکنده شده اند، برای برگزاری این جشن به گرد هم جمع

۱- (۱) . Chunjie.

می شونـد. شب پیش از این جشن به برگزاری مهمانی اختصاص دارد. والـدین به فرزنـدان خود پاکت هایی قرمز رنگ حاوی پول هـدیه می دهنـد. خانواده ها در روز سال نو به نیاکان، خـدایان و بزرگ سالان ادای احترام می کنند. آنها به زیارت معابد محل خود می رونـد و در آن جا به عبادت و روشن کردن بخورهای خوش بو مبادرت می کننـد؛ سپس به دیدار دوسـتان می روند. پانزدهمین یا آخرین روز جشن های سال نو, جشنواره فانوس (یوانشوجی)(۱) است. کودکان به همراه خود فانوس هایی به معبد می آورند؛ به تماشای آتش بازی می پردازند و دور هم دیگر نوعی کوفته (یوانشـیاو)(۲) می خورند. این کار به منزله نمادی از همبسـتگی انجام می شود. جشـنواره قایق اژدها در ۷ می یا جشـنواره شـعرا برای بزرگ داشت شاعر چو یوان(۳) که پس از مجـادله بـا امپراتور خود را به رودخـانه انـداخت, برگزار می شود. مردم تایوان به خاطر احترام به این شاعر, کیک های برنج چسبناک را به داخل رودخانه می اندازند تا مانع خوردن بدن شاعر توسط موجودات درون آب شوند.

ادبیات و هنر

هنر

هنر در کشور تایوان عموماً پشتیبانی نشده است و برخی از نقاشان و نویسـندگان برجسـته به زندان افتاده اند یا کشـته شده اند. در دوران حضور ژاپنی هـا (۱۹۴۵-۱۸۹۵)، نقاشان تایوانی در انستیتو هنرهای زیبای توکیو تحصـیل می کردنـد و آثار خود را در نمایشـگاه هـای سالانـه تـایپه به نمـایش گذاشـتند. پس از جنـگ, آمریکاییـان برای ترویـج هنر مـدرن سـبک غربی، اولین فضاهای عرضه آثار هنری را تأسیس کردند. در سال ۱۹۸۲، آکادمی

۱- (۱) . Yuanxiaojie.

۲- (۲) . Yuanxiao.

۳- (۳) . Chu Yuan .

هنر ملی تأسیس شد و یک سال بعد، موزه هنرهای زیبای تایپه که اولین موزه هنرهای معاصر بود افتتاح شد. در همان دوره، وزارت فرهنگ و شورای برنامه ریزی و توسعه فرهنگی شروع به حمایت از برگزاری نمایشگاه های محلی و جهانی کرد. دهۀ ۱۹۸۰ شاهد اوج گرفتن جمع آوری آثار هنری و افزایش تعداد گالری های هنری در تایوان بود. مجلات ادبی، مکانی برای حمایت از نویسندگان و محلی برای مباحثات هنری در دوران حاکمیت ژاپنی ها و ملی گرایان بود. در اواسط دهۀ ۱۹۷۰، روزنامه ها محلی برای حمایت از برگزاری مسابقه های سالانه داستان نویسی تخیلی بودند.

ادبیات

اولین نسل نویسندگان تایوانی که در ژاپن زندگی می کردند، شروع به استقبال از مدرنیته و محکوم نمودن میراث فرهنگی چین کردند. از جمله این نسل از نویسندگان، لای هی(۱) (۱۹۴۳-۱۸۹۴) بود. وی پدر جنبش فرهنگ نوین تایوان و بنیان گذار مجله ادبیات نوین تایوان بود. دهۀ بعد، شاهد ظهور نسل جوان تری از نویسندگان بود که به مقابله با مدرنیسم پرداخت و استعمار ژاپن را هدف قرار می داد. سخن گوی اصلی مباحثات ادبی بومی هوآنگ شیه - هوی(۲) بود. وی از نگرش کلاس محور در ادبیات و کاربرد زبان بومی در بیان حس خودآگاهی ملی حمایت می کرد. در ابتدای دهۀ ۱۹۳۰، جنبش بومی ادبیات بر اثر سرکوب چپ گرایان، توسط ژاپنی ها و بعدها ملی گرایان آسیب دید. نویسندگان داستان های تخیلی مدرن مانند پای هسینیونگ(۳) و وانگ ون - هسینگ(۴) داستان هایی دربارۀ منازعات بین

۱- (۱) . Lai He.

۲- (۲) . Huang Shih-hui.

۳- (۳) . Pai Hsienyung.

۴- (۴) . Wang Wen-hsing.

فردگرایی بورژوازی و دیدگاه کنفوسیوسی احترام به والدین و نیاکان نوشتند. چن یینگ - چن(۱) دربارهٔ زندگی بومیان و سختی هایی که تحت حکومت ژاپنی ها و حزب ملی گرا متحمل می شدند می نوشت. آثار وی نشانه هایی از مباحثات ادبی مدرن و بومی گرایانه داشت که در دههٔ ۱۹۷۰ کهنه شدند. محبوبیت نویسندگان مدرن و بومی در اواخر دههٔ ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، همگام با دریافت این نکته توسط طبقه متوسط که آثار آنان شدیداً سیاسی، رسمی و سرد است روبه کاهش گذاشت. نویسندگان در دههٔ ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، صورت های ادبی پسامدرن و موضوعاتی متنوع تر مانند آزادی جنسی، بی تفاوتی سیاسی و زندگی اشتراکی را تجربه کردند.

هنرهای تصویری

نقاشان در دوره حاکمیت ژاپنی ها تحت تأثیر امپرسیونیسم قرار داشتند و نقاشی هایی از مناظر بومی با رنگ روغن کشیدند. پس از جنگ دوم جهانی، ملی گرایان نقاشی کلاسیک چینی با استفاده از مرکب را احیا کردند و نقاشان بومی را مورد آزار قرار دادند؛ از جمله این نقاشان, معروف ترین نقاش آن دوران یعنی چن چنگ - پو(۲) بود. لی چنگ - شونگ(۳) در نقاشی آبستره طی دههٔ ۱۹۵۰، پیشتاز بود. دیگر مکاتب مدرن مانند سورئالیسم، دادائیسم، هنر پاپ، حداقل گرایی و هنر نوری بر هنرمندان دههٔ ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ تایوان تأثیر گذاشت. در اواخر دههٔ ۱۹۶۰، یک جنبش بومی جدید با کارهای هسی تی - چین(۴) که نقاشی هایی از مناظر طبیعی و معماری محلی می کشید و هنر عامیانه را دست مایه قرار می داد ظهور پیدا کرد. با برچیده شدن حکومت نظامی در سال ۱۹۸۷، دومین موج آگاهی بومیان

۱- (۱) . Chen Ying-chen.

۲- (۲) . Chen Cheng-po.

۳- (۳) . Li Cheng-shung.

۴- (۴) . Hsi Te-chin.

(بنتو)،(۱) این بار با توجه به چشم انـدازهای شـهری و مـدرن پدیـد آمـد. هنرمنـدان پسامدرن در دهه ۱۹۹۰، نمادگرایی تنش های موجود بین موجودیت فرد و ارزش های جمعی را دست مایه کار خود قرار دادند.

هنرهای نمایشی

لیو فنـگ - هسوئه(۲) در سـال ۱۹۶۷، پس از تحصـیل در آلمـان, رقص مـدرن را وارد تـایوان کرد. وی در کارهـایش رقص مـدرن ساختاریـافته را بـا سـبک هـای حرکتی اپرای چینی، هنرهـای رزمی و اخیراً رقص عامیانه ترکیب می کنـد. لین هوای - مین(۳) از دانشـجویان مارتا گراهام بود. او تئاتر دروازه ابرها که اولین شرکت از این نوع در تایوان بود را تأسیس کرد. وی در کارهـایش هـویت چینی و تـایوانی را تجربـه می کرد و تکنیـک هـای مـدرن و حرکـات اپرای چینی را بـا هـم ترکیـب کرد. دانشـجویان لین هوای - مین اقدام به تأسیس استودیوهایی برای خود کردند و در آن جا رقص هایی را اجرا می کردند که در آنها تکنیک های مدرن رقص با داستان سرایی چینی و تایوانی ادغام شده بود.

وضعیت علوم طبیعی و اجتماعی

رونق اقتصادی پایدار به برنامه های اجرا شده در حوزه فن آوری مخابراتی، کامپیوتری و الکترونیک وابسته است و بخش قابل تـوجهی از منـابع عمومی و خصوصـی در این حوزه به کـار گرفته شـده است. شورای ملی علوم برای سـال مـالی ۲۰۰۰، برنامه هایی تحقیقاتی و علمی تـدوین کرد. بنیاد تحقیقات تکنولوژی صـنعتی که بزرگ ترین سازمان تحقیقاتی غیرانتفاعی است، در سال ۱۹۷۳، توسط وزارت امور اقتصادی بنیان گذاشته شد. هدف این

۱- (۱) . Bentu.

۲- (۲) . Liu Feng-Hsueh.

۳- (۳) . Lin Hwai-min.

مؤسسه کمک به توسعه فن آوری های صنعتی و انتقال آنها به شرکت های خصوصی محلی است تا بتوانند جایگاه رقابتی خود را در بازارهای جهانی بهبود ببخشند. دانشکده هایی در دانشگاه های اصلی، مؤسسات تحقیقاتی، انجمن ها و سازمان ها وجود دارند که در رشته های علوم اجتماعی از جمله مردم شناسی، باستان شناسی، بازرگانی, مدیریت، اقتصاد، حقوق، علوم سیاسی، جامعه شناسی و مطالعات زنان به فعالیت مشغول اند.

ص:۲۳۸

هنگ کنگ

اشاره

(HONG CONG (HK

* نوع حکومت: منطقه ویژه اداری تحت حکومت جمهوری خلق چین از ۱۹۹۷ (رییس جمهور: تونگ چی هوآ، نخست وزیر: تونگ چی هوآ)؛

* مذهب: بودایی و تائویست ۷۳/۸٪ – مسیحی ۸/۴٪ – مسلمان ۸٪ و هندو ۲٪؛

* جمعیت: ۶.۷۱۵.۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۱؛

* امید به زندگی: ۸۰ سال؛

* رشد سالانه جمعیت: ۲/۱٪؛

* نژاد: چینی ۹۵/۸٪، انگلیسی ۲/۲٪، ویتنامی ۱٪، بقیه ۱٪؛

* واحد پول: دلار هنگ کنگ = ۱۰۰ سنت (یک دلار آمریکا = ۷۹/۷ دلار هنگ کنگ).

ص:۲۳۹

آشنایی مقدماتی

نام فرهنگی

هنگ کنگ

نام های دیگر

هیونگ گونگ(۱) (به زبان کانتونی)،(۲) زیانگ گونگ(۳) (به زبان ماندارین)(۴)

هویت

هنگ کنگ به معنای «لنگرگاه معطر»(۵) است. این قلمرو زمانی در اختیار انگلستان بوده و از سال ۱۹۹۷ به عنوان منطقه ویژه حاکمیت جمهوری خلق چین (۶) (PRC) به رسمیت شناخته شده است. بسیاری از شهروندان این منطقه هویت خود را انگلیسی یا چینی می دانند. نسلی که در بین سال های ۱۹۴۹ تا ۱۹۷۹ (زمانی که چین، حوزه محدودی بود) در هنگ کنگ به دنیا آمده و زندگی کرده اند، بیش از والدینشان هویت محلی دارند.

موقعیت و جغرافیا

مساحت این قلمرو ۴۲۵ مایل مربع (۱۰۹۷ کیلومتر مربع) است. جزیره هنگ کنگ ۱۰ مایل مربع مساحت دارد که تنها در ۱۵٪ این منطقه ساخت و ساز

۱- (۱) . Heung Gong.

۲- (۲) . Cantonese.

۳- (۳) . Xianggang.

۴- (۴) . Mandarin.

۵- (۵) . fragrant harbor.

۶- (۶) People's Republic of China. .

صورت گرفته و ۶۷٪ آن پوشیده آن زمین های سبز، خارزار و جنگل می باشد. ۴۰٪ منطقه شامل پارک های تفریحی، تپه ها و کوه های گسترده است.

جمعیت

جمعیت این قلمرو در سال ۱۹۹۸ برابر با ۶، ۸۰۵، ۶۰۰ نفر بوده است. پس از پایان جنگ جهانی دوم، جمعیت این منطقه، تنها ۶۰۰، ۰۰۰ نفر بود؛ اما پس از پیروزی کمونیست ها در جنگ داخلی سال ۱۹۴۹ چین، جمعیت عظیمی به این منطقه پناهنده شدند. باروری و نرخ مرگ و میر نوزادان پائین بوده و این کشور از نظر طول عمر، هفتمین کشور جهان است. هنگ کنگ یکی از شلوغ ترین شهرهای جهان است. نسبت جمعیتی که در هنگ کنگ به دنیا آمده اند ۶۰٪ است، اما در جمعیت زیر ۱۵ سال، این نسبت به ۸۸٪ می رسد.

وابستگی های زبانی

۸۹٪ خانواده ها به زبان کانتونی صحبت می کنند. دیگر زبان های رایج عبارتند از: فوکینیز(۱) (۲٪)، هاکا(۲) (۱٪)، ماندارین(۳) یا پوتونخو(۴) (۱٪)، چیو چائو(۵) (۱٪)، زبان شانگهایی (کمتر از ۱٪) و ژی یاپ.(۶) برای ۳٪ جمعیت این منطقه، انگلیسی زبان اول در محیط منزل است. ۳۸٪ جمعیت مدعی توانایی سخن گفتن به زبان انگلیسی بوده و ۲۵٪ مدعی توانایی سخن گفتن به زبان ماندارین (یا پوتونگوا)، زبان ملی چین هستند. در دوره مستعمراتی، در حوزه های تجاری و قضایی از زبان انگلیسی استفاده می شد. از سال ۱۹۷۴ به بعد در پاسخ به شورش های ضد مستعمراتی، زبان چینی به عنوان زبان دوم این مراکز معرفی شد. این زبان چینی، زبان ماندارین (یا پوتونگوا)

ص:۲۴۱

۱- (۱) . Fukienese.

۲- (۲) . Hakka.

۳- (۳) . Mandarin.

۴- (۴) . Mandarin or Putonghua.

۵- (۵) . Chiu Chau.

۶- (۶) . Sze Yap.

که در سرزمین اصلی چین، تایوان و سنگاپور به این زبان تکلم می شود نیست؛ بلکه زبان کانتونی بود. زبان کانتونی که در هنگ کنگ به آن سخن گفته می شود، شبیه به زبان رایج در گوانژو[(۱)] (گانتون) است، اما گویش و برخی واژه ها اندکی تفاوت دارند.

در هنگ کنگ نیز از نمادهای پیچیده زبان چینی استفاده می شود؛ در حالی که در سرزمین چین و سنگاپور نمادهای ساده تری به کار گرفته شده است. از دهه ۱۹۷۰ تاکنون، مجلات متداول و روزنامه ها از نمادهای جدیدی استفاده می کنند که نماینده زبان گانتونی محلی است.

نمادها

افتخار هنگ کنگ این است که به عنوان «دروازه چین»[(۲)] شناخته شده و نقطه «تلاقی شرق با غرب» است. در بروشورهای توریستی، از عکس های کشتی های بادبانی چینی به عنوان نماد بندرهای قدیمی استفاده می کنند؛ اگر چه تا سال ۱۹۹۰ تنها یک کشتی بادبانی باقی مانده بود. استار فری[(۳)] که تا سال ۱۹۷۲ تنها وسیله عبور از خلیج بود نیز یکی از مهم ترین نمادهای این شهر است. منظره خلیج در کنار آسمان خراش ها و قله ویکتوریا نیز از نمادهای معروف این شهر هستند.

بسیاری از نمادها در حال تغییرند. تعطیلات مربوط به مراسم انگلیسی و محلی با تعطیلات چینی جایگزین شده است؛ مانند اول ژوئیه که سالروز پیوستن مجدد هنگ کنگ به چین در سال ۱۹۹۷ است و اول اکتبر، شروع بنیان گذاری جمهوری خلق چین[(۴)] در سال ۱۹۴۹ می باشد. اخیراً نیز روز تولد بودا در ماه می جایگزین روز تولد ملکه انگلیسی در ماه ژوئن شده است.

۱- (۱) . Guangzhou.

۲- (۲) . the gateway to China.

۳- (۳) . Star Ferry.

۴- (۴) . PRC.

پرچم هنگ کنگ در حال حاضر پرچم منطقه ای شمرده شده و باید پایین تر از پرچم جمهوری خلق چین به احتزاز درآید. این پرچم به رنگ قرمز بوده و در میانه آن گل ارکیده سفید رنگی به چشم می خورد.

تاریخ و روابط قومی و نژادی

پیدایش ملت

انگلیس در سه برهه زمانی ادعای مالکیت بر به هنگ کنگ نمود: جزیره هنگ کنگ در سال ۱۸۴۲ پس از جنگ تریاک(۱) توسط چین برای همیشه به انگلستان واگذار شد. شبه جزیره کولون(۲) نیز در سال ۱۸۶۰ به انگلستان شد واگذار و سرزمین های جدید در سال ۱۸۹۸ به مدت ۹۹ سال به اجاره انگلستان درآمد. جمهوری خلق چین هرگز این قراردادهای ناعادلانه را نپذیرفت و آن را حاصل امپریالیسم می دانست. با پایان مدت اجاره سرزمین های جدید، این قلمرو به چین بازگردانده شد. در بیانیه مشترک چین و انگلستان که در سال ۱۹۸۴ به امضا رسید، به هنگ کنگ اجازه داده شد تا سال ۲۰۴۷ خودمختاری و استقلال داشته باشد. اصل بنیادین حاکمیت این کشور «یک کشور، با دو نظام حکومتی» بوده و این بدان معناست که این سرزمین می تواند سبک زندگی و نظام اقتصادی خود را تا پنجاه سال حفظ کند و انتظار می رود که پس از پایان این دوره، چین و هنگ کنگ در بسیاری جوانب شباهت یافته باشند.

جمعیت این شهر اساساً شهرنشینانی هستند که مدت طولانی در این منطقه سکونت داشته اند؛ جمعیت بومی چینی که در سرزمین های جدید زندگی می کنند و پناهندگانی که از چین به این منطقه گریخته اند. این پناهندگان منابع اصلی کار ارزان بودند.

ص:۲۴۳

۱- (۱) . Opium War.

۲- (۲) . Kowloon.

دلیل اصلی پدید آمدن هنگ کنگ، موقعیت آن به عنوان یک بندر آزاد در مرز چین بود، اما ظهور یک هویت ملی به دهه ۱۹۷۰ بازمی گردد؛ یعنی زمانی که نسل جوانی که در هنگ کنگ به دنیا آمده و پرورش یافته بودند، پا به عرصه ظهور گذاشتند. قبل از پیروزی کمونیسم چینی در سال ۱۹۴۹، هنگ کنگ هیچ مرزی با چین نداشت؛ بلکه شهری تحت حاکمیت انگلیس بود که همواره بسیاری از مردم به داخل و خارج از آن سفر می کردند.(۱) از سال ۱۹۴۹ تا اواخر دهه ۱۹۷۰ عبور و مرور در میانه مرزها بسیار کم بود. پس از بیست سال جدایی از سرزمین چین، مردم این منطقه، بیشتر به نام محل، هویت خود را مشخص می کردند و ملیتی خاص برای خود در نظر نمی گرفتند. آهنگ های مشهور بیشتر با تمرکز بر این سرزمین به عنوان خانه خود، تدوین می شدند. هم چنین در به کارگیری زبان انگلیسی نیز هنگ کنگ با مناطق دیگر متفاوت بود. هنگامی که در دهه ۱۹۸۰ مهاجران چینی به این منطقه آمدند، شهروندان محلی خود را برتر و پیشرفته تر ازهم نوعان چینی خود می دانستند.

از زمان بازگردانده شدن این منطقه یعنی سال ۱۹۹۷، تغییراتی نه چندان زیاد، به وقوع پیوسته است. هیچ کدام از نام های مستعمراتی تغییر نکرده اند؛ اگرچه واژه «سلطنتی» از این نام ها حذف شده است. در کتاب های درسی نیز از چین به عنوان یک کشور خارجی یاد نمی شود و پرچم تایوان دیگر در مجامع عمومی به احتزاز درنمی آید.

هویت ملی

هنگ کنگ شهری مدرن است و سیستم مترو و فرودگاه پیشرفته ای دارد. این شهر سبک زندگی، ارز رایج (دلار هنگ کنگ) و نظام اقتصادی و حقوقی خاص خود را دارد. هنگ کنگ همواره توسط قانون عمومی اداره شده و

۱- (۱) هنگ کنگ در اصل جزئی از چین بوده است و این مطالب، استعمارگری بریتانیا را توجیه می کند.

قضات همانند همتایان انگلیسی خود لباس های بلند و کلاه گیس می پوشند. از دیگر آثار بر جای مانده انگلیسی، حاکمیت قانون، جامعه باز، آزادی مدنی و مطبوعات و استانداردهای حرفه ای بالاست.

روابط قومی و نژادی

نژاد و ملیت (شهروندی) هم پوشانی ندارند. در سال ۱۹۹۶، ۹۰٪ جمعیت به گونه ای دارای ملیت چینی - هنگ کنگی بودند: ۵۰٪ ملیت انگلیسی داشته و ۳۱٪ ملیت چینی و حق اسکان در هنگ کنگ داشتند. در سال ۱۹۹۷ هنگ کنگ شروع به صدور پاسپورت های خاص خود کرد.

این جمعیت هنگ کنگ عمدتاً از بخش هایی مانند دلتای رودخانه پرل(۱) و گوانگژو بودند. اقلیت بسیار کوچکی هم از خاندان های شانگهایی، هوکینی(۲) (فوجی(۳) جنوبی) و بوت پیپل(۴) (تانکا)(۵) بودند. نسل جدید تلاش دارد تا اصلیت خود را عنوان نکند.

تنها درصد اندکی از مردم مدعی ریشه های بسیار قدیمی در این سرزمین هستند و بیشتر آنها در روستاهای سرزمین های جدید زندگی می کنند. انگلیسی ها به این روستاها اجازه دادند تا قوانین سنتی خود را دنبال کنند. وراثت زمین به طور گسترده ای از طریق نسل مردان بود. ۴۵٪ شهروندان نیز اقوام نزدیکی دارند که در خارج به سر می برند و تقریباً دو سوم نیز خویشاوند ساکن چین دارند.

مهاجران جدید کسانی هستند که از دهه ۱۹۸۰ به این شهر وارد شده اند. کسانی که به سرعت خود را با شرایط تطبیق می دهند، به عنوان بومی شناخته می شوند. عبارت «مهاجران جدید» به کسانی اطلاق می شود

ص:۲۴۵

۱- (۱) .Pearl.

۲- (۲) .Hokkien.

۳- (۳) .Southern Fujian.

۴- (۴) .Boat People.

۵- (۵) .Tanka.

که دارای لهجه، سطح سواد و مهارت پایین بوده و رفتارهای آنها کاملاً نشان دهنده اصلیت چینی شان می باشد؛ از این رو عبارت «مهاجران جدید»، ترکیبی از محل تولّد، طبقهٔ اجتماعی و سطح سواد می باشد. بسیاری از مهاجرانی که در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ به این منطقه آمدند، دلالی بورس و تجارت را حرفه خود برگزیده و در کارخانه هایی که در دهه ۱۹۹۰ از چین به این منطقه آورده شد، شروع به کار کردند.

تا اواسط قرن بیستم، آسیایی - اروپایی ها به عنوان نژادهای قومی شناخته می شدند، اما گروه های قومی آنها تا حد زیادی از بین رفته است. آسیایی - اروپایی ها در صورت تکلم به زبان کانتونی، به عنوان چینی و در صورت داشتن تحصیلات غربی، به عنوان نژادهای غربی شناخته می شدند.

هنگ کنگ شهری بزرگ با فرهنگ های مختلف است که در سال ۱۹۹۸، ۴۸۵، ۷۶۰ نفر جمعیت خارجی داشته که شامل گروه های بزرگی از فیلیپینی ها، اندونزیایی ها، آمریکایی ها، کانادایی ها، تایلندی ها، انگلیسی ها، هندی ها، استرالیایی ها، ژاپنی ها و نپالی ها بود. بیشتر فیلیپینی ها خدمت کاران زن بودند که در کارهای خانه کمک کرده و ویزاهای خاصی داشتند که مانع از اقدام آنها برای اقامت در این شهر می شد. افراد متخصصی که به مدت هفت سال در این منطقه زندگی کنند، می توانند اقامت دائم داشته باشند. بسیاری از افراد شهروند انگلیس، آمریکا و کانادا از گروه های قومی چینی - هنگ کنگی هستند که پس از دریافت شهروندی این کشورها، به بازار کار بازگشته اند.

شهرسازی و معماری

منطقه پیک(۱) که در پشت بندر ویکتوریا قرار دارد، از نظر مسکونی، منطقه بسیار گرانی است؛ هر چه ملک، بیشتر بر فراز کوه ها پیش رود، به همان

۱- (۱) .The Peak.

نسبت، بالاـ بودن درجه و امتیازات تجاری و دولتی صاحب خود را نشان می دهد. پیش از جنگ جهانی دوم، چینی ها در پایین تپه ها و در مناطق پرجمعیت کنار دریا زندگی می کردند. پس از جنگ، موج پناهندگانی که از چین وارد شدند، خانواده های دیگر را وادار کردند تا فضاهای زندگی خود را با آنها تقسیم کرده و در کلبه هایی کوچک در نقاطی پراکنده زندگی کنند. در سال ۱۹۵۳، دولت شروع به ساخت خانه های مسکونی دولتی کرد که بخشی از آن به دلیل عدم بازگشت پناهندگان به چین و بخشی هم به این دلیل بود که دلالان زمین در بخش های دور دست و پراکنده شروع به ساخت و ساز نمودند؛ باز پس گیری سرزمین های کولون و شمالی جزیره نیز باعث افزایش این فضاهای شهری شد.

خانه ها کوچک هستند و برای خانواده هایی که در خانه های یک اتاقه زندگی می کنند، استفاده از تخت خواب های تاشو بسیار رایج است. پیاده روها و مراکز تجاری، شلوغ و پرجمعیت هستند. برخورد کردن با دیگران پدیده نادری نیست و اصولاً بسیار بی اهمیت تلقی می شود.

هنگ کنگ معماری مستعمراتی خود را حفظ نکرده است. تاریخ مستعمراتی در نام جاده ها، برخی مکان هایی که هنوز نام های انگلیسی دارند و بناهایی مانند ساختمان شورای قانون گذاری و مجلس، همواره به چشم می خورد. کلیسای سنت جونز(۱) با سبک نئوگوتیک(۲) نیز بناهایی هستند که از گذشته بر جای مانده اند. ساختمان های جدید جایگزین بناهای قدیمی شده است اگرچه که بسیاری از مجسمه های دوره مستعمراتی بر جای مانده اند. ساختمان های مدرن معروف شامل: بنای هنگ کنگ و ساختمان بانک شانگ های، ساختمان بانک چین و مرکز نمایشگاه های هنگ کنگ هستند.

ص:۲۴۷

۱- (۱) .The Anglican Saint John's.

۲- (۲) .Neo-gothic.

خوراک

خوراک روزانه

تنوع گسترده ای از غذاهای اقوام مختلف مانند ایتالیایی، ژاپنی، فرانسوی و آمریکایی در این منطقه وجود دارد؛ اما بیشتر مردم از غـذاهایی چینی به سبک کانتونی تغذیه می کنند. سوپ ها در وعده های غذایی بسیار مهم هستند. غذاهای رایج کانتونی شامل دیم سام(۱) است که یام چاه(۲) هم نامیده می شود و میان وعده ای است که در بخارپزهای بامبو(۳) پخته می شود. این غذا هفت روز هفته سرو شده و اعضای خانواده و دوستان در روزهای تعطیل آخر هفته با یکدیگر دیدار می کنند. شهروندان این منطقه ترجیح می دهند که غذای دریایی زنده و گوشت تازه خریداری کنند. هنگ کنگ یکی از بالاترین آمارهای مصرف غذای آماده در جهان را داشته و دانش آموزان میان وعده هایی مانند سیب زمینی سرخ کرده، کراکر برنج سرخ شده و کراکرهای دیگر را از آشپزخانه مدارس خریداری می کنند.

رسوم غذایی در مناسبات و مراسم سنتی

صرف غذای کوکتل(۴) یکی از رایج ترین روش ها به ویژه برای ملاقات های تجاری است. کوکتل به غذاهای روزانه ای گفته می شود که بیشتر شامل گوشت یا ماهی است و خوراکی های نشاسته دار، تنها در پایان غذا سرو می شود. الکل نیز در این مراسم ها مصرف می شود.

در برخی تعطیلات و مراسم های خاص، غذاهای ویژه ای صرف می شود. غذاهای سال نوی قمری عموماً شامل مرغ، گوشت خوک سرخ شده و میوه است. در فستیوال قایق اژدها، مردم عموماً کوفته های برنجی

۱- (۱) .dim sum.

۲- (۲) .yam chah.

۳- (۳) .Bamboo.

۴- (۴) .banquet-style.

پیچیده در کاهو می خورند و فستیوال میانه پائیز با پوملِو(۱) (میوه ای از خانواده مرکبات شبیه گریپ فروت) و خرمالو همراه است. غذاهایی که در زمان جمع شدن خانواده به دور هم صرف می شود، مانند سال نو اغلب شامل کوفته های آرد برنج و سوپ شیرین است. غذاهای سالروز تولد برای سالمندان شامل یک کاسه سوپ با رشته های بلند است که نمادی از زندگی طولانی برای آنها باشد و تخم مرغ های رنگ شده به رنگ قرمز در جشن اولین سال تولد نوزادان به مهمانان داده می شود.

اقتصاد

اقتصاد پایه

تقریباً همه غذاها از چین و خارج تأمین می شود؛ زیرا کمتر از ۱٪ جمعیت این منطقه به کشاورزی و صید مشغولند. اقتصاد با سرعت رشد کرده است. رشد اصلی درآمد خانواده های متوسط از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۶، ۵۱٪ بوده است.

در سال ۱۹۹۶، ۱۱٪ کارکنان در بخش تولید، ۶۷٪ در صنایع خدماتی، ۱۱٪ در حمل و نقل و ارتباطات، ۹٪ در عمران و کمتر از ۱٪ در کشاورزی شاغل بودند.

درهای اقتصاد این منطقه تقریباً به روی اقتصاد جهانی باز است. بیشتر محصولات شامل تعرفه نیستند؛ تنها اتومبیل، سوخت و الکل تعرفه های وارداتی سنگینی دارند. مآلیات نیز پایین است. مآلیات بر ارزش افزوده یا فروش، وجود ندارد و کمتر از نیمی از جمعیت کارگر، درآمد کافی برای پرداخت مآلیات را دارند که کم ترین نرخ آن ۱۵٪ است.

مالکیت و زمین

دولت درآمد کلانی از مناقصه زمین دارد؛ زیرا مالک و موجر اصلی تمامی

ص:۲۴۹

۱- (۱) . pomelo

اراضـی است. هنگامی که فردی در مناقصه با دولت برنـده می شود، با باطل شـدن تمبر دولتی، مجوز اسـتفاده از این زمین ها، حق نقـل و انتقال به آژانس های املاک خصوصـی داده می شود. در سال ۱۹۹۸، ۳۴٪ جمعیت این منطقه در خـانه های اجاره ای دولتی و ۱۲٪ در آپارتمان های فروشی زندگی می کردند که یارانه دولتی داشت.

فعالیت های بازرگانی

هنـگ کنـگ همواره مرکز تجـاری و کشتی رانی بوده، اما صـنایع کوچک تر نیز تا انـدازه زیادی رشـد داشـته است. پارچه و پوشاک، اسـباب بازی و وسایل الکتریکی از محصولات اصلی هستند که برای صادرات در این منطقه تولید می شود. در اوایل دهه ۱۹۸۰، کارخانه ها از مرزهای چین به این منطقه وارد شده و هنگ کنگ به منطقه خدماتی تبدیل شد.

صنایع عمده

بیشتر صـنایع را برای صادرات تولید می کنند؛ مانند پارچه، پوشاک، وسایل الکتریکی، انواع ساعت های مختلف، ساعت های دیواری، جواهرآلات، طلا و نقره جات، تولیـدات چـاپی، محصولات پلاستیکی، وسایل فلزی، اسـباب بازی ها و عروسک. هنگ گنگ کشوری پیشگام در زمینه امور مالی و بانکداری است.

عمـده اقتصاد، اگرچه که از بیرون، آزاد و رقابتی به نظر می رسـد، اماتحت سـلطه چنـد شـرکت بزرگ است. گروه بزرگی از آژانس های املاک در ساخت و ساز منازل و فضاهای اداری شرکت دارند. دو شرکت بر سوپر مارکت ها کنترل داشته و عده ای نیز وارد کنندگان و توزیع کنندگان انحصاری محصولاتی مانند اتومبیل ها و دیسک های صوتی در بازار هستند.

تجارت

در حالی که تنها منبع طبیعی هنگ کنگ بندر آب های عمیق آن است، این منطقه، هجدهمین اقتصاد تجاری بزرگ در جهان در سال ۱۹۹۷ بوده است. بندر این منطقه یکی از شلوغ ترین اماکن نقل و انتقال کانتینرها بوده و فرودگاه های آن از نظر محموله های بین المللی بالاـترین درصد را دارد. شرکای تجاری اصلی هنگ کنگ در سال ۱۹۹۸ را چین، ایالات متحده، ژاپن، تایوان و سنگاپور تشکیل می دادند. پارچه و پوشاک از اقلام صادراتی اصلی است، اما بیشتر آنها در چین ساخته شده و برای کنترل کیفیت، بسته بندی و توزیع از این منطقه عبور می کنند. واردات اصلی این کشور شامل وسایل الکترونیکی و کالاهای مصرفی، مواد خام، اقلام شبه تولیدی و ماشین آلات می باشد. بسیاری از این مواد برای پردازش به داخل خاک چین فرستاده می شوند.

طبقه بندی اجتماعی

طبقات اجتماعی و اصناف

فاصله بین ثروتمندان و فقرا در این منطقه با اقتصاد سرمایه داری و کم ترین مداخله دولتی، بسیار بزرگ است. اگرچه از سال های ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۶ تمام گروه ها از رشد اقتصادی خوبی برخوردار بودند، اما نابرابری اقتصادی رو به رشد است.

تنها گروه قبیله ای موجود، مردم بوُت هستند. صیادان نیز از قدیم همواره در حاشیه قرار داشته و مورد تمسخر واقع شده اند. بیشتر آنها امروزه به شهرها آمده و با بقیه جمعیت تلفیق شده اند. تعداد اندکی از افراد سیاسی و نخبگان اقتصادی نیز از خاندان شانگهایی هستند.

آسمان خراش های ساخته شده در کنار بندر آبِردِن جمعیت زیادی از مردم را در خود جای داده است.

نمادهای طبقه بندی اجتماعی

عضویت در کلوب های نخبگان، نشانه درجه و طبقه اجتماعی فرد است. لباس های مد روز و طلا و جواهرات الماس نشان نیز در میان این طبقه بسیار رایج است و هر کس ثروت بیشتری داشته باشد، می تواند آخرین مد را داشته باشد. داشتن اتومبیل نیز یکی دیگر از نشانه های ثروت است. عاداتی هم چون رعایت نکردن صف و پوشیدن لباس های چینی نیز نشانه مهاجران جدید و افراد طبقات پایین اجتماع است. چینی هایی که تنها به زبان ماندارین یا کانتونی با لهجه گونگزو سخن می گویند نیز از افراد پایین اجتماع شمرده می شوند. داشتن پوست تیره یا برنزه نیز بسیار بد بوده و عموماً مختص گروه های کارگری است.

ص:۲۵۲

وضعیت سیاسی

حکومت

در دولت جدید، عنوان مدیر ارشد اجرایی، جانشین عنوان فرماندار دوره مستعمراتی شد. مدیر ارشد اجرایی توسط یک مجمع منتخب از سوی چین و با همکاری شورای اجرایی که اعضای آن را عموما پیشگامان صنعت تشکیل می دهند، انتخاب و منصوب می گردد. شورای قانون گذاری(۱) (Legco) تمام تصمیمات اجرایی را تصویب می کند؛ اگرچه اعضای آن نیز اختیار ارائه لوایح و بازرسی مدیریت را دارند. تنها یک سوم اعضای این شورا توسط توابع انتخاب شده و بقیه اعضا نمایندگان انجمن های شغلی یا انتصابی هستند. شورای قانون گذاری نماینده مردمی است؛ اما اختیار چندانی ندارد.

مطبوعات هنگ کنگ آزاد و بسیار رقابتی هستند. مطبوعات و راه پیمایی های مردمی، همانند رادیوهای صدای آزاد نقش بسیار مهمی در زیر فشار قرار دادن دولت داشته اند.

گفته می شود که شهروندان هنگ کنگی نسبت به سیاست چندان علاقه ای ندارند. دولت اجرایی و بروکراسی قوی که در این کشور رایج است، جایی برای مشارکت مردمی باقی نگذاشته است. در عین حال، نرخ رأی به طور چشم گیری افزایش یافته و شعار «مردم هنگ کنگ حاکم کشور هستند» بسیار رایج و شایع است.

کنترل و نظارت

نرخ جنایت و تبه کاری در این کشور بسیار پایین است. رایج ترین جرم و خشونت در این کشور آزار و اذیت بوده و جرایم غیر خشونت بار شامل دزدی در انواع مختلف، مانند برداشتن اجناس از مغازه هاست. فساد مالی تقریباً دیده نمی شود که این امر تا حدودی به دلیل وجود کمیسیون مستقل

۱- (۱) .Legislative Council.

مبارزه با فساد مالی است که در سال ۱۹۷۴ بنیان نهاده شد. هنگ کنگ قادر به ریشه کنی قاچاق مواد مخدر، قاچاق نرم افزار و جنایات سازمان یافته نشده است. به طور کلی، شهروندان این کشور به پلیس و نظام قضایی این منطقه اعتماد کامل دارند. حفظ نظام قانونی عمومی و استقلال نظام قضایی به واسطه قوانین بنیادین تضمین شده است.

فعالیت های نظامی

نیروهای پلیس این کشور از چینی های محلی و برخی مقامات ارشد نظامی انگلیسی تشکیل شده است. گروه کوچکی نیز از نیروهای ارتشی از کشور چین در هنگ کنگ مستقر هستند، اما سربازان چینی حق ندارند با یونیفورم های خود در خیابان ها رفت و آمد کنند.

رفاه اجتماعی

هزینه ها در جهت تأمین رفاه اجتماعی، افزایش سریع داشته و شامل یارانه تأمین اجتماعی جامع برای خانواده هایی است که قادر به تأمین نیازهای اولیه غذایی، پوشاک و اجاره منزل نیستند. افرادی که معلولیت شدید دارند نیز حق تأمین اجتماعی ویژه دریافت نموده، خدمات رسانی به سالمندان و دیگر خدمات اجتماعی نیز رایج است. دولت بودجه هایی را به سازمان های خصوصی که خدماتی را در این زمینه ارائه می نمایند، اختصاص داده و بر کارآیی آنها نظارت دارد. یارانه های دولتی برای سالمندان، توان بخشی معلولین، خدمات رفاهی خانواده و کودک، خدمات جوانان، خدمات اجتماعی, خدمات اصلاح مجرمین هزینه می شوند.

سازمان ها و نهادهای غیردولتی

با توجه به این که دولت این منطقه به سیاست خود در عدم دخالت مستقیم

افتخار می کند، حضور سازمان های غیردولتی برای انجام برخی امور از اهمیت به سزایی برخوردار است. برخی از این انجمن های خیریه عبارتند از: پو لونگ کوک(۱) (یک انجمن نیکوکاری چینی که یک یتیم خانه داشته، برای فقرا مراسم کفن و دفن برگزار نموده و هم اکنون نیز مدارس و بیمارستان هایی را تأسیس و مدیریت می کند)، گروه بیمارستان های تانگ واه،(۲) صندوق اعانه برای امور خیریه(۳) و بنیاد کانون های خیریه جوکی هنگ کنگ.(۴) انجمن هایی هم با ریشه مذهبی، مانند اجتماع مسیحی زنان جوان،(۵) اجتماع مسیحی مردان جوان(۶) و خیریه ها و شعباتی از سازمان های بین المللی، مانند صلیب سرخ، کلوب دختران و پسران و سازمان عفو بین المللی نیز در این کشور حضور دارند. هم چنین انجمن هایی هم در سطح استانی و انجمن های فامیلی وجود دارند که برای مردم مختلف چین فعالیت می کنند.

نقش ها و حقوق جنسیتی

تقسیم جنسیتی کار

در سال ۱۹۹۹، مردان ۶۰٪ نیروی کار این منطقه را تشکیل می دادند. میزان مشارکت مردان متأهل و مجرد در نیروی کار در سال ۱۹۹۶ به نسبت ۸۶ و ۷۳٪ و برای زنان ۴۶ و ۶۸٪ بوده است. متوسط حقوق دریافتی از سوی زنان ۸۷٪ حقوق مردان بوده است.

جایگاه متقابل زنان و مردان

جوامع سنتی چینی و انگلیسی، مردسالار بوده و مردان هنوز در مقایسه با

ص:۲۵۵

۱- (۱). Po Leung Kuk.

۲- (۲). Tung Wah.

۳- (۳). Community Chest.

۴- (۴). The Hong Kong Jockey Club Charities Trust.

۵- (۵). Y. W. C. A.

۶- (۶). Y. M. C. A.

زنان، بیشتر در مسند قدرت و اختیار قرار دارند. در سال ۱۹۹۶، کمیسیون فرصت اشتغال برابر بنیان نهاده شد. اولین اقدامی که از سوی این کمیسیون انجام شد، برداشتن مواردی چون درخواست کارگر مرد یا زنان زیبا در آگهی های استخدامی بود. با وجود این که زنان همواره مسئولیت کارهای منزل را نیز بر عهده دارند، ولی امکان استفاده از خدمتکار در خانه، به بسیاری از زنان اجازه می دهد تا آینده کاری خود را دنبال کنند.

ازدواج، خانواده و روابط خویشاوندی

ازدواج

چندهمسری تا سال ۱۹۷۱ مجاز بود. در سال ۱۹۹۶، ۳۴٪ مردان و ۲۹٪ زنان ۱۵ سال به بالا ازدواج نکرده بودند. ازدواج منوط به استقلال اقتصادی، تأمین مسکن و قدرت تأمین رفاه می باشد. زوج ها از مدت ها پیش از ازدواج در مقابل اداره ثبت ازدواج صف می کشند تا تاریخ ازدواج خود را که بر اساس باور متداول، خوش یمن است، رزرو کنند. امروزه دیگر داشتن نام فامیل عادی، مانعی برای ازدواج نیست. زوج ها می توانند ابتدا ازدواج قانونی خود را ثبت کنند تا از امکان دسترسی به اسکان دولتی برخوردار شده و مراسم عروسی را دیرتر برگزار کنند. نرخ ازدواج مجدد مردان و زنان مطلقه نیز رو به افزایش است.

نهاد خانواده

میانگین جمعیت خانواده ها رو به کاهش است. خانواده های کوچک هسته ای، امروزه از انواع خانواده های رایج بوده و ۶۴٪ خانواده ها در سال ۱۹۹۶ از این نوع بوده اند. از نظر سنتی، کودکان والدینی که طلاق گرفته اند، با پدر زندگی می کنند. پدر رسماً رییس خانواده است، اما در بین زوج های جوان، ارتباطات متعادل و متوازن تر است.

ارث

همه کودکان از امکان وراثت دارایی والـدین برخوردارنـد، اما زمین عموماً بنا بر سـنت رایج چینی، به طور مساوی بین پسـران تقسیم می شود؛ به ویژه اگر خانواده فعالیت تجاری هم داشـته باشـد. در برخی موارد نیز نیمی از سـهم به دختران واگـذار می شود. در سال ۱۹۹۴، زمانی که دولت تصمیم گرفت به زنان اجازه دهد تا در خانواده هایی که پسر وجود ندارد، زمین ها را به ارث ببرنـد، رهبران تبارهـای بزرگ، به روش هـای شـهری و مسـتعمراتی وراثت اعتراض نمودنـد. بـا توجه به تفکر مردسالاـر رهبران خـانواده هـا، این رهبران ادعـا می کردنـد که وراثت زنان باعث از بین رفتن دارایی ها و تخریب وحـدت در بین تبارها می گردد.

وضعیت اجتماعی

مراقبت از کودکان

مرخصـی زایمان برای زنان عموماً بین ده الی دوازده هفته در شـرکت های بزرگ است. شـیردهی مادر به کودک، نادر است. چینی ها با کودکان خود تا سـنین قبل از مـدرسه به میل آنها رفتار کرده و هرگز تلاش نمی کننـد که در برابر رفتارهای زننـده آنها مقاومت کنند؛ اما پس از سن پنج الی شش سالگی از آنها انتظار می رود که منضبط و خوددار باشند.

تربیت و آموزش کودکان

والـدین به حرف شـنوی، رفتار درست و پـذیرش مسـئولیت های اجتماعی، بیش از اسـتقلال، خودکفایی و خلاقیت ارزش می نهنـد. فرزنـد صالـح کسـی است که مطیع، ساکت و فرمان بردار باشـد. برنامه های رسـمی برای آموزش پیش از دبسـتان برای کودکان بسیار نادر است.(۱) مادربزرگ ها

۱- (۱) در حال حاضر، در هنگ کنگ، آموزش پیش دبستانی رایج شده است.

مهم ترین نقش را در مراقبت از کودکان برعهده دارند.

آموزش بسیار ارزشمند است. کودکان در سن پیش دبستانی با علائم زبان چینی آشنا شده و در بیشتر مدارس از کودکان انتظار می رود که تا دویست نشانه را پیش از آغاز آموزش رسمی خود بشناسند. بسیاری از دانش آموزان به صورت نیمه وقت به مدرسه می روند؛ زیرا بسیاری از مدارس دو شیفته هستند. همه کودکان، روزانه چندین ساعت را صرف انجام تکالیف مدرسه می کنند. فشار و رقابت برای ورود به مدارس بهتر بسیار زیاد است و مدارس با برگزاری آزمون های مکرر بین دانش آموزان رقابت ایجاد می کنند. نظریه های آموزشی، مانند نظریهٔ یادگیری از طریق بازی چندان مقبول نیست. والدین معتقد به حفظ دروس و تمرین هستند. زبان رسمی بسیاری از مدارس خوب، انگلیسی است، اما معلمان در کلاس به زبان کانتونی صحبت می کنند. تأکید چندانی بر ورزش وجود ندارد که علت آن تا حدودی نبود فضای کافی در بسیاری از مدارس و منازل است.

آموزش عالی

تحصیلات دانشگاهی در هنگ کنگ بسیار ارزشمند است و ۳۴٪ دانش آموزانی که در سن دانشگاه قرار دارند، از آموزش عالی برخوردارند. از این تعداد ۱۸٪ در هنگ کنگ درس خوانده و مابقی برای ادامه تحصیلات به خارج از کشور سفر می کنند. هفت دانشگاه عمومی در هنگ کنگ وجود دارد، از جمله دانشگاه هنگ کنگ، دانشگاه چینی، دانشگاه علوم و فن آوری هنگ کنگ، دانشگاه سیتی(۱) هنگ کنگ، دانشگاه پلی تکنیک، دانشگاه باپتیست(۲) هنگ کنگ و دانشگاه لینگنان.(۳)

۱- (۱) .City University.

۲- (۲) .Baptist University.

۳- (۳) .Lingnan University.

افراد در برخورد بـا یکـدیگر برای تعارف، سـر تکان داده و در صورت توقف برای صـحبت، دست می دهنـد. خـداحافظی در فضاهای تجاری با دست دادن همراه است. در مناسبات اجتماعی، سلسله مراتب باید رعایت شود. افراد مسن تر یا کسانی که از مراتب بالاـتر اجتمـاعی هسـتند، پیش از دیگران معرفی می شونـد. در محافـل خـانوادگی، ابتـدا با افراد مسن تر سـلام و احوال پرسـی می شود. افراد جوان بایـد بـا ذکر عنوان و نـام افراد مسن تر، آنهـا را مخاطب قرار دهنـد. رعایت حق تقـدم خانم ها در برخی مـوارد رعـایت می شـود؛ اگرچه این رفتـار، غربی تلقی می شـود. برای معاشـرت آسـان تر، بهـتر است که برای آشـنایی مشترک بین دو طرف، آنهـا خود را معرفی کننـد. عمومـاً گفتن نـام و نام خانوادگی بایـد رعایت شود، مگر این که فرد مقابل اجازه اسـتفاده از نام خود را بدهد. بسـیاری از چینی ها از نام های انگلیسـی برای تجارت اسـتفاده می کنند. در شـرایط کاری، تبادل کارت های تجاری دوزبانه بسـیار رایـج است. کارت ها با دو دست تقـدیم و از فرد مقابل پـذیرفته می شود. این مؤدبانه ترین روش برای پذیرش هر چیزی، حتی کادو یا قهوه از دست دیگران است.

چینی های هنگ کنگ نزدیک به هم می ایسـتند. تماس فیزیکی امری نه چنـدان راحت بوده، ولی زنان عموماً هنگام راه رفتن دست یکدیگر را می گیرند. با توجه به این که هنگ کنگی ها در هنگام صف ایستادن یا بازدید از موزها بسیار نزدیک به هم می ایسـتند، خارجیان حس می کننـد که فضا محـدود بوده و دائماً دیگران آنها را هل می دهند. کادو دادن در زمان بازدید از منازل و اولین ملاقات تجاری اهمیت دارد. کادوها حتماً باید پیچیده در بسـته بندی باشد و کسی که کادو را دریافت می کند، در حضور فرد، کادو را باز نمی کند.

ص:۲۵۹

دین

اعتقادات دینی

بیشتر شهروندان چینی دارای مذهب مردم چین هستند که تلفیقی از تائوئیسم، بودیسم و عبادت سنتی است. بسیاری از افراد ادعای بی دینی می کنند، اما تقریباً همه مردم مراسم های مذهبی را در ختم برگزار می کنند. ۵۴۰، ۰۰۰ مسیحی در این کشور وجود دارد و مسیحیت در بین جوانان و فرهیختگان رو به رشد است. هشتادهزار مسلمان، دوازده هزار هندو، یک هزار سیک و یک هزار یهودی نیز در این کشور زندگی می کنند. اعتقادات بسیاری درباره بخت و شانس وجود دارد. برخی ارقام خوش یمن و برخی دیگر بدیمن تلقی می شوند. بسیاری از مردم برای دیدن آینده خود، مشاوره با خدایان در مورد مشکلات خاص و درخواست حمایت و یُمن خوش، به معابد مراجعه می کنند.

متولیان دینی

کشیشان تائوئی(۱) بازگشایی فستیوال های روستایی را بر عهده دارند، اما همانند راهبان بودیست و خواهران مسیحی کار اصلی آنها برگزاری مراسم تدفین و ختم است. کشیشان و سفرای مسیحی نقش مهم تری را در راه مسیحیت ایفا می کنند و رهبری مجامع مذهبی را بر عهده دارند. موبدان فِنگ شویی(۲) در تدوین ساختار دفاتر، به تاجران کمک می کنند.

آئین ها و اماکن مقدس

اماکن اصلی مهم عبارتند از: معبد وانگ تای سین،(۳) معبد چی کُنگ(۴) در

۱- (۱) .Taoist priests

۲- (۲) .Fengshui

۳- (۳) .Wong Tai Sin Temple

۴- (۴) .Che Kong Temple

شاتن(۱) و معبد تین هو(۲) در جاس هاوس بِی.(۳) در سال نوی قمری، معابدشایع ترین مکان هایی هستند که مردم در آن جا جمع می شوند. دربیشتر روستاها معابد کوچکی وجود دارد که فستیوال های سالانه در روزتولد خدایان در آن جا بر گزار شده و برخی از سرزمین های جدید دارای سالن های اجتماعی خاندانی هستند که عبادت سالانه و تقسیم گوشت خوک برای اعضای خانواده در آن جا صورت می گیرد. صومعه بودایی پو لین(۴) در جزیره لانتائو(۵) محل معمولی برای گذراندن آخر هفته است.

مرگ و زندگی پس از آن

مراسم تدفین به روش های سنتی چینی یا مسیحی، با حضور راهبان بودایی یا خواهران مسیحی یا کشیشان تائوئی بر گزار می شود. که کشیشان تائوئی افتتاحیه مراسم چینی را بر عهده داشته و یک کشیش یا سفیرمسیحی بقیه مراسم را اداره می کند. مراسم خاک سپاری مسیحی نیز باتوجه به فقدان فضای کافی، به شیوه ای دیگر بر گزار می شود که در آن، شهروندان هنگ کنگی به جای خاک سپاری باید اجساد را سوزانده وخاکستر آن را در خاکسترخانه نگاه دارند. بر اساس سنت، مردم چینی معتقد به حفظ ارتباط مداوم با اجداد و تناسخ روح هستند، اما برخی دیگر نسبت به این موضوع تردید دارند؛ ولی باز هم ارزش های اخلاقی رایج را حفظ می کنند.

ص:۲۶۱

۱- (۱) .Shatin.

۲- (۲) .Tin Hau.

۳- (۳) . Joss House Bay.

۴- (۴) .Po Lin.

۵- (۵) .Lantau.

مردم هنگ کنگ در مراسم اوئینگ مونگ به دیدار قبور بستگان خود در گورستان این شهر رفته و دسته های گل بر روی قبور می گذارند که به نوعی ستایش بزرگی ها و خوبی های آنهاست.

پزشکی و درمان

در بیمارستان های دولتی سیستم های پزشکی مدرنی به کار گرفته می شود که به سبب آنها مراقبت های پزشکی ارزان ارائه می شود. این بیمارستان ها عموما «طب غربی» نامیده می شوند. مردم بیشتر به پزشکی (گیاهی) چینی، طب سوزنی، سوزاندن موکسا (نوعی برگ گیاه) روی پوست بدن (که تکه هایی از برگ های سوزان را روی پوست قرار می دهند. این طب برای درمان روماتیسم و دیگر دردها به کار گرفته می شود) و روش های دیگری برای درمان بیماری ها و مشکلات مزمن استفاده می کنند که به واسطه پزشکی مدرن درمان نمی شود.

مراسم و جشن های عمومی

غیر از تعطیلات سال نو در اول ماه ژانویه، سال نوی چینی در ماه های

ص:۲۶۲

ژانویه یا فوریه، چینگ مینگ(۱) (تعطیلات قبرروبی) در ۵ آوریل، روز کارگر در اول ماه می، روز تولد بودا در اواسط می، توئن نگ(۲) (فستیوال قایق اژدها) در ماه می یا ژوئن، روز بنیان گذاری سار(۳) در اول ژوئن، فستیوال اواسط پائیز در سپتامبر، روز ملی چین در اول اکتبر و چونگ ینگ(۴) (روز قبرروبی) در اکتبر از دیگر مراسم هستند.

ادبیات و هنر

هنر

هنر همانند اقتصاد رشد سریعی نداشته و هنگ کنگ عموماً به صحرای فرهنگی معروف است. حمایت مالی برای فعایت های هنری کاملاً وابسته به دولت است.

ادبیات

اندکی از نویسندگان محلی در رابطه با هویت و فرهنگ هنگ کنگ کتاب نوشته اند. در ادبیات، حوزه سرزمین این کشور به عنوان بخش کوچکی از چین بزرگ شناخته شده است. در هنگ کنگ یک مجله کمدی بسیار معروف منتشر می شود (که عموماً موضوعات زناشویی در قالب داستان های مبهم امپراتوری های گذشته) در آن تبلور می یابد و تمامی دنیای چینی زبان آن را مطالعه می کنند.

هنرهای تصویری

هنرهای گرافیکی، بسیار مدرن است و از نظر سبک بسیار متنوع هستند. مؤسساتی که هنرهای گرافیکی را جمع آوری می کنند شامل موزه هنر هنگ کنگ (موارد چاپی) و موزه تاریخ هنگ کنگ، گالری هنر و طراحی

۱- (۱) .Ching Ming

۲- (۲) .Tuen Ng

۳- (۳) .SAR

۴- (۴) .Chung Yeung

معاصر که مجموعه ای از اقلام چاپی و پوسترها را در اختیار دارد. برخی دیگر از مراکز نمایش هنر، شامل مرکز هنرهای بصری دولتی و مرکز هنرهای هنگ کنگ هستند که نمایشگاه های بین المللی و محلی از نقاشی ها، عکس ها، طراحی ها و کارهای دستی برگزار می کنند.

هنرهای نمایشی

کنسرت های پاپ کانتونی بسیار متداول است. ارکستر فیلهارمونیک(۱) هنگ کنگ، تئاتر رپتوری(۲) هنگ کنگ، ارکستر چینی هنگ کنگ و شرکت رقص هنگ کنگ، همه دولتی بوده و چندان شهرتی ندارند. شرکت رقص های معاصر سیتی(۳) و شرکت رپتوری هنگ کنگ نیز برخی دیگر از این نوع هستند. در سال های اخیر، تعداد گروه های هنری نیز افزایش یافته که علت آن، تمرکز و تأکید بیشتر بر هویت هنگ کنگی از سوی تولیدکنندگان این گونه برنامه هاست. آنها عموماً به وسیله شهروندان چینی محلی بنیان نهاده می شوند که بیشترشان فارغ التحصیلان دانشکده هنرهای اجرایی هستند. فستیوال سالانه هنر هنگ کنگ نیز ده ها هنرمند را در ژانویه و فوریه هر سال گرد هم جمع می کند. فیلم های هنگ کنگ نیز بسیار معروف بوده و طرفداران بسیاری در میان چینی زبانان سراسر دنیا دارد.

وضعیت علوم طبیعی و اجتماعی

افزایش چشم گیر بودجه های تخصیصی به دانشگاه ها در دهه ۱۹۹۰ باعث افزایش تعداد دانشجویان این مقاطع شده و تحقیقات انجام شده در دانشگاه های هنگ کنگ را در سراسر جهان شهرت بخشیده است. سه دانشگاه اصلی، دانشگاه هنگ کنگ، دانشگاه چینی و دانشگاه علوم و فن آوری هنگ کنگ تسهیلاتی را در سطح جهانی در رشته های مختلف ارائه می دهند.

ص:۲۶۴

۱- (۱) .Philharmonic

۲- (۲) .Repertory

۳- (۳) .City Contemporary Dance

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹